This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

J6069

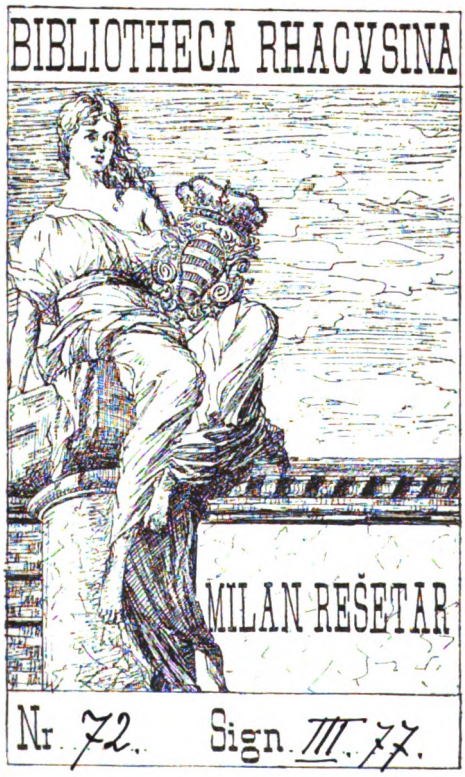

Slovanská knihovna

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PRAVVOVJERSTVO STARIEH
MLADIEM DUBROVCJANOM
NA IJGLED

130310

U DUBROVNIKU
IJ SLOVVOTIESKA ANTUNA MARTECCHINI
CIↃ IↃ CCCI V. (1804)
DOPUSCTENJEM STARJESCINA.

Digitized by Google

MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
SLOVANSKÁ KNIHOVNA
V PRAZE

ESTO TU POPULO IN HIS, QUÆ AD DEUM PERTINENT, UT REFERAS.

Exo. 18. 18.

Digitized by Google

NA SLAVVU

PRISVETE, I NERASDJEGLJENE TROIZE

OZA SINA, I DUHA SVETOGA.

I NA CIAST

PRICISTE BOGGORODIZE VASDA DIEVE

MARIE,

S. VLASI, I SVIEH SVETAZAA

KNIGU OVU

SVEMU DUBROVACKOMU

POKLANJA.

TOMO IVANNOVICH
Por Dubrovčjanin.

Digitized by Google

Digitized by Google

PREDGOVOR.

Prem da vjerra kærstjanka nejma ikakve potrebe od nadvorgnieh cjuddestnieh ſnamenjaa, ſaziechja da uſbuddu vjerrovane gne istine, budduchi-joj ſadoſta ſama istinitost Boſciega ſina, koi svekolike objavì. *Unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse ennaravit.* (Joan. 1. 18.), i pridaddèih svieh Zærkvi katolicjanskoj (a toje Zærkva Rimska) nekkaih ona uſbudde hraniti u istom zielliui, i cistochi, kakosu-joj bile pridane, nebudduchi-joj ni to opravjati samoj po sebbi, nego opet po istomu Boſciemu sinu, koise obechjà s'gnom bivati do sværhe svieta. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consumationem sæculi.* (Math. cap. 28. v. 20.) I koi poglavitto pridaddè svoj ſcivot, ſazjechja da recenna gnegova Zærkva uſbudde vaſda ſveta, istinita, slavna, uſvicena, ter nebudde imatti na sebbi ikakve zkværni, ni ærghje, ni iscta inno temmu slicno. Tim tko nebi hottio davati gnoj posluh u gne odlukah o Vjerri, i djelloredstvu kærstjanskomu, ti bio pri svjem pravvovjerzom ko nevjerraz, i neboggosctovaz. Sa sviem tiem isti Sin Boſcii hottjè oſnamenovati recennu svoju Vjerru i dvorniem bigljeſ-ſim cjuddesaa, nekka i po gnimi uttemeglise nasc raſum ò gne istinah, terse uſbudde poſnatti kroſa-gne, koja biva gnegova Vjerra, kojali biva Zærkva apostolska, i katolicjanska, tere prava gnegova Zærkva.

Budduchi dake G. Bogh pomillovo tiem cjuddestniem ſnamegnim svoje Vjerre i Dubrovacko mjesto; atojest oſcivjegnem mærtazaa, cjudestniem pomochima po prilikah, i mochih suetieh, oſdravjenjem bollestnikaa, nenadgnom hranom pribavjenom pri gladih, i rattih, obranom nebbeskom na odærſcjanje Samodærſcjavstva, pritærghnuchjem kuggaa, kako bitchje vidjeti svakomu, koise uſdostoj sctitti ovu moju knigu, jur nie ſa sumgniti po recenniem ſnamegnim, da Vjerra, kojase vaſda goilla u Dubrovniku, terse goi i dan danascgni, nie prava boſcia Vjerra, i Zærkva rimska, kojese on vaſda dærſcjà, nebiva pravvo apostolska zærkva.

Meghju ſgar recenniem millostima udjegljeniem Dubrovcjanom od Boga na temegl Vjerre jest i ovi mnoggodoſto ossobiti dar, da ne samo bì ussegljena boſcia Vjerra u gnihovo mjesto po gljudima svetiem, a tojest po Pavlu Svetomu, i po inniem Ucenizima Apostolskiem, koi siahu istine Vanghjelske po Dalmazii, nu josc bì gojena i u poslednja dobba po Svetzim, a toje rieti po S. Illaru, po S. Francesku od Aksigja, po S. Ivannu Kapistra-

Digitized by Google

stranu, po S. Jakobu od Marke, po Blaſcenomu Evanghjelisti, po Blaſcenomu Andrii, i Ivannu malobrachjanom, po B. Ivannu iſ Pistoje, i B. Markulinu redovnizim Dominikoviem, po S. Ivannu od Mate, po koieh boſcij ſakon i cjudnovito rastiasce u særzih dubrovackieh, i obilno plodiascese vochjem spassenja, tako da tiem oni ſasluſcisce, da gnihova obchina uſbudde pocjastjena narokom *Republike* od Svetza, a tojest Pia pape petoga.

Uſ recenna nadvorgna cjuddesa, kojase objavisce u Dubrovackomu, biva joscter i duhovnieh, u svako dobba værscenieh po putu boſcieh sluſcbenikaa, a ossobito manastirskieh, i tosu ona neiſbrojna obrachjenja Nevjerazaa, i Sciſmatikaa na Vjerru, i otvardnutieh grescnikaa na pokajanje; ter ova cjuddesa, kolikosu od magne slavve prid Svietom, tolikosu od vecchje platé prid Bogom. S. Ghærgur Papa uci, da cjuddesa dvornja pokascjuju svetinju, nuje nedjelluju, scto duhovna gnu djeluju. Budduchi dake bila objavjena u nas i jedna, i drugga cjuddesa ter najvechje po putu gljudij manastirskieh, ostavgljam Sctiozim, da sude, kolikoje potrebnito, i koristno imatti taku celjad po mjestiah.

Boliahse doisto raſmiscgljajuchi, da Celjad Kgniſcevna, i tanka raſuma immadu sloſceno u jeſik latinski, i italianski, svesctose uſdærſci u ovemu pravvovjersvu, nu pos-siano tammo, i amo; a da puk neuſbudde immati to isto, nu sloſceno ujedno na lascgni raſum u svoj jeſik? ſato ja skuppih u ovu moju kgnigu samo one ſgodde, koje mogu bitti koristne ſa duscju, i priveſah uſagne, ghdjegodsam mogo dogoghjaje pisma svetoga s' gnihoviem tomaccegnim, nekka ona uſbudde i vjecbati Sctioze ò starrini mjesta, i pottizatih na dobra djella, beſ koieh vjerra biva mærtva. *Fides sine operibus mortua est.*

ſnam da boggogljubniem Sctiozom biva ugodno sctitti ſgodde svete, ossobito alli, kad obaſnabudu, dasu one bile u gnihovu rodnomu mjestu. Temmu dake biva nadatse i ovoj mojoj kgniſi, ako G. Bogh uſdostoise popratitje svojom svetom Millosti.

PRAV-

Digitized by Google

PRAVVOVJERSTVA
DUBROVACKOGA

POGLAVIE PÆRVO.

O pristjastju Vjerre u Epidavr.

Donum bonum tribuam vobis. Legem meam ne derelinquatis. Ne dimittas eam, & custodiet te. Dilige eam, & conservabit te (prov. 4.). Dar dobbar udjelitchjuvam. Sakon moj ne oſtavite. Nepuſtiga, i ciuvatchjete. Gljubiga, i hranitchjete.

Eusebio, Teodorik, i Epifanio pripovjedaju, da S. Luka glasiasce vjerru Kærstjansku pærvo u Dalmazii, a pak u Itelli, i Kragljevini franąckom. *Lucam psimum in Dalmatia, Italia, & Gallia, sed in Gallia præ cæteris Evangelium prædicasse.* (a) Ova Dærſcjava bi siana sjemenom vanghjelskiem i od S. Tita ucenika Pavlova, i od S. Dujma ucenika Petrova, ter i od innieh duhovnieh radiozih, po koieh sudise, da Vjerra prighje u Epidavr. Nu akose imma vjerrovati O. Ignaziu Giorgi Opattu mljetskomu, i sadagniem Pisaozim (b), najprilicnie-je istini, da ſakon Kærstjanski bi prinesen s' Mljetta u Epidavr, pokli S. Pavvo Apostol pobotavi na temnu Ottoku ſa tri mjeseza, cim biasce bio voddjen u Rim, ter obratio tu na Vjerru dobar dio Mljetchjanaa; ſato oni moguse ſvatti pærvine S. Vjerre u Dalmazii. Nemoſcese iſnachi koga godista Epidavr mjeste idolskieh Hramaa uſdigoje templa Boggu ſcivomu, i steko stol biskupski. Otaz ſabo Dolci upisà, da godiscta dviesti, i sedamdeset i jedan Biskup sidiasce u gnemu. Primjenoje paka od Isvieh dubrovackieh Pisalazaa, da ljetta ttistotine i scesdeset i pet, kad S. Ilar biasce doscjo u Epidavr, biasce iſnascjo tù Biskupa i da s'gnegoviem blagosovom ti Svetaz pripovjedasce Vjerru, i ſakon Issukærstov s' primnoggom koristi duscjaa, s' cessa dubrovacka stara pisma narizajuga gnihoviem Apostolom, ter uccinio dva cjudda.

Pærvo dake cjuddo jest, da oslobodì Epidavrze od jednoga strahovittoga ſmaja, koi poraſivasce mjestia i gnihova, i sve bliſcike, i pribivasce u scipunu, pridubokom jammi ſa Zaptattom. Tu dake ottidè nasc Svetaz s' mnoſ-

ſiem

(a) *Eusebio pag.* 90. *T.* 2. *ed. part. anno* 1622.
(b) *De Divo Paulo nauf. De Dictionario Geog. Verbo Meleda.*

Digitized by Google

ſiem pukom, i pomollechise Boggu ſapovidjè ſvieri, da iſide na dvor, i sljediga. Ona posluscna ſapovjedi svetcevoj udiglje iſidè, i mirnia od janza uſſega prattiti. Onje odvedè u ſcjupu ſcjærnjarizu tri tissuchje, i pet stotin sceſcjanjaa daleko od Zaptatta, i tù uccinì nametnuti veliki nalogaj dærvau, ter ſapovidjè ſvjeri dase uspenje nagn. Pak naredì, dase oda svieh stranaa uſceſce ogagn, i tako bì ucigneno. Allì cjudda! Ta ſvjer uveſana od ſapovjedi svetceve, prem da gleddasce sebbi smært, nesmjesè, maknutti odtolek, neggo na occigled svega puka iſgorjè. Ta cjuddestna ſgodda bì uſrok, da na istomu mjestu bì ſidana Zærkva G. Boggu na cjast S. Illara, i Zaptachjani ſa gnekoliko stotinaa godisctaa prihodilisu u gnu sprohodom zærkovniem na blagdan svetcev.

Druggo cjuddo jest, da na dvadesti i jedan Ilisctaka biahu strahoritte trescenje mallo magne negh po svemu Svietu, s'koieh biasce uſavrello morre, i poduscilo ne mallo gradovaa, a plavij odnielo u podgorja. O gnom pisà S. Jerolim. *Terremotu totius orbis maria egressa sunt terminos suos.* Epidavrzi strascechise, dalh nebi poduscilo morre, potekosce K' S. Illaru, i særcjano molliscemuse, dabi-ih oslobodio od te tughe. Svetaz udiglje pogodiim, i cinechi tri kriſcja na ſcjalu ustavì morske vallove. Trud-je vjerrovati, (sljedi govoristi isti S. Jerolim) koliko u vissinu vriasce morre prid nasciem Svetzom, i ſa duggo vrjemena, terse gliutchjasce suproch gnemu prisærditto, ko suproch svojoj oprjeki, dok mallo po mallo vratise na se. *Incredibile dictu est, in quantam altitudinem intumescens mare ante eum steterit, ac diu fremens, & quasi ad obicem indignans paulatim in semetipsum relapsum est.*

O' obba ova cjudda sliedi pripovjedati isti S. Naucitegl u ſcivotu S. Illara, da mattere Kaſcjuih djezzi, a djeza nadstaozim. *Hoc Epidaurus, & omnis illa regio usque hodie prædicat, matresque docent pueros ad memoriam in posterum transmittendam.*

Blaggo Epidavru, er pri tieh svoieh tugah bì-mu imatti S. Illara priosctroga Postnika, koi svoiem postom biascese ucinio moguch suproch Drokunnu, i morru, na nacin Daniela Proroka, ò komu veli recenni S. Jerolim, da s' postom gagnivasce Priviscgnega na poboljenje, a Lavve pripadasce. *Daniel Deo per jejunium miserabilis, sed leonibus in lacu horribilis.* (lib. 2. contra Jovin.) Ovi nasc S. Postnik od petnest do priko ossamdeset godisctaa priboravì po raſlizieh pustinjah: pribivasce u malieh kuchizah: odjevascese Kostretima, koieh nittili prasce, nitti-ih svlacjasce, dokbise raſdærle: blagovasce na noch, i na dan jedan krat mallo suhieh smokavaa, i piasce ossoku od travaa, i to po ſapadu suncjannomu; i pri svieh tieh osctrinah, i

pokor-

Digitized by Google

pokorrah bì vaſda ſdrav, *Jejunium animabus corporibusque curandis institutum est* (a).

A dubrovcjanom najvechje tughe ſdoddiscese u cetærdesetni post. Na dvadesti i jedan oſcjujaka (*Marzo*) godiscta tissuchju, i dvadeset i tri iſgorjè po grada. Na devet oſcjujaka ljetta tissuchju cetærsta u pet stotin provrjè ona strascna iſdaja, koja immaddè osuſcgniti sve mjesto dubrovacko. S' gne uſzoka tì dan iddese svako godiscte sprohodom Zærkovniem iſ velike Gospe u Zærkvu S. Vlasi, sluſcise S. Missa na ſahvaglienje, i biva bessjedda ò dobru vladanju, kojese uſdærſci u sjedinjenju særzaa po Bogu. *Solus Dei cultus est amoris, & benevolentiæ vinculum insolubile* (b). To po Bogu sjedignenje jest vlasctitti ures obchjevlasti dubrovacke, kako svjedoci Laonik kalkondil. *Eam urbem incolunt viri admodum illustres, qui eo convenere, & cum disciplinæ sanctitate animi ipsorum facile coalescerent, & omnis discordia submota foret* (c). To isto potrærghjuje o Dubrobvniku i trechi Zar Konstantinova grada, koi ovako pisà u svomu listu poslanu dubrovcjanom. *Ci viene riferito da alcuni nostri confidenti degni d' ogni fede, e credito, che la vostra città cresca giornalmente per la buona concordia, che regna tra voi* (d). Na scest travna godiscta tissuchju scest stotin, i scesdeset i sedam u srjedu velike nedjeglje bì ona strahovitta trescnja, s' koje mallo magne negh sasma biasce opustìo grad; iſvam raſlizieh kuggaa, kojesu morille i grad i sve mjesto priko cetærdesetnizaa. Sudio svak ò uſrozih recennieh tugaa onako, kakomuse raſloſcitie viddi; a jachju samo, erbomi biva na ruku, iſnjeti ovdi ono, scto upisà S. Antunin o Rimjanom. *Et hoc accidit ex eo, quia Romani in quadragesima incontinenter vixissent, & sic indisposiiti communionem in paschate susscepissent, exinde etiam magis, ac magis luxuriis, ludis, ac aliis vitiis se occupantes.* A toje rieti, dase to ſgodillo Rimjanom, erbo u cetærdesetnizu ſciviahu beſredno, i neuſpreghnuto, i s' takom duscjom pricestivahuse ò uskærsenju, sve vechma paka ſabavjajuchise ò bludnostih, igrah, i innieh ſlochjah.

I u istinu. Post, kad jest sadruſcen s'cistochjom dusce, i s'dobriem djellovagnim, odoljeva i oghnju, i rattu, i trescgni, kakochjese vidjeti po sljedechiem ſgoddam. Trì mladichja kaldeiska Anania, Azaria, i Miſael ſarobieni od kraglja babilonskoga nechtjesce jestiti jesce od tærpeſſe kragljeve, erbo ta iescja biasceim ſabragnena od ſakona, negosu jelli socivo, i pili voddu. Oni, kad-im biasce nareghjeno od Nabukodonoſorra, dase poklone gliud-

skoj

(a) *Zær. u sub. pri cæterde.* (b) *Tromba Catechistica del Padre Antonio Ardia Gesuita pag.* 549. (c) *Celeti p.* 23. (d) *Appendini pag.* 246.

Digitized by Google

skoj ſlatnoj prilizi od gnega uſdighnutoj, slobodno odvjettovascemu. *Deos tuos non colimus, & statuam auream, quam erexisti, non adoramus.* Boggova tvoje nesctujemo, nise tvojoj prilizi ſlatnoj klagnamo; ſato bisce umetnuti u pech sedam krati vecchje od obicjaja raſceſcenu, veſanieh rukaa, i noghaa. Ti ogagn samo-im iſgorjè uſcja, i odrjesci-ih, a od innoga nebi-im vrjedan iscta nauditti. S. Ivan ſlatoust raſmiscgljajuchi to cjuddo iſrecè. *Jejunium mirare, quoniam quidem in camino fert opem.* (a) Tojest cjuddise postu, koi pomaga u oghnju. Post takodjer pomaga i u rattih, kako svjedoci S. Jerolim, koi pripovjedajuchi, kako Josue pridobi Amalecite, ovako ſaglavi. *Oratione Mosis, & totius populi usque ad vesperam jejunio dimicatum est* (b). A toje rieti, da mollitvom Moiſessovom, i postom svega puka do vecera rat-se bio. Scto paka trescnja oborì kuchju stariega sina jobova, i ubì-ga sa svom brachjom, i sestram, isto S. Pismo povjeda, da bì s' jesce, i pichja. *Filiis tuis, & filiabus vescentibus, & bibentibus repente ventus irruit, & concussit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos tuos, & mortui sunt.* Govori Origene u kigniſi narecenom katena grecà: *si præsentes eos Diabolus invenisset, nihil contra eos efficere potuisset. Verum cum ei oblata fuit occasio, tunc demum potuit. Sed quale tempus fuit oportunum, qualisve oportunitas? potus erat.* A to jest, da diavo prigodom jesce, i pichia bì moguch oboritim Kuchiu i pobittih svieh (c). Nuse nie tako dogodillo Ninivi, h' kojoj G. Bogh biasce poslo Jonu, dajoj navjesti propast. *Et Ninive subvertetur* onase odarſcja postom, i mollenjem, da nepropade, kako pisce i S. Ivan Jlatoustnik, *Ebrietas, & luxuria stantem everterunt civitatem, commotam jejunium solidavit* (d).

Ako dake hocchjemo du G. Bogh neuſbuddenas sattirati suprotivam, nastojmo da nasci posti uſbuddu prattjeni od beſgrescnosti, i od innieh Kærstjanskieh krepostih; ossobito alli da buddu druſceni od Millostigne, er scto jest duscja tielu, toje millostigna postu. *Quod est anima corpori, jejunio largitas hoc habetur* (e). A S. Agustin vjecbanas da millostinja primjenaje od Boga i beſ posta, scto post beſ millostinje nikako. *Bonum est jejunare, sed melius est eleemosinam dare. Si possibilitas non fuerit jejunandi, elemosina sufficit sine jejunio: jejunium vero sine eleemosina non sufficit.* Poraſa Epidavra bì oko ljetta scest stotin, i petdeset i scest, mjeste koga iſniknù Dubrovnik, grad od postanka Kærstjanski, s' Koga Visegni Bogh nesværnù svoje okko do sada, nittichjega sværnuti ni ſa unaprjeda. *Muri tui coram oculis meis semper.*

PO-

(a) *Hom. 1. de pœn.* (b) *Lib. 2. ad Jovinianum.*
(c) *Pachiucheli tom. 3. pag. 213.* (d) *Hom. in Jon.* (e) *S. Pet. Gris.*

Digitized by Google

POGLAVJE DRUGGO.

O napredku dubrovackomu po Vjerri.

Puzi sieverni nareceni sklavi nasærnujuchi na Dalmaziu s' suha, a Saracenzi iſa gnih s' morra raſorisce dosta gradova, i Epidavra, a Salonu, koja biasce poglavitti grad Dalmazie, i rasorisce, i unisctisce-je s' oghnjom. Epidavrzi, koisu bili utekli iſ prid te poraſe, biahuse najpærvo ſaklonilli u ſcjupu, ghdje ſgradisce tværghiu ſa branitse s' gnè od ſlotvorazaa: nu nebivsciim bilo moch tu pocivati od gnihovieh nepristannieh nasærnuchjaa priseliliscese od tolek na stærmogljut svu okruſcenu s' morrom, i narecenu Lave, na koje poværsci ſidasce mali gradaz. Rjec-je, da na tom stærmogljuti biasce bilo gneghda selo, i prilikaje vjerrovati. To priseljenje Epidavrazaa bì ljetta gospodinova okko scest stotin, i sedamdeset i tri, okko sedamnesto godiscte iſa nestatka epidavrkoga. ſapovjed blaga, pravedna, gljubeſcgliva, jedinoumna, i sasma kærstjanska Vladalazaa novoga grada priteghnù ne mallo puka, uselitse ugn, meghju koiem doghjosce i gnekolizi od pærvieh kuchjaa od Salone, i uobchiscese s' gnima u vladagne. Godiscta gospodinova okko sedamstoroga Vladislav kragl ſærbski nenaviduchi dubrovackomu napredku biasce poslo vojsku na Dubrovnik, ſadabiga osvoio, i unisctio u pærvomu postanku. Alli bì sve inacie, erbo Dubrovcjani obraniscese vitteschi, i ottjerasce iſ pod grada vojsku ſærbsku. To pridobitchje bì sasma po Bogu, er kako rastjasce grad pukom, i cestitosti, tako, i josc vecchje uſmnaſcjascese u gnemu kærstjanstvo, i boggogljubstvo. *Per eadem tempora itidem fere incrementis, quibus respublica, res quoque christiana, & ecclesiastica augescebat* (a).

U ta pærva dobba dubrovacka Paulimir Kragl bossanski hoddechi iſ Rima u svoju dærſcjavu proghjè mimo Dubrovnik, i pristaddè u Gruſc, ghdje bì pritekan od Ivanna Biskupa trebinskoga, i od mnoggo Gospode, i puka bossanskoga. Dubrovcjani primisce tega kraglja s' privelikom cjasti, i vesseljem, i ukaſascemu svaku ugljudnost. Ovi kragl ne samo spriateglise s' Dubrovcjanom, nu josc ſidà-im tværghju s' strane morske, i Zærkvu S. Stjepana pærvomucenika, koju obogatì mochima S. Pankrazia, Svetieh Nerea, Achillea, S. Petronille duhovne kchjere S. Petra Apostola, i S. Domitille. Dubrovcjani prionusce scnovatti osobittiem obvjettovanjem i Svetza, i mochi svete, pri koiem vidjahuse cjuddestna ozdravjenja od paddanja, i od innieh bollestih, i iſgognenja od hudobaa iſ obsjedenikaa. *Habetur & aliud tem-*

(a) *Coleti istoria ecclesiastica Ragusea pag.* 36.

Digitized by Google

templum S. Stephani Protomartiris valde devotum, ubi servantur Sanctarum Petronillæ filiæ S. Petri, & Domitillæ corpora, & aliorum Sanctorum copia grandis reliquiarum, argento inævrato ornatarum. In capella conservationis earum sæpius morbo caduco ægroti, & spiritibus malignis vexati illorum Sanctorum, & Sanctarum meritis, atque intercessionibus liberantur, & aliis diversis languoribus laborantes interdum multi sanantur (a).

Recenna cjuddesa raſnosechiše po svom bliſcizi, i po daglniem mjestijma meghiu inniem, koieh privodjahu u Dubrovnik, gnih sctovatti dovedosce i Stjepana kraglja Dalmazie, i Hærvazke ljetta tissuchju i peset (b). Ovi kragl bivscise bio raſbolio na smært, ſavjettovàse, dochi u Dubrovnik, i pohoditti Zærkvu S. Stjepana, akobi oſdravio. Nasc Svetaz iſprossimu ſdravje u Boga, a on doghjè u Dubrovnik, i iſværscì ſavjet. Ovi kragl dovedè sobbom Margaritu svoju ſarucnizu, i bì priprattjen od mnoggo svoje Gospode. Dubrovcjani po gnihovu obicjaju pricekàscega s' privelikom cjasti, i poscienjem, i s' gnihoviem gljubeſcgliviem nacinima ſanjescemu særze. Ti Stjepan haran Svetzu na dar ſdravglja rascirimu Zærkvu, poklonljoj gnekoliko mochij ukovanieh u srebro, odlucì-joj dohodke, i Popa, komu ſidà kuchju ujagnu. Dubrovackoj paka Gospodi darovà ſcjupu, Rieku, Gruſc, i ſaton, u komu ſidà zærkvu S. Stjepana Pærvomuccenika. Dubrovcjani josc od pærvoga gnihova postanka biahu prionulli værscitti onu naredbu vandjelsku. *Quærite primum regnum Dei, & justitiam ejus* (c). Atojest, da najpærvo trjebàje værsciti ono scto utiscti boſciu slavvu, i Svetazaa, i Duscju; a paka raditi ò poslih svjetovnieh, koiem isti Bogh obechjava tad pomochi, i napredak. *Et hæc omnia adjicientur vobis.* Kako dake vjesrovahu, tako i djellovahu, i ſato Viscgni Nadaritegl uccinì-im stechi ſemglje na platu gnihova obvjettovanja prema svetzim; jur onu riec *justitiam ejus* S. Ivan Damascen tomacci putom boggogljubstva. *Viam pietatis.*

Lietta rissuchju i ossamdeset Gospoda dubrovacka stekoscе kolocep, Lopud, i Scipan po ruke Silivestra kraglja bossankoga, koi bì sin Boggoslava. Ovi Boggoslav progoniasce Dubrovcjane beſ ikakva uſroka, i odvechje biasce poslo svoju vojsku na Dubrovnik, jedabiga mogo osvoitti. Dubrovcjani buniscese vitteschì, i usillovasce recennu vojsku ottiti tja iſ pod grada. Ta vojska nagljutchjena, er nemogasce iſiti svojom, nesctedjèse poraſivati dubrovacka selia beſ obſira neprasctajuchi ni celiadi, ni kuchjam, ni ſcivotinni, ni basctinam, ni svoj teſcjaskoj radgni. Nakon koje godiscte priminù recenni

Bog-

(a) *Coletti pag.* 28. *il qualle cita Filippo de Quar.*
(b) *Appendini pag.* 252. (c) *Matt.* 6. 76.

Digitized by Google

Boggoslav; a Boscnjazi uſbuniscese suproch gnegovu sinu Silivestru, i gnegovoj Matteri Sivi, koi bisce usillovani uklonitse iſ prid te uſbune, i uttechi u Dubrovnik. Gospoda dubrovacka primisce gnih u svoj grad, i nastaviscese mirit-ih s' poglavarom bossanskiem, i opravisce-im, dasu opeta bili primjeni na ſapovjed, i Vladanje. Silivestro haran toj gljubavi dubrovackoj poklони-im tri ſgar recenna ottoka, i bi vaſda s' gnimi u priateglstvu. Dubrovcjani niesuse obſirali na nepriateglstvo boggoslavino pri nevogli gnegova sina Silivestra, negomu odvratisce dobriem ſa ſlo, i ſato ſaſluſcisce, dase iſværscì nad gnimi ono blaſcenstvo. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Blaſceni krotzi, pokli oni posvoitchje ſemgliu. Ona riec *Krotzi* po nauku S. Augustina ſnamenuje onieh, koi vrachjaju dobriem ſa ſlo. *Vincunt in bono malum.*

Kolocep, pærvi ottok s' strane istocne biva od primnoghe utjehe pomorzom, erbo mnoggo velizieh plavij moſcese ſaklonitti podagn, i scriti-ih od svakoga vjetra. Na gnemusu dvà sela narecena gorgniem, i dogniem Celom, *principio*. Kuchje tieh seliaa u vecchi dio ſidanesu na pod. Jegljani najvechje ſcivu ribbanjem. Ti ottok possadjenje loſom, i maslinom. U stara vrjemena immaddè sedam velizieh plavij, pet bisce Vodopiaa, scesta bi Stjepanova, a sedma Ruscckina. Imma i sad kojugod veliku plav, er sadagni nattieciuse nebitti iſrodi statieh.

Lopud u stara dobba biasce mnoggo raſglascen s' mnosctva plavij velizieh, s' plemenittieh kuchjaa, i s' bogatstva. Celjad ovega ottoka i u proscjasto vrjeme, i sada ſcivu dobiti pomorskom. U pærva cestitta vrjemenaa bì tolliko puka na ovemu ottoku, da kad iſgubiscese pod Tuneſejom mallo magne negh sve gnegove plavi, bi sloſcena ova riec *osvanù isti dan trista Vizzaa Udovizaa*. Na gnemu jest plemenitta Zærkva B. Gospe od Scjunja, i gne veliki otar bi donesen iſ Londre. Godiscta tissuchju pet stotin i tridesti i ossam drughi dan iliſctaka ovi ottok bi nemillo opljegnen od vojske rimske. U temmu pljenu samo prostisce ſcivote Lopughjanom, a inno svekoliko odrjesch, i odnesosce. Bisce ſatobjena cetiri plemichja, i cetærnest Plavoglavaa, i stotina i petdeset pomorazza. Gospoda dubrovacka ochjutchjesce s' bollesti tu neſgoddu, i poslasce dva Poklisara k' Starjescinni te Vojskel (Ti Starjescinna priko tegga pljena, nittise namjerì u vojszi, nitti biasce cignen po gnegovom naredbi) i tuſciscemuse. On ſcjallechi tu neſgoddu ne samonaredì, dasc vrati pljen, nu josc onega, koi biasce diggo krunnizu s' prilike Gospine, uccinì objessiti prid istiem Poklisarom (*a*). Ovi otok broiasce gne-

glida

(*a*) *Appendini pag.* 313.

Digitized by Google

ghda tridesti i ossam velizieh plavij svoieh, a i sad broi-ih gnekoliko. Na gnemu biva dosta maslinaa, loſja, i naranacja, i gnegova luka sctitchjenaje od svieh vjettaraa, samo ne od ſapadnieh, i ponisanaje svud kuchjam.

Scipan biva najvechje glasovit, er na gnemu oſcivjè mærtaz po isprossenju S. Francesca od Aksigja (*a*). Luka istocna narecena Sughjuragh biasce pribivalisctè dosta celjadi bogatte, i mnoggo cjuvene u gnekadacno dobba, a i sada immaih ne mallo. U gnome jest priplemenitta Zærkva Duha Svetoga, koja s' tværdine od ſidanja, i s' velicine od graghje moglabi bitti u svako dobba ſa Tværghju na obranu mjesta suproch nepriategljom: A Luka ſapadnja, kojaje pod obranom S. Stjepana Pærvomuccenika, viddjè u pristaro dobba dvie vojske, Pompejovu, i Cesarta Augusta, kojese rattjahu meghju sobbom. Octavio Vladalaz Pompejove vojske biascese ſaklonio u tu Luku u koju prihodechi Vattinio ſapovjedik Cessarove vojske mniasce, dagae bio ſatvorio. Alli Octavio iſlaſechi kroſ Harpote iſidè nadvor, i ottide niſ more, nu ſamani, er bi stighnut, i rasbien. Pisce S. Tomas od Aquina, da kad doghjè Pompeo u Jeruſalem, gnegovi vojnizi uvedosce kogne u templo Jeruſalemsko, i nektjescega posctovatti. Ti Zar do tada bivaste svegh dobitnik, a od tada vaſda gubiasce, dok napokon bi smaknut. *Ob quam rem Pompejus creditus de cæteto nunquam pugnasse, quin vinderetur, qui hactenus fuerat fortunatissimus* (*b*). Ovi Ottok biva ko jedna liepa kittiza zvjechia s' gnegovieh maslinaa, i loſaa po svemu gnemu possadjenieh. Gnegovi Segljani najvechje ſcivu ribbanjem. Upærvocestitta dobba dubrovacka immadiasce on sedamnest velizieh plavij. A i sada imma kojugod. I gornja i dogna luka ovega Ottoka imma plemenittieh kuchjaa, u koieh Gospoda dubrovacka iſlaſſe ljetti poradi hlada.

Istiem uſrokom ljetta tissuchiu i tristotine, i trideset i dva bi stecen od Dubrovcjanaa Rat. On bi pod oblasti Uroseja kraglja særbskoga, koi iſnepriategljujuchise s' Dubrovcjanom pljeniasceim, i poraſivasce gnihova mjestia. Samanimu Obchjevlast poscigljasce Poklisare u Bar, erbo on tu pribivàsce, ſamanimu nastavjascè Bane bossanske, da biga s' gnom smirili, on nikako nehtjè odustavitse od redennoga pljegnenja, dok napokon ſarattechise s' kragljom bulgarskiem stjescten od tegga ratta pomirise s' Dubrovcjannom, i ſaprossi-im, dabimu dobavilli na pomoch vojsku italiansku. (*c*). Dubrovcjani po gnihovom nauzi neobſirnichise na gnegovo proscjasto nepriateglstvo, i progonstvo dobaviscemu vojsku, s' kojom on pridobi svoga nepriateglja, i pos-

(*a*) *S. Bon. in vit. S. Franc. p.* 213. (*b*) *Lib.* 2. *de Erud. Prin. c.* 11.
(*c*) *Appen. pag.* 288.

Digitized by Google

poslàim doglasnike tegga pridobichja. Tom sgoddom oni-mu sapitasce Rat, koga on nejmadè vrjemena, datti-mga, ermu smart prikratì scivot. Nu Stjepan gnegov sin nadstajuchi na sapovied otcinu, i spominjuchise od dobra ucignena od Dubrovcjanaa gnegovu Ozu ne samo daddè-im Rat, nu josc rastvorì-im vratá, da mogu slobodno sargovaeti po sviem svoiem mjestima. Dubrovcjani snadiahu, dase nenada plati od Boga, tko gljubi onieh, koi gnega gljubu. *Si diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis?* sato hottjesce odvratiti s' gljubavi na negljubav, i s' tegga G. Bog daddè-im novve semglje na platu gnihova blagodarstva prema svoiem nepriategljom, a platu vjecnu, s' kojom docekà-hi on na nebbesih, ni jesik mosceje isrieti, ni umærli um saceti.

Ova Ærchjanska ruka bi u poluvjerstvu, i u krivonauku patarenskomu sa okko tri stotine godisctaa, i po putu nastojanja Dubrovackieh Vladaozaa bi obrachjena na Vjerru kærstjansku. Onase dici, da u gne Sèlu narecenu sakottoraz roddise Rettar Illirik, koi godiscta cetærstotine i cetiri bì ucignen Kardinalom od S. Innocenza Pape, i koi upisà u jesik ghærcki ratt meghju Rimljanom, i svoiem semgljakom (*a*). U gnom takodjer bì rodjen u Stonu Ivan Stoik narecen Dubrovcjanin, koi bì ucignen Kardinalom od Gbærgura Pape dvanestoga. Ti Ivan namjerise na Saboru Konstanzieskomu, i priminù u Budvi (*b*). Jedni govorre, da on roddise Poluvjeraz, terse odrecè od Poluvjerstva, i ottidè k' Eugeniu Papi cetvartomu, koimu daddè Biskupiu od Argentorata. O gnemuse obchjenno pisce, da biasce bio Cjovjek i mnogoga, i vissokoga nauka.

O' mallu ne da opet Ærchjani ne pripaddosce u stare nevjerske ruke po jednomu Stonjaninu, koi biasce naumio isdatti i ston, i gnih. Ta isdaja obasnàse po jednomu. Redovniku Franceskovu, koi pribivasce u manastiru slanskomu, tere biasce ottiscjo na svetkovinu u kaludjeraa od savale. Tu gnemu bì cjutti rasgovor ò recennom isdai, koju on doglasì Gospodi, a Gospoda hittajuchi isdajnika, i nahodechiga u krivini strattiscega, s' bosciom pomochi odærscjasce to mjesto, da neupade opet u nepriateglske ruke (*c*).

Sva sgar napomegnena mjestia, dok biahu pod tughjom sapovjedi, scivjahu otrovana poluvjerstvom, i eresiom patarenskom, nu kad prighjosce u ruke dubrovacke obratiscese na Vjerru po gnihovu nastojanju. *Fuit ista Ragusiensium perpetua laus, & pia consuetudo a majoribus accepta, ut si quos populos ad suum imperium adjungeret, eosdem ad Ecclesiam adjungendos omni ope, studioque curarent, nec latius dominationem suam, quam religionem catho-*

(*a*) *Appendini p.* 293. (*b*) *Coleti p.* 158. (*c*) *Coleti p.* 849.

tholicam proferri volebant (*a*). Oni znastójasce, koliko vecchje mogahu uſmnaſcjati Vjerru iſgledajuchise u onega vjernoga sluſcbenika vanghjelskoga, koi dobì Gosparu deset na jedan. A G. Bogh gnimi ſato nadodaddè novieh mjestiaa, tojest Konavli, Primorje, Lastovo, Mljet, koieh oni k' Boggu obratisce, ispunjajuchi On tiem nadodanjem ono svoje obechjanje nad gnimi. *Habenti dabitur.* Imaozu datchjese.

Dubrovcjani stari, er tværdo vjerrovahu u Boga, i djellovahu po nauzih vanhgjelskieh, a ossobito er obsluſcjahu onu naredbu *diligite inimicos vestros.* Gljubite nepriateglje vasce, cinite dobra oniem, koi mærſu na vas, tiemi ſadobisce imatti mjestia iſ rukaa svoieh nepriategljaa, a dobra, koja tiem ſasluſcisce ſa duscju obaſnatchjeih svak na sudu obchjemomu. Nu ako nam, tojest sadagniem Dubrovcjanom, u koieh Vjerra nie ni temeglitta, ni djellotvorna, Kako bì, u starieh, uſbudde ciniti G. Bog, kako vjerrujemo, ſtraſcimse, da nas nedopade ono, ſcto govorri S. Jerolim u Dvogovoru suproch Luciferianom o svojom Vjerri. *Si enim secundum fidem meam fiat mihi, pavibo.* A toje rieti Akomi uſbudde ucigneno kako vjerrujem, poghinutchju. I u istinu sljedi besjeditti isti Svetaz, kadbismo ſbiglno vjerrovali, cistilibismo særze od griehaa. Mærſjelibismo na nas istieh, bljeghjelibismo, paddalibismo na tle prid noghe Gospodinove, umivalibismoih suſſam, ottirallibismoih kossami, prionivalibismo h' kriſcju, nittibismo odstupali, dok nebismo isprossili millosærdje. *Hæc est fides, quam varò inventam Dominus pronunciavit.*

POGLAVJE TRECHJE.

O' hvalah Dubrovackieh s' Vjerre.

Papa Kalisto trechi posciglјuchi svoj peccjatolist Dubrovcjanom nariceih u gnemu Zærkvom svetom s' cistochje gnihove Vjerre. *Sanctam Ragusæorum Ecclesiam* (*b*). Pavvo trechi u svomu listu, s' koiem obſnaniva Dubrovnik, ò uſviscenju svomu na Petrovo Predstoglje, pisce, da ti grad jest sladko pristupiscte svakomu kærstjaninu s' boggocjastja istinitoga, s' dragogljubstva, i s' tærgovanja: *Vestra civitas, quæ licet circumdata Turcis, tamen opportunitate situs, & cultu veræ religionis universis christifidelibus usum, comercium, & charitatem continuo exhibet* (*c*). Ti isti Papa u dopusctenju poslanu Gospodi Dubrovackoj, da mogu immenovati Biskupa stonskoga, pohvalì gnihovu Vjer-

(*a*) *Coleti p.* 330. (*b*) *Coleti pag.* 6. (*c*) *Coleti pag.* 222.

Digitized by Google

Vjerru s' priuresniem riecima. *Sinceræ devotionis Affectus, & eximiæ fidei constantia* (c). Ghærgur jedanesti, i petnesti to isto potværdjujuim. *Sinceræ devotitnis affectus, quem ad nos, & ad Romanam Ecclesiam geritis*. Takodjer i Sabor Baſilenski u dopuſctenju poslanu dubrovackoj celjadi, da mogu tærgovatti s' nevjernikom, iſustivase. *Quodque dicta civitas in fide, & christiana religione perseverans dogmata sedis Apostolicæ, ac sanctæ Romanæ Ecclesiæ jugiter, ac humiliter amplectatur*. A tojest da Dubrovcjani, napredujuchi u vjerri, i boggosctovju kærstjanskomu vaſda, i podniſceno ghærle naredbe Predstolja apostolskoga, i Zærkve rimske. Onj, sljedi-ih hvaliti recenni Sabor, cestokrati tærpiahu ratte od bliſcike s' vjerre, na koje obranu neprasctahu ni trudim, ni poghibam; ni trattjenju blaga, i svemu temmu boſciom pomochi odoljevahu. A pak te iste gnihove nepriateglje nastojahu obrachjati k' Boggu pomagajuchi-ih i pjeneſim, i dobavjajuchi-im nacin ſcivjenja (b). Urban Cerzi tajnik Skupsctine ò rasplodjenju Vjerre ſa dobba Innocenza Jedanestoga hvalechi dubrovcjane s' Vjerre, evvo kako ò gnih upisà. Nemogu propustiti nepripovidjeti veliku korist koju prinosse Dubrovcjani katolicjankomu boggosctovju po Dærſcjavah Bosne, Bulgarske ſemglje, i Særbske i po gnihovieh bliſcizah..... Onj imaju mnogo staniscaa s' Zærkvam po recennieh dærſcjavah, i svud tuda hrane Zærkovnjake na duhovnu pomoch i gnihovu, i innieh kærstjanaa, koi po tieh mjestiah pribivaju. Immaju millost od Zarra Turskoga neplachjati ni glavine, ni poreſe, ni ikakve inne nametke. Te zærkve jesu u Biogradu, u Rucik-ku, u Filibi, u Jedreni, u Sofii, u Uskopju, u Novomu Pazaru.

Nadasve alli iſmeghju tieh turskieh mjestia Dubrovacka Gospoda gledahu vaſda, i gledaju i dan danascgni Biskupiu od Trebinja, aliti od Mærkanna, i vaſda pomnjahu branit-je od sille ſlichjaa. Onj s' te gnihove pomnje nad recennom biskupiom stekosce oblast immenovati gne Biskupe, koieh sctitu, takodjer sctitu i gne Paroke isprascjajuchi u Zarra Fermane *Decreti imperiali* po koiem bivaim sloboda, værscitti na otvoreno sve duſcnosti kærstjanske, i po kojem bivaju priporuceni ſapovjednikom, i Begovom, da-ih uſbuddu dobro gleddati. Ljetta tissucchju i sceststotin, i dvadesti Poklisari dubrovacki isprossisce jedan ti ferman u Sultan Osmanna, kad bi Griſostom Antikio Biskup trebinski (c). A drugoga iſprossisce Gospoda ljetta tissuchju sedamstotin, i sedamdeset i ossam, ter Kardinal Kastelli Starjescinna Skupsctine ò Raſplodjenju Vjerre poslà-im liste mnoggo cjastne na ſahvaljenje.

Nie dake trud vjerrovati, da Vjerra dubrovacka sjevalaje u svako dobba vit-

(a) *Coleti p.* 355. (b) *Appendini p.* 173. (c) *Coleti p.* 311.

Digitized by Google

vitteskiem djellima i na obranu boscie slavve, i na utjehu onieh, koieh primalibi na vjerru nehottechi-ih ighda pridatti u nepriateglske ruke, obiruchi onj prie tærpjetti ratte, nego raſbitti vjerru; er na gnom biva naslogne-na gnihova Obchjevlast; a tako onj isti pisasce Barichju ſapovjedniku bos-sanskomu (*a*). Tu dubrovacku Vjerru, na obranu Gjurghja Despota, koise bio ſaklonio u gnihovo mjesto, terga nehottiesce pridatti u ruke nepriateglske ni na prjetgne, ni na mite, pohvalì isti Zar Amurat sljedechiem riecima. *Che non sarà mai per cadere una città, in cui tanto si stima la fede promessa.* A tojest da nikad nechje propastiti ti grad, u komuse toliko zieni primanje na Vjerru (*b*). O' ovom vjerri dubrovackom govorri Koleti na listu dvanestomu. *Tanta fuit semper apud Ragusinos fides publica, & auctoritas imperii, quam ut violarent, aut imminuerent, nec prece, nec gratia, nec metu potentissimorum Regum, ac Dynastarum unquam adduci potuerunt.* Ossobito alli ona biascese prossula u dragogliubna djella pri osvojenju zarrigrajskomu, kad Dubrovcjani ne samo pomogosce onieh, koi biahu poglavari meghju Ghærzim, tojest Komnene, Laskare, Paleologhe, Kantekusine, i inne, koi samiem goliem ſcivotom biahu utekli u gnihovo mjesto; nu josc i prema sviem inniem pobjeſczim iſprid te tughe. Navlasctito paka biahu onj prionulli od-kupivati ſuſcgne s' turskieh plavij, a nadasve djezzu, ſcziechja da nebi pri-værnulli Vjerrom. Dubrovacka darovitnost pri tom ſgoddi bì od cjudda sviem innostranzom, a ossobito Mlecichjm, koise namjerisce u gradu, i koi govorahu, da nebi cinilla toliko blagodatstva ni gnihova Obchjevlast, ko-likogasu cinilli dubrovacka Celjad.

Dospjetak zarigrajskoga cessarstva pokaſcjuje, kolikoje neugodan i mærſech G. Boggu Raspor, aliti ſciſma. Gospodovasce tad u Kostantinovu gradu Kon-stantin Paleologh, koi nehottechi primiti u svoje Zarstvo sklad, koga Bi-skupi istoeni, i ſapadni biahu sklopilli u florentinskomu Saboru, i potværdi-liga s' ſakletvom, nittili hottechi iſnjeti puku na nauk istinita odlucenja re-cennoga Sabora bì opomenjen od Nikolle Pape petoga oviem riecima. *Opti-me cuncta novimus, sed toleramus respicientes in Jesum Sempiternum Sacerdo-tem, & Dominum, qui sterilem illam ficum usque ad annum tertium jussit as-servari Agricolæ jam ad excidendum arborem se accingenti, quia nullum fru-ctum ferebat.* Obaſnasmo vælo dobro svakolika (a tojest, kako Marko Mi-troplit od Efeſa, pottomse vratì domma s' Sabora florentinskoga, porecèse, i odværſcè se od Zærkve Rimske, ter ſavedè ſa sobbom sve Biskupe istocne, do istoga Konstantina) nu tærpimo sljedechi iſgled Issukærsta, koi potærpjè do

(*a*) *Appendini p.* 265. (*b*) *Appendini p.* 304.

Digitized by Google

do trechjega godiscta onu smoquu neplodnu, koju biascese jur spravio possjechi Trudnik. Ta opomena bì pravo prorokovanje recennomu Konstantinu, er trechje godiscte bìmu ottet Zarrigrad, a on dospjè ſcivjeti sred nabune puka (*a*). Jesu tristotine i petdeset godisctaa, da ghærcko zarstvo biva u rukah turskieh, i ghærzi josc neumjedu spoſnatti, daih G. Bogh pedepscc s' gnihova Raſpora, i josc-se neumjedu osvjestiti; tot raſloſcito moſcese rieti ò gnima ono, scto govorri G. Bogh ò ſcidovom. *Peccatum juda scriptum est in libro stylo ferreo, & in ungue adamantino super tabulas cordis eorum.*

Najvechi ſahod ghærcki jest suproch Duhu Svetomu, ſato oni bilisu i pedepsani o svetkovini gnegovom. Prieti G. Bogh ſcidovom, dachje-im utonutti sunze u podne, i da tminne priklopitchjeim ſemglju na dan svjetlosti. *Occidet sol in meridie & tenebrescere faciam terram in die luminis* (*b*). Ova prjetnja moſcese ljepo privæſnutti na Zarstvo Ghærcko, pokli svjetlillo gnegove ſapovjedi utonù obdan, er Turzi uljeſosce u Zarrigrad bjelodanno, i osvoiscèga; a tminne, koje obujmiscemu sve ſemglje, i tamnujuih i dan danascgni, priklopisceih na Russaglje, aliti Duhove, koi jesu dani svjetlosti, er u te dane Apostoli bisce prosvjetljeni od Duha Svetoga, i iſidosce raſglasivati Vjerru i ſakon Issukærstov.

U stolnom Zærkvi Konstantinova grada na pedepsu Raſpora sjedi i dan danascgni poghærda: *& in templo ejus abominatio:* u kojom Zærkvi Fozio najpærvi biascese beſ-ſakonito nareko Papom, i Pastirom sveselenskiem, ter tiem uveò Raspor, aliti sciſmu u staddo issukærstovo; a pak bivscise bio poduscio recenni Raspor probucìga opeta Mihajlo Cerular sedamnesti biskup iſa Fozia, a napokon nektjègà vidjeti sværscena Marko Mitropolit Efeſinski (*c*). Scto u Zærkvi S. Petra u Rimu nebì ikad ikakve poghærde, nitti bì Ona raſorena od trieskovaa progonstva, nego na sramotu progonitegljaa sve vechma ona rastiasce, dok napokon doghjè do one cjudnovite velicine, kakoje vidjeti dan danascgni. I to biva bigljegh prem ocitti, da u gnom sjedi ſakoniti Petrov Nadstaoz. *Quæ Ædes nullo unquam turbine persecutionis dejecta, sed majore in annos splendore aucta in eam tandem crevit templi amplitudinem, quæ omnium admirationem in se convertit* (*d*). Govorri S. Jerolim da narodi, i gnihovi kragli, koi neuſbuddu Zærkvu sluſciti sluſcbom koristnom, i dobrom, koja da proghje u dostojnost Apostolsku, poghinutchje onom pogubom, koja biva pripravjena ſlichim. *Gens, & Reges earum, qui servire Ecclesiæ noluerint bonam,*

(*a*) *Sandini p.* 491. (*b*) *Amos* 8. 9.) (*c*) *Sandini p.* 272.
(*d*) *Sandini p.* 14.

Digitized by Google

nam, & utilem servitutem, ut in apostolicam transeat dignitatem, pæribunt ea perditione, quæ impiis præparata est.

POGLAVJE CETVÆRTO.

O' nastojanju dubrovackomu ſa dobavjati Zærkovnjake ſaziechja Vierre.

Sctise u ſcivotu S. Kleta Pape, da po naredbi S. Petra Apostola biasce on uredio u gradu Rimu dvadesti i pet Popovaa; a tojest, kako tomacci Pagio, raſdjelio on grad Rim u dvadesti i pet Parrochiaa. Poſnase ocitto po ovemu, dasu pripotrebni gljudi Zærkovni ziechja Vjerre, cim hottiasce S. Pettar, daih uſbudde toliko mnoggo u Rimu u pocetku Vjerre.

Svetchjenicka dostojnost najboglijese mjerri po dvojom oblasti, koju oni stjecciu kroj Red sveti. Jednaje oblast, da u gnihovieh rukah, kako u utrobbi djevinom uſimglje putt gljudsku Sin boſcii. *O veneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus, velut in utero Virginis filius Dei incarnatur* (*a*). Drugaje oblast, da odrjescjuju od griehaa, scto samomu Boggu biva vlasctitto. *Quis potest dimittere peccata nisi solus Deus.*

Viscgni Bogh, koi gnih iſabirre na sluſcbu svoju, naredjuje, da-ih posctujemo. *In omni virtute tua dilige eum, qui te fecit, & ministros ejus ne derelinquas. Honora Deum ex tota anima tua, & honorifica Sacerdotes* (*b*). Andjeli boſcii bisce vidjeni værscitti ovu boſciu naredbu, cim ſgoddìse jednomu Svetchjeniku, koi biasce bio uredjen od S. Franceska Sales, da prie uredjenja dærſcjasce on Andjela obdesnu, a odkad bì uredjen svetchjenisctvom, Andio uſſèga dærſcjatti obdesnu, i nehottiasce iſlasiti pærvi iſ Zærkve, hoddechi s' gnim ſajedno, nego posledgni (*c*).

RAſDIO PÆRVI. *O' zærkovnjazih svjettovnjackjeh.*

Francesko Serdonat cjovjek mudar, i ljepobessjedan hvalechi Dubrovcjane s' gnihova boggocjastja umetnù i ovu ossobitu diku ò gnimi; atojest da Onj værlo dobro ſnadiahu, da temegl Vjerre, i uresaj boggosctovja uſdærſcise u svet-

(*a*) S. *Agostino Hom. 2. in Psal.* 37. (*b*) *Ecl. cap.* 7. 32.
(*c*) *Tromba chatè pag.* 534.

Digitized by Google

svetchjenisctvu, ſato nepropustisce iscta, ciembi-ih resili. *Cum enim sciant, ornamentum religionis, firmamentum reipublicæ christianæ Sacerdotum ordine sontineri, eorumque omnes rationes non hominum tantum præsidio munitas, sed etiam divino jure vallatas, nihil unquam, quod ad eos ornandos attineret, prætermiserunt* (*a*).

To dubrovacko pomgnenje ſa resiti, i posctovatti Svetchjenike jest plod onega gnihova privelikoga prionuchja k' Vjerri, i k' Zærkvi Rimskoj; ſato vaſdasu onj nastojali pribavjat-ih na raſlogh puka. A jur bjloje poſnatti Dubrovcjanom, od koje sctette biva Vjerri nestatak Svetchjenikaa po gnihovom bliſcizi, koja i progoniasce Zærkovnjake, i goniasceih iſ svoga mjesta, kakoje vidjeti u Koleti na listu sto i dvadesti i ossam u dobba, kad ſapovjedasce Særbskom, i Bossanskom kragljevinom Stjepan Duscian. Ovi kragl bì tako nemio suproch Zærkovnjazim latinskiem, da bisce u sillovani utechi iſ gnegova mjesta k' Benediktu Papi dvanestomu, koi nastavì Dubrovcjane, dabi umirili recennoga kraglja s' recceniem Zærkovnjazim; i onj to opravisce, i povratisce te Zærkovnjake k' svoiem. O temmu nestatku Svetchjenikaa po Bosni, i Særbskom ſemgli evvo kakko svjedoci Nikolla Papa peti; tojest da u dærſcjavi bossanskom, i særbskom biva mallo zærkovne celiadi, kojbi glasili istine svete pribivategljom, ter s' gnihove malline ti pribivaozi nebivaju uvjecbani u Vjerri, neghse truju nevjerstvom i sciſmom svoieh bliſcnikaa, i tudar svaki dan ghinne Vjerra s' ossudom Duscjaa. *Quod in provincia Bosnæ sive Serviæ pauci religiosi, ac viri ecclesiastici existunt, qui verbum Dei habitatoribus, & incolis ejusdem prædicent, ob quorum defectum incolæ, & habitatores, qui infidelibus sunt vicini, in fide catholica non instruuntur, & inibi fides ipsa cum animarum damnatione quotidie minuitur* (*b*).

Gospoda dubrovacka, ſaziechja dabise vaſda goio podoban broj Svetchjenikaa u gnihovu gradu hottjesce, da uſbuddu bitti u gnih dva skuppa te duhovne celjadi: jedanje narecen Kapitulom Kanonickiem, a drughi Stolom Petroviem. Kapitulo Kanonicko saſdanoje od dvanesterize, u koje ulaſſe sami Plemichi. Gnihovoje dærſcjanstvo govoritti i jutrom, i vecerom sve cjassoslovje svaki dan su scest Popovaa, koise naricju Kapelani, u Zærkvi stolnom. Onisu ne mallo udionizi od svieh arkibiskupskieh trudaa gnihoviem svjettovanjem, i opravjenjem, i s' prihodom u pohodbah po svom arkibiskupij. Onj do ljetta tissuchju tri stotine, i cetærdeset i dva imaddosce oblast immenovati Arkibiskupe. Gnihova Obchina, aliti Kapitulo broi gnekoliko Arkibiskupaa i Biskupaa, tojest Illiu Saraku Arkibiskupa dubrovackoga, Scimuna

(*a*) *Coleti p.* 22. (*b*) *Coleti p.* 168.

Digitized by Google

muna Bjskupa Trebinskoga. Petra Lukkari trechjega Biskupa stonskoga tegga immena, Mihajla Resti Biskupa stonskoga, koi bì nakon scest godisctaa prinesen na biskupiu nuskalensu, a pak askulansku. Franceska Jerolima Bonu, koi bì Biskup trebinski, a pak Zarrigrajski; Vlasi Pauli, Biskupa Zarrigrajskoga. Sigismunda Tudisi Biskupa Trebinskoga. Ovi skup priposctovani neda ſaglave svoiem hvalam, erse svaki dan resi s' novviem.

Skupsctina Stola Petrova ne postavì granize broju svoje brachje, er svesctoih vecchje imma, sve vechma koristnia biva i slavvi boscioj, i iskærgnemu dobru, nattjecjuchise jedan s' drughiem værscitti djella boggogljubna beſ ikakve svjettovne mite. *Non intendunt, quod sibi utile sit, sed quod multi salvi fiant, & hoc totum propter gloriam Dei recte operantur* (*a*). Ja nechju iſnossiti hvale o recennom Skupsctini po menni, bivscisam gne Brat, negochju samo pripisati, scto druſſi pisasce o gnom. Klement Papa Osmi u svomu peccjatolistu ò gnom povjeda, da iſvam missaa, koieh dava ſa dusce mærtvieh, ter innieh boſcieh sluſcbaa; hrani ona stan ſa uboſſieh, i nemochnieh Popovaa, odkupjuje robbe iſ turskieh rukaa, dava-im pribivanje u recennomu staniscu, i mnogga inna dragogljubna djella værsci na slavvu svemoguchjega Bogga s' pohvalom puka recennoga grada. O tom Skupsctini sctiese u spomenah dominikovieh dubrovackieh, da ona bì saſdana ljeta tissuchju tristotine, i devetdeset i jedan od Andrie dracjanina Redovnika Dominikova, Arkibiskupa Dubrovackoga, ter potværdjena od Sista Pape cetværtoga, i Klementa osmoga; a od innieh Papaa duhovniem millostima obogattjena. Ona zvjeta najvechje u sadagne dobba, er odkupjuje robbe, dava obilne pærchie Djevojcizam siromascizam, dava misse ſa mærtvieh, nemochniem, i potrebnitiem Svetchjenizim stan, sluſcbu, hranu, ljeke, i ukop. Oviem, i inniem dobrodjelstvim ona sebbì stjece mnoggo posctovanja (*b*).

Ona odvechje hrani cetiri Popa, koi ſajedno s' Kanonizim cjassoslovè u stolnom Zærkvi, i svaki dan govore vecernju ſa mærtve. Ona joscter dieli millostinje Popovim potrebnitiem po kuchjah, i Parozim po svom Arkibiskupii. Napokon biva od uresa i gradu, i Zærkvi, od uſmnoſcenja boſcjemu sctovanju, od iſgleda Popovstvu, od nauka, i pottizanja na svetignu svemu puku. '*Quæ Sodalitas Præsbiterorum non solum civitati Ecclesiæque decori est, atque ornamento; sed etiam ad cultum divinum augendum, atque ad Cleri disciplinam, & sanctitatem piis operibus excolendam plurimum affert emolumenti* (*c*). Ova Skupsctina broi svoieh Biskupaa sedam. Franceska Volanti, koi bì poglaviti pop Zærkve S. Vlasi, a pak Biskup stonski. Antuna

Ri-

(*a*) *S. Thom.* (*b*) *Coleti p.* 144. (*c*) *Coleti p.* 141.

Righi Biskupa trebinskoga. Petra Budmani biskupa stonskoga. Nikollu Puljesi Arkibiskupa Nikopolinskoga, a pak Dubrovackoga, a najposlje Zarrigrajskoga, ghdje i priminù. Tomaſſa Tomicichja Arkibiskupa od Uskopja. Nikollu Ferichja Biskupa trebinskoga Nikollu Banni Arkibiskupa dubrovackoga. Benedikta Staj, Koi bì tajnik troieh Papaa, i sloſcì u pjesan latinski mollitvu odvjetnu S. Petru, narecenu *Responsorio* po naredbi Pia scestoga Rimskoga Pape.

Dubrovacki Popovi ne samo u svako dobba prionivahu raditi o spassenju duscjaa u Dubrovackomu, nu i drugovghje. Ljetta tissuchju pet stotin i devedeset i dva gnekolizi od gnih sastavgljajuchise s' popovima kotorskiem i s' raſliziem Redovnikom ottidosce u turske ſemglje pomagati Kærstjanne tud pribivajuchje, i obrachjati poluvjerze na Vjerru, i klement Papa osmi poslàim peccjatolist, u komu nesamo hvali gnihovo ſcegljogorujstvo, nego josc priporucivaih Biskupim, Parozim, i Redovnizim, ter obogativa i gnih, ignihova sveta pripovjedanja duhovniem millostima na korist onieh koieh uſbuddu k' Bogu obrachjati (*a*). Takodjer ſa dobba Petra Budmani Biskupa stonskoga gnekolizi od recennieh dubrovackieh Popovaa ottidosce na gnegovo ſaproscenje u recennu biskupiu vjecbati puke, pripovjedatim boſciu riec, i sluſcitim svetotajstva ispovjesti, i pricestjenja, o koiem govorri Koleti na listu tristotine, i sceſdeset i dva. *Id consilii cœpit, (Episcopus), ut e Clero Ragusino Præsbyteros doctos, & gnavos evocaret, & binos in singulos Diœcesis pagos distribueret, qui stationi, quæ cuique obtigisset, per duos menses affixi Christianam plebem Chatechismis, & concionibus paulatim erudirent, & omnes sacra confessione expiatos divinis mysteriis impertirent.*

Jesu joscter u Dubrovackomu dvie skupsctine Svetchjenikaa, jednaje u Biskupii stonskom, koja biva od mnoghe pomochi duhovne svemu puku, a drugaje na Lastovu. Ovi ottok obiluje vinom i ugljem, i ribbanjem: on odkako proghjè iſ ruke Stjepana Kraglja ſærbskoga narecena Krastavzom u Dubrovacke ruke, vaſda bì stanovit u Vjerri Kærstjanskom. Gnegova Mattiza posvetchjenaje Boggu na cjast svetieh Kuſme, i Damjana. Urban osmi tegga immena Papa Rimski biasce podloſcio ovu Zærkvu Biskupu korcjulanskomu godiscta tissuchju tristotine i sedamdeset i ossam; nu Mafeo arkibiskup dubrovacki oprjecìse temmu podloſcenju sa peccjatolistom Urbanoviem, i nakon cetærgodiscta ona bì opet povrachjena k' gnegovoj oblasti (*b*). Ovi Ottok u stara dobba bì pod ſapovjedi Rimskom, i tri Lastovza bilisu po-

cja-

(*a*) *Coleti p.* 497. (*b*) *Coleti p.* 373.

Digitized by Google

cjastjena od Rimjanaa pucjanstvom. Lietta tissuchju tristotine i ossam Urosc Boscnjanin s'jedne strane, a Mlecichi s'drughe biahu napærli otetti recenni ottok Dubrovcjanom; a i isti Lastovzi biahu naumilli isbavitse is pod oblasti dubrovacke: nu Gospoda vladajuchise u temmù poslu rasborito uglavisce Lastovze ò samosilstvu Urosciovu, i ò oholstvu mletackomu, ter-ih mirno pribavisce opet k'gnihovoj sapovjedi. Govorri Vanghjelje sveto, da scetve biva mnoggo, a scetvaraa mallo. Mollitese dake Gospodaru scetve, da usposciglje scetvare u scetvu svoju. Buddimo dake pomgnivi obsluscivati ovi nauk vanghjelski, i imatchjemo vasda, i dobrieh, i mnossieh Svetchjenikaa.

RASDIO DRUGHI. *O Redovnizih Benediktovieh.*

Dobrovladanje dubrovacko gojeno pravvovjerstvom u kratko dobba naseli grad, tako da bi potreba sciritga, alli u isto dobba biascese usselo nastojati na dobro duscjaa. Obasnajuchi dake Gospoda Stara, da gljudi manastirski mnoggo dobra cinjahu po innieh mjestih gnihoviem pripovjedanjem, ispovjedanjem, obchjenniem, i ossobniem mollenjem, i blagoisdledniem scivjenjem, udigljesu namislilli dobavjatih mallo po mallo. Dessilose dake, da najpærvi bisce dobavjeni Benediktinzi Zærnoga odila; koiem ljetta tissuchju i dvadeset i tri bi sidan manastir na Lokrumnu, i sljedechja sgodda pospjesci gnegovu graghju. Na dvadesti i jedan oscjujaka, kadse svetkuje Blaghdan S. Benedikta, biascese uscego ogagn u gradu obnoch, koi biasce spærscio pol grada. Pri toj bjedi Vladaozi, i puk utekosce k'Svetomu Benediktu, i savjettovascese sidati manastir i Zærkvu Boggu na cjast gnegovu, i udiglje ugasi-se ogagn. I drughi krat ljetta tissuchju dviesti, i devetdeset i sedam biascese uscego veliki ogagn u Gradu, i biasce isgorjello vech od pol grada. Jedan dio Vladaozaa biasce napro prinjetti grad u Lapad, nu neodolje suproch oniem, koi hottjesee odæscjatti starrinu na istomu mjestu, ghdje biasce bila sapoceta. Ovi manastir lokrumski imaddè svoga Opatta, i Zvjettasce redoscivstvom sve do velike trescgne, s'koje propadè i on, i Zærkva, i od tada mallo magne negh bi ostavgljen od kaludjeraa, sato Gospoda isprossisce u Pape Pia scestoga, daga prodadu prie negh pade sasviem, i isvadak obrate u korist duhovnu, kakoimse najboglje usviddi. Okko trinestoga vjeka zærkovnoga bisce sidana kaludjerom tri manastira jedan, na ottoku visce Lopudda narecen S. Andriom, koi propadè u veliku trescnju. Drughi u Pakljenom na scipannu nasvan S. Mihajlom. Trechi u Viscgnizi nedomak

grada

Digitized by Google

grada s' strane od istoka immenovan S. Filippom, i Jakobom. Cetvertoga paka, koi biva na Mljettu, i sidan-je odavna, kad recenni Benediktinzi stekosce, sadrusciscese ujedno, i narekoscese skupsctinom mljetskom. Zærkva ovoga mljetskoga manastira jest mnogo rasglascena s' pricjudestne prilike B. Gospe, h' kojoj prihodillisu celjad is dubrovacke, bossanske, i dalmatinske ruke. Ljetta tissuchju stotina, i petnest Gjuragh Kragl bossanski doghjè u Dubrovnik, i bì pricekan s' privelikom cjasti od Dubrovcjanaa, nu kad bimu vratitse domma, svratise na Mljet sa poklonitse recennoj svetoj Prilizi, i pridatti pod obranu B. Gospe i sebbe, i svoju Kragljevinu (*a*). Takodjer godiscta tissuchju, i pet stotin Kattarina Sarucniza Tommassa Christichja najposlednja kragliza bossanska biasce doscla pohoditti recennu S. Priliku sa Sinom, koi tù priminù, na grobu koga viddise i dan danascgni nadpis. *Hic jacet filius Tomasci regis Bosnæ.* Ova kragliza, budduchi utekla u Rim isprid turskieh rukaa, ghdje i priminù, isprosì u Pape Sista trechjega Zærkvu S. Jerolima sa Popovaa slovinskoga jesika, i stan sa svieh bollestnikaa recennieh slovinazaa. Prem da ova skupsctina mljetska vladase po sebbi, i imma tri Opatta, najstarii od koieh pribiva u Manastiru S. Jakoba, sa sviem tiem imadde gnekolike krati starjescinnam Kaludjere Kassinenske po dopusctenju Papaa Rimskieh. Pavvo trechi biasce poslo Grisostoma Kalvina, koi svoiem redoscivstvom, naukom, i mudrosti ne samo biasce povratio u tu skupsctinu obsluscenje isværstno benediktovieh naredbaa, nu josc odvrjescì svoga snanja nasljednike Vasilia Gradi, koi bì Biskup stonski, Eusebia Cabogu, koi upisà u jesik latinski sgoddoslov dubrovacki, po ismjeni Arkibiskupaa, Ivannakærstitelja Gjorgi, Biskupa Stonskoga, i Grisostoma Ragninu Stonskoga Biskupa. Ove skupsctine Mljetske bì i Grisostom Antikio Biskup Trebinski, Alfonso Biskup Stonski, Ghærgur Lazari Arkibiskup Dubrovacki: Takodjer. I Mavro Vetran Opat, i Pisalaz glasovitti, Mavro Urbin kgnisegnik priplemenitti, Anselmo Bandur, slosciteg prikgnisevni, i Ignazio Gjorgi Opat, koi pærvi samegnù inad vært Pavlova rasbianja ò Mljet, meghju stariem pisaozim, i mladiem, od koieh on biva sljeghjen. Pavvo Papa peti poslà pohodnikom recennoj skupsctini Felicja Passero, i Benedikta Sangrini kaludjere Kassinenske, koi bisce gljubko primieni od Kaludjeraa Mljetskieh, i takoim ugodisce, da Felic bì od gnih isabran na Opattiu S. Jakoba, a Benedikt na Opattiu Mljetsku. Onj bisce od svakoga dobro gledani, a ossobito od Gospode (*b*). Cekkajuse i u sadagne dobba dva Kaludjera Kassinenska, koi bitchje poslani na Vladanje skupsctine mljetske od Pia Pape sedmoga,

(*a*) *Coletti p. 59.* (*b*) *Coleti p. 58.*

Digitized by Google

moga, nitti moſce bitti sumgne, da nechje bitti krepostni, mudri, blagoiſgledni, raſboriti, i mnoggo koristni redovnickomu ſcivjenju, cim bitchje iſabrani od Glave sve Zærkve.

Ovi Ottok mljetski biva u morru adrianskomu, proſvanu sada njedrom Mletackiem, a odprie ſvanu Proſcdorjem pomorazaa, nu odkad S. Elena hoddechi iſ istoka u ſapad umetnù ù gn cjavvo Kriſcja issukærstova, ostaddè mirnie (a). *Et stetit mare a fervore suo.* Glas-je, da ò gnemu raſbìse plav pavlova, a ne ò Malti. Pripovjeda S. Luka, da ta plav Pavlova biascese dig-la iſ dobre luke ſa ottiti u Feniciu, i tu ſimovatti. U to dunnù tih vjettar iſ poludneva, i ona sljeghjè jedritti do ottoka narecena Kaudom, kad ti cjas skoccì sjever, i tjerrajuchi recennu plav tammo i amo cetærnestu noch doghnà-je na Mljet, i tuse raſbì.

Ptolomeo, koi bì ſciv stotinu, i cetærdeset godiscta prie doscjastva Gospodinova, i upisà ò sve cetiri strane svieta, a tojest ghdje koje mjesto stoi, i koiemse immenom narice, stavvì Maltu a morre afrikansko, a Mljet ù morre adrianko. Ovi Pisalaz bì ossobito pomgniv iſiskivati mjestia afrikanska, er ta strana svieta bì gnegovo rodno mjesto. Evvo dake koliko prie pavlova raſbianja ſnallose po svietu, da Malta bivasce ù Aftizi, a Mljet ù Adrii. A S. Luca upisà *in Adria.*

Mlechjani dobrochjudna celjad bollechise tom neſgodom udiglje pritærcjasce-im na pomoch, donjesce pruttja, i raſgorjesce ogagn, dase raſgriu, er biasce kiscja, i studen. S. Pavvo uſſè jedno naruce pruttja, i værſcèga ù ogagn, nu bivsci bila ù temmu narucju ſmia gljuttiza, pottom ochjutchjè vruchinu, tisnùse iſ narucia, i uppeknù Pavla ù ruku. On otresè rukom, i opet ta ſmia paddè ù ogagn. Govorri Ekumenio, da ſmia neupeknù Pavla, er nebiasce grieha na Pavlovom dusci. *Vipera intectis manui Apostoli dentibus, cum peccati molitiem non reperisset, protinus resilivit, ac in ignem abiit, tanquam sibi pœnam infligens, quod corpus nullo modo sibi conveniens petiisset, & opugnasset.* To viddechi Mlechjani uſſesce govoritti *Onje Bogh.* Na Malti ſmie njesu gljute, a na Mljetu bivaju gljute i dan danascgni. A S. Luca neupisà, da S. Pavvo biasce promienio narav ſmiam, i od gljuttizaa prjtvorioih negljutizzam.

Sapovjedasce tad na Mljettu Publio, koi privrjeſcì i Pavla, i svu druſcinnu gnegovu, i prihranì-ih ſa tridni. U to dobba Otaz publiov bollovasce od særdobolje, koga S. Pavvo oſdravì poloſcechi nadagn ruke, i cinechi mollitvu Boggu. To oſdravjenje podiſcè sve bollestnike mljetske k' Pavlu, koieh

(a) *S. Gre. Turonese de Glo. Mur. cap. 6.*

Digitized by Google

koieh on oſdravl; Nie ſa sumgnittī, da nasc S. Apostol nie bió obratió dobar dio Mlechjanaa, na vjerru, koju javgljasce cjuddesim, nittie ſa sumgnìti, da Vjerra nebiascese odtolek raſastærla u Epidaur i po gnegovom bliſcizi po Mlechjanom. Oni harni blagótvorju pavlovu, i telesnomu, ì duhovnomu, gleddahu dobro svu gnegovu druſcinnu ziechja gnega, i daddosce-im obilno brascno ſa puta, na koi diggoscese nakon tri mjeseza. U ovemu njedru mletackomu ſgaghjase mallo ne negh svaku ſimu, da plavi velike cekajuchi vrjeme istraju svukoliku u lukah, scto na Malti moggu bitti ſadærſcjane ſa koi dan, dok iſdimmi silla vjetra, pak-im biva blisu uhittitse Sicilie, i dochi u Regio. Inni raſloſi bivaju ſloſcenì od Ignazia Giorgi Opatta Mljetskoga u gnegovom kgniſi narecenom. *Divus Paulus Apostolus, in mari, quod nunc venetus sinus dicitur, naufragus, & Melitæ Dalmatensis insulæ post naufragium hospes.* Sadagnì Kgniſcnizi umetnusce u kgnigu narecenu Dictionario geografico na slovvo M. *Meleda, Melita Iſola di Dalmazia nel golfo di Venezia nella Republica di Ragusa, dieci leghe di lunghezza. Abonda di pesce, vino, aranci, e cedri. Qui vi è una famosa Abbazia di Benedittini, sei villaggi, e parechi porti. Questa è la famosa Isola di Malta, dove S. Paolo fu morsicato da una Vipera. Ha dato i natali al Celebre Nicandro.* Na ovemu ottoku roddìse Pavvo de Graziis, koi bì parok na Luzi scipanskom, a paka Biskup Stonski, gnegov nadpis sctiese u Zærkvi stonskom stolnom: *Paulus de Gratiis Melitensis, scientiarum Magister, Stagnensis Episcopus hic novissimam expectat tubam.* Na Ovi ottok bì poslan na iſaghnanje Egeſip plemich Cilicie, i josc viddese oballine gnegove polacce. Riec-je da on biasce poslo u Rim borr, na ſcilli koga, erse biasce pruſcila u more, biascese uhittilo, i obraslò gnekoliko kammenizaa, a na grani biasce svila ptizza gnieſdo. Ljetta tissuchju cetærsta i jedan Segljani ovega ottoka biahuse odværgli od Dubrovcjanaa, i biahu napeli barjak Papin, ter ſapovjedniku vojske pomorske napulitanske, koja biasce bila doscla pod Mljet, odnesosce poklon. To odværghnuchje bì ſa mallo dobba, er dubrovcjani poslàsce gnihove plavj s' vojskom pod Mljet, i Mlechjani udiglje pridadoscese beſ oprjecenja (*a*).

Benediktovi Kaludjeri immadosce u gradu pettera manastira ſa Redovnizaa, manastir S. Andrie, S. Tomnie, S. Simeona, S. Marka, i S. Marie, Koi oſtadde ſdrav u veliku trescnju, a inni propadosce. U temmu manastiru Zvjeta i dan danascgni pærvoduh benediktinski. Ova skupsctina Mljet-

ska

(*a*) *Appendini p.* 299.

Digitized by Google

ska kako do dan danascgni vrieſcilaje dobroiſgledne kaludjere, tako temmu vochju biva-joj nadatse i unaprjeda.

RAJDIO TRECHI. *O Redovnizih Dominikovieh.*

Blaſceni Jordan drughi obchjenni Vladategl reda pripovjedalazaa biasce poslo put istocnieh stranah gnekoliko svoieh Redovnikaa, nekabi pripovjedali boſciu riec, i stjezali redu novve manastire. Jedni od gnih biahuse svratili u Dubrovnik ljetta tissuchju dviestotine, i dvadeset i pet, ghdje udilje pocesce pripovjedati boſciu riec s' privelikom koristi duscjaa. Arkibiskup, i Gospoda gannuti od privelikoga dobra duhovnoga cignena po ruke gnihove primollisce-ih, dabi ostalli u gradu, i onj pogodisce-im. Pærvi gnihov manastir, i Zærkva biahu malahni, nu dobærſo bisce-im raſcireni, kakoje vidjeti sada. U tom Zærkvi jesu ossamnest Otaraa, koi priocitto javgljaju, da gne Redovnizi gojahu u svako dobba priosobittu poboſcnost u puku, erbo svi ti Otari bisce ucigneni od Dobrocinazaa obvjetnieh oniem Svetzim, na cjast koieh bisce uſdighnuti. Blaſcena Gospa dostojalase Objaviti S. Dominiku gnihovu saſdateglju mollitvu narecenu *Roſarjom*, kojom goje puk dobavjajuchimu neiſrecenne millosti kroſ recennu mollitvu. Ta obvjetnost od Roſarja raſidèse po sviem Parokiam i dubrovacke, i stonske biskupie po gnihovu putu.

Tri stvari prossi puk od gnih, tojest svetkovanje blaghieh dana obchjennieh svemu kærstjanstvu, i ossobnieh gnihove Zærkve: Pripovjedaliscte, i Iſpovjednize. Onj priobilno nadomjeraju puku u sve tri stvari, i odvechje priiſgledno obsluſcjuju sve naredbe Reda, ò komu velise, da obilluje gljudima i mudriem, i svetiem. *Patrum Prædicatorum Sodalitas virorum doctrina, & sanctitate insignium ferax* (a).

G. Bogh pomillovà tu gnihovu grajsku Zærkvu cjudom nepristanniem, koi biva od uresa i gradu; atojest dragomirisom rajskiem, koise chjuti beſ pristanka iſ Pærsta S. Dominika. Ova moch bì u mochisctu dominikanske Zærkve prie godiscta tissuchju petstotin, i jedanest. Glas-je, da jedan Redovnik hoddechi iſ Bologne u njemacku ſemglju dighnù recenni Pærst u potaj, ter prohodechi mimo Dubrovnik raſboljese tù, i priminù, i nehottechi ostavì tu moch recennoj Zærkvi. Cjuddesa, koja G. Bogh cini kroſ recennu Moch,

(a) *Coleti p.* 148.

Digitized by Google

Moch, i mnoggasu, i velika, koieh ocitto pokaſcjuju oni pærsteni, koiem okittjena jest ta Moch, i one platutize ſlatne, i srebærne, u koiemsu obigljeſeena te millosti, i stoje okolo otara svetceva, ter i oni priziegneni uresaj nabjen kammegnem draghiem na cjast Svetza. Ona i dan danascgni nossise po nemochnizim, i kadkadse ſgoddi, da oni bollestnik mjeste mirisa obicjajnoga ochjuti odissati iſ gne miris od ſemglje, i tomu uſbudde ko navjesctenje, dase na vrjeme pripravi na smært.

U ovom istom Zærkvi jest otar mramorski uſdighnut Boggu na cjast S. Vincenza Fereria, na komu biva dærvena gnegova Prilika mnoggo obvjetna s' cjuddesaa, koieh Bogh cini na korist onieh, koise priporucjuju recennomu Svetzu. Onse roddì u Valenzi Scpagnulskoj ljetta tissuchju, tristotine, i petdeset i sedam od Roditegljaa vechje raſgiasenieh s' poboſcnosti, i s' darovittosti prema uboſſiem, nego s' plemstva, i s' starrine. Gnegova chjud blaga, i gnegovo prighnuchje na kepost, koieh josc od djetinstva biasce ukaſo; biſce predſnamenja gnegova cjudnovittoga ſcegljogorujstva ſa spassenjem duſcjaa, i gnegove privisoke Svetigne; a te dvie possobnosti bivaju i dan danascgni gnegova najvechja pohvala. Millovasce on josc od onada Uboghe, i najvechja radost biascemu, gnimi djeliti millostinje. Besjedasce s' djezom o' poboſcju, sctiasce kgnighe svete, i najdraſce biascemu mollitse Boggu.

Biasce on bistra uma, i rjetko vidjene pameti. Od dvanest godiscta uſſè ucitti gljuboſnanje, i u temmu ucenju svjetlose iſnesè, a nakon dva ljetta prihitì ucitti boggoslovje, u komu napredovà toliko mnoggo, da od sedamnest godisctaa biasce priteko iste svoje nauciteglje.

Koliko on ighjasce naprjed u mudrosti, toliko, i josc vecchje radiasce o Svetigni, i gnegova ucenja neprikratiscemu u iccemu poboſcnost. Josc od djetinstva bì pomillovan darom suſſaa, i najvecchje bì obvjettan muzzi Issukærstovoj, i ſa koje najpærvo biascemu na særzu obvjetnost prema Blaſcenoj Gospi.

Budduchi on ſværscio svoja ucenja od sedamnest ljettaa, gnegov Otaz napomenùmu, kako hottiascega uloſcitti u kojegod cjastno poslovanje, ako nebi hottio iſabratti bichje zærkovnjacko; nu nasc Sveti Mladich odvjettovàmu, da biasce odlucio ſakſonitse u red Dominikov, u komu ſcegljogorujstvo, i poboſcnost rastjahu do cjuddjenja.

Otaz vesseo s' sinovgljeve odluke ſaghærlìga, i reccèmu; Sad poſnam Sinko moj, da scto biah viddio mallo dana prie tvoga rodjenja, nebì snjevanje, nego predvidjenje. Viddjoh jednoga Svetchjenika Dominikova prichi k' menni, cim biah uljeſſo u gnihovu Zærkvu, koimise obeselì, i reccè, da do bærſo roditchjemise sin, koi bitchje jedna od velizieh svjechja gnihova

Reda,

Digitized by Google

Reda, i spodobitchjese Apostolom s' ſcegljogorujstva. Na ove rieci odgovorì S. Vincenz. Moj draghi Occe, neodmicimo iſværscitti to tako mennì koristno predvidjenje. Otaz gannut na radost i vesseglje s' tako hrabrena odluke sinovgljeve odvedèga glavom u manastir grajski, ghdje on bì primjen od onieh Otazaa, kakono dar ſ' Nebba poslan.

Isctom novak nadighjè ti cjas sve i najstarie Redovnike tegga manastira, uſſè on iſgledatse u S. Dominika, koga ſcivot sctiasce, i moſcese rieti da bì sliccjan gnemu. Iſa ſavjettovanja redovnickoga prionù iſværstnivati sama sebbe, ter raditi o ucenju, i ò svetigni takiem særzom, da dobærſo bì najsvetii, i najmudrii od svieh svoga vjeka.

Molliasce rekbi bespristanka: veli on u svomu duhovnomu djellopisanju (a) hochjescli ucitti s' napredkom, cini, da poboſcnost vaſda uſpratti tvoja ucenja: vecchjese svjettuj s' Duhom Svetiem, negoli s' kgnigam: nepristaj prossiti u G. Bogga raſumjenje onoga scto sctisc: Ucenje umara, i slabbi snagu; pocini kadkad u rannah issukærstovieh. Malli cjassi tegga kratkoga pocivanja u gnegovù Særzu prisvetomu podavaju novvù snagu, i novu svjetlost. Prittjecci tvoje nastojanje, i prionuchje s' kratkiem, nu s' gorruchiem strjelovittiem mollitvam, i uſdaſim, ter i pocni, i sværsci tvoje ucenje s' mollenjem. ſnagne jest dar Oza Svjetlostì, a nie plod nascega raſuma, ni truda.

Kad biasce od dvadeset i cetiri godiscta bìmu naredjeno, da dava nauk gljuboſnanja svoiem redovnikom, i on to opravjasce s' tolikom vrjednosti, da iſvam uccenikaa redovnickieh immadiasce sedamdeset-ih innieh. Vissina gnegova ſnanja, i tancina gnegova raſuma bì uſrok, da gnegovi Starjescinne poslascèga u Barcelonu, a pak ù Leridu, ghdje od dvadeset i ossam ljetaa bì narecen Nauciteglјom u temmu Sveuciscu katalonskomu od Kardinala Petra de Luna, poslanika Apostolskoga u Scpagni, ter bivscise bio vratio u Valenzu Biskup, Kapitulo, i Vladaozi molliscega, dabi tomaccio puku S. Pismo, i bivsci immo liepu riec, i nacin ſa pripovjedanja nebìmu dopuscteno dærſcjatti ti boſcii dar u ſabiti. Pripovjedà on boſciu riec, i u isto dobba obrachjasce k' Boggu. Nebì grescnika najotværdniega, koise nebi prido na gnegove raſloghe, i na gnegovo ljepo bessjedenje, ter dobærſo poſnàse po duhovniem napredzim, da G. Bogh biasce poslo svietu tegga novoga Apostola.

Slagasce on svoja bessjedenja prid nogah Kriſcjupropetoga, i værslo dobro biascemu poſnatti, da gnegovo ljepo govorenje iſvirasce otolek. Gnegova dvornja værscenja, prem da mnogga, neomettahumu gnegovo mollenje nepristan-

(a) *Cap.* 2.

Digitized by Google

ſtanno, ni gnegovo unutærgne sabranje. Kolſko on biasce ziegnen od svakoga, toliko bì i podniſcen, i ntirasce sama sebbe osctrinam pokorniem priko svieh svoieh apostolskieh trudaz. Nektjèse ikad sluſciti oblakscjanjem dopuscteniem od reda Nauciteglom, Sctiozom, i Pripovjedaozom, samose nattjezasce nadhoditti innieh u podniſcenstvu, i pokorrah.

Scegljogorujstvo toliko cjudnovito, i krepost tako ocista bisce prem od smechje, i ussionosti Nepriategju spassenja, koi nepritærpjè pustitga mirovatti. Trikrati Djavvo biasce naripio nagn po putu tri ſcenske glave, dabimu prigrabio cistochju Djevstva, i sva tri puta nebìmu iſiti svojom; negomuse dogodì, da ſvetaz prigrabì gnemu te iste ſcenske glave, koje bivsci bile od Boga pedepsane s' tegga gnihova smionstva, osvjedocisce na otvoreno i Svetcevu pravednost, i gnihova napastovanja, i potvoranja suproch gnemu, terse gnemu istomu priporucjujuchi isprossisce u Boga i promjenu ſcivjenja, i oblakscjanje od gnihovieh pedepsaa.

Ta tri glasovitta pridobichja Vincenzieva neodoruſcjasce Djavla od napastovanja, ni od novoga naripjenja. Nasc Svetaz sctiuchi obnoch u gnegovom zelli nauke S. Jerolima o svestannomu djevstvu priciste Boſcie Mattere ſanesen od prigoruchje gljubavi prema toj kreposti prisjecè svoje scteenje, i prostært niz natle pommolise kraglizi od Cistochje, dabimu isprossila millost, damu nebudde ikad potamjetti ta krepost. Pottom doværssì svoju mollitvu, cjù odgovor. Djevstvo jest krepost rietka, i malliem dopuscteenaje, nenadajse, dachjesc ti bitti od broja tieh mallieh. Akosi ucjuvo djevstvo do sada, nu ſnaj, dachjesc-se ſa mallo gnim diciti. Ovi odgovor priuſè nascega Svetza; nu u istomu priuſechju nie mogo vjerrovati, da biasce od Boga, i ſato napredovà svoje mollenje, priko koga objavìmuse Djeva Svesveta sva u svjetlosti, i reccemu. Nestrascise moj sinko od onega sctosi cjuo, erje privara hudobska, i naripjenje Oza laſcivoga, koi iscte tebbe pripastiti, i oslabiti tvoje hrabrenstvo. Uſdajse sasma u dobrotu moga Sina, i u moje ſasctitchjenje: to pouſdanje raſ-loboditchjete, i ciuitchjeti napredovati u odluzi. Djavvo sljeditchje ſapinjati ſasjede, i mnoghe krati naripivatchje na te, nu ti boſciommillosti ukrjepjen pridobivathjese. Bivscimu to rekla Djeva svesveta iſnebìse, a Vincenz ostaddè prihrabren, i priradostan; i od tada ſcivjè kako Andio u putti umærlom.

Biasce prosclo godiscte od kad biascese vratio u Valenzu nasc Svetaz kad Kardeno de Luna, koi biasce iſabran Prottivopapom u Avignonu narecen Benediktom trin stiem ljetta tissuchju trìstotine, i devedeset cetværtoga poesmærti Klementa sedmoga, koi bì Prottivopapa, cim Bonifacio deveti nadstaoz Urbana scestoga posvajasce stol Petrov u Rimu, usillovà

gnega

Digitized by Google

gnega prichi k' sebbi , i uſſèga svoiem ispovjednikom , dnechiga Naucitegljom svoje Polacce.

Uklanjascese nasc Svetaz od svakoga mjesta vissokoga , nu zjenechi on ſakonittiem namjestnikom issukærstoviem reccenoga Benedikta , kako i sva scpanjulska , i franacka kragljevina , podaddèmu posluh , ko obchjennomu Pastiru , alli ne beſ mnogghe svoje bollesti vidduchi tako sctetni nesklad u Zærkvi katolicjanskom. Raſlogh onieh , koi ſcjudiahu uſiti na stol Petrov , biasce tako skroven , i tako trudan ſa raſabratse , da mnoga Celjad Sveta biahuse privarrila s' gnihova dobra særza. Nasc Svetaz nebì koristan reccenomu Benediktu , ſa koga ronniasce suſſe prid Bogom , i svjettovascega beſ pristanka , dabise odreko od papavstva. Mnogghe krati ottidè ù Aragonu , i Francju , takodjer i k' Cesarru Sigismundu , i h' kraglju Karlu scetomu , i podpomoſcè ne mallo , dabise skuppio Sabor obchjenni ù Konstanzi.

Biahu mallo negh osamnet mjesezaa , da on pribivasce ù Avignonu , kad prihitì gnega sillovit ogagn , koiga biasce doveo do konza. Bivsci on bio bliſu rastanka s' ſcivotom, objavìmuse Issukærst , i naredìmu , da ostavvi dvor benediktov , ter ottide pripovjedati vanghjelje po svietu kakono Apostol. Gnegovo nenadno oſdravjenje , i cjudnovito pokaſà ocitto istinu tegga objavjenja. Benedikt nudiascega biskupiom Valenze , i Kardinalstvom , nu iscta to nebì vrjedno gnega prighnutti , dase primi , ni sværnutga s' odluke od pripovjedanja boſcje rieci. Uputchjujese dake nasc S. Pripovjedalaz na to pritrudno poslovanje Apostolsko narescen oblasti Poslanika apostolskoga.

U to budduch obaſno , da Ghærgur dvanesti , i Ivan dvadeset i trechi bi hu podloſcilli gnihove raſloghe Saboru Konstanskomu , zjechja da dospie recenni nesklad , i povratise mir ù Kærstjanstvo , onj obboiza bisce snimjeni s' oblasti Petrostolne , terse blagovoglno podpisasce temmu snimjenju. Nasc Svetaz iscta nepropustì , dabi nakanio i Benedikta trinestoga Prottivopapu sljediti reccene dvoize iſgled ; nu nebivsci mogo iscta prid gnim opravitti , raſdjelìse od gnegove obchine , terga od onoga dobba uſſè raſgledati praviem sciſmatikom.

Papa Martin peti budduchimu iſnova podo oblast Poslanika Apostolskoga po svemu svietu , nasc Svetaz bì vidjen do bærſo hoditti od mjesta do mjesta , ter opravjati , dase promjene svud tuda obicaij.

Poccè gnegovo poslanje Apostolsko ù Scpagni ljetta tissuchju tristotine i sedam. Opravì svoiem ſcegljogorujstvom toliko cjudnovita djello-tvorstva ù zærkovnjazih , i ù puzih , da pricjuddestna obratchjenja k' Boggu , ucignena po kragljevinah Katalonje , Valenze , Murcie , Granate , Andalucie , Lione , Kastilje , Asturies , i Aragone priſimenovascega slavniem Apostolom sve

ries ,

Digitized by Google

Scpagnè. Vljesè ù Dærſcjave franacke, po koieh mnoggo poſcgnè. Linguadokka, Provenza, Dolfinat cjudnovittose okoristisce gnegoviem trudom, ter rekbi pociastisce gnegovo ſcegljogorujstvo gnihoviem obchjenniem ponapravjenjem obicjajaa. Doghjè ù Italiu, ter s' istiem duhovniem napredzim obidè svu dærſcjavu genovesku, Podgorje, Lumbardiu, i Savoju. Ottidè ù Njemaku ſemglju, i pripovjedà boſciu riec po mjestiah kraj rieke Rena, s' takom naprednosti, da biasce svud imenovan Apostolom Europe.

Nie lasno pripovidjeti ossobna gnegova djellovanja ù svemu tjeku apostolskomu, i ù gnegovieh saviscgnieh trudih, i u svieh gnegovieh cjudnovittieh obratchjegnih. Biasce ſadosta isctomga vidjeti, ziechja da najodtværdnutij grescnizi uſbudduse skrusciti do suſſaa. Boſcia millost, koja vaſda prattiasce gnegova bessjedenja, doværscivasce ta grescniscka obratchjenia. Istine strahovitte boggocjastja, tojest Smært, Sud, Raj, i Pako biahu od gnega prem ſcivo pripovjedani, i tiem usaghivasce strah ù najodtværdnutia særza. Pripovjedajuchi ù Tolosi ò Sudu boſciemu svi Sluscjaozi ochjutchjesce kakono ogagn ù særzu, pripovjedanje gnegovo biasce cesto prisjeceno od placcja, i dubozieh uſdissanjaa Sluscjalazaa, terbi bio usiHovan pritærghnuti besjeddenje, i mjescjati svoje ſuſſe s' gnihoviem. Gnezi iſceſnivahu priko gnegova pripovjedanja, a jedan glasovitti grescnik primimù od bollesti svoieh griehaa prid gnegoviem nogam iſa ispovjesti. Svak obchjenno govorasce, da nebiasce mochno cjutti pripovjedanje Vincenziovo, i napredovati ù griehu.

Nemoſcese sumgniti, da nejmadiasce on dar raſlizieh jeſikaa. Cjudnovitti broj Evreaa, Zærnjascjaa, Saracenazaa, Turakaa, Slovinazaa, koieh iſ bavì od nevjerstva; iſvam na tissuchje tissuchjaa Eretikaa, ſcismatikaa, i odtværdnutieh grescnikaa, koieh obratì ù Scpagni, Franackom Kragljevini, Italii, Njemackom ſemgli, na Ingleskomu Ottoku, i ù Fjandri pokaſcjuju, kolikoje dosta, da nebiasce nacina cinitse raſumjetti od toliko raſlizieh narodaa beſ cjudda.

Værviahu k' gnemu ù susret kakono k' Poslaniku Gospodinovu. Viddjescese vech od deset tissuch duscjaa prattitga od mjesta do mjesta, od grada do grada, ter cim pripovjedasce na poglianah, namjerahuse na gnegovu pripovjedanju do ossamdeset tissuch duscjaa, a gnegov glas cjujascese sto i dvadeset tissuch sceſcjanjaa na daleko. Evvo koljka biasce pohlepa svieh narodaa gnega cjutti, da besjeddi. U samom Scpagni obratì vech od dvadeset ipet tissuchja Evreaa, i vech od ossam tissuch Saracenazaa, a inna gnegova obratchjenja nejmadu ni broja. Kadbise obaſnallo mjesto, ghdje immadiasce nasc Svetaz povjedati boſcij ſakon, ighjahu tammo prodavaozi prodavati

Digitized by Google

vati Kostreti, bice gvosdene, passove od stranjia, i od gvosdja, i svaku varstu pokornieh orudjaa.

Istinitost gnegova bessjedenja obrani jednom Viscgni Bog prid sviem puskom, kad jedan Zærkovnjak biasce useo priecitmuse priko istoga pripovjedanja, i opirratse gnegoviem nauzim, ter ti cjas ostaddè njem. A gnegove rasloge, koiem vjecbasce ossobito scenske glave, kolikosu sctetne duci svo uresne, i tascte naprave, potvardì na otvoreno isti Bogh na pedepsu smionstva, i uslobodjenja Ivanne Kraglize Aragonske, koja prihodjasce na gnegova pripovjedanja s' tasctiem uresajom na glavi, i nehtjascese pridatti svjettima, i nauzim svetceviem. Jednom dake kad biasce doscla recenna kragliza s'gne uresajom od draghieh kammenjaa na glavi, sluscjati pripovjedanje Nascega Svetza, etto kam metnut od nevidjene ruke udrì gnu ù glavu, i prostrjè-je mærtvu na tle. To vidduchi Svetaz isrecè. Udaraz ovi nie gnoj na pogubu, nego na gne osvjestenje; ona stjena rasbì samo gne orusjanu kulu (a tiem imenom sasvà gne uresaj nasc Svetaz) i doisto; S. Vincenzo pommollse tù Boggu sa gnu, i povratì-e na scivot, ter unaprjeda ona sa svega gne scivota nestavì ikakve naprave na se. Idol, komuse klanjahu babilonzi ko Boggu, biasce pokriven s'dvora slatom, i srebrom, nu ù unutærgnemu nebì i kakva duha ù gnemu, tako i u oniem, koisu sanesesi sa tatasctinam, nejma ikakve kreposti ù gnihovu særzu.

Dar boscjega cjuddotvorstva prattiascemu boscju rjec; i ti dar cjuddotvorenja podavasce on i drusstiem. Ottidi, recce, svomu drugu, povjedaj boscju riec ù Kastigli, i sa sve dobba tvoga pripovjedanja tvori cjuddesa, i tako bì. Usmi ovi moj klobuk, recce jednoj potrebnitoj Starrizi, tvori gnim cjuddesa, scivi s' Boggom, i nechjeti ikad nestati brascna; i takose gnoj dogodì. Tu oblast cjuddotvorstva davasce jedniem sa vrjeme, a drusstiem sa svegh: jednieh cignasce vrjednieh sa osdravglivati od bolij, drusstiem davasce oblast isgonitti Djavle, jedniem dar jesikaa, drughiem djeliasce dar prorokovanja, i ras-sudjenja duhovaa; i takobise isværscivalo, kako-im bivasce podano.

U svieh gnegovieh puttovagnih, i sred najvechieh gnegovieh trudaa, i primucnieh sabavah gnegova scegljogorujstva neusctedjèse ikad isværstno obsluscivati najmagna pravila svoga reda. Postiasce svaki dan isvam nedjegljaa, i tako provedè zjele cetærdeset godisctaa, a srjede i petke provodjasce ò samomu kruhu, i vodi, i ti objcjaj nepropusctavasce ni sred najvechieh trudaa. Spasce na slammi, illi na prutju, bbiascese gvosdenniem biccim do kærvi svaku noch, a ni bollan ne odlagasce iscta od tieh osctrinaa. Nikakva stvar netravjascega, ter prem særcjano gljubjasce ubosctvo redovnicko.

S' pripovjdalisca slajasce ù ispovjednizu, svakoga jednako ziegnasce, i biu-

Digitized by Google

biusci-bio vas svakomu stescè na tissuchje duscjaa Boggu. Gnegova poboſcnost ighiasce upored s' osctrinam pokorniem, i s' ſcegljogorujstvom. Roniasce suſſe priko svake svoje Misse, ter to isto ſgaghjalobise i oniem, Koibise pri gnih namjerali. Obvjernost prema Djevi Svetom vaſda rastjasce ù gnegovu szrzu, koju nastojasce udissati ù svakomu, nu osobito ù svoiem pokornizim. Taki biasce ovi nasc boſcii sluſcbenik, koga Bogh iſabra pripovjedategljom svieh narodaa.

Budduch obaſno kragl ingleski cjuddesaa nascega Svetza, pisàmu nacinom smjerniem, i poslàmu jednoga Plemichja, nekkabiga mollio, da doghje ù gnegovu Kragljevinu. Ti kragl poslàga dighnuti s' franackieh krainaa, i primlga s' koliko mogasce velikom cjasti. Svetaz obidè poglavite gradove te kragljevine pripovjedajuchi, ter suud tuda potværdi svoja besjedenja s' cjuddesim. Vratì-sè opet ù Franacku ſemglju, i bivsci bio ù Burges primì liste od Ivanna petoga, Herzega Bretagne, koi ſajedno s' svojom ſarucnizom, i sa svom Gospodom, i pukom pricekàga tissuchju i petstotin sceſcjanja iſvam grada, ter dobærſo po gnegovu pripovjedanju Brettanja, i Normandia promjenisce obicjaje, i sred tieh cjudnovittieh obratchjenjaa nasc Svetaz doværsci svoje ſcivjenje na Svietu.

Strattjen od tolizieh pokoraa, i trudaa, ter od naſad mnoggo vrjemena ſcivuchi kakono po cjuddu raſboljèse ù Vennes. Petteri druſi dominikova reda, koieh biasce doveo sobbom iſ Scpagne, i prattjahuga, mnoggomuse mollisce, dabiga priveli ù Valenzu Scpagnulsku poſcjudni, da budde mjesto gnegova ukopa, ono isto, koje biascemu i rodjenja, i oblacenja ù red. Nu G. Bog usliscì molbe graghjanaa vjenneskieh, ù gradu koieh ù srjedù velike nedjeglje peti dan travna ljetta tissuchju cetærstotine, i devetnest priminù od sedamdeset godiscaa, petdeset i dva od koieh provedè ù redu. On bì primnoggo sctovan od svieh narodaa, i plemenitte celjadi, bì cesto upitan ò stvarih boggocjastja od Papaa, i Saboraa, bì nadaren prorokovanjem, Oſcivjè gnekoliko mærtaza, oſdravì neiſrecenni broj nemochnikaa ſnamegnem kriſcja, iſaghnà Djavle iſ obsjedenikaa, obratì na vjerru neſnaboſcze, i nasværhu sillu grescnikaa povratì na put spassenja i sahranì, ter sad uſciva plod tieh trudaa ù Raju.

Ivan Herzegh bretanski uccinìga ukopatti s' privelikom cjasti. Gnegova ſarucniza ummlmu noghe svojom rukom, i onom vodom bisee ucignena mnogga cjuddesaa. Riec-je, da uccinì ù ſcivot ossamstotin, i scesdeset cjuddesaa, a ona koja uccini po smærti, uſmnaſcjajuse i dan danascgni. Bì posvetchjen od Kalista trechjega nakon tridesti i cetærgodiscta iſa priminuchja; nu peccjatolist gnegova posvetchjenja bì iſnesen od gnegova Nad-

Digitized by Google

staoza Pia drugoga nakon dva godiscta. Svescto biasce slusçilo Svetzu sa scivota, to sve hranise ko cestne mochi, kros koje G. Bogh tvori cjuddesa. Grad Vennes josc hrani s' velikiem poscstenjem tielo nascega Svetza.

Okko svæthe petnestoga zærkovnoga vieka doghje ù grad Dubrovnik B. Ivan rodjen ù Pistoi, Redovnik Dominikov, koi bì od najmudrieh, i najsvetieh pripovjedalazaa onoga vjeka, i bì tu poslan od Pia cetværtoga. Ovi Blascenik kudgod hodiasce, svud rasglasivasce dostojanstva Vincenziova, i uddisasce obvjetnost prema gnemu. Evvo kakko ò temmu pisce O. Antun Troil ù gnegovu scivotu. Biasce ù Dubrovniku velika kugga, kad ù gnemu namjerise B. Ivan iz Pistoje. Ti Blascenik biasce rascego svoiem bessjedam obvjettovanje S. Vincenza, i obechjavasce bosciu pomoch pri tom bjedi po rukah Svetza. I ù istinu tako bì, er kadmuse dosidà Otar, i recenni blascenik stavvì svojom rukom Priliku svetcevu na otar, terse poccè ona scovati, udiglje ugasise kugga. Gospoda na spomenu tegga cjudda ubroisce gnegov blagdan meghiu svetkovine polacne, i saprjetisce klatti meso ù occidana, nekkabi puk postio gnegovu predsvetkovinu. To saprjetchjenje dandanascgni neobsluscivase.

Okko polle scestnestoga vjeka zærkovnoga, kako upisà Otaz Ambrogio Gozze, koi bì Biskup trebinski, a pak stonski, tere bì sciv sa scivota Petra Biccichja. Ovi Pettar kad biasce djete, biascese rasbolio na smært. Gnegova Matti savjettovàga S. Vincenzu, sadabiga osdravio. Nu nasc Svetaz usmaknù millost osdravjenja Djetettu, nekkabimu poslje podo dar oscivjenja, i tiem vechma obradovo i Matter i Djete. Umrjè dake racenni Djetichjak, allise neumalì pousdanje matterino ù hodotajstvo Svetza sa svom tom smærti, er Djete pottom bì uneseno ù zærkvu, dase ùkopa, ter proneseno mimo priliku svetcevu, udiglje oscivjè, i vratise domma sdravvo. To cjuddo biva upriliceno meghju one inkunne, kojesu postavgljene nedomak otara Svetceva na ulasiscu.

Savjeti srebærni na obigljesce millostij vincenziovieh ù stara dobba bisce tolizi, da od gnih bisce ucignene dvie kadilnize, i josc gneke stvari na uresaj bosczi, ti savjeti viddese i dan danascgni okolo otara svetceva, i kascjunam priocitto, da nasc Svetaz napreduje millovati Dubrovnik.

Meghju gnekoliko obvjetnieh sabavaa na cjast Svetza najvechje rasprostranìsè obvjetnost sedam petakaa prid gnegovu svetkovinu, ter radi millostij, kojese tom obvjetnom slusçbom primaju, i cjuddesaa, koja vidde tvoritse, rasasùse ona po svom Italii, i magne negh po svom Europi. Papa Benedikt trinesti, i cætærnesti podaddosce mnoga prosctenja; a ù jedan od tieh petakaa priloscisce ispunno prosctenje od svieh griehaa, samo

Digitized by Google

mo dase uſbudde pohoditti gnegov otar , i ucinitse mollitva na sværhu proſctenja .

Trjebaje sve recenne sedam petakaa , ispovidjetse , i pricestiti , ter raſmiscgljati svaki petak kojugod krepost svetcevu , i nastojat-je sljedit ù djellu ; ko na priliku gnegovo podniſcenstvo , koiem cignascese mlaghi svakomu ; gnegov opaſ , da nebi ni maliem ſahodom pristupio boſcie ſapovjedi , gnegov posluch pribærſi sviem svoiem Starjescinam , gnegovo ustærpjenstvo tako , dase nebi ikad potuſcio , alliga javio s'dvora ; gnegovu prigoruchju ſceglju ſadabi svakoga dobio Boggu , i sahranio ; gnegovu pomnju da nebi sa sviem trudim , i primnoſſiem ſabavam propustio obicjajne svoje mollitve , i pokorre ; gnegovu priſcestoku gljubav prema Boggu , radi koje i vjernoga sluſciasce , i særcjano ſcjudiascega , i radostno ò gnemu miscgljasce , takodjer i sve inne gnegove kreposti raſgrjsati nascjem umom , terse svaki krat gnemu molliti , danam isprossi ù Boga pomoch , ſa gnih værscitti kakoje duſcnost . Veli S. Augustin ; *ideo Deus non exaudit , quia aut mali petimus , aut mala petimus , aut bona male petimus* . Rietchjese sedam oceenascjaa , i ſdravieh Marlaa , i slavaa , i sljedechi pjesan .

Nekka vjerni vesselese ,
I radostni ù pameti
Sladkim glasom sjedinese ,
Iſabrane piesni pjetti ,
Prid Bogomje podan ovi
Pomollitegl svietu novvi .
O Vincènzo Sveti , koga
Danas blagdan svetkujese
Po svih stranah svita ovoga ,
S' mnoggom slavvom poctujese ,
Primi hvale , ke put nebbi
Vas skup ovi scjaglje tebbi .
Pærva ljetta kad na svjeti
Boggosctovno proveosi ,
Dominikov ù red sveti
S' mnogom ſcegljom uljeſoſi ,
Nauke otaaz prighærlio ,
Cistim særzom obsluſcio .
Gannut s' nebba paksi ucio
Svetogh pisma kgnighe otajne ,
Ter ko trubglja raſglasio
Te istine boggoslavne ,
Cim obilno , i beſ mjerre
Svjetu podà svjetlost vjerre .
Sa tim sviem ùmærliem
Pohlepnosi navjestio ,
Dabi plamim oghgneniem
Svjet do bærſo doværscio ,
Ter vikosi , dase s' togga
Svak ùſbudde bojat Bogga .
Andio inni ti biasce ,
Posred nebba ki letechi
Sviem gljudim navjestasce
Dase buddu k' Boggu utechi
Gnim glasechi blisu bitti
Cjassi suda strahovitti .
Scto jeſikom , i ustima
Sveto puke uciosi ,
To cjuddesim , i djellima
Sve privjerno pokaſosi ,

Bol-

Digitized by Google

Bollestnike ſnamenujuch
Samim kriſcjom, i oſdravjuch.
Sada meghju blaſceniem
Pricestito mjesto immasc,
Sasluſcegnim ghdje tvoiem
Sadobitu krunnu uſcivasc,
Gnomte Viscgni nadario,
Sve-ti trude ſaplatio,
Slavva Ozu priviscgnemu
Ista ſinu slavva, i dika
Duhu Svetom goruchjemu
Sad i vaſda, i ù vjk vikaa
Boggu ù Trojstvu jedinomu
Ki kragljuje svjetu ovomu.
Amen.
Bio uſnas millostiv ù tamnillu
ovoga ſcivota Vincenz, vodechi
nas nesumgniviem putom k' Is-
sukærstu
Molli ſa nas S. Vincenzo,
Dase ucinimo dostojni issukærsto-
vieh obechjanjaa.
Mollimo.
Boſce koi mnoſſiem narodim po
cjudnovittomu pripovjedanju Biaſce-
noga Vincenza, Ispovjednika tvoga
dopustiosi doprieti do spoſnanja im-
mena tvoga: udjeli mollimo, da Issu-
kærsta Gospodinna nascega, koga on
navjestì doscjastiem Sudzom na ſem-
gli uſ-ſasluſcimo immatga nadariteg-
ljom na nebbesih. Amen.

Suproch vratim velike Zærkve jest Mollisćte G. od Roſarja, ù kojom receni Redovinizi Dominikovi svaku pærvu nedjeglju od mjeseza cine duhovne besjedde, a ù srjedu, petak, i svaki Svetaz govorre ſajedno s' pukom Roſarjo. Millosti, kojese primaju od B. Gospe po putu recenne mollitve od raſlizieh, pokaſcjuju na otvoreno onj ſavjeti ponisani s' obbje strane Otara, i onj ſlatni, i biserni oghærlini poklogneni na uresaj gne svete prilike.

Ova Zærkva bì ſidana ljetta petstotin, i devedeset i cetiri. Doisto bì velika radost vidjeti graghjane dubrovacke, ghdje jedni donosahu na svomu rammenu kammegne, klak, pærſcinu beſ ikakve plate; druſſi dobavjahuih ò svomu troscenju. Plemichi, i celjad velikoga immanja nattjezahuse meghju sobbom, tkochje vechje pjenesa datti na pomoch tega ſidanja, i svak inokupno sudiascese mnoggo cestit, kadbi dopro datti koju pomoch ù tu svetu graghju. Evvo kako o temmu upisà ù jesik latinski Flavio Jakob Eborens (1).

Saxa humeris plebs advectavit, & æmula laudis
Nobilitas plena contulit æra manu.
Hinc tibi devotum surgit Regina Sacellum,
Et quæ thure calet, spirat & ara rosam.

Dopustio G. Bogh, da ovi iſgled Starieh uſbudde pottizati sadagnu Celjad, ſa pomagati recennu Zærkvu, nekka uſbudde vaſda raſtjetti obvjetnost prema B. Go-

(a) *Fla. Jac. Eborensis edit* 1596. *pag.* 127.

Digitized by Google

B. Gospi. Ljetta tissuchju scestotin i dvadesti i cetiri sedmi dan listopada Vincenzo Ivanna Leonardichja pucjanin imajuchi bastinu ù ſcjupi hraniasce kogna. Dessilomuse dake da jascjuchi mimo jednu stærmen potaknùm use kogn, i paddè ſadgniem nogam niſagnu. On viddechise ù poghubi ſavapì B. Gospù od Roſaria, i S. Vincenza, i ticjas doghjoscemu na pomoch, erbo kogn bì vrachjen od nevidjene ruke, da nepade, i tako sahranì i sebbe, i Gospara. Ovo cjuddo uprilicenoje ù mollisctu kriſcja Zarkve Roſarja.

U Pærva dobba recenne Zærkve od Roſarja Otar B. Gospe biasce magni, takodjer i gne S. Prilika. ſgodillose dake, da ljetta tissuchju sceststotin i cetærdeset i dva ù occi gne svetkovine biascese uſcego Otar sa sviem naresajom i svjechjam, koje josc jacce podpomogosce ogagn. Svakse nado, da ù temmu raſgorju bitchje bila iſgorjella i prilika B. Gospe. Nu cjudda! ona sama ostaddè ziela, tako da sutra dan biasce bila postavgljena ù veliku Zærkvu na jedan otar puku na posctovanje, i sctovàse gne blaghdan s' vechiem prihodom puka, nego bì innieh godiscaa.

Ovi Redovnizi stekosce josc scest manastiraa. Pærvie na Lopuddu, koi bì ſgraghjen od Nikolle Zamagne godiscta tissuchju cetærsta, i ossamdeset i dva. Drughie ù Gruſcju ſidan od Marina Bisie pucjanina na slavvu Kriſcja. Jednu noch objavìse svietal kriſc reccenomu Pucjaninu nad gnegovom kuchjom, i Perivojom, i tiem vidjenjem objavìmu G. Bogh, da pokloni tu kuchju, i perivoj Redovnizim dominikoviem, i uſ-ſidaim manastir, i zærkvu na cjast S. Kriſcja (a). Trechie ù ſcjupi narecen S. Vincenzom. Cetværti na Brozzih immenovan blagovjesom. Petie ù dognemu Peljeszu naſvan Gospom od Roſarja. Scestie na Orasczu poklonjem na cjast S. Ruse.

Ova dubrovacka Skupsctina pripovjedalazaa imaddè ù Luzi kotorskom dva manastira jedan narecen S. Pavlom darovan od Pavla Sina Boſcina, i od Dobre gnegove ſarucnize (b). Trudi dominikovieh Redovnikaa Dubrovcjanaa, koieh værscjahu na korist duscjaa ù tom Zærkvi, promjenisce obicjaje ù svemu puku, i primnoſſi poluvjerzi obratiscese na Vjerru, i ſaghærlisce zærkvu rimsku. Onj saſdasce bratinstvo S. Kriſcja ù mollisctu blisu gnihove Zærkve ſidanu, i brojahuse ù gnemu stotina i petdeset brachje, daddosceim pravila, koieh oni iſværscivahu priblagoiſgledno, i vidjascese pribærſo rastjeti ù temmu Brattinstvu poboſcnost, i boggogljubstvo. Drughie narecen B. Gospom. Heinz de Bibanis cjovjek i bogataz, i boggogljub (c), poklonì-imga ſaziechja duhovnoga radjenja ò spassenju Duscjaa.

Kre-

(a) *Coleti p.* 152. (b) *Coleti p.* 442. (c) *Coleti p.* 413.

Digitized by Google

Krepostno ſcivjenje dubrovackieh Dominikanazaa ſasluſci-im, da Urban osmi biasce-im piso oviem riecima. *Ragusinus Dominicanorum fratrum conventus Arx esse videtur in Turcarum sævientium finibus constituta* Meghju Dominikovjem Redovnizim ù Dubrovniku ova cetiri najvechje ostadosce raſglaseni s' gnihova ſcegljogorujstva na spassenje duscjaa. Pærvie Otaz Ivan Olearik, koga Nicolla peti biasce odlucio Poslanikom Apoſtolskiem ù Bosnu (*a*). Drughie Otaz Ivan Kærstitegl Natali Tærpanjaz, koi bì ucignen biskupom Stonskiem. O gnemu piscese, da biasce stekko imme od Apostola dubrovackoga josc ſa svoga ſcivota. *Apostoli civitatis Ragusinæ nomen adhuc vivens sortitus*. Trechie B. Markulin, koi bì starjeecinna manastira grajskoga, i mnoggo dobra uccinì, nu najvechje ostaddè raſglascen s'gnegovieh millostinjaa. Cetværtie B. Ivan iſ Pistoje, koi pripovjedà boſciu riec ſa svu cetærdesetnizu ù stolnom Zærkvi Gospe Velike. Ovega Blaſcenika biascese podigo vas puk, daga priceka: Nu on bjeſcechi sve tasctoslavve iſidè na kraj, daga nikko nie viddio. Sljediasce on kreposti, i nacin pripovjedanja S. Vincenza, i mnoſſjeh privedè k'Boggu. Toliko puka prihodjasce gnega sluscjati, da Zærkve najscire biahu uske ſa celjadi. Najvechje strascjasce slucjaoze sudom boſciem, i tiem mnoggo duscjaa osvjestivasce. Raſglasivasce beſ pristanka djella i cjuddesa S. Vincenza, i kudgod mogasce, uſdiſasce otare Boggu na cjast Svetza (*b*). Sluscjaozi ovega S. Pripovjedatelja ighjahu na gnegova pripovjedanja s'umom, i s'uhom, i ſato mnoggose okoristjahu, a sadagna celjad iddu sluscjati boſciu riec s'uhom, a ne s'umom, i ſato neviddise oni napredak, koibise ſcjudio. *Multi aures in auditorium, non vero mentem afferunt* (*c*).

Redovnize S. Dominika ù pocetak immadiahu Manastir, i Zærkvu S. Mihajla, koi propadosce ù veliku trescgnu. Sad imaju Manastir i Zærkvu narecenu S. Petrom, ù kojom one svetkuju blaghdan S. Katarine Senenske. U temmu manastiru napreduje i dan danascgni obsluſcenje priiſværstno Dominikovieh pravillaa.

Ova Dominiskanska dubrovacka Skupsctina dalaje Biskupaa, i Arkibiskupaa dvadeset i tri; tojest jedanest Biskupaa Trebinskieh Oza Donata Giorgi, Oza Franceska de Pozza. Oza Tomassa Cervu, Oza Ambrogia Gozze. Ova dva poslednja bisce prinesena s' biskupie trebinske na stonsku. Oza Dominika dubrovcjanina, Oza Mihajla dubrovcjanina. Oza Vlasi pærvoga, Oza Vlasi drugoga. Oza Augustina Nale. Oza Ivanna. Oza Jakoba. Stonskieh Biskupaa devet Oza Ivanna de Cruce. Oza Petra Gozze. Oza Ludovika Zamagnu. Oza Angela Volanti. Oza Karla pærvoga. Oza Jacinta pær-

(*a*) *Coleti p.* 168. (*b*) *Coleti p.* 468. (*c*) *Fil. Eb.*

Digitized by Google

pærvoga, Oza Karla drugoga, Oza Antunina Dolci. Oza Jacinta Milkovich, koi bì prinesen na Arkibiskupiu dubrovacku. Arkibiskupa tri, Oza Andriu Certvartoga, Oza Raimunda Galani. Oza Arkangela Lupi. Ona odvrjeſcì Pisalazaa primudrieh trinest, tojest Oza Serafina Bonu. Oza Mattea Bonu. Oza Kerubina Sorga. Oza Bernardina Ghetaldi. Oza Ambrogia Ragninu. Oza Serafina Cervu. Oza Leonarda Dubrovcjanina. Oza Angela Martini. Oza Gjurghja Natali. Oza Pavla Zuzeri. Oza Benedikta Babichja. Oza Arkangela Gozze. Oza Kleménta Ragninu, koi bì poslan od Gospode Dubrovacke Poklisarom ù Pape Pavla trechjega, ter svojom mudrosti, i hitrinom opravì, da ti Papa stavì-se posrjedi, ſa umiriti Mlecichje, i Kraglja Magjarskoga s' Dubrovcjanom, i tiem bisce onj iſbavjeni od ratta suproch Turzim, koi jur biahu poceli kuppiti vojsku ù Boſni, ſa siti na Dubrovnik (*a*). Stari Vlasteli nastojahu posvetivati Boggu Zvjechje od gnihova særza, ter paddasce na gnih obilan boſcii blagospv. Blaggotibi bilo gnimi, kadbi tako cinili i Sadagni. Ova Skupsctina hrani upisano nad Vratim Manastira.

Intra ne timeas, modicum post quippe laborem
Qui ferat, huc facili transit ad astra via.

U Mochisctu recennieh Redovnikaa biva Kriſc srebærni na dvoje prikriſcen; i upisanoje na gnemu særbskiem slovima, da biasce ucignen od Ghærgura drugoga særbskoga Biskupa po naredbi Kraglja Vroscja ſa Zærkve S. Apostolaa Petra, i Pavla. U gnemu bivaju tri kriſcichja od pravoga Dærva Kriſcja. Bivaju tri dracce od krunne tærnove issukærstove. U temmu Mochisctu biva josčter mochij S. Vincenza Fereria. Glava S. Anne. Desna ruka S. Tomme Apostola, koje pærsti zielisu s' koſcjom. Pærst, i mallo kosti od ruke S. Marie Mandaljene. Pærst S. Stjepana Pærvomuccenika, koi dobì Boggu S. Pavla Apostola. Dvie noghe S. Mladjenazaa. Pærst S. Særghja. Pærst palacki S. Ivanna ſlatoustnika. Pærst S. Agnete Djevize, i Muccenize. Værh od glave S. Luke. Værh od glave S. Damjana. Værh od glave S. Stjepana Kraglja magjarskoga. Obbje ruke S. Cipriana Biskupa, i Muccenika. Sve ove mochj ukovanesu ù srebru; nu immaih josčter ukovanieh ù dærvu posrebærgnenomu, koieh najboglje pobroì Koleti na listu trideset i dvojemu. Ove mochi nossese od Dominikovieh Redovnikaa ù sprohodu zærkovnomu na Blagdan tjela Gospodinova. Govori O. Ardia Jeſuvit ù svoiem besjeddam na listu dvadeset i petomu, pripovjedajuchi ò sprohodu Tjela Gospodinova, da ti sprohodi ù stara dobba ſvascese, hoddi ſa kriſcim.

(*a*) *Appendini p.* 312.

Digitized by Google

ſcim. *In actis S. Cunegundæ dicitur, parentes ejusdem puellæ reversos a cru-cibus, idest a Processione.* I ù isto vrjeme kaſce, dasuse nossili od starinaa ù temmu sprohodu i Prilike Svetazaa, vellechi, daje obicjaj stara ù Zærkvi, da s' gnihoviem Prilikam usprattenas ovdì na ſemgli ù temmu zærkovnomu sprohodu Onij, koi jur bivaju slavodobitegli ù Raju; ne samo ſaziech danam opravè, da buddu usliscene od Boga nasce molbe; nu josc da pogled gnihovieh Prilikaa uſpotticenas na pouſdanje, dachjemo ottiti ſàdruſcitse s' gnima na nebbesih ù onì sprohod priradostni, ù komu oni sljede Onega boſcjanstvenoga Jaganza, koga mi ovdi na svjetu cjastnosluſcimo. Mjeste prilikaa Svetackieh ù nasce mjesto bì uvedena obicjaj od reccennieh Redovnikaa, nositti na tu svætku Mochj gnihove; i viddise ti dan vas puk gljubiti te S. Mochi prid stolnom Zærkvom prie sprohoda.

RAſDIO CETVÆRTI. *O Redovnizih Franceskovieh.*

S. Francesko od Aksigja hoddechi put Surie ſa pripovjedati boſcii ſakon, i ſa stechi sebbi vjenaz mùccenicki ù tieh mjestih, svratì-se mimo put ù Dubrovnik godiscta tissuchju dviestotine, i devetnestoga, i uſſè tu cinitti svoje duhovne besjedde. Priko tegga prorokovà dubrovcjanom, da dok uſbudde napredovati Vjerra Katolicjanska ù gnih, dotljechje napredovati i gnihova ſapovjed.

To isto, rekbi, prorokovà Dubrovniku i Ghærgur Papa petnesti, koi poslà svoj peccjatolist reccenomu gradu, i pisàmu. *Cum vos non tam de libertate, & maritimæ, & militaris rei peritia, quam de singulari, ac perpetua in Apostolicam sedem pietate, atque observantia gloriemini, huic porro fundamento, quod Deus ipse fecit, dum Respublica vestra innititur, frustra eam imminentia pericula terrebunt, & si adversum vos impiorum castra constiterint, fortitudo, & laus vestra erit Dominus, qui civitatem istam custodiens, & tonans voce magnitudinis suæ facile inimicorum copias profligabit.* A tojest da bivsci Dubrovcjani vaſda prionuti k' Petrovu Predstoglju i tværdi ù cistochi Vjerre, gnihova kriepkost, i hvala bit-chje G. Bogh, koi branechi, i cjuvajuchi gnikov grad lasnochje onj odoljevati sviem gnihoviem nepriatelgljom (a). To i jedno, i drugo prorocjanstvo mnogghe krati bì iſværscenó ò Dubrovniku do sadagnieh vrjemenaa.

Recenni S. Francesko biasce ostavio tako ſcivu sponenu svoje svetigne ù celjadi dubrovackom, dasu ſcegljeli koliko prie dobaviti gnegov Red ù gnihovo

(a) *Coleti f.* 260.

vo mjesto. Pærvi stan, iſa kakoih dobavisee, bì-im podan na pillah s' malom Zærkvom S. Tomme. Nu ne mnoggo poslje priseliscèih ù grad ondi, ghje bivaiù i sada. U temmu grajskomu Manastiru priminù B. Evangelista, i bì ukopan ù Kapitulu nedomak otara S. Kriſcja. Tjelo gnegovo mallo magne negh svekoliko i sad tù pociva.

Redovnizi franceskovi nastojasce goitti obvjetnost prema gnihovu Pærvoozu, i navlasćito, er biasce bio ù Dubrovniku, i cim ighjasce put Surie, i cim-se vratì. Ta obvjetnost josc vechma raſgolse po sljedechjemu cjuddu. Jedan Mladich narecen Geraldin biasce iſiscjo na Scipan, ſa otærgati basćtinu, koi namjerajuchise pod tieskom, er iſljevasce vino iſ postavize ù mjeh, bì nesrechno pritisnut od dærvja, i kammegna, iſnenada na gn paddena; kojemu raſmecì glavu. Pritærcja Otaz, dabiga iſvadio, alli vidduchiga smecena, ottide tja. Potekosce jemaci na tu ſgoddu, i iſvadiscega iſpod obalie, alli mærtva. U to Otaz, gnegov kleknù prid Kriſcjupropetoga, i uſſè pitat Sina ù gnega ſaklignuchiga rannam, i dastojanstvim S. Franceska, koga blaghdan jur pribliſcjascese, obechjavajuchiga odvestit glavom ù Aksig, i tumu ſahvaliti na millost oſcivjenja sinovgljeva. Cjudda! ti cjas gnegov sin oſcivjè, i ostaddè ſdrav, i osvjedocì prid jemacim, da biasce povrachjen na ſcivot po molbam S. Franceska (*a*).

Ovo cjuddo mærza oſcivjena upisà cjovjek i Svetaz, i Naucitegl sve Zærkve, ter nebiva lasno ſabavitmuga. Nu paſſimo, dase nebudde rieti ò Dubrovcjanom, ono sćtose upisà ò ſcidovom, atojest, da onj vidjesce oſcivjena sina Sunamitide od Eliſea, ter ni na to nevjerrovasce. *Nec tamen propter hoc Judei crediderunt.* Vidjè Scimun Maghionik oſcivjena mærza od S. Petra ù Rimu, i Nerun s' gnim oſcivjeniem besjedasce. *Sed quid illis profuit?*

Malobrachjani dubrovacki gnihoviem gljubkiem nacinima, i sniſceniem i ſatravisce puk, i omillisce Gospodi, kako biva i dan danascgni. Gnimmi dake ljetta tissuchju cetærstotine, i devetnest bì pridana konavoska luka, nekabi stekla Vjerru, er do tada biasce bila otrovana rasporom, i krivonaukom patarenskiem. Onj to opravisce vittescki, i ù bærſo, ter-im bì tù ſidan Manastir, i Zærkva s' narokom S. Vlasi. Ova Luka Konavoska odgol tri Biskupa: dva bisce Stonski, a trechi Trebinski. Iſa Konavala Gospoda pridosce recenniem Redovnikom Primorje, daga k' Boggu obrate, i onj s' istiem ſcegljogorujstvom, i bærſinom privedoscega k' Zærkvi rimskoj, i s' tegga bìim ſgraghjen Manastir, i Zærkva ù Slanomù; narecena Gospom Velikom. Iſ ovega Manastira iſidosce tri Biskupa, kakó veli Apendini na listu dvostotomu,

(*a*) S. *Bon. in vit. S. Fran. pag.* 213.

Digitized by Google

tomu, i devedeset osmomu, Otaz Albert Regnich, O. Dominik Andriascevich, i O. Benedikt Orsini. Plavi male dubrovackieh seliaa, kad proghju mimo Slano, imaju obicjaj ucinitti kratku mollitvu B. Gospi. Godiscta tisuchju tristotine, i tridesti i tri, bì-im pridan Ston, i Ràt, nekkabi-ih prosvjetlili Vjerrom, i onj-ih prosvjetlisce. Poluvjerzi obasnajuchi sa te napredke Vjerre, i ærchjanske i stonske podbunisce Stjepana Duscjana Kraglia Særbskoga, a pak gnegova Sina Uroscja, dabi otteli Dubrovcjanom Ston, i Ràt, i prlvratili-ih opeta na staro poluvjerstvo; nu to sve bì samani, er dubrovcjani odærscjasce ta miestia pod svoju oblast, prem da biahu bili tjescteni rattom od recenieh kragljaa. Isa gnih naripivahu na dubrovacku ruku Bani od Bosne, i sapovjednizi od Herzegovine, sadabì osvoilli Ston i Ràt, i priko tegga prihodjahu cette gnihovieh podlosenikaa, pljeniti po Stonu, i Ràtu, i ubiati celjad; alli nebì-im isiti svojom sasviem tiem. A Gospoda Dubrovacka sa isbavit ærchjane od tieh nasærtanja prigradisce sighju od Stoha velikoga do kraj morra Stona maloga, ghdje sidasce tværghju, i narekosceje Stonom maliem, i od tad pripocinùse od tieh nasærnuchjaa (a). Bì u Stonu Manastir vasilioviеh Kaludjeraa poluvjerazaa, koga Gospoda daddosce Malobrachjanom, a te Kaludjere poslasee na goru Ato ù Manastire S. Mihajla, i Svetoga Gjurghja, i obechjasceim davati svaka dva godiscta svjechju, a tojest gnekoliko velizieh pjenesaa, koieh oni dohodde usimati i dan danasegni. U ovemu Stonskomu Manastiru priminusce B. Andria is Sardegne, i B. Ivan Ingles, koi isa kako mnoggo istrudisce po Bosni, saglavisee ù Stonu s' scivotom te gnihove apostolske trude, i tù viddose i dan danascgni cjuddesa pri grihoviem Kostima.

Na pohvalu dubrovackieh Malobrachjanaa pisà Klement Scesti. *Ex dono cœlestis gratiæ illud ordini vestro inesse conspicimus, quod ubique locorum, in quibus degitis, fideles populos doctrina verbi, pariter, & exempli ad salutis gratiam evocatis.* A tojest, da Redovnizi franceskovi, kudgodse nahode, stjeccju Zærkvi novve puke. Biva josc scest Manastiraa malobrachjanaa po dubrovackomu. Jedan na Lopuddu, i naricese Porodjenjem Gospiniem. Drughi na Daxi, i sovese Krisjcjom. Ti Krisc jest od mnoghe obvjetnosti, i riec-je, da jedan dobri Redovnik ostrisascenu nokte. Trechie na Zaptattu, pod narokom Gospe od sniega. Cetværti pod Peljeszom immenovan Gospom Velikom. Peti na Kunom pod obranom Gospe od Loreta: tu prihoddi mnoghi puk na savjet. Scestie ù Riezi pod scitom Pohodjenja B. Gospe.

Ova Obchina dubrovackieh Malobrachjanaa imaddè pet manastira ù Kotorskom Biskupii, koieh Franceskani bossanski biahu otteli dubrovcjanom, i

ispros-

(a) *Coleti p.* 338.

Digitized by Google

isprossili peccjatolist ù Evgenia cetvèrtoga , ù komu naredivasce recenniem Manastirom, poſnatti starjescinnom Obchjevladatelja franceskove bossanske Obitli. Nu Dubrovcjani tuſciscese Nikolli petomu, koi pridaddè ti sud Marinu Biskupu Kotorskomu, i on ossudì ſa Dubrovcjane (*a*). Te Obchine dubrovacke biva cestitta vrjeſcba B. Adam kotoranin, koi mnoggo trudiasce na obratchjenje nevjerazaa po Biskupii od Dracja ſajedno s' B. Antunom gne Biskupom. Ovemu B. Adamu bì navjescteno gnegnovo priminuchje, koga on objavì Redovnikom, i sad pociva gnegovo tielo ù Kotorru ù Zærkvi S. Franceska. *Duracii in custodia ragusina miraculis coruscat frater Adam* (*b*). Takodjer bì odvrjeſcen od dubrovackoga manastirskoga vladanja i Otaz Ghærgur kotoranin, koga Klement peti biasce poslo poklisarom ù Uroscja kraglja Særbskoga. Ovi Redovnik bì i mudar, i pribogosctov (*d*).

Po putu Franceskovieh Manastiraa S. Ivan Kapistran bì ù Dubrovackomu, i mnoggo postrudì tù na korist duscjaa. On bì ſa Starjescinnu ù Bosni jedno godiscte. Bì takodjer ù Dubrovackomu i S. Jakob od Marke, koi bì Starjescinna po Manastirih Grajskomu, Stonskomu, Slanskomu, Rieckomu, i Konavoskomu. Kad dake pærvom uljeſè ù Zærkvu grajsku recenni Redovnik, i ugledà Kriſc nad velikiem Otarom, ti cjas uppìmuse ù særze ta S. Prilika, i uſſeje posctovatti; nù hottjè stavvitjoj s' dogne strane dua Kerubina od dærva s'kadilnizah ù rukah, i ù to isto dobba prorokovà, dachjese vidjeti cjuddesa od tieh Kerubinaa; i doisto ti Andjeli mahalisu oniem kadilnizam put Kriſcja na raſliziem svetkovinam, i na ukopu B. Evanghjeliste, ossobito alli ù Subottu prid uskærsenje priko *Gloria in excelsis Deo*. Jedan Redovnik Kapucih namjerajuchise vidjeti to cjuddo, ſaziech dabi bilo raſneseno po Kærstjannom, uccinì, stavviti tu S. Priliku ù inkunne, i jedna od gnih biva i dan danascgnì ù Svetilnizi Franceskovieh Redovnikaa ù Bologni. Ti Kriſc iſgorjè ù velikom trescgni.

Recenni Sveti Jacob pripovjedà boſciu riec ù Zærkvi stolnom dva krati ù cetærdesetnizu. Ovi Svetaz kærstio-je svojom rukom dvje stotine tissuch duscjaa, a ù Njemackom ſemgli obratioje petdeset tissuch Eretikaa, a od onieh, koieh dobì Boggu po Slovinskiem, Italianskjem, i ærvazkiem ſemgljami, neſnase ni broj. Svud tuda hodiasce on pjescize, beſ brascna, beſ pieneſaa s' odjechjom, koju nosasce na sebbi na nacin Apostolki, i svudmu Bogh providiasce. Gnegovu bessjedenju apostolskomu, i prostu, i sviem narucnu bivaju hvala one recenne velike, i mnogobrojne rukoveti duscjaa, koje

(*a*) *Coleti* 465. (*b*) *Vaddingh ad an.* 1305.
(*d*) *Coleti* 443.

Digitized by Google

koie ſcgniasce; a tako sudi i Stjepan Kantuariensi, koj govorri. *Sæpe plus proficit simplex, & rudis prædicatio, quam exquisita, & polita.*

Ovi Malobrachjanj sluſce s' privelikiem sctovanjem ſacechje Gospino; i Gospoda dubrovacka josc ù pærve pocetke te svetkovine ucinisce odluku svetkovatje ſa vaſda. *Anno Domini millesimo quadrigentesimo, tredecimo, die quinto mensis Decembris. In supradicto majori consilio loco, ac more solitis congregato, in quo interfuerunt Consiliarii centum unus, captum, & firmatum fuit ..... quod ad honorem, & reverentiam Virginis gloriosæ singulo anno in perpetuum celebretur dies conceptionis præscriptæ Virginis....*

Onj joctet goje obvjetnost S. Antuna od Padve, i puk svetkujega, kodaje dan ſapovjedni. Konavgljani immaju obicaj, nositti sprohodom zærkovniem gnegovu priliku, i mallo ne negh svaki krat ochjute pomoch s' nebbesaa, onoj potrebi, ſaziech koje nossuje ù sprohodu.

U Zærkvi Malebrachje biva dærva kriſcja, Draccja krunne Issærkerstove, Hagline S. Franceska od Aksigja, Glava S. Orsule, i Kostij S. Petra Apostola, S. Jakoba, S. Beatrice, S. Pankrazia, S. Cattarine D. i Muccenize S. Margurite, S. Vlasi, S. Diega, S. Franceska Solana, S. Paskala, S. Antuna od Padve, S. Lovrienza Muccenika, S. Germana Muccenika, S. Kandida Muccenika, S. Savve Muccenika, S. Konstantie Muccenize, i josc gnekolikoih, kojesu ukovane ù srebrú, tojest noghe ù nogah, ruke ù rukah, glave ù glavam, i ti Redovnizi gnih hrane ù Otaru ù Svetilnizi (*Sacristia*) i nosseih ù sprohodu zærkovnomu na dan Prisvetoga Tiela Issukærstova. A Haglinnu S. Franceska od Aksigja nosse dvakrati na godiscte ù sprohodu zærkovnomu okolo sciroke Ulize, tojest na Svetkovinu S. Franceska pobjed, i na prosctenje od Aksigja ù occidan pobjed.

U Gradu biva Manastir Sestaraa gnihova reda, o Komu O. Serafin Cerva ovako pisce. Bivsci bile tada mnoghe Djevojcize plemkigne, koje ſcegljesce ſaklonitse s' svieta, Gospoda ucinisce Jidati manastir ſa ossamdeset Redovnizaa, i Otac Bonaventura iſ Parme, Redovnik Franceskov, i Arkibiskup Dubrovacki hottjega narechi S. Klarom. U Zærkvi gnihovom biva Otac Mochij, ù komu jest Kriſc srebærni, i u gnemu biva pravoga dærva od Kriſcja, jest josc raſlizieh Mochij ukovanieh ù srebru, a tojest i rukaa, i nogaa, i glavaa, kojese kaſcju puku na posctovanje.

Dubrovacka Malabrachja dridde Biskupaa scestnest; tojest pet Stonskieh O. Bonifacia de Stefanis. Oza Jacinta drugoga, koi bi rodjen ù Konavli od Kuchje Tværkovichjaa. O. Vincenza de Lupi konavgljanina, rodjena na Grudi. O. Augustina Macedonichja. O. Franceska Sorga. Pet trebinskieh Oza Nikollu. Oza Jakoba de Luccari. O Savina Floriani. Oza Antuna

de

Digitized by Google

de Primis; Oza Angelma Kattichja rodjena ù Jasenizi na povarsci konavoskom. Arkibiskupa dubrovacka dva. Oza Angela Franchi. Oza Luigja Scpagnuletta. A cetiri drugoyghje. O. Alberta Regnich, O. Dominika Andriascevich; O. Benedikta Orsini, O. Ambrosja Biskupa Baranskoga. Ona odvrjescj Mudrieh Pisalaza. O. Gjurgja Salvaja. Oza Vitala dubrovcjanina. Oza Saba Dolci. Ovi Otaz primudri slosci sgodoloy o Franceskovom Obitli dubrovackom, ù komu pisce, da od recenne obitti brojuse.

Otaz Antun Cerva, koi bi muccen ù Afrizi godisca oko 1238. Blasceni Pacifik redovnik od mlaghieh: Otaz Luka de Bona, i O. Francesko de Gozze narecen Papriza, koj imadjahu cjudnovitu oblast, tjerrati hudobe iz obsjedenikaa: Otaz Bonifacio Putnikovich iz Rata narecen Blascenjem od Reda: O. Innocenz Mihajlovich, o komu upisa Lukkari, da kad biasce na Bistrini na kraj mora, na gnegovo mollenje dvie ribbe velike skocisce na suho, i prostrjescese pridagn: Otaz Marin Zaptachjanin, priglasovitti pripovjedalaz, koi bi poslan od Gospode Dubrovacke poklisarom ù Kragljah Franackoga, i Scpanjulskoga, i Napulitanskoga, i vratise domma s'privelikom ciasti: O. Ludovik konavljanin Djak, koi bollujuchi ù Stomu disccse iz odra, ottidè ù Zarkvu, pricestise, i pommolisse, damu tu dadu najposlednje pomasanje, pak vratise u zellu, i isti cjas, kako biasce predreko, priminù: O. Alesandro Dubrovcjanin neraidjegljeni drugh S. Ivanna Kapistrana, komu recenni Svetaz umjruchi prorokova, dachje bitti Biskup, i tako bi: O. Nicolla de Bunda cjovjek primudar, i priisvarstan, koga Eugenio cetvarti posla Nunziom ù Dalmaziu, Bosnu, i Magjarsku semgljn: O. Lovrienz Mense poslan od G. Dubrovacke Poklisarom Kraglju magjarskomu: O. Marin Bodazza poslan od Dubrovcjanaa poklisarom ù sadar, i h' Kragliu Napulitanskomu.

Proscjastoga vjeka Zarkovnoga oko pollovize priminù ù manastiru Male Brachje O. Isidoro, komu martvu bi raspopadeno od puka mallo magne negh sve odilo redovniko s' gnegove svetinje. A i oko svarhe istoga vjeka ottidè s' ovega svieta O. Ivan Grisostom *F. Grise*, koga ukop s' gnegove dobrote, i svetoscivstva prilikovase pricekanju slavvodobitskomu. O ovemu Redovniku pridobromu, svjedocimse prid Bogom, dami bi pripovidjeno od jednoga Rjecjanina, da bivsci bilo uteklo mljeko gnegovoj sarucnizi, koja dojascemu djete, potecè k' gnemu, i usjemuse mollitti, dabimu ucinio sapis; On-imu pogodi, i ucinimuga prem da pritrudno, erbomu tresahuse ruke s' starosti, a i vid biascemuse izmako; Ti cjovjek pottom stavvi na sarucnizu ti sapis, udiglje protecèjoj mljeko, i obeselì i sarucnika, i sarucnizu.

Godicta tissuchju ossamstotin i tri doghjè ù Dubrovnik po nastojanju Gospode O. Luig Mozzi (*bi Jesuvit*) koi pripovjedà bosciu riec ù jesik italian-

Digitized by Google

lianski ù jutro, pobjed, i vecer ſa scestnest danaa, a gnegova dva Popa povjedahu na iſmjenize ù jutro i pobjed. U te iste dane pripovjedà boſcie istine O. Alesandro ù Zærkvi Malombrachj ù jutro i pobjed ù jeſik. slovinski. G. Bogh blagosovì pripovjedanja recenoga O. Alesandsa na isti nacin, kako, i Mozzina, er vidjèse privelika duhovna koriſt ù puku dubrovackomu i po jednomu, i po drugomu Pripovjedaozu.

Scegljogorujstvo Redovnikaa Malobrachjanaa Dubrovackieh raſasipascese i po tughjem Dærſcjavam, a navlaſtito po Bosni, ghdje Otaz Filip dubrovcjanin bì ucignen straſcjescinnom iſa S. Ivanna Kapiſtrana, i vladà tom obchjnom ſa scest godicta; on biva immenovan ù peccjatolistu Kalista trechjega iſnesenu na dvadesti i jedan travna ljetta, tissuchju cetiristotine, i petdeset i scest. Poslje gnega bì ucignen Starjescinom B. Angel iſ Verboſe, i gnegove kosti pocivaju ù Manastiru Duha Svetoga ù Fojnizi. Ti Starjescinne bossanski prihodjahu ù tu Dærſcjavu s' narokom Poslanikaa Apostolskieh sve do ljettà tissuchju tristotine, i trideset idevet, i obchjenno starjescinovahu ſa okoł deset magneli vechjeli godiſctaa. U tù Dærſcjavu bossansku biasce doscjo i Otaz Odon obchjenni Vladategl svega Reda franceskova ſa mnogo dobrieh Redovnikaa, poslan od Pape, dabì obratio na Vjerru Stjepana Uroscja, i pomirioga s' Kragljom Magiarskiem, koi nakon trigodiſcta vratìse ù Italiu, i namjesto svoje tù stavì Oza Peregrina de Asculo. Ovi Redovnik bì ucignen Biskup od Klementa cetvertoga, i uredì svetchjeniſctvom tri tissuchje Zærkovnjakaa ù svoj ſcivot.

Ova redovnicka Kuchja Franceskanaza dubrovackieh vaſda zvjettasçe dobroiſgledniem Redovnizim, dva od koieh ù sadagna dobba nehtjescese primiti Biskupie Stonske s' podniſcenstva: Onj hrane upisano nad vratim gnihova manastira

Pauperiem minime sed cætera cedimus ultro
More Patris. Non hæc ambitiosa domus.

RAŞDIO PETI. *O Jeſuvitih.*

Muzio Kalin Veliki Biskup od ſadra, i Ludovik Bekatella Arkibiskup dubrovacki ſapitasce ù O. Jakoba Lainez drugoga Obchjestarjescinne jesuvitskoga, dabi-im poslo kogagod od gnegovieh Redovnikaa ù gnihove Arkibiskupie, ſaziechja dabi on svoiem pripovjedanjem, i raſdrobjenjem istinaa Kærſtjanskieh, ter i svoiem blagoiſgledniem ſcivjenjem podpomogo ù dusci obadva puka recennieh Arkibiskupaa. Bì poslan Otaz Nikolla Bobadilla, jedan od deset drugaa Ignaziovieh, koi iſa kako biasce obascjo Arkibiskupiu ſadarsku,

pri-

Digitized by Google

prighjè u Dubrovnik, ghdje svoiem nauaim boſcjanstvenniem, i svoiem pripovjedanjem sasmá raſumniem od puka, ter i svoiem blagoiſgled-im biasce priſcego veliku ſceglju ù svakomu, dabise dobavila gnihova Druſcba ù Grad. Gospoda prikaſasce tu ſceglju recennomu Lainez, i Papi Piu cetværtomu, i bì-im pogodjeno: ter Otaz Luka iſ Salerna bì poslan k' Bobadilli, i jedan od mlaghieh. Onj ù pocetak pribivahu ù Manastiru S. Jakoba Benediktovieh Redovnikaa, koiem bisce od privelike duhovne koristi, er priſcegosce ù gnemu Duh Benediktova Redoſcivjenja. U to bì-im ſidana kuchja, i Zærkva ù Gradu, koja ljetta tisucchju sedamstotin do cetærdeset i cetiri bì uſmnoſcéna, kakose vidi sada.

S. Ignazio gnihov Saſdategl bivsci bio obolio od noghe (a josc do tada nebiascese k' Boggu obærnuo) ſaprossì, dabimu dali sctitti kojegod svjetovno pismo, nu nebiusci bilo takieh, nego kgnigoslogh o Svetzih, dadoscemuga, i on uſſèga sctitti priko voglje. To sctenje priſceſcèmu mallo po mallo toliku gljubav prema G. Boggu, da udiglje biasce poceo værscitti svecto poſnavasce, da biva od vecchje gnegove slavve, na uſmnoſcenje koje sakupì svoju Druſcbu, i obigljeſcte narokom *Ad majorem Dei Gloriam*.

Jeſuviti dake s' mnoſſieh uſrokaa biahu koristni puku. Dva od gnih hodiahu po svom Arkibiskupii dubrovackom, i Biskupii stonkom vjecbati celjad ù Kærstjankieh nauzih, pripovjedatim boſciu riec, i ispovjedatih. Onj cignahu korunize dobre smærti sve nedjeglje, pocignuchi od Svieh Svetieh do svetkovine S. Ignazia. U te iste nedjeglje vjecbahu djezu ù nauku kærstjanſkomu i muscku i ſcenskn. Onj pohadjahu bollestnike, i tamnicjare, i ispovjedahuih. U dane svetchjane cetveriza stahu po ispovjednizah ſa ſcenskieh glavaa, a dva ſa musckieh. Vladahu dvojom Skupsctinom, jednaje od Djete gnihovieh Ucenikaa; a drugaje od svake værste rukotvorazaa pod narokom Blagovjesa. Svako godisćte pripravjahu puk osmerodnevniem pripovjedanjem boſcjeh istinaa, i s'raſmiscgljanjem ò gnih na svetkovinu vaſmenu. Hranjahu cetiri Nauciteglja ſa djeze, a kadkad ucjahu i gljuboſnanje, i djellorednost. Primahu na duhovno ſaklonstvo ſa ossam danaa Popove, Plemichje, i Pucjane, ù koje dane raſdrabahuim vjecne istine, i protresahuim duscevnost, ter davahuim hranu, i sluſcbu. Onj dobavjahu kadkad Poslanike gnihova reda iſ Italie, koi ſa gnekoliko danaa pripovjedahu puku i ù jutro, i pobjed, i vidjelabise tada privelika promjena obicjajaa ù nascemu Gradu. Jedni od tieh Poslanikaa biahu doscli ſa dobba Fabia Tempestiya Arkibiskupa dubrovac koga. Druſſi doghjosce ſa Scivota Franceska tegga immena trechjega Arkibiskupa dubrovackoga. Trechi biahu doscli ſa dobba Arkangela Lupi Arkibiskupa dubrovackoga. Onj uvedosce ù nasce mjesto obvjetnost B. Gospe dobra svjetta:

tako-

Digitized by Google

takodjer i obvjetnost Svesvetoga Særza Jeſussova, koja raſastrièse po svemu Dubrovackomu, a i po gnekoliko dalmatinskieh Biskupiaa nastojanjem Ivanna Marie Mattei, Jeſuvita, koi uſdighnù Otar na cjast gnegovu ù Zærkvi S. Giurgja ù *Trizerkve* i kod gnega svoiem kostima pokoj iſabrà. Priminù on ù petak sedmi dan vegljacce, (a ti dan biva obran ſa te obvjetnosti) ù koi ſaſvàga Issukærst, da uſbudde ſegnetti ù blagosovu ono, scto biasce possio na slavvu gnegova Særza prisvetoga na svietu.

Ova Zærkva jeſuvitska imma djelak Dærva kriſcja, koise gnegda sctovasce ù Zærkvi kaludjerskom ù Milloscevu. U gnomeje zielo tielo S. Maxima Muccenika. Djelak Mochji S. Ignazia, S. Franceska Xaveria S. Luigja, i gnekoliko innieh Svetazaa, jedne od koieh ſakovanesu ù srebru, a drughe ù dærvu posrebærgnenomu.

Meghju Jeſuvirim Dubrovcjanom najvechje bivaju raſglasceni O. Mondegai Slanjanin drugh velikoga Poslanika Franceska de Jeronimi: Otaz Benedikt Rogacci: O. Bartulo, i Rugier brachja Bosckovichi O. Lukkari. O. Orsat Ragnina, O. Raimundo Kunich O. Bærnard Zamagna, koi bì iſabran na Biskupiu Trebinsku, na koju ſahvalì.

RAŞDIO SCESTI. *O Redovnizih Skolopiih.*

Skolopii bisce dobavjeni ù Dubrovnik na mjesto Jeſuvitaa, i bì-im pridana gnihova Kuchja, i Zærkva godiscta tissuchju sedamstotin, i sedàmdeset i osam.. Onj cine korunize dobre smærti, vjecbaju djezu muscku, i Scensku ù nauku Kærstjanskomu. Sljede goitti dvje Skupsctine saſdane od Jesuvitaa. Prid uſkærstnuchje Gospodinovo ſa ossamdanaa cinu Sveta pripovjedanja, i raſmiscgljanja o vjecniem istinam. Krane cetiri nauciteglja ſa male djeze, è petoga ſa nauka gljuboſnanja. Svetkovinu gnihova Pærvooza S. Joſefa Kalasanzia sluſce s' devednevjem. Meghju Redovnizim, koise do sada iſmjenisce, najvechjeje raſglascen Otaz Francesko Apendini, koi daddè nadvor ſgoddoslov dubrovacki ù jeſik italianski. Gnihov Red dan danascgni biva od mnoghe koristi svietu, er vrjeſci Diezzu i ù Kærstjanstvu, i ù raſlika inna ucenja kgniſcevna, i ugljudna.

PO-

Digitized by Google

POVLAGJE PETO.

O Pisaozih dubrovackieh ù Jesik Slovinski na korist Vjerre.

Pridajuchi Spassitegl Svjeta svoje staddo S. Petru Apostolu priporucimu jednom Celjad odrasctenu vellechimu, *pasce oves meas*. Nu kadmu priddè Djezu, reccemu dvakrati, *pasce agnos meos*. Ova dvojja priporuka Djeze javgljanam na otvoreno, kolikosu potrebniti, i koristni dobri nauzi ranieh ljettaa. To isto svjedoci i S. Pavvo, koi pohvalì Timotea, erbo biasce usseo ucitti S. Knighe od djetinstva. *Quia ab infantia sacras litteras nosti, quæ te possunt instruere ad salutem per fidem.* Sa tiem naukom idde i S. Ambrogio, koi upisà, da rano sctenje S. Kgnigaa cini stjezati rasum Starza ù mladjem ljettim. Takodjer vjecba i S. Jerolim svjettujuchi Letu, dabi cinilla gne kchjerri, sagljubiti isranà mjeste tasctinaa kgnighe poboscne, *pro gemmis, & sericis codices divinos amet*. Tko dake umiuchi sctitti nechje dase sabavglja ò sctenju svetu, govorimu S. Pettar Grisologh, dachjese trudno sahraniti. *Neque enim fieri potest, ut quisquam salutem assequatur, nisi perpetuo versetur in lectione spirituali.*

Kgnighe Svete uce istinu, i nukuju na dobra djella, ter cine mærsjetti na slochje putti. Scto knighe tascte mallo ne negh svekolike ponisanesu pripovjestima poghibnieh, i necistieh, ter nakittiene liepiem riecima; nu tko gnih scti s' nasladom særza, onesu jesik slatni, govorimu Origen, nu akoih us-sadi ù særze, i ù um, bitchje sctettan svoj Zærkvi boscioj. *Si Poetam legeris modulantem versibus, & præfulgido carmine Deos, Deasque texentem lingua aurea est; si eam sustuleris in tabernaculo tuo, si introduxeris in cor tuum ea, quæ ab illis afferuntur, pollues omnem Ecclesiam Dei.*

Dubrovacki Pisaozi ò duhovnieh stvarih gannuti od s' gar recennieh usrokaa hottjesce obogatiti kgnigam svetiem nascki jesik, i koliko Celjadi usbuddese okoristiti gnihoviem kgnigam, tolikochjeimse slavve prilosciti ù nebbeskomu Dvoru. S' tegga biva priraslosciti pobroi-tih, nekka gnihov broj potakne innieh, daimga usmnascja.

Mavro Vetran opat Mljetski upisà pjesniscki scivot Patriarke Abrama.

O. Vittoe Malobrachjanin slosci besjede od doscjastja, i cetærdesetnize, dio ù jesik slovinski, a dio ù italianski.

O. Pavvo Zuzzeri Dominikan daddè na dvor pripovjedanja od Doscjastja, i od cetærdesetnize, i ò Svetzim, i male knighe Immena jesussova, i Rosarja.

Digitized by Google

Vasilio Gradi Kaludjer Mljetski upisà ò Djevstvu.

Ivan Franatiza Gundula sloſcì piesnu ò Bogu, i ò Sinu raſmetnome.

O. Arkangelo Gozze Dominikan upisà kgnigu ò brattinstvu immena jeſussova, dvie kgnighe ò Roſarju B. Gospe, i ò Svetom Orsuli.

Ivan Bona sloſcì piesnu ò hvalah S. Marie Mandaljene; i ò Glavosjeku Kærstiteglja.

Paskoe Pimas ucinì piesnu ò Porodjenju B. Gospe, i magne nego svapjetja narecena *Cantica*, i gnekoliko pjesnij davidovieh.

Bartulo Beterra upisà Samogovore S. Augustina.

Ignazio Giorgi Opat Mljetski sloſcì ù pjesan slovinski pjesni davidove, ſcivot S. Marie Mandaliene, a ſcivot S. Benedikta iſvrati ù jeſik iliricki.

Gjuragh Pucjanin dubrovacki sloſcì mnoſc slovinskieh pjesnij.

Ivan Maria Mattei Jeſuvit sloſcì kgnigu ò Szrzu Jeſussovu.

Ivan Basegli Jeſuvit iſvratì ù jeſik nascki besjedde Bordonove ò dobrom smærti.

Ghjuragh Bassich Jeſuvit sloſcì besjedde ò dobrom smærti.

Bernard Zuzeri Jeſuvit sloſcì pripovjedanja dobre smærti.

Stjepan Roſa Pop upisà ſcivot Issukærstov i B. Gospe.

O. Innocenz Ghærghich Malobrachjanin sloſcì kgnigu ò nauku Issukærstovu.

O. Vincenz Gozze Dominikan sloſci pripovjedanja cetardesetnize, i ò Svetzih raſlizieh.

Gjono Palmotta obratì ù pjesan *Kristiada*, i kgnighu narecenu Szrzem S. Katarine Sjeneske.

Ivan Franatiza Sorgo obratì bighlisanje S. Bernarda, devednavje S. Luigia, i S. Marie Mandaljene de Razzi, i Spinolina raſmiscljanja ſa svegodiſcte.

Ivan Angeli Pop obratì Filoteu S. Franceska Sales.

Petar Bassich Pop sloſcì Scivot S. Vlasi.

Ivan Salatich Pop sloſcì ſcivot S. Antuna od Padve.

Otaz Mario Generin sloſcì raſgovor duhovni, i put od Raja.

Aniza Bosekoviza upisà raſgovor Pastirski ò Poroddu Gospodinovu.

Ova pridobra Djevojciza sljedi stupaje S. Apolonie bivajuchi od nauka, i iſgleda Dubrovniku, kako bì recenna Svetiza Gradu Alleſandrie.

Blaggo nascemu mjestu, kad uſbudde obilovatti ovakiem gljudima, pokli to najvechje radi Hudoba, da nebudde ikakva takoga. Poſctovani Beda raſmisgljajuchi, kako Filistei biahu iſaghnalli sve kovace iſ jemagljaa Evreiskieh, ſada nemo-

nemobudu kovati oruſcja, iſrece, da tako nastoi dan danascgni nepriategl pakljeni, da nebudde duhovnieh kgniſcnikaa ù Kærstjanstvu. *Et quotidie facit nobis spiritualis, quod tunc israeli carnalis adversarius fectsse describitur.* I ù istinu. Uci S. Tomas od Aqvina, da napastovanje najbogljese pridobiva Kgnigam Svetiem, erbo ù gnima nahodise ljèk suproch hudobskomu nappadanju. *Docet Christus, quæ facienda sunt tentato, ut scilicet recurrat ad scripturæ medicinam.*

POGLAVJE SCESTO.

O Stolnom Zærkvi Gospe Velike.

Narok ove Stolne Zærkve jest Priminuchje B. Djevize Marie ò komu pisà S. Ivan Damascen sljedechiem nacinom. Primismo od davnoga pridanja, da ù dobba ſaſpanja, illi priminuchja, prislavne Marie Djeve, svi Apostoli, koi biahuse raſiscli po svjetu, ti cias bisce prineseni ù jeruſalem. Tu gnima bì vidjeti nebbeske Andjele, i cjutti gnihova pjevanja, sred koieh Ona pridaddè svoju duscju ù ruke boſcie. Gne sveto tielo bì odneseno ù prodol Joſafatovu, ù kojom bì ukopano, i tu ciujahuse andioska pjevanja ſa tridni, a pak pristadosce.

Trechi dan iſa ukopa djevina doghjè S. Tomma Apostol, koi hottechi vidjeti mærtvo tielo B. Gospe, i poklonitmuse, isprossì ù Apostolaa, dasumu otvorilli grob. Nu nebivsci iſnaschi tiela, nego samo ono, ciem biasce ſavito, iſ ſcta odiscasce miris rajski, sudisce inokupno, da biasce bilo prineseno po rukah Andioskieh ù Raj, ter sadruſceno s' duscjom prie obchjennoga uskærstnuchja mærtvieh. Na temuu priminuchju djevinu namjerìse ſajedno s' Apostolom S. Timoteo, S. Dioniſ Areopagit, i Jeroteo.

Pærva Zærkva B. Gospe nebiasce stolni Hram ù Dubrovniku, nu kad prighjè pod Lokruman Rikard Kragl Ingleski, bì po gnegovu putu raſprostranjena, i namjegnena Stolnom Zærkvom. Ljetta dake tissuchju sto, i devedeset recenni Kragl biascese digo s' vojskom pomorskom na saracenze ſa ottet-im iſ ruka palestinske ſemglje, koje biahu bile od gnih prigrabjene Kærstjannom. Iſa kako biascemu bilo ottet-ih, i vrachjatse domma Dobitnikom, dessìmuse da ù morru ghærckomu biascega stjesctio vjettar sillovit, koi mottajuchi tammo, i amo gnegovom plavi, napokon ughnà-je ù morre adriansko, i dottjerà pod Lokruman: Ti Kragl pri tom bjedi biascese ſavjettovo, ſidati Zærkvu B. Gospi, na pærvi Kraj doghje, i ſato hottjèje ſidati na Lokrumnu. Gospoda, kojaga pricekasce s' velikom cjasti, i poscſtenjem, pomol-

Digitized by Google

pomollisçemuse, dabi s' dopusctenjem S. Oza Pape Jido tu Zærkvu ù gnihovu Gradu, i on-im pogodì, nu s' ugovorom, da na dan Ocistjenja gospina, tojest ù occi S. Vlasi, uſbudde cjastnosluſciti vecernju, i missu Opat Lokrumski s' biskupskiem odilom. Temmu cjastnosluſcenju nakon dosta vrjemena biahuse uſſeli prottiviti Arkibiskupi dubrovacki, alli ſamani, er ljetta tissuchju i dviesti bila-imje potværdjena ta oblast od Ivanna poslanika Apostolskoga, koga Innocenz trechi biasce poslo s' ſajedno s' Scimunom podjakom na dalmatinski Sabor ù Diokliu. Ovi Poslanik, koga Kroiſet; O. Serafin Cerva, i Mudri Miliscich sude S. Ivannom de Mata, biascese svratio ù Dubrovnih, i hoddechi, i vrachjajuchise iſ Dioklie. U pærvacno dobba Sabor dalmatinski dærſcjavni Kuppiascese ù ſadru; i ljetta tissuchju i trideset i tri Biskup Kotorski, Baranski, Draccjanski, i Svaciensi bivscise bill namjerili ù ſtom plavi, ſa ottiti put ſadra, nesrechno poghinusce, erse bila raſbila ta plav ò kraj. Od tada Benedikt deveti uccinì Arkibiskupom Biskupa Baranskoga, i odrjescì od ſaveſája ſadarske Arkibiskupie Biskupe Dalmazie gornje, i priveſaih k' toj novoj Arkibiskupii (a). U ovom Zærkvi bì nedonedomak otara velikoga ù vissini Kriſc srebærni sa prifikam B: Gospe, i S. Ivanna okolo, ſa koga biascese istrattilo scest tissuch velizieh srebærnjaka. Ona paddè ù veliku trescgnu, i ù isto dobba dospjè oblast cjastnosluſcenja kaludjerskoga ù gnom, ter mjestegne bì ſidana ova, kojase viddi sada, i narecenaje Gospom Velikom.

Obvjetnost prema B. Gospi ù svako dobba zujetasce ù Dubrovackomu, ſato gneke ossobite millosti Gospine ucignene Stariem possudih bitti koristno pobroitih Mladiem, nekka josc vechma uſbuddese goittì recenna obvjetnost. Ljetta tissuchju dviestotine i cetiri Damjan Juda plemich dubrovacki bivsci bio kneſ biasce ſaveo ſa sobbom vecchi dio mladieh Plemichjaa, Pucjanaa, i inne Celjadi od puka, i biascese ucinio Samovladategl svega Dubrovackoga. Stari Vlastelì to tærpiahu do ſgodde, i nastojahu opravjati ù potaj, kakobiga shimili s' ſapoviedi, i osbodilise od gnegova samovladanja. ſkuppiscese dake, dase neſnà, i poslasce ù Mletkè Petra Benessu ſetta judina, nekkabi pito pomoch ù Mlecichjaa, i doveo sobbom gnihovu vojsku pomorsku, s' kojombi odoljelli Samovladstvu judinu. Benessa prossù glas, da ighjasce ù Mletke radi tærgovinaa, ſadase nebì ikko stavio. Kad doghjè ù Mletke prikasà Gospodì Mletackoj uſrok gnegova dohoda, i onjmu obechjasce vojsku, alli s' ugovorom, da Plemichi mletacki uſbuddu bivati gnihovi Kneſovi. Vratì-se ù Dubrovnik Beneſſa s' mletackiem plavim, i biasce pros-

suo

(a) *Coleti p.* 432.

Digitized by Google

suo riec, da ta vojska ighjasce put Istocnieh stranah. Vjerrovà Juda ſettu, i pricekà s' velikiem ugljudstvom ſapovjednike tieh plavij, ermuse biahu doscli javiti, i pogostì-ih. Ti ſapovjednizi ſaſvàsce Judu na gnihove plavi, i on ottidè na gne; nu kad bìasce uljeſo ù jednu od gnih, onase odrjescì od kraja, i mallo po mallo iſidè na dvor, a ù to vojnizi plavski uhittisce Judu, i sveſascega ò pagn plavski, ò komu on viddechise privàren svàrscì ſcivot hærdajuchi ò gn glavom ko pomamjen. Ti Kneſovi mletacki iſmjenivajuchise jedan iſa drugoga napredovasce ſapovjedati ſa oko stotinu i petdeset i tri godiscta, i gnihova ſapovjed bì mnoggo teſcja od judina samovladstva. Grad Dubrovnik biasce tada ù velikom poghibi. Molbe, kojese nepristanno cinjahu tada Boggu. B. Gospi, i Svetzim napokon bisce usliscene, er daddese ſgodda, da Kneſ najposledgni Mlecich bì poslan ù Mletke, godiscta rissuchju tristotine i petdeset i ossam, a drughi vech nedoghjè na kneſctvo dubrovacko mjeste gnega. Tad Gospoda ucinisce ſahvagljenja Boggu ù Zærkvi Stolnom B. Gospe po kojom poglavito bì ta millost (*a*).

Scto Blaſcena Gospa nie udiglje iſbavila Dubrovcjane iſ tuglje ſapovjedi, odgovaranam S. Pettar Griſologh. *Qui necessitatem non præsentit, neque beneficii grandem suscipiet sensum.* A tojest tko neparri tughu, neumje ni spoſnatti ù prav oslobodjenje od gne. Dake hottjelaje B. Gospa da nascì Stari po kuscjanju te suprotive naucjuse, koliko immase zieniti svaka viscgna Millost, i pomoch.

Godiscta tissuchju cetærsta i petdeset i seest Kugga unesena s' tærgovjnam biasce otrovala Dubrovnik. Pljeniasce ona Celjad ſa okkol dvadeset i dva mjeseza, i ſanjè petdeset Plemichjaa, i pet stotin duscjaa od puka. Pri temmu jaddu Gospoda, i puk ottidosce ù Veliku Gospu, i særcjanose gnoj priporucisce, ter udiglje pristaddè kugga (*b*). *Potentiorem ad placandam iram judicis invenire non possumus, quam te, quæ meruisti existere mater ejusdem Redemptoris, & judicis* (*c*).

U dobba kad Papa Pio drughi ſidasce Dubrovcjanom Revelin, tojest ljetta tissuchju cetærstotine i okol petdeset i devet bì uſceſcen Grad. Sumgnise, da to bì ucignegno od bliſcike, koja nadascese, dachje-joj bitti lascgne osvoit-ga, kad neuſimabude on ciemse branitti. Ti ogagn prihitise polacce kneſceve, ù koje podſemalskieh stajah hraniose prah, oruſcjaa, i dærvje ſa ratnieh plavij. Iſgorjè tada praha tegaa *misure* dvadeset i pet tissuchjaa, i ossamdesset tissuchjaa tegaa sanitre. Ostadde mærtvieh stotina i dvadeset i pet Celjadi, a dærvja iſgorjè toliko, kolikobi bilo dosta ſa Sgraditi cetiri Gal-

(*a*) *Coleti p.* 109. (*b*) *Coleti p.* 267. (*c*) *Idelf. ser.* 9. *de assu.*

Digitized by Google

Gallie vecehje , a dvie magne. Sa ponapravitti recennu kneſcevu polaccju stratillose ſlatnieh mletackieh pjeneſaa dvadeset i pet tissuchjaa. Iſa te tughe udiglje prispjè druga , a tojest kugga , koja ù tri godiſcta dana ſanesè vech od dvie tissuchje duscjaa, i biasce iſaghnalla Starovjechnike iſ Grada na Daxu. Na dvadesti ſærpnja cinise spomena tegga raſgorja , i nossise Prilika B. Gospe sprohodom zærkovniem i sluſcise S. Missa na ſahvagljenje , erbo ona bì od pomochi Dubrovcjanom ustavgljajuchi bliſciku , da se ne krene iſ svoieh mjestiaa. *Tu nequissimi hostis invasiones sola tui nominis invocatione repellens , tutos , atque in columes servas* (*a*).

Na Spassov dan , kadse svetkuje uſascjastje gospodinovo na nebbesa , ljetta tissuchju pet stotin , i dvadeset bì strahovitta trescgna , koja oborì gnekoliko Kuchjaa i ù Gradu , i po bliſcnieh seliah. Gora nad Gradom narecena Særgh vidjascese voſitti s' kraja na kraj , i prietiasce poducsiti vaſ Grad. U to gnekoliziem dobriem duscjam bì vidjeti , da B. Gospa i S. Vlasi uſdærſcjahu desniem rukam recennu gorru , dase nebì sorilla. Na spomenu tegga cjudda Gospoda ſidasce Zærkvu uſ Malubrachju , i narekosceje ſpassom , i ù gnu prihodde s' prohodom zærkovniem svako godiſcta na obhodni dan nossechi Priliku B. Gospe. *Terra tremuit , & quievit*. ſemgliase stresè ; nu kad ustà ſanas B. D. Maria , udiglje pristà trestitse , poscinù i umirise.

Na dvadesti i ossam Iliſctaka bì strahocitta trescgna , od koje samo poghinù jedna ſcenska glava. Svako godiſcte cinise na gne uspomenu sprohod kærkovni , i nosise Prilika B. Gospe. Pri ovom trescgni pravda boscia biasce pocela ubiat, erbo ſcenska glava poghinù, a millosærdje marijno gnu ustavi , da nesljedi ubiati. *Ego occidam, & ego vivere faciam, percutiam, & ego sanabo*. Ovako tomacci ove rieci Ricard Opat (*b*).

Na scest travna godiſcta tissuchju scest stotin , i scestdeset i sedam ù srjedu velike nedjeglje okol cetærnestoga cjassa (*ora*) ù jedan hip satrèsese , i paddosce mallo ne negh sve Kuchje , i Zærkve : vech od pet tissuch duscjaa osaddè pobjenieh , a iſostà ſcivieh illi pet stotin , illi tissuchja. Od Starovjechnikaa brojahuse ſcivi dvadeset i peteriza. Iſa trescgne udiglje skoci vjettar , koi obratì ù prah vas iſostatak te trescgne . Riec-je da jedan malobrachjanin , koi pripovjedasce boſciu riec ù tu cetærdesetnizu , navjestivasce puku , dachje prichi na Dubrovnik bic boſcii. Jedni vjerrovahu , nu malli ; a druſſi rugahumuse. To jutro mallo prie cetærnestoga cjassa ti Redovnik biasce iſiscjo iſ Manastira na dvor , i oniem koi biahu blisu gnihove Zærkve ,

biaſce

(*a*) *S. Germ. orat. in Zon. Deip.* (*b*) *De lav. Virg. lib.* 2.

Digitized by Google

biaſce uſeo govoritti, bjeſcmo, erse pribliſcio bic boſcii; i tega cjassa iſidè sa gnekolikoih, kojga posluſcjasce, na Pille. Isctom bì sred Pillaa, doghjè trescgna, i oborì Grad (a). Iſa oghnja, i trescgne doghjosce lupeſci iſ bliſcike, koj josc gorre uſmnaſcjahu jadde tuſcniem iſostalliem Dubrovcjanom, dokse osvjestisce, i ſatvoritce vrata od ploccjaa, i tako od gnih pripocinusce. Odærſcjanje Dubrovnika pri ovazieh tugah bì sasma po Bogu, i B. Gospi, koje priliku svako godiscte na obhodni dan nosse ù sprohodu Zærkovnomu sa S. Pelenizom, s' Dærvom Kriſcja, i s' Svetotajniem Gospodinom. B. Gospa ukaſà mærtve Dubrovcjane oniem, koj iſostasce ſcivi, dabi gledali, od koieh poghibaa ona gnih iſbavì; na isti nacin kako gledahu ſcidovi mærtve jeghjupke kraj mora zærljenoga, nekkabi poſnali, od koieh tugaa biasce gnih iſbavio Viscgni Bogh. *Hac de causa ostendit eis mortuos Ægiptios, ut viderent, a quibus eos pæriculis liberaverit* (Oleastro).

Svi Poglavari i Kærstjanski, i Nevjerzi poboljescese tom dubrovackom tugom, a sam Karamustafa Vezjer zarrrigrajski biasceih uſſeo progonitti, i iskatti od gnih, scto nebiasce ni po raſlogu, nittimu immadiahu onj odkle datti. Jamani bisce molbe, mite, i cetveri pokhisari (jedan od koieh, tojest Nicoliza Bona, priminù ù tamnizi) nektjèse ikako prighnuti. Alli ghdje nemogu opraviti iscta nacini gljudski, tu najboglje sine boſcia pomoch; i doisto: Ti Vezjer diſcjuchise s' vojskom na Vjennu austriascku ne samo ponavgljasce svoja ſapitanja, nu odvechje biasce ſaprjetio, dachjese vratiti s' vojskom na Dubrovnik iſpod Vjene. Udiglje Gospoda na ti glas obærnuscese k' B. Gospi ſavjettujuchise svetkovati gne dan od Karmena, i nositti gne Priliku Svetu s' prohodom Zærkovniem. Ova Nebbeska Juditta gannùse na millosærdje Dubrovcjanom, i cinechi da budde osjecena glava turskomu Olofernu pod Vjennom oslobodì Dubrovnik od poraſe, kojomse nadasce. *Tradidit caput Olofernis Ancillæ suæ.* To bì scestnesto godiscte iſa velike trescgne. Cestitti glas tegga glavosjeka doghjè na tri prosjencja, kadse svetkuje blagdan S. Franceska Xaveria; i Gospoda ti dan iddu na vecernju, i missu ù Zærkvu S. Ignazia, i posciglju dvie Svjechje debelle. ſaviet ucignen blaſcenoi Gospi sljede iſværscivati svako godiscte. U ovom Zærkvi jest brattinstvo recenne B. Gospe, ù koje, tko jest primjen, i værsci gnegove naredbe, moſcese nadati, da ù pærvu subottu iſa svoga priminuchja odlechjechje iſ Ocistiscta ù Raj (b). Te naredbe jesu nejesti mærsna sve sriede, i subotte, govoritti malo cjassoslovje Gospino, illi tko neumje scitti, molitti occe-

(a) *Biskup F. Anselmo Kattich redovnik Franceſko povighjè.*

(b) *Sandini p.* 457.

Digitized by Google

occenascje, i ſdravve marie. Ova zærkva naricalase ù pocetak S. Ivannom Vangljelistom, pak Troizom, a sad Gospom od Karmena, nu sljedi svetkovati ſve tri svetkovine. Nad gne vratim velikiem biva upisano.

Alma Trias, Virgo Genitriz, uterque Joannes
Stant hìc, excubiis fida Ragusa tuis.

Na deset kolovoghja (*Agosto*) godiscta tissuchju sedam stotin, i tridesti biasce sctiescten Dukrovnik od bliſcike poti nacin, da nebivasce mochno iſnachi suttuke toj bjedi. Gospoda i puk uprieſce ù hodotajstro Blaſcene Gospe, i Svetoga Vlasi; i bisce uslisceni, erse ti cjas obærnù poso na korist Dubrovnika. Na uspomenu te millosti svako godiscte iddese s' prohodom Zærkovniem ù S. Vlasi, i nosise Prilika B. Gospe. *Quis post filium tuum* (govorri S. German) *ita generis humani curam gerit, sicut tu? quis ita nos defendit in afflictionibus?* A tojest tko iſa Sina tvoga imma nazor na narod gljudski kako ti o Djevo Svesveta? tkonas pomaga pri suprottivah koliko ti? Dake, *pone me juxta te, & cujusvis manus pugnet contra me.* Stavvime Sod tebbe, i nekse ærve, i ratti kojamudrago rukka samnom, erse nadam s' tvojom pomochi, vaſda odoljevati. Ovako molli sve Dubrovacko B. Gospu; i dobro svako prihodimu po gne millosti, i millosærdju.

Meghju obvjetniem dubrovackiem obicjaim pri svakom potrebi, atojest illi susci, illi kiscjam, illi trescgnam, nosse ſa tridni Priliku B. Gospe ù sprohodu Zærkovnomu, i udiglje ochjutise gne millosærdje. Namjerìse jednom ù gradu jedan Plavoglavar ingleski, koi viddùchi dase cignasce ti Zærkovni sprohod, s' Prilikom Gospinom, upità ſacto cignascese recenni sprohod. Bimu odgovoreno ſa dobro vrjeme. I doisto udiglje iſa sprohoda promjenì vrjeme, i on ottidè tja. Dessilomuse dake, dase opet bio vratio ù adriansko morre ti Plavoglavar, ter biasce ſadærſcjan ù dubrovackieh lukah ſapadnieh s'prottivnieh vjettaraa. On ighjasce ù Grad gleddati, kadchjese poceti cinitti Zærkovni sprohodi s' Gospom ſa dobro vrjeme, ter pottom obaſnà, dachjese cinitti sutra dan, ti isti dan uccini spravviti jedra, i odrjescitse s' kraja, vellechi svojom druſcini, danaskechje promjeniti vrjeme, er Dubrovcjani cine ſagn sprohod zærkovni; takose ſgodillo i prie, takose nadam dachje bitti i danaske. I ù istinu kako vjerrovà, takomu bì. Pouſdanie dubrovacko ù pomoch Djevinu nauèl uſdatse ù gnu i recennoga Nevjernika. (a) *Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam veneremur, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.* (S. Ber.)

A to-

(a) *Tradizione antica.*

Digitized by Google

A tojest da posctujemo B. Gospu Sasviem særzem, i sasvom gljubavi, erbo tako hocchje Bogh, koi po gne ruke sve djeli.

U ovom Zærkvi stolnom sva tridni od Duhova, illi od Russalja biva prosctenje, kojese ſove *Jubileo*, i moſcese stechi samom ispovjesti, i mollenjem ſa uſviscenje S. Mattere Zærkve, ſa iskorjepjenje od Ereſiaa, tojest ſlieh naukaa, i ſa mir meghju svom Gospodom Kærstjanskom. To prosctenje dobivase svaki krat, kadse uljeſe ù Zærkvu, i smollese scest occenascja, i ſdravieh Maria, i slavaa, illise ucini kojamudrago inna mollitva na recennu sværhu. Ovaka prosctenja, kadse dobiu, cinenam isplatiti svu pokorru ſa griehe, i udiglje privodde duscju ù Raj; nuje trjeba mærſieti na sve griehe do najmagnega, ſa gnih stechi, ter oziepiti særze i od gljubavi na grjeh.

U gnom takodjer biva Bratinstvo Svetotajnoga Tiela Gospodinova, komu Brattinstvu priveſanasu mnogga i ispunna, i neispunna prosctenja. Ovo Bratinstvo iſvam obicnieh sluſcbaa svakoga mjeseza na cjast Prisvetoga Tiela Issukærstova sluſci gnegov Blagdan sa osminom po naredbi Gospodskom ucignenom s' dva uſroka. Pærvie, erbo ti Blagdan sluſcise po svemu Kærstjanstvu, a drughie, er ti dan pristaddè kugga ù nascemu mjestu, i ti dan nasc nepriategl mjeste scto imadiasce okrenut vojsku na Dubrovnik, vratisè na se. *Die VIII. Junii MCCCCLV. servetur vigilia festi SS. Corporis Christi, caro vendi nequeat, rogetur Vicarius Archiepiscopi, ut per civitatem, & Diecesim dictam vigiliam servari edicat; quod festum ab omnibus christianis in maxima veneratione haberi debet, sed maxime, & præsertim in civitate nostra, quæ ipsis oculis conspexit, Epidemiam cesasse, & quæ vidit truculentissimum hostem Turcarum Imperatorem* Mehemeda *in ruinam nostram properantem, dicti diei festi die mutavisse propositum.* Sadse ne posti.

U Gradu od Savone nosjascese ù sprohodu Zærkovnomu prilika B. Gospe priko tegga sprohoda bì vidjeti Starjescini Kapucinskomu Majku Boſciu s' mnoscivom Andjelaa stati po værh glavize nad gradom, i od tolek blagosivgljati svieh, koj biahu nagn priscli, doisto Ona tako blagosivglja i nas kadje prattimo ù sprohodih Zærkovnieh. *Beata virgo de excelso solio gloriæ suæ scelera nostra respiciens ad nos descendit non in strepitu, aut furore ad illa punienda, sed in dulcedine, & materna pietate ad nos peccatores in bonum promovendos* (a). Tojest Blaſcena Maria Djeva viddi s' Nebbesa griehe Grescnikaa, i neslaſſi odiſgara ſa pedepsatih, nego ſa obrachjatih k' Boggu, i gnih dobavjati pravoga dobra. Hvalimo dake beſ pristanka B. Gospu, nastojmcslje-

(a) *Cart. tom.* 3.

Digitized by Google

sljediti gne krepostj, er tiem omillichjemo i gnoj, i gne boſcjanstvenomu Sinu. Takobilo.

POGLAVJE SEDMO.

O Zærkvi S. Vlasi.

Erbo S. Vlasio biva obchjenni Paraz svega Dubrovackoga Samovladstva, biva prirasloſcito poceti ovo poglavje s'gnegova ſcivota. Neſnase mjesto, ghdje bì rodjen nasc Svetaz. Jedni govore, da bì rodjen ù Armenii; druſſi ù Kapadocii, a trechi ù Arbanii. U sve tri recenne Dærſcjave Grad ſovese ſavastia, Gora Argo, i imma bllatto nedomak Grada. Nu Arbanassi immaju gneke bigljeghe, koieh nejmadu ni Armenzi, ni Kapadocki; A tojest immaju ploccju nad vratim grada, ù kojomje usjeceno *Agricolao Præsidi*. Od kolikesu paka vlasti pri Pisaozim slova usjeccena na kammegnu, svjedoci Sandini (*a*). Immaju josc̃ter i ovo, da gnihova Savastia naricese i immenom Agrikolaoviem, tojest *Agrikolaov grad*. I napokon immaju ovu tværghju, da nie spomene da S. Vlasio bì uprilicen ù odilu biskupskomu ghærckomu, nego vaſda ù latinskomu. On dake bì mnoggo zjegnen od sve dobre Celjadi s'gnegove smjernosti, mudrosti, poboſcnosti, cistochje ù obicjaih, odziepjenja od svjeta, i s'gnegove ſceglje ſa Nebbesnizim. *Qui cum in puerili versaretur ætate, sic in terreno militabat palatio, ut cœlestem semper exquireret patriam* (*b*).

U pærva ljetta ucjasce mudrogljubje, ter kako biasce tanka raſuma ù kratko dobba mnoggo napredovà ù temmu ucenju. To ucenje, i nepristanno gnegovo boggomollenje ſabavjahumu sve vrjeme. Nebì-ga vidjeti ikad beſposlena, erbo besposlenosc̃ mnoggo ſla uci. *Multam malitiam docuit otiositas*. Sctiasce on Kgnighe Pisma svetoga, ighjasce ù Zærkve sluscjati gnihova tomacenja, kojabi raſmiscgljo, i po gnihovu djellorestvu uredivobi svoja djella. Bjeſcjasce on od ſle druſcbe, erbo tko obchi sa ſlom Celjadi, trjebaje, da nauci gnihovo ſlo, i værsciga. *Qui enim cum hominibus improbis versatur, eum pati, vel discere malum aliquod necesse est*. Ciuvascese od svieh i bliſcnieh, i dalnieh poghibaa, kojese najboglje pridobivaju bærſiem, pobjegom, kakko uccinì i Patriarka Joſef. Vaſda besjedasce ò Boggu, i boſciom sluſcbi, nitti dopusc̃tavasce, da ikko uſbudde govoritti prid gnim rieci tasc̃te, neuredne, i nestidne. Nadasve alli raſgledascese on, da vaſda biva

(*a*) *Pag.* 547. (*b*) *Atti dei Saato.*

Digitized by Google

biva prid Bogom, i pri occima gnegoviem, ter damu on viddi i najskrovenie misli gnegove, bivajuchimu od gnih svjedok ù ſcivotu, a ſudaz po smærti. To raſmiscgljanje vaſdascgnega namjeranja prid Bogom i cjuvascega od grieha, i udissascemu strah boſcii, i pottizascega na dobra djella, i cignascega ustærpjena, podniſcena, ugoghjena s' boſciom vogliom, i raſciſcjascega ù boſciom gljubavi, ù jednu riec cinjascemu ſcivjeti Andjelom na svietu. *Per totum vitæ tempus mitis degebat, sicut, & in Job legimus, purus, innocens, Deum colens, verax, mansuetus, ab omni opere prave abstinens* (*a*).

Iſa ucenja mudrogljubnoga prihitì nauk liecenja. Pismo Sveto uci, da svako liecenje jest od Boga. Priviscgni stvorì na ſemgli lieke, i Cjovjek raſborit nechjeih mærſjetti. To liecenje bì od ſgodde nascemu S. Liecniku, daje mnoggo bolnikaa oſdravio, i osvjestio, a mnogo, i opet mnoggo sahranioih. Bì gnemmu namjeratse po nemochnizim i nevjerzim, i pravvovjerzim, ter pærvieh naivechje nastojasce prosvjetlivati, i obrachjati na Vjerru, a druſſieh prighibati na kajanje svoieh griehaa vjecbajuchi-ih naukom Svetieh Kgnigaa, a tojest da pri bollestih najpriese imma iskati G. Bogh. *Ora Dominum, & ipse curabit* (*b*). A pak ucjasceih, da sve tughe prihodde s' grjehaa, i ſato triebaje pærvo ocistiti duscju od grieha po putu S. Ispovjesti. *Ab omni delicto munda cor tuum.* Iſa tegga nukkovasceih na blagovanje svetotajnoga Jaganza ù pricestjenju, koje blagovanje S. Pavvo ſove ljekom neumærlosti, a S. Tomas vjecba, da ne samo pomaga duscju, nego josc cini, da oslabjeno tjelo ochjuti ſnagu. A napokon priglavglivasceim, da iſa tegga svega uſbudde bollestnik iskatti Liecnika. *Da locum medico*, erbo tad gnegovi ljezi uſ vrjednost naravnu immatchje krepost boſciu, koja jest najvrjednia ſa ljeciti od bolij. Nie lasno iſrieti koliko velik broj nemochnikaa on oſdravì tiem nacinom ljecenja, koga prattiasce G. Bogh svojom pomochi priviscgnom; Nittie mochno pripovidjeti, koiem ustærpjenstvom, blagochjom, gljubavi, podniſcenstvom, pomgnom, pobolenjem, dragochjom, i særcjanosti tiescjasce on, i prigledasce svakoværstne bollestnike. Gnegov dom biasce Staja gubavazaa Rannavazaa, i bollestnieh Siromahaa, koieh on svojom rukom i umivasce, i cistiasceim ranne, i ſgottovjasceim hranu, i lieke, tere tiem nepristanniem svoiem pridragogljubniem, i blagoiſgledniem tærpienjem trudaa biasce obchjenno raſgledan od svakoga, ko drughi Job. *Sicut in Job legimus* (*c*).

Ta gnegova ſabava cinjascemu raſgledati prem iſ bliſa tugovanja umærlieh, i boljenja, kojase chjute pri rastanku ſcivota, i ſato uſſè-se omiscgljati,

(*a*) *Atti del Santo.* (*b*) *Ecl.* 38. *v.* 9. (*c*) *Atti del Santo.*

Digitized by Google

ti, kakobise ſaklonio ù koju pustosc, i tuse bavio ò Bogu, i pripraviose na smært svetignom naſbigl kærstjanskom. Alli G. Bogh innacie odlucivasce ò gnemu. I ù istinu, er biusci bio ù to dobba priminuo Biskup Savastenski nadahnù Popove, i puk, daga iſaberru Nadstaozom tega obudovjenoga Stola. *Videntes ergo irreprehensibilem ejus vitam elegerunt eum sibi Episcopum* (a). To iſabranje bì svakomu millo, a gnemu samomu mucno; nu trrebovàmu pogoditti Boggu, ù koga pomoch najvisce uprjè. Ovo novvo dostojanstvo potaknùga ſcivotovatti s' vecchjom iſværstnosti, i svetignom, ter uſ radgnu ò spassenju stadda radiasce s' jednakom pomnjom ò svomu iſværstnivanju. Snadiasce on doisto, da iſgled, i dobroſcivot Zærkovnieh Predstavnikaa jesù mnoggo vrjedni priteſati na obvjetnost, i boggoscſtovje, er tko na svietu biva uſviscenii, svak ù gn upirre occi, kako ù ogledallo, i ogledajuchise nahoddi, scſtochje sljediti. Cessa radi pristoi svakomu Zærkovnjaku tako upravjati svoje obicjaje, da uſbuddu, ocittovati podpunnu iſværstnost, i ukrotjenje, i boggoscſtovnost ù odjechi, ù hodu, ù govorenju, i ù svemu. S' tegga nasc Sveti Biskup paſſiobi cjuvatse, i od najmagnieh ſahodaa, vellechi, akosu ti ſahodi malahni ù druſſiem, ù menni jesu velizi, ersam ja odlucen od Boga svjechjom, da svjetlim, ter i najmagni trun moſcemi ciniti da tmim. Po ovemu dake moſcese lasno poſnatti, kolika duhovna korist napljevasce ù puku Savastie, cim imadiasce prid occima tolike iſværstnosti iſgled, a tojest nascega Svetoga Biskupa. Vjecbasce on beſ pristanka ù nauku kærstjanskomu i djezzu, i veliku celjad, gojasce puk tomacenjem pisma Svetoga, i pripovjedanjem scivjenja S. Otazaa, koj nescſtediahuse ikakva truda, ſa stjezati dusce Boggu, prikaſcivajuchiim nauk S. Ivanna ſlatovstza. *Una enim anima recuperata poterit aliquis mille peccata abolere*, a tojest, da tko dobie jednu duscju Boggu, tom dobiti mochje iſplatiti dugh od tissuchjie griehaa. Prikaſcivasce svakomu velicinu boſciega millosærdja vellechi, da moguchise Bogh osvetiti ſa griehe, ne samo neosvetchjujese, nuih prascſta, ſovenas na pokajanje, mollinas, prieti pedepsatnas, akose neskruscimo. Nikko toliko gljubeſcgliv! Nikko tolikko Otaz! Tjescjasce on svaku vætstu tughe, bivajuchi svakomu, i Pastir, i Otaz, i Blagoiſgledallo, i Voditegl.

U to Dioklezian prinemilli probudì progonstvo suproch Kærstjannom s' tolikom octrinom, da mniasce utopitti ù kærvi Kærstianskom Issukærstovu Vjerru. Nasc Sveti Biskup uſſè udiglje pripravjati svoj puk na hrabrenstvo, i donapredno pritærpjenje mukkaa obechjavajuchi svakomu boſciu pomoch, koja i sladichjeim muccenja, i tiesciti snaghu duhovnu ſa odoljevatim, a

Vje-

(a) *Atti del Santo.*

Digitized by Google

Vjenaz cestitti, komuse nada svaki oni, koi donapreduje ù mukkam, bitchjemu ſa uvjeke. Ah moja srechna Djeti, vegljasce on svomu puku, nastojte bitti hrabreni, vappite iſ særza boſciu pomoch, vasc ſcivot nechjevamse otteti, nego promjeniti na boglje. Vesselo dake pricekate i oghnje, i i kognize, i hærdanja, i grebeni, i mace. Vichjete bitti pærvine pritærpjenja, kojechjete vasciem iſgledom priteſati mnoſc sljeditegljaa, terchjese po vammi naselitti Raj nebbeski graghjanom ſavastiskiem. Cim dake nasc Svetaz tako nagovarasce svoj puk, ukaſà prid sviem svoju ſceglju, dabi bio on pærvi strattjen ſa Vjerru. Nu koliko biasce ugodno puku sluscjati gnegova nagovaranja, tolikoim bì mucno cjutti, dabì on pærvi umro ſa vjerru. Ah occe, uſſescemu govoritti, tkomuchjescnas ostavviti, ako ti pærvi umresc? Dochje vuzi prinemilli ſa dærpitnas, a nechje bitti Pastira, koibinaſ kriepio, i temeglio, danam ne prigrabbu duscje? Pusti nas pærvieh, da ottidemo k' Boggu, er po tebbi bitchjenam temmuse nadati, a iſa nas nechje minuti ni tebbe vjenaz muccenicki, cimga tako ſcjudisc. Nasc Svetaz gannut od molbaa svoga puka ſaklonìse, i priko svega tegga progonstva nepristajasce prigledati svoje staddo temegljechiga ù vjerri, sluſcechimu svetotajstva ispovjesti, i pricestjenja, i nagovarajuchiga odoljevati sviem mukkam s' pouſdanjem ù boſciu pomoch. Priko recennoga progonostva bisce utamniceni S. Eustrazio, i Oreste, Koieh nasc Svetaz ottidè pohoditti sa svoiem Popovim, i drughi dan gnih pricestì, ter primì najposlednu oporuku eustraſiovu, i iſværscimuje po smærti. *Beatissimus Præsul ad gloriosum Martyrem Eustratium clanculum cum suis Clericis abiit, & eum, quo detinebatur carcere, in Christo coroborans visitavit, cui etiam alia die pro domino morituro Eucharistiam contulit* (a).

Kad uminù Dioclezianovo progonstvo vratiscese ù Savastiu svi onj Kærstjanj, koj biahu pobjeghli, i nasc Svetaz værscjasce duſcnosti pastirske prema svomu staddu, kako biasce gnegova obicjaj. Alli to pocivanje od progonstva bì kratko, erbo Licinio Zar istocnieh stranah ponovìga, i naredì Predstavnikom svoieh mjestiaa, daga buddu værscitti ſa svom osctrinom suproch Kærstjannom. Agrikolao naucjan pitti Kærv Kærstjansku pod vladanjem Dioklezianoviem, jednakoje hottjè tocitti i pod liciniovom ſapovjedi. Nasc Svetaz bì moljen od puka, dabise ſaklonio; i on-mu pogodì (a jur biascemuse prem us-sadila ù særze ona korist, koju bìmu vidjeti ù svomu staddu priko dioklezianova progonstva po putu svomu). Ottidè dake ù Goru Argo, i S. Bogh podaprjè s' cjuddesim to gnegovo ſaklonstvo, nebivscise bio on ſaklonio

(a) *Atti del Santo.*

Digitized by Google

klonio tù s' pobjega od smærti , nego ſa vechma truditi na boſciu ſlavvu. Vidjahuse divje ſvieri prihoditti k' gnemu , i prossiti ù gnega pomoch od gnihoviem boliim , i kadbiga nascle na mollitvi , cekkahuga , dokbie dospio. Nebì dake ſa duggo boravitti ù temmu ſaklonſtvu nascemu Svetzu , er bivſci iſicli lovzi , lovitti ſvjeri po Gori Argo , upaſisceih ſtati prid jednom pechini , h' kojoj prihodechi iſnagiosce ù gnom nascega S. Pustinjaka na mollitvi. Pottom-ih on viddjè , pricekà-ih s' velikiem vessegljem , i recceim. Moi Sinzi basc-ste doscli na ſgoddu , er obaſnah po nebbeskomu obſnagnenju , daje jur prispjello moje vrjeme. Ti Lovzi doglasisce Agrikolau , kako biahu iſnascli nascega Pustinjaka , i on poslaim cettu Vojnikaa , nekkabiga uhittili , i doveliga pridase.

Udiglje prossùse riec pq svom Savastii , da vodjahu Svetoga Biskupa , ter mallo magne negh vas puk poværvjè na pute , jedni prossiti ù gnega blagosov , a druſſi priporucjvatmuse poradi gnihovieh bolij. Meghju teſiem biasce donjela jedna ſcenska glava Sina , koi iſdisasce s' dracce saprjecene ù ghærlo. Svetaz bollechise i Sinom , i Matterom kleknù , i pomolìse Boggu , i ti cjas djete iſmetnù draccju iſ ghærla , i ostà ſdravvo. Ovo cjuddo probudì veliku obvjetnost prema Svetzu pri nemochi ghærla , i Aezio liecnik , prem da poganaz , upisà , daje najbogli liek ſa ghærla , uttjezatse k' S. Vlasi.

U to isto dobba jedna ſcenska glava Stariza pristupì prid nascega Svetza , i potuſcìmuse , kako vuk biasce-joj ſgrabio pracichja. Onse posmjehnù , i reccè. Nebojse , nechjese grabscja okoristiti lupesctinom. Isctom to iſreccè ; Etto vuka , ghdje na occigled svega puka vratì pracichja ſciva , i ſdravva , toj ſceni , a pak utecè ù goru.

Dohodechi nasc Sveti Biskup ù grad udiglje bì prikaſan Agrikolau , koimu naredì , dabi posvetio gnegoviem Boggovom. Vajmeh , scto reccè dasu Bogovi Sottone? Sottone , rekoh , koje neumjedu cinitti inno nego ſlo. ſnaj dake , da nie mnoggo bogovaa , nego jedan sam vjecni svemoguchi , komuse ja klanjam. Agrikolao prisjecèmu besjeddu , i naredì , daga uſbuddu iſhærdatti beſ millosti velechimu : pristatchje rieci , kadse doghje na batte : ſvak mniasce dachje on umrjeti pod battima , erboga hærdahu prinemillo iſmjenujuchise jedan iſa drugoga ; Nu vesseglje , moga on javgljasce priko hærdanja , ukaſà prem ocitto , daga krjepiasce boſcia millost. Bì stavgljen ù tamnizu iſa hærdanja , ù kojom prihodechi k' gnemu puk ucinì ne mallo cjuddesaa. Ta cjuddesa raſnosahuse i po gradu , i po bliſcnieh seliah , dok doghje glas od gnih i do recenne Starize , kojoj Svetaz biasce cinio povratiti pracichja. Ona dake ublga , i ſgotvojuchi noghe , i glavu odneseih obnoch na tamnizu sa mallo ſeglja i vochja S. Tamnicjaru , da poblaguie. On primì tu

cjaş

Digitized by Google

cjas Starrize, ter iſa kako blagovà, ſahvali Boggu, i gnoj, pak recce. Ako uſbuddesc ovako ciniti svako godiſcte Siromahu, i priko tega uſceſces svjechju na slavvu boſciu, nechjeti nestatti brascna ù kuchi; i takochje bitti i svakomu innomu, koi uſbudde slèditi tvoj iſgled. Ta Stariza bì vjerna obsluſcivati svjet svetcev, a Svetaz josc vjernii, ſa iſværscivati svoje obechjanje. To dragogljubno djello udiglje reſidèse po Savastii, i gne bliſcizi, ter proghjè i ù drughe dærſcjave Kærstjanske, i vidjahuse cjuddesno nasparati hrane po tieh kuchjah (a).

Agrikolao josc vechma uſvionut s' ſvetcevieh cjuddesaa dovedèga drughi krat pridase, i uſſèga nagovarati, dabise odreko od Kærstjanstva. Alli nasc Sveti Muccenik, mjeste sctobi pogodio Agrikolau, i ponevjeriose, poccèmu govoritti. Tot neviddisc o Nesvjestnice, da Vjerra issukærstova cinimi odoljevati i mukkam, i ciniti cjuddesa? Ako nevjerujesc moiem rjecima, vjeruj viscgnoj Krepkosti, koju G. Bogh javgljati ù menni, ſasve nedostojnu tieh gnegovieh daraa? kako dake ò odtværdnice moſc promisliti, dachju ja ucinitti krivo momu Boggu, koimie cinio dosada svako dobro, i cinitchjemiga do sværhe? Na te rieci pobjestìse Agrikolao, i naredì, damu uſbuddu raskinutti sve tielo od glave do peta grebenzim, alliti cjapetim groſdenniem prilagajuchimu ranne na ranne. Kakonomu iſtjezasce Kærv iſ svega ſcivota, sedmere ſcenske glave uſſesce gnu kuppiti, i s' tegga bisce uhittjene su dva gnihova djetetta, i bisce odvedene prid Agrikolaa, koi gnim reccè. Iſaberite sad pridamnom illi posvetiti Boggovom, illi bitti strattjene. One ſapitasce, dabi-ih pustio ottiti k' blattu, nekkabise pærvo ù gnemu iſ umivale, i iſprale, a pak posvetile Idolom. Svak mniasce po temu odgovoru, dasu one jur bile odlucile odrechse od Kærstjanstva, ſato daddosceim idolske prilike ù ruke, i odvedosceih k' blattu. Nu bì cjuddo vidjeti, kako one s' privelikiem hrabrenstvom, i bærſinom popgljuvasce Idole metnuchi-ih ù blato koliko daglje mogosce, radi cessa bisceim glave ossjecene, a ono dvodjeti stavvisce ù tamnizu k' nascemu Svetzu.

Agrikolao mniuchi, dachjese bitti pripo nasc S. Muccenik od strattjenja onieh sedmerih ſcenaa, ucciniga trechi krat privestitti pridase; i tumu pocè govoritti. Evvote dovedoh pridame, dami pogodisc posvetiti Idolom: vidjetchjesc doisto, kolikochjuti dobra ucinitti, a odvechje obechjavamti pisati Zarru, koi ucinitchjete cestitta ù svomu zarstvu. S. Muccenik odvjettovamu. Te cestitosti, i dare uſcivaih ti na svjetu ſa menne, nu ſnaj, dachjeti bitti ſa kratko dobba, alli vjekuvjecjanstvo mukkaa, kojete cekka, cinichje-

(a) *Alfonso Nicolai pag.* 34.

Digitized by Google

chjeti, gnih plachjati bes pristanka. Osvjestise dake ò Nesrechnice, i spoſnaj varranja hudobska, kojate vedde ù pakljenu tamnizu, ù kojom nittili biva reda, ni ikakva nacina, nego jaddanje, skrippa ſubaa, i svaki nemir ſa vaſda. Poklonise napokon onemu Boggu, komuse i ja klagnam, erbo on cekka svakoga vjernoga sluſcbenika s' tolikiem dobrima, kakvieh ni okko vlddjè, ni uho cjù, ni jeſik umærli iſrecè. Na ti odgovor Svetcev raſgljutìse Agrikolao, i ti cjas ſapovjdjè daga utope ù blatto, kraj koga prihodechi Svetaz prikærstìse, i uſſè stupati po gnemu suhiem nogam, terse pos-sadì po sred gnega. Pak uſſè ſvatti poganze vellechi-im; Akose uſdate ù vasce Idole, hodite k' menni. Jedni od gnih usurnuscè ù vodu, i utopiscese. Na to Svetaz uſſè beſſediti poganzim. Sad poſnate, sctosu vasci Idoli, a tko jest moj Bogh. On menne uccinì dobitnikom i hærdanja, i Grebenazaa, i utopa vodenoga, a vasci Idoli nebisce vrjedni ciniti odoljetti samoj voddi gnihoviem slìjediteglim, neghse utopisce. Ah otvorite sad ſasljepjene occi vasce, vighite, kakvisu vasci Idoli, a tojest occi immaju, nu nevidde, usci immadu, nu necjuju, noghe immaju nu neiddu, ruke immaju, nu nepipaju, na sværhu akosu od dærva njesu drugo nego samo dærvo, akosu od mjeda, mjed, od guoſdja, guoſdje, od srebra, srebro, od ſlata, ſlato, i nejma ikakva duha ù gnima. Uto bì cjutti nascemu Svetzu glas s' Nebbesaa, koiga ſaſivasce, da primi krunnu mucenicku, i on ti cjas vesseo ſatærcjàsse na kraj vode, ghdje bimu osjecena glava, iſa kako biascese pærvo Boggu pomollio. U isto dobba bisce osjecene glave i oniem dvodjetim, i tako tri ujedno posvetnize bisce prikaſane Boggu, i od gnega vjecnom slavvom pomillovane. *Ubi pastor vere Beatus cum geminis agniculis suis gladio victimatur, sicque corruptibilis carnis exuvias deponentes, stolas suas in sanguine agni lotas & dealbatas induunt:* Gnegovo priminuchje bì trechi dan vegljacce ljetta okoltristotine i devetnest.

Jedna dobra ſcenska glava narecena Eliſea, olì Eliſa, ollì Eliſea ottidè ù potaj obnoch, i uſſè gnegovo tielo, i onieh dvodjetih, ter-ih sloſcì ù isti grob, nad koiem poslje bì ſidana Zærkva. Sctovanje nascega S. Biskupa raſidèse po mnoſiem dærſcjavam, nu ossobito ù Dubrovackomu, ghdje biva dan ſapovjedni gnegova svetkovina. Ta dubrovacka Samovlast uſſèga poglavittiem Parzom ljetta devetstotin, i ossamdeset i jedan po sljedechjom ſgoddi.

Mlecichi strascechise, da Celjad od Neretve nebi-ih prikłopillì, i ottelim gradove, i Vladstvo, a ossobito, er biahu ù skladdu s' Dubrovcjanom, biahu namislilli ovu gutku; tojest dochi iſnenada pod Dubrovnik, i osvoitga, a pak iſa tegga udritti na Neretvu. Kako biahu naumilli, tako i-ucinisce,

Digitized by Google

nisce, er poslascè gnekoliko ratnieh plavij s' vojkom, Dio ù Gruſc, a Dio pod Lokruman dajuchi na glas, da ighjahu put istoka. U to prihodjahu onj svaki dan ù grad na priateglsku cekkajuchi ſgoddu ſa iſværscitti gnihovu odluku. Priko tegga bì obaſnatti Vlastelom po Stojku popu S. Vitta, da Mlecichi udritchje na gnih iſnenada, er namislisce osvoitim Grad, i podloſcittih pod gnihovu Vlast. Temmu Popu biascese objavio S. Vlaſ, i obſnanioga o tom mletackom gutki, koju onj hranjahu potajnu do ſgodde, i biascemu reko, da to navjesti Dubrovcjanom od gnegove strane. Gospoda udiglje spraviscese na obranu, i kako bì-im navjescteno, takose i dogodì nu Dubrovcjanom nu korist, a Mlecichim na sctettu, er neprividjahu, dachje nachi tværdo, nego dachje uljestiti ù grad beſ ikakve oprjeke. Uspesce dake jednu noch uſlaſnize uſ mire grajske, i pocescese pegnati, alli ostajuchi ubjeni od dubrovacke Celjadi odbiscese sramotno, i prie zore ottidosce tja s' gnikoviem plavim. Dio graghjanaa biasce iſiscjo na vrata od Pillaa ſa pricekati Mletacku vojsku, kojase biasce uputila tu istu noch ſa udritti na Grad s' suha, i raſbisceje hrabrenno, ter usillovasceje vratitse na se. Iſa tegga pridobichja uciniscese ſahvagljenja G. Bogu, i S. Vlasi, koga iſabrasce Parzom poglavittiem gnihove Obchjevlasti, i ſidascemu ne veliku Zærkvu ondi, ghdje sad biva manastir S. Klare. Nakon godiscte iſa te ſgodde bì ſidana Tværghja S. Lovrjenza, na obranu grada i s' mora, i s' suha (*a*).

Glas-je ù puku da Nasc Svetaz biascese objavio jednoj dobroj Redovnizi, koja stasce uſ Zærkvu S. Vlasi na glavizzi ù Parochii gruskom, ter da ta Redovniza biascese posluſcila tiem dobriem Popom ſa obſnaniti Vlastele. Ti glas prem podapirre sctovanje starieh Dubrovcjanaa prema tom Zærkvi, ò kojom upisà Filip de Qvartigjanis (*b*). *Ibi est quædam devotissima Ecclesia Sancti Blasii ad quam concurrunt fere omnes Ragusini, vel iter susceturi, aut aliunde venientes, ubi devote missam audiunt, se ibi commendantes, vel gratias pro beneficiis agentes. Nam magna subsidia terra marique suscipiunt ex devotione, vel votis factis eidem capellæ ad honorem Sancti Blasii.*

Godicta tissuchju tristotine i cetærdeset i ossam biasce pohmigljela velika kugga po svom Europi, kojaje bila otrovala i Dubrovacko, i morillaje ſa zjelo godiscte. Biasce ſanjela stotinu, i sedamdeset Plemichjaa, tristotine Pucjanaa, a od puka sedam tissuch duscjaa. Pri temmu pomoru utekoscese onj tuſcni iſostalli dubrovcjani k' Boggu, i k' S. Vlasi, i ſavjetovascese ſidatmu vecchju Zærkvu. Udiglje iſa tegga ſavjeta ugasìse Kugga, a Zærkva

(*a*) *Appendini pag.* 244. (*b*) *Coleti pag.* 29.

Digitized by Google

kva bì ſidana nakon scest godiscta na onomu mjestu, ghdje biva i sada. Govorri Salvian. *Quam beati essemus omnes, si quam promptam Dei audientiam legimus, tam prompte ipsi Deum audire vellemus;* a tojest kolikobismo bili cestiti svikolizi, kadbismo bili bærſi davati posluh Boggu, kakoje on bærſ usliscjati nas. S' strane ſapadne recenne Zærkve biasce potrjem naslognen na okkaa, i sa sve strane otvoren, koga poslje ſatvorisce, i u gnemu pripovjedascese boſcia riec samiem Plemichim ù sriedu, cetværtak, i petak priko cetærdesetnize. Ozi Dominikovi pripovjedahu dvadni, a ù trechi Redovnik Franceskov, i ta pripovjedanja cignahuse ù jeſik latinski. Otaz Serafin Sorgo Dominikan bì jedan od tieh pripovjedalazaa ù jeſik latinski, o komu piscese, da ſa mnoggo godiscaa pripovjedà puku ù ti jeſik. *Multis annis ferventi spiritu declamavit ad populum, & ut posteris etiam eruditionis suæ, ac pietatis copiam faceret, scripsit uberi, ac eloquenti stylo sermones latinos a septuagesima usque ad tertiam feriam post Pascha, aliosque plures* (*a*). Takodjer i ò Ozu Francesku Pozza biva upisano, da ù kgnigospremmi gnegova reda ù Dubrovniku nahodese beſſedde sloſcene ù jeſik latinski. *In sui ordinis bibliotheca latinæ ejusdem servantur conciones* (*b*). On bì Redovnik Dominikov. Dosta poslje ti potrjem bì podan Vojnikom grajskiem; a ta pripovjedanja bisce prinesena ù Zærkvu S. Vlasi.

1370. Namjerajuchise dubrovacki Tærgovzi blisu morra zærnoga pisasce Gospodi, dabi bilo prikoristno puku imatti priategljom Orkana turskoga ſapovjednika, koi jur biasce uljeſſo ù Europu, i osvoio gnekoliko bulgarskieh mjestiaa. Gospoda pogodisce tiem Tærgovzom, i dvoizu od gnih ucinisce poklisarom, dase ottidu poklonitti od gnihove strane recennomu Orkanu. Onj oddosce, i odnesosce sobbom vochja, i sladkieh jescjaa, koieh nebivasce ù Bursii (a tu pribivasce recenni Orkan). On gnih pricekà s' svelikom cjasti, i primì pod svoj sctit Dubrovacko mjesto, samo ſapità dohodak od pet stotin ſlatnieh pjeneſaa na godiſcte, a on ſato gnimi obechjà, da mobudu slobodno tærgovatti po sviem gnegoviem krainam i po moru, i po suhu beſ neplachjati ikakvieh nametaa, poreſaa, aliti zarrinaa. Ti ugovor bì upisan na listu, i Orkan ſamocì svoju ruku ù zærnillo, i opecjatìga s' gnom. Po putu tegga lista Dubrovcjani biva ju ù priateglstvu ſa sviem Turzim, i immadu hranu, i tærgovine od bliſcike turske. To priateglstvo ſapoceto od Orkana sacjuvà dubrovnik ljetta tissuchju cetærstotine, i trideset i sedam, dase nie ukmettio plachjati Turzim podatak, kako ucinisce inni Samovladzi, vellechi-im mismo s' vami priategli josc od Orkanova zarstva (*c*). Nasc Svetaz

ko

(*a*) *Coleti p.* 18. (*b*) *Coleti p.* 305. (*c*) *Appendini p.* 303.

Digitized by Google

ko nasc Straſcjanin, i Cjuvar pritecè uſpriateglitnas s' Turzim, ſadanas ne osvoje, kako i druſſieh. *Alia est plane Custodis ratio : prævenire debet, non tantum exponere. Excitare magis, quam expectare quæsituros, quasi de specula super filios prospicere* (a). A toje rieti Cjuvar dærſcjanje pritjezati, a ne samo pokaſcivati; dærmati, a ne cekati, daga iſctu, i kakono s' strasce gledatti na svoja ceda. To Dubrovcjanom opravì S. Vlasi, i na gneki nacin pricjudnovitti upisà na gnihoviem granizam sviem gnihovjem nepriategljom *non plus ultra* kakochjese vidjeti po sljedechjom ſgoddi.

Mehmed tegga immena zar drughi uſohogljen, er biasce podloſcio pod svoju vlast Bosnu, i Herzegovinu, biasce odlucio siti s' vojskom na Dubrovnik, i osvoitga. Tad biasce on ù Sutjeski, a Poklisari Dubrovacki biahu kod gnega. Naredì dake ti Zar dighnutse vojski, i on uſjahà na kogna, da sgnom idde. Alli kogn nehottjè okrenutse s'mjesta; uſſjèga on bostiti ostrogam, i bitti kangiom, jedabise uputio, nu kogn ne samo neokrenùse, nu ò mallo negh do tri Krat nesmetnùga s'sebbe. Iſa tegga ti Zar ſapità ù Poklisaraa dubrovackieh gnihov pjeneſ, na komu vidduchi priliku nascega Svetza iſrecè. Ovi Staraz prikaſàmise, i ſaprjetìmi, da ne iddem na Dubrovnik, on dake ustavìmi i kogna. Pottom tegga ſapovidjè Vojski, dase vratì na se, i tom odlukom obeseli poklisare, i sve Dubrovacko. To bì ljetta tissuchju cetiri stotine, i scesdeset i tri (b). Istiem nacinom objavìse Attili S. Pettar Apostol, i ſaprjetimu, da ne idde na Rim. Nù cjujmo, kako S. Leun kori Rimjane. *Pudet dicere, sed necesse est non tacere plus impenditur dæmoniis, quam Apostolis, & majorem obtinent insana spectacula frequentiam, quam beata martyria. Quis hanc urbem reformavit saluti, quis a captivitate eruit, quis a cæde defendit? Ludus circensium, an cura Sanctorum, quorum utique precibus divinæ censuræ flexa sententia est, ut qui merebamur iram, servaremur ad veniam.* A tojest sramimse rieti, nuje potrebnito, da reccem; po igram, cjaratagnem, dangubam, i ſabavam poghibniem sa duscju nemoſcese raſminut od puka, a po Zærkvam praſnochja, i pustoſc. Niesuvas oslobodili od poraſe te tasctine o Rimjani, nego Sveti Apostoli, koivam isprossisce millosærdje ù Boga. Dabì Boghdo, dase nemoſce to isto rieti i sadagniem Dubrovcjanom. Stara Ceſjad njesu pusctavali igre, i cjaratanja ù mjesto, ter akobise isctom prikaſali, udigljebi-ih tjerrali. *Unum tamen non prætermittam, quo intelligatur, quanta sit Ragusinorum severitas, & in liberis educandis diligentia* (pisce Francesko Serdonat) *non enim sinunt in sua urbe ludos esse, ni si*

(a) *Gilb. Opat.* (b) *Nelle parti di Pregajo, siccome è riferito sul fine del Capitolo sesto. Appendini p.* 305.

Digitized by Google

si litterarios : si gladiatores , saltatoresque accesserint , statim ejciuntur , ne juventus , quam litteris duntaxat , & mercaturæ vacare volunt , hujusmodi fœditatibus corrumpatur .

Ljetta tissuchju scest stotin , i trideset i devet bì strahovitta trescgna s' koje biahuse rastresle graghje do dna , alli njedna nepadè . Ova trescgna prem ocitto kaſà boſciu rasærſcbu suproch dubrovcjanom , a onj nektjesce to poſnatti . Odærſcjanje Grada pri tom trescgni bì po S. Vlasi , i tad bisce sloſceni sljedechi pjesnicki dvoredzi

Dum quatitur sævo tellus Epidauria motu ,
Ah ruit auspiciis urbs bene freta tuis .
Serva urbem Pater , & cladem disperde minantem
Ut servata Deo serviat atque tibi . (a)

Ovom trescgnom , moſcese rieti bes sumgne , da biasce ſaprjetio Bogh onu pedepsu , koja doghjè nakon dvadesti i ossamgodisctaa , atojest kad paddè Grad ; *Si pœnitentiam non egeritis omnes simul pæribitis .* Nevjerovasce Stari , da trescgne , i sve inne suprottive dohodde od Boga ſa griehe , i ſato poghinusce . *Dei Dei est quod terra tremit (b).* Kærtiahu onj ſa obratitse k' Boggu , pak to okærtivanje bì-im sctetno tjelu , a dabì Boghdo da nebì-im sctetno i dusci .

Scesto godiscte iſa sedamnestoga vjeka na dvadesti i pet svibgna iſgorjè iſnenada Zærkva nascega Svetza . Srebærna Prilika , kojase viddi i dan danascgni na Otaru velikomu , ostà ſdravva ù temmu raſgorju , a inne koje biahu na istomu Otaru gne okolo , raſtopiscese . Nu dase nebi mnillo , da niebio doscjo ogagn do gne , bì-joj rastopjena sama mitra . O ovom ſgoddi moſcese rieti ono , scto upisà S. Ivan ſlatoust ò tri Mladichja Kaldeiska , a tojest , cjudda ! Da ogagn samo isgorjè uſcja , koiem bisce onj veſani , a gnimma iscta nenaudì . *O rem mirabilem ! vinctos solvit flamma , ne ficta crederetur , & ipsa de reliquo a vinctis victa est .* Tako i ò recenom Prilizi biva na ruku iſnjeti , cjudda ! da ogagn samo iſgorjè Svetcevu Mitru , a gnegovom Prilizi iscta nenaudì ? Ovo cjuddo podaddè uſrok , dase ti dan svetkuje gnegovo Parcenje .

Nakon devet godisctaa iſa recennoga raſgorja bì opet ſidana Zærkva N. S. Parzù , koja napreduje i sada ; I Svetaz udiglje pærvo godiscte iſa ograghjenja gnegove Zærkve pomillovà Dubrovcjane s' cjuddom . To godiscte biasce velik glad ù svemu Dubrovackomu , i puk stiescten od te tughe molliascese bes pristanka gnegovu S. Sasctititeglju , i uſdascese ù gnegovu pomoch .

Etto

(a) *Appendini p.* 324. (b) *S. P. Gris.*

Digitized by Google

Etto dake prid gnegovu svetkovinu dohodi ù grad plav velika punna brascna, koja pritærghnù glad, i obratì jad ù vesseglje. Nasci predoscjatzi pærvose skruscjahu, i kajahu od griehaa, a pak molliahuse Svetzim, i ſato bisce uslisceni, i pomoſceni pri potrebah, er tad mollitve Svetaza bivaju od mnoghe snaghe prid boſciem lizem. *Habent vim pro nobis, & quidem maximam orationes sanctorum, sed tunc profecto, cum nos quoque id ipsum per pœnitentiam postulamus, & ad studia meliora confugimus.* (*S. P. Gri.*) Sljedimoih, i bitchjemo od Boga millovani, i od Svetaza, kako i onj.

Godiſcta tissuchju sedamstotin i scesdeset i tri biascese smutio sklad meghju Gospodom, tako da ù dva mjeseza danaa, tojest Vegljacce, i Oſcjujaka nebiasce ikko postavgljen na vladanje. Pri temmu gospodskomu nejedinstvu puk obærnùse k' S. Vlasi, i svetkovà ſa ossam danaa gnegovu spomenu. Nasc Svetaz gannùse na molbe puka, i sjedè na vladanje svoga mjesta; ter bì cjuddo vidjeti, da ù ta dva mjeseza biasce mir i ù puku, i sa bliſcikom; a obilnost hrane bì tolika, kakva ikad nebì. Oviem cjuddom ukaſà nasc Svetaz sviem Vladategljom, kako immadu goitti svoj puk.

Ljetta tissuchju sedam stotin, i oko sedamdeset ſgoddìse, da barjak, koise pusctava na dan S. Vlasi na pogljanni prid gnegovom Zærkvom, na komu biva upisana Prilika Svetceva, biasce bio objescen na opako; tojest glavom niſ doli : svak mniasce to objescenje stærmoglavvo nepomgnom veſaoza; a ono bì pravo prednavjesctenje, dachje ſakærknuti dubrovacka dobit po moru, kako i bì; er nakon godiscte, dvali danaa objavise ratt, koi biasce otteo dosta velizieh plavij dubrovcjanom, a inne biasce ughno ù luke. Nu nasc Svetaz nedopustì, da ti ratt uſbudde drughe sctette donjeti Dubrovniku, a to kratkoljetno nedobivanje pomorsko poslje tegga nadomjerìmu s' priobilnom koristi, i nedaddè, da uſbudde bitti ona pritærghnuta, alli ometena od onieh strahovieh rattaa, koi biahu poplili po svom Europi pri sværsi osamnestoga vjeka.

Ti ratti biahu smutili svu Italiu, Franacku Kragljevinu, Scpagnulske Dærſcjave, Ingleski Ottok, Cesarovinu, Mosckovske Kraine, i Turske Semglje, terse vidjasce nad jedniem mjestijma iſværscivati ona tescka boſcja prjetnja. *Inducam super vos gladium ultorem fœderis mei.* A nad druſſiem ispunjatse ona jobova riec. *Conteret multos, & innumerabiles, & stare faciet alios pro eis.* Scto paka ù to isto dobba værscjascese nad Dubrovackomu ono boſcie millovanje. *Cunctum languorem, quem poſui in Ægypto, non inducam super te.* To doisto bì po S. Vlasi, komu priko Svega tegga ratta særcjanose priporucivahu Dubrovcjani, koiem bì gledati ù gnihovieh lukah teſieh ratnieh ljettaa vojske Franacke, Cesarske, Turske, Moskovske, Ingleske mirno

pri-

Digitized by Google

prihoditti ù gnih, ſcto Drugovghje cjujascese plac, kamo one prihodjahu. Teſieh istieh ljettaa vidjè Dubrovacka Ruka na svoiem plavim dochi ù Gruſc Gran Maestra Malteſckoga, i cetiri Kardenala, koi ighjahu ſa Mletke, ghdje ucinisce Papom Pia sedmoga.

Biascese jednom ù potaj uveo Krivonauk ù sam grad Dubrovnik, ter otrovo gnekoliko Plemichjaa. To obaſnajuchi Stari Vlasteli skuppiscese ù Vjechje, ter meghju raſlikosti bessjedenjaa ò temmu cignenieh diſcese jedan Stari rieti svoju miso. Tojest da ovo biva poso boſcii, pærvo stavvimo Svetotajnoga Gospodinna puku na poscstovanje ù Zærkvu S. Vlasi, i priporucimose recennomu Svetzu, dabi on isprossio millost ù Boga, i oslobodio nasce mjesto od te pristrahovitte tughe. Kako on reccè, tako bì ucigneno, ter cjudda! svi ti Plemichi pomrjesce ù mjesez danaa, i tako psceniza ostà otrjebjena od kukoglja, i vrata (*a*). Govorri S. Ambrogio, daje tiscina, kad sam Pettar biva ù svojom plavi; nu kadmuse pridruſci Juda, tadsu i Vjetri, i vallovi po moru. *Tranquillitas, ubi solus Petrus navigat; Tempestas ubi judas adjungitur.* Blaggo svakomu mjestu, ghdje ſapovied nebiva iſmjescjana s' pravvovjerstvom, i nevjerstvom.

Kolikrati paka Nasc Svetaz nadomjerì obilnosti ribbe, i innoga brascna, kadbi bliſcika ſakratila hranu dubrovackomu mjestu, allibi bio glad, alli ratt, neſnase ni broja. Gnemu G. Bogh obechjà, dachje gledati milliem okkom na svieh, koise uſbuddu gnemu priporucivati. *Et ecce nubes lucida inſulsit super eum, & vox simul intonuit de nube dicens, omnia quæ petisti juxta singulorum fidem, & utilitatem ego adimplebo* (*b*). To obechjanje priobilno værscise nad Dubrovnikom po putu recennoga gnegova S. Parza.

U Zærkvi gnegovom prie tridni gnegove svetkovine sluſcise trodnevje s' mollitvam, i s' pripovjedanjem ò gnegoviem krepostima, i cjuddesim. Sluſcbe trodnevne bisce uvedene na cjast S. Troize, Oza, Sina, i Duha Svetoga, kako i sve inne svetkovine, ù koieh cinese sahvagljenja S. Troizi, kojanas doſvà na onu svetkovinu. *Laus & gloria tibi sit S. Trinitas, quæ omnes nos ad hanc celebritatem convocastis* (*c*). Nu trodnevje nascega Svetza imma josc i svoieh uſrokaa, tojest cinise spomena onieh troieh krunnaa od gnega stecenieh ù tri bichja, ù koja vjerno sluſcì Bogga, ko Ljecnik, ko Biskup, i ko Mucceenik. Pakse cini spomena od onega trojega spovjedanja, i osvjedocenja vjerre, koga on uccinì tri krati prid Agrikolaom ù tri puta, ù koja bìmu prikaſan. Napokon cinise spomena od gnegova priminuchja sa dvodjeti, er ù isto dobba tri poklona bisce posvetchjena Ozu, i Sinu i Duku Svetomu.

(*a*) *Tradizione.* (*b*) *Atti del Sante.* (*c*) S. *Cir. Ales.*

Digitized by Google

tomu. Sluſcbe trikrat cignene uporeghjujuse s' issukærstoviem djellovanjem, er istu noch prie svoga priminuchja ò kriſciu trikrat uccinì istu mollitvu. *Oravit tertio eumdem sermonem dicens.* A i oni priategl ſapità ù svoga priateglja. *Commoda mihi trespanes*, tri hljebza kruha.

Na blaghdan S. Vlasi cinise ù Dubrovniku zærkovni sprohod s' mochima gnegoviem, i innieh Svetazaa. O' tiem zærkovniem sprohodim pisce S. Leun Papa, dase po gnima stjecce pripodpunno prosctenje griehaa, erboje ù gnima jedna mollitva sve zærkve, i jedno spovjedanje; ako dvoizi i troizi skupjenoj ujedno Bogh obechjà datti, scto uſprosse; jedalichje to kratiti mnoſcctvu puka, koi jedno isto obsluſcenje iſværsciva, i jedinoskaldniem duhom mollimuse? A S. Ivan Griſostom veli, da kad priloſcise mollenje Svetaza uſ molbe, tonas primnogo pomaga. Ti dake sprohod iſide iſ stolne Zærkve, erbosu ù gnom sve Mochi, i prohoddi kroſ zærkvu S. Parza, ghdje ucinise kratka mollitva, a pakse vrachja ù recemu stolnu Zærkvu, ghdjese sluſoi posvetchjenje otarsko.

U temu sprohodu nosise Glava S. Vlasi, nu nie ziela, koja s' nogom sudva pærsta bì donesena ù grad lietta tissuchju, i dvadeset iscest.

Ruka lieva, kojaje ziela, bì donesena iſ Mletaka godiscta tissuchju tristotine, i cetærdeset i scest peti dan Ilisctaka. Ona ù veliku trescgnu bì ukradena, i iſnaghjèse ù Genovi, odkle bì donesena ù grad isti peti dan ilisctaka godiscta tissuchju scest stotin, i sedamdeset i cetiri. Ti dan svetkujese gne prinesenje.

Ruka desna bì poklonjena od Tommassa Paleologa Ghjuri Radovanichju, koi gnu pridaddè Gospodi. Po ove dvie ruke biva raſloſcito nadatse Dubrovniku od svoga Parza diglinom danaa, i bogatstvom, i slavvom. *Longitudo dierum in dextera ejus, & in sinistra illius divitiæ, & gloria* (*a*).

Kost jeſicna Svetceva bì donesena iſ Særbske ſemglje ljetta tissuchju cetærsta, i devetdeset i ossam.

Inne mochi ò koiem sljedim besjedditi, nenosese svekolike ù recennomu sprohodu.

Bonifacio Biskup stonski dubrovcjanin, i Redovnik Franceskov donjè kamicjak od stupa, ò komu bì iſbjen Issukærst, i kamicjak od groba gospodinova, koise nossi ù sprohodu zærkovnomu, i prohodise kroſ zærkvu Malebrachje. Donjè takodjer dosta scirok djo od kriſcja, koise iſnossi puku na posctovanje sve petke od cetærdesetnize, a trikrat nossise ù sprohodu zærkovno-

(*a*) *Prov.* 3. 16.

Digitized by Google

kovnomu, na kærstov dan, na obhodni dan velike trescgne, i nadevet sjecna ſa kuggu.

Giono Gradich donjè ustriſcjak odila issukærstova poklognen-mu od Ghærgura Patriarkæ zarrigrajskoga, i gnegoviem pecjattom obigljeſcen.

Ljetta ossam stotin i cetærdeset i tri biasce doscla ù grad iſ Palestine jedna plav mletacka, ù kojom biasce Pop Arbanasin, imenom Ivan. Ti Pop nossasce sobbom S. Pelenizu ù ſaklopnizi malom od olova sa svoiem pecjatolistom na temegl istine. Ovi Pop poſnàse sa Særghjom Popom S. Vitta, koi biasce roddom Arbanas, ter ottivsci ù Mletke neodnesè sobdom S. Pelenizu, negoje pridaddè ù ostavu reccenomu Særghju, koi gnu prima na vjerru, i ſa vecchju pomnju ſakopàje, da nikko neſna, ù Zærkvu S. Vitta. On cekajuchi godiſcte po godiſcte recennoga Popa Ivanna nesamo nedocekàga, nu neobaſnà ni ſa ſcivot, ni ſá smært gnegovu. Iſa tegga prispievajuchi rok smærti recennomu Særghju doſvà svoga nadstaoza, pripovidjèmu ù potaj ſa ostavu, i prikricimu, dabie vratio Popu Ivannu, akobie doscjo iskat. Ta S. Ostava stasce ſakopana ù tom Zærkvi ſa okol dviestotine godiſctaa ſnajuchi ſa gnu sami popovi S. Vitta, er jedan drugomu doglasivasce tu potajnost. Ja dobba Vitala pærvoga, koi bì Arkibiskup dubrovacki, od kuchje Gucetichja *Gozze*, i stare spomene naricjuga Blaſceniem (a) bì iskopana upotaj ta S. Moch, i ti dobri Predstavnik hranjasceje ù svojom Polacci sve do smærti; i pri priminuchju daddeje ſestri Redovnizi S. Simeona, koja takodjer pri gne rastanku s' ſcivotom gnu poklonì Manastiru, i pripovidjè svoiem ſesrram Redovnizam, kako bì donesena ù grad ta S. Mochi kako bì iskopana ſa Arkibiskupie gne bratta Vitala, koi umiruchi daddeje gnoj, a ona gnima. Probuclse po gradu glas te S. Mochi, i udiglje, poce, sce prihoditi pridagnu bollestnizi, i oſdravjahu, takodjer i nevoglnizi, koi stjezahu boglju srechju po recenom S. Mochi. One Redovnize viddechi ta cjuddesa od te S. Mochi uſeſce ostriſati od gne, i djeliti te ustriscke bolnizim, a ossobito ſcenskiem glavam Rodogljam, i vidiahuse cjudnovita oſdravjenja, i pomochi po gnima. Nu sčto bivasce od najvechjega cjudda, onabi narastala, ko da nebiasce bilo isčta od gne ostriſceno.

Ti ustriscki sljediahu narasčtati sve, dok bì podan jedan ti ustriſcjak Kraglizi Bosanskoj, koja biasce sciſmatika, ter iſa tegga pristaddè narasčtati. Tad Gospoda digosceje tiem Redovnizam, i prinjesceje ù Mochisčte stolne Zærkve, terim obechjasce donosit-je ù gnihovu Zærkvu jednom na godisčte s' prohodom Zærkovniem. Nu kakko Manastir S. Simeona propadè ù veliku tresc-

(a) *Coleti p.* 54.

Digitized by Google

trescgnu, ter gnegovi dohodzi bisce pridani Manastiru S. Marie, sljede gnu nositti svako godiscte ù recenni Manastir, iskoga vrachjajuchise, erim biva mimo put, cinu s' gnom kratko postanje ù Zærkvi S. Katarine Senense, saziechja da i gne Redovnize usbuduje poscstovatti (*a*).

Ta Peleniza jest ona, ù kojom S. Simeon Prorok primi ù templo Sina bosciega, kad biascemu prikasan od gnegove Mattere Djeve Marie. *Pannus ille prætiosus, in quo Simeon non visurus mortem, donec videret Sanctum Domini, recepit filium Del præsentatum in templo juxta ritum legis Judæorum* (*b*).

Ova Moch ù veliku trescgnu biasce ukradena, i skrivena ù scitto jedne plavi, koja biasce ù Gruscju. Ta lupesctina obasnàse po Redovnizim Dominikoviem, i bì otteta is rukka lupesckieh, ter donesena ù grad od istieh Dominikanazaa, prattechie Gospoda i puk s' cetvercostrukkiem svjechjam.

Godiscta tissuchju cetærsta i dva Otaz Giuragh Dragheschich Boscnjak, i redovnik Franceskov hoddechi is istocnieh stranah ù Italiu doghjè ù Dubrovnik nossechi sbbom kost lieve ruke S. Ivanna Kærstiteglja. Cekajuchi on sgoddu sa proch ù Fiorenzu rasboljèse, i bivsci pri umorru dosvà dva Starovjechnika, i pridaddèim tu S. Moch s' ugovorom, dabimuje vratili, akobi osdravio. On osdravì, a ta moch ostaddè ù Dubrovniku. Onase nossi ù sprohodu nadan rodjenja Svetceva, erbo po molbam kærstitegljeviem ti dan ugasise kugga ù dubrovniku. To bì ljetta tissuchju tri stotine, i trideset i sedam, i ti sprohod cignascese dosta godiscta prie dobavjenja svetceve ruke.

Pavlimir kragl. bossanski daddè Mochi Svetieh Nerea, Akilea, Domitille, Stjepana, Petronille, i S. Pankrazia.

Fronzio Pomoraz donjè is zarrigrada ne malahan dio mochij S. Zenobia Biskupa, i gnegove sestre S. Zenobie. Melezio upisà, da te Mochi ucinisce dosta cjuddesaa ù nas, i mnoggo bollestnikaa osdravisce.

Okkol polle jedanestoga vieka bisce isnaghjena, i donesena ù grad telesa Svetieh Petra, Andrie, i Lovrienza brachje rodjenieh ù scjagnizi selu kotorskomu. Ova Brachja bisce ubjena kamegnem od Scismatikaa usbugnenieh suproch Kætstjannom, i gnihova telesa bisce umetnuta ù jammu nedomak stare zærkve S. Lovrjenza, koju nasusce semgljom i kammegnem. Ti Sveti Muccenizi biahuse objavili dva krati jednoj dobroj Starizi, dabi obsnanila kottorane, ghdje lescju gnihove kosti, nareghjujuchioj, daim recce, daih prinesu ù mjesto pristojnie. Stariza isværscì naredbu, a kotorani obadvakrati oglusciscese. Tad ti Svetzi objaviscese gnoj trechi krat, i rekosce-joj, da otti-

(*b*) *Coleti p.* 51. (*b*) *Ibid.*

Digitized by Google

ottide ù Dubrovnik, i objavi Dubrovcjanom, da doghju uſeti gnihove kosti, i prinesuih ù gnihovo mjesto. Stariza posluscja Svetze, a Dubrovcjani udiglje oddosce sgnihovom plavi pod mjesto, i cjuddestnom svjetlosti, koja sjasce nad gnihoviem telesim, iſnaghjosceih, i prinjesce ù plav. Ta plav nemogascese uputiti od tolek, nego stasce, ko dabiasce bila veſana ſa kraj. Tad Popovi, koi biahu ù plavi, uſimgljuchi prigledati ta S. Tellesa iſnaghjosce, da na jednomu od gnih nebivasce pærsta. Vdiglje vratiscese k' jammi, i po istom svjetlosti iſnaghjoscega. Ta plav diſcèse, i doghje ù zorè pri Dubrovnik. Gospoda, i puk pricekasce s' velikiem veſeljem te S. Mochi, i prinjesceih ù sprohodu zærkovnomu ù Stolnu Zærkvu prattechi-ih s' cetverostrukiem svjechjam. Nu cjndda! kad uſcsce mjeriti iſostatak od voska iſgorjena, iſnaghjoscega toliko, toliko biasce bilo ù pocetku. Glas-je da ù veliku trescgnu kad inne mochi Svetazaa biahu bile prinesene ù Tværghju narecenu Revelin, iſnaghjoscese s' gnimi i mochi recenieh Svetazaa, nuse neſna kako; i ſato bi sudjeno, dasu bile tu priscle same po sebbi. Onese nosse ù sprohodu Zerkovnomu na gnihov blagdan tojest sedmi dan Ilisctaka, i ti dan ù staro dobba biascese ugasila kugga.

Ljetta tissuchju stotina i ossamdeset i pet Miroslav nepriategl Dubrovacki biasce skupio silnu vojsku, i okremuoje na Dubrovnik, tojest dvadeset tissuch kognikaa, i trideset tissuch pjescnikaa. Doghiè on pod Grad s' velikiem ratniem pripravam, i sa sedam danà sillovascese uſeti grad, nu ſamani, er Dubrovcjani braniahuse vittescki. Sedmi dan, a tojest na svetkovinu recennieh S. Petra, Andrie, i Lovrjenza videchi on, da nemogasce iſiti svojom, uſceſcè sve dærvje, koje biasce donio sobbom, ter nadascese, da po gnemu mochjese uspeti na grad, i osvoitga; i sramotno ottidè tja: Ovi Svetzi, koi bisce strattjeni od rukaa Sciſmatickieh, nedadosce ſciſmatiskoj vojszi, da odoli kærstjannom, i otmeim Grad.

Petnestoga vjeka Zærkovnoga Opat ghærcki donjè ruku S. Ivanna Slatovstza, i ruku S. Ivanna Miſlostitelja (a).

Biva kost od vrata S. Augustina; a inno gnegovo tielo jest svekoliko zielo drugovdje. Jest josc̃er mnogo i glavaa, i nogaa, i rukaa ukovanieh ù srebru, i nossese ù recenomu sprohodu prattechi svaku tu moch svoj Vlastelin pærvo, a paka Pucjanin, a najposledgnju pratti Glavar svieh pomorazaa (b). Serafin Razzi upisà da ſa gnegova dobba iſnosascese ù ti sprohoh stotina, i jedanest Mochij, i josc biasceih sa nositti, da biasce bilo Zærkovnjakaa.

Obi-

(a) *Limosiniero*. (b) *Armiraglio*.

Digitized by Google

Obicjaj-je Gospode Dubrovacke ſvatti na ti sprohod Biskupe tughje, koibise namjerili ù Gradu, i Opatte kaludjerske. Proscjastoga vjeka dohodjahu gneghda pet, a gneghda scest, i tri Opatta skupsctine mljetske; i ti svikolizi obuceni ù odilu zærkovnomu (*a*) s' mitram na glavi ighjahu jedan iſa drugoga po ſtarjescinni, svaki svoiem Sctapom pastirskiem (*b*) prid sobbom.

Rupert Opat prikoristan nauk upisà o kreposti, i moguchstvu kostij Svetazaa. *Grandis erat metus, ne decidentibus Apostolir periret religio, fides infirmaretur, & ad delendum christianorum nomen manus impiorum roboraretur*, sed quid? *Aperuit, inquit, Dominus molarem dentem in maxilla Asini, & egressæ sunt ex eo aquæ. Nihil verius, nihil manifestius. Prostratis enim in mortem Sanctis sepulcra illorum vivas aquas emanaverunt, corpora illorum miraculorum gratiam profuderunt. Exinde crevit fides, roborata est spes, charitas magis invaluit. Itaque refovillavit spiritum Sampson, & vires recepit.* A tojest biasce strah da s' priminuchjem Apostolskiem nebi poghinullo boggosctovje, oslabila vjerra, i obnemoglase, terse ukrjepila ruka ſlichjaa ſa sværscitti imme Kærstjansko. Nu scto bì? otvorì Bogh kutgni ſub kosiera oslichkoga, i iſtekosce vodde iſgnega. Niscta istinitie, nicta ocittie, er bivsci bili strattjeni Svetzi, grobi gnihovi protekosce ſcivom vodom, gnihova telessa prossusce millost cjudesaa. Po temmu uſrastè Vjerra, ukrjepise uffanje, i dragogljubstvo vechmase raſtovilo, i raſgoillo.

Na devet oſciujaka svetkujese blaga spomena cetærdeset Muccenikaa, koi prem osvjetliscese gnihovom stanovittosti ù Vjerri, i gnihovom krepcinom ù pritærpjenju mukkaa. Oni bisce stavgljeni ù tamnize, ukovani verigam; bisceim usta stucena kammegnem, a pak obnoch stavjeni ù vodu, kad biasce velika studen, nekka uſbuddu umrjeti od mraſa. Biahu alli stavili bliſu gnih postavu veliku punnu mlake vode, da akobi koigod hottio odstupiti od Vjerre, uſbuddese u gnom raſgriati. Svi kolizi dake jednu mollitvu iſtrizahu sred te studene vode, a tojest cetærdeseteriza uljeſosmo tærcjatti kolac, cini Gospodine, daga svaki od nas dobie. Tisi pocjastio ovi broj postom, po cetærdesetnomu Moiſessovu postjenju doghjè boſcii ſakon na sviet. Postom cetærdeset danaa, ſasluſcì S. Ilia vidjeti Bogga. Svi Straſcjani biahu pospali, a sam Vratar nespasce, koi vidjè ih obasjanieh viscgnom svjetlosti, ter bìmu vidjetì nad gnimi gnekoliko nebbeskieh Andjelaa s' krunnam ù rukah. Uſſeih broitti, i bivsciih iſbroio trideset i devet cjudjascese, scto nebiasce cetærdesete krunne. U to jedan od gnih nebivsci vrje-

dan

(*a*) *Pluviale*. (*b*) *Pastorale*.

Digitized by Google

dan tærpjetti studen umetnùse u postavu mlake vode, i tiem ukasàse odstupovjeraz; nu G. Bogh pedepsàga, er do mallo cjasaa umrjè, i ostadde bitti Cjovjek beſ ſcivota, Kærstjanin beſ Vjerre, i Muccenik beſ krunne. Ta puta ſgodda biasce prem uzvilila one trideset i devet svetieh Muccenikaa. Nu G. Bogh nehottjè istaſctitti gnihove molbe, er recenni Vratar nadahnut od viscgne millosti probudì straſcjane, smetnù s' sebbe odjechje, i umetnùse ù vodu, ter pridruſcì k' recenniem Muccenikom osvjedocechise kærstjanin, i stjecjuchi krunnu mjeste onega odstupovjerza. Straſcjani to viddechi raſjedlscese, i stukosce svjem koljenna, i strattisceih iſvam samoga Melitona, koi biasce najmlaghi, nadajuchise, dachjega moch privratiti na poganstvo. Nu gnegova Matti uſſjèga nagovarati: pritærpi sinko, vellechimu, evvoti Issukærsta na vratih: tu stoi date pomoſce, i primi na millosærdje. Vto viddechi ona, ghdje prinossahu tellesaa S. Muccenikaa, daih iſ gore, uſſè i ona Sina svoga na ramme, i prinossechiga priminujoj na rammenu, ter stavviga uſ tellesaa innieh, nekaih ni ukop ne raſdjeli. Gnihovo Muccenje bì nakon dva godiscta iſa priminuchja S. Vlasi, i Oni slobodno moguse ſvatti ploddi gnegova blago iſgleda, er Isti sudaz, koi ossudì na smært recennoga S. Biskupa, ossudì i gnih.

POGLAVJE OSMO.

O Zærkvah Grajskieh, i Dvornieh.

Godiscta tisuchju pet stotin i dvadeset i scest bivsci bila prinesena kugga iſ jakina ù Dubrovnik, pljeniasce ona celjad ſa godicte, i deset mjesezaa, i ſanesè okko dvadeset tissuch duscjaa. Starovjechnizi biahuse ſaklonilli iſ prid gne ù Gruſc, i kupiahuse ſa potrebe vladanja ù Manastir S. Dominika. Pri tom kuſſi ſavjetovascese ſidati Zærkvu Boggu na cjast Svetoga Rokka, i udiglje ugasìse kugga, iſa koje bì dobærſo iſværscen ſavjet. Ovi Svetaz, er vecchjekrati i ugasì kughe ù Dubrovaskomu, i sacjuvàga od te boli svetkujese, ko daje gnegovdan ſapovjedni. U gnegovom Zærkvi jest brattinstvo priboggogljubno, ù koje mnoſc puka i musccoga, i ſcenskoga piscese zjechja obvjetnosti prema Svetu.

Bodin kragl særbski bivscise bio uſnepriateglio s' dubrovcjanom biasce ſido s' strane bærda narecena særghjom tværghjograghju ù kojom hraniasce vojnike, ſa dærſcjati ù strahu Dubrovcjane (Tad morre rafdjelivasce grad s' sarghjom) Oni nakon ne mnoggo vrjemena biahu dopærli kupiti s' mnogo pjenesaa tù tværghjograghju, i raſcriscèje, a od gne kammegna ſidasce Zærkvu S. Ni-

Digitized by Google

S. Nikolle Putnika. Stjépan kneſ bossanski, komu Bodin biasce podo to kneſtvo, nebivsci bio priategl s' Dubrovcjanom, ſidà bliſu recenne Zærkve tværghju veliku, ù koju stavvì na ſapovjed vukscju Gradikna, dajuchimu cettu vojnika, daje buddu cjuvati. Ta tværghja smetasce Dubrovcjanom, i gledahuje ko jednu ſabriku gnihove slobode. Dogovoriscèse dake s' recenniem Gradiknom, daje otmu Boscnjakom, i to ucinisce na dan slavnoga Uskærstnuchja, kad svi Vojnizi biahuse opili, i isti Gradikna ſajedno s' gnimi. Udiglje raſorisceje do ſemglje, i Kammegne umetnusce ù morè. Tad bì raſbjen most, koi biasce ſidan po værh mora od ulize lucjarize do Zarrenize *Dogana* (*a*). Poslje togga Gradiknu primisce Vlatelinom, i pocesce ſciriti mire grajske s' trane suha: U tu zærkvu svako godiscte iddese sprohodom Zærkovnjem na dan Uskærstnuchja, i cinise kratko postanje. Na dan Svetza pievase gnegov ſcivot ù jelik slovinski, i gnegov blagdan svetkujese ko ſapovjedni od mnoſſieh.

Zærkva Svieh Svetazaa narecena *Dominum* tojest sve Gospode rajske, biasce ù staro dobba prid ſidom graijskiem. U gnome jest brattinstvo, koje u sprohodih zærkovnieh imma najstarie mjesto, tojest prid Redovnizim. U gnom goise obvjetnost Duscjaa ù occistictu po Dobrocinzim, i bivaju prosctenja ispunna svaku trechju nedjegliu od mjeseza, kojase mogu odmjeniti ſa recenne S. Dusce. U te nedjeglie cinuse besiedde, istavgliase Tielo Issukærstovo.

Zærkva Svetoga Joſeffa, koja ù stara dobba narizascese S. Jakobom *ad puteos* na vodam, erbo do ljetta tissuchju pet stotin i dvadeset nie bilo Scive vode ù gradu, nego biahu obchjenne vodde iſ okola te Zærkve.

Zærkva Priobraſcenja gospodinova S. Kuſme i Damjana: S. Vitta: i druga istoga Svetza: S. Jakoba Apostola S. Kristofora: dvie Blagovjesa: S. Jerosolima: S. Margarite: Prisvetoga Særza Jeſussova. Ta Zærkva bì ſidana ù sadagna dobba od G. Saba Pozze Plemichja pridarovitna prema uboſſiem, na ùſmnoſcenje te prikoristne obvjetnosti prema jeſussovu Særzu. Iſgled te darovitnosti prema ubossiem sljeghjè i u gnegovom ſarucnizi S. Marii Gradi, a nakon gne naprednje i josc s' vecchjom obilnosti ù S. Anizi Pozza, i u gne ſarucniku G. Sabu Gjorgi. U recennu Zærkvu na gnegov Blagdan prihoddiahu sluſciti svetotarsko posvetchjenje Arkibiskup, i Starjescinne Dominikanski, Francenskanski, i Skolopiaa, i uſbuddu Misse jedna iſa drughe sve do podne. Samjera ove obvjetnosti jest, da uſbuddemo iſgledatse u sve kreposti Jeſussove, nadasve alli ù gnegovu priiſværstnu gljubav premà Boggu i Gljudima, i tiem ucinitse slicni Særzu gnegovu boſcjanstvennomu; i to lascgnechjemo isprossiti govorechi na tu sværhu sljedechju mollitvu.

Daj

(*a*) *Appendini p.* 262.

Digitized by Google

Daj da budde vaſda u menni
Slicno tvomu Særze moje
O Jeſusse moj gljubjeni,
Poſcjudesu kòmo tvoje.

Napokon jest Velika kuchja narecena Dom Issukærstov: ſa bollestnikaa potrebnittieh, i tu kuchju uſdærſce Gospoda, i Dobrocinzi gannuti od onega nauka vandjelskoga. *Infirmus fui, & visitastis me.* Nebiva na svjetu gorre tughe do bollesti, i nejmagna. Ova kuchja prima taku celjad. Blaggo onemu koi uſbudde to ràſſimjetti, i pomagati celjad tù prihodechju. *In die mala liberabit eum Dominus* Osloboditchje gnega Bogh ù ſò dan.

U kaſnacini Varoscja jest Zærkva i Manastir Kaludjerki, Zærkva S. Lazara, koja imma brattinstvò. Zærkva S. Antuna opatta, i ona imma brattinstvo. U brattinstva recenne dvie Zærkve piscjuse sami Pucjani. Zærkva S. Andrie, koja imma svoga Popa. U tom Zærkvi biva cjuddestna prilika B. Gospe. Biasce jednom priscjo pridagnu jedan potreban ſlatar mollit-jojse, dabiga pomogla, i Ona metnùmu pridagn svoju srebærnù krunnu, koju on uffè, i raſtopie, i pomoſcese mnoggo sgnom; Nù nikkose nestavì, da nebiasce bilo krunne na glavi Gospinom, dok recenni ſlatar cinechi novvu krunnu doneseje, i vratì recennoj S. Prilizi, i tadse poſnaddè, da nebiasce bila ona na gne glavi. Sgoddise josster, da ta S. Prilika o mallo ne, negh nie bila palla s' otara, ter bi cjutti Popu stojechjemu uſ recennu Zærkvu glas, koimu recce, Paddam. Uto on pritarcja, i odærſcjaje, da nepade. Ove dvie cjuddestne ſgodde ighjahu od Popa do Popa sve do dobba D. Joſefa Natoli, koi bì Pop te Zærkve, i pripovjedasceih. Zærkva S. kriſcja nad voddovaghjom, koja imma Popa: u gnome bivaju prosctenja Puta od kriſcja dopusctena po Starjescini obchjenomu Reda Franceskova, i Vladaoza Manastira grajskoga. U gnomese cjastnosluſci i Svetkovina Særza Jessuva. Zærkva S. Gjurgja ù tri Zærkve; i ona imma svoga Popa. Zærkva B. Gospe na danciam, ù kojom imma dærſcjanstvo cjastno sluſciti gne svetkovinu Pop, S. Andrie. Biva jose i gnekoliko magnieh Zærkavaa, u koiem govorese misse, i iddu bliſcnja celjad u gne.

U kaſnacini Gruſcja Zærkva Mattiza jest posvetchjena Boggu na cjast Svetoga Mihajla. Imma Zærkva S. Nikolle Putnika, koga gruscka luka svetkuje ko dan ſapovjedni. Biva Zærkva B. Gospe od Millosærdja, koja biva od obchjenne obvjetnosti svemu Dubrovakomu. U gnu tko prighje, ottide iſ gne pun radosti duhovne. U gnome primì Biskupski red Nikolla Banni, Arkibiskup dubrovacki ljetta tissuchju sedam stotin i dedvedeset i devet

Biva

Biva josc dosta malieh Zærkavaa, koje jesu possiane tamo, i amo, kako biasce potreba ſa puka.

U kaſnacini Rieckom bìvaju dvie Matrize, jednase ſove Spassom, a druga Gospom velikom. Meghju magniem zærkvam te kaſnacinne jest mnoggo raſglascena Zærkva Gospe od Vodiza, i u staro dobba narizahuse gne immenom gnekolike Plavj dubrovacke.

U Kaſnacinni Tærstenoga Zærkva Mattiza naricese S. Vittom, i ovo selo u staro dobba broilloje svoieh velizieh plavij devetnest. Tù josc̃er biva zærkva S. Mihajla, koje dohodzi propaddosce.

Na Orasczu Mattiza naricese Pohodjenjem Gospiniem.

U ſatonu Mattizaje S. Stjepan, i gnegova svetkovina tù sluſcise trechi dan kolovoſa, i ta luka ù staro dobba imallaje pet velizieh plavij.

U Slanomu biva Mattiza nedomak manastira Franceskanazaa, i ſovese S. Vlasi. Slano ù staro dobba davasce trideset i dvie velike plavi.

U Primorju biva pet Zærkavaa Mattizaa, ù parvom od kojeh jest Selo nareceno kruciza, ù komu roddìse Otaz Sista petoga priſimenovan Peretti, atojest *kruciza*.

Na Zaptattu Mattizaje S. Nikolla, i ù tom zærkvi goise obvjetnost S. Franceska Xaveria. To mjesto ù staro dobba immaloje dvie plavi velike, nu ù sadagne dobba immaih ne malahan broj.

U konavlim jesu pet Mattizaa, a svako selo imma po jednu, i po dvie Zærkve, i to pokaſcjuje, da jest mnoggo boggogljubstva ù puku.

U Stonskom Biskupii biva deset Zærkavaa Mattizaa, i dosta innìeh Zærkavaa po ſeliah. Obvjettovanje S. Liboria Biskupa mnoggoje raſgojeno po gnom. Ta Biskupia imma iſvam Parokaa dosta innieh Popovaa po gne pribivalisc̃ah, koi bivaju od velike pomochi Parozim. Iſ tieh gne seliaa ossobito pomorskieh iſhodiahu po moru mnoghe velike plavi, kako pripovjeda Banduri, ossobito alli iſ Peljesza, iſ koga i dan danascgni mnogoih iſlaſſi.

Uc̃inas Vanghjelje da Zærkve jesu kuchje mollitve. Nu prigovaranam S. Agustin, da, kad tko ò cem innomu misli priko mollenja, a ne ò Boggu, temmuse tad i klanja. *Omnis homo in tempore orationis quidquid attentus cogitat, hoc pro Deo adorat*. Paſſimo, dase to nebuddenam ſgaghjati priko nascieh mollenjaa. Scenskiem glavam prikriciva S. Atanaſio, dase uſbuddu molliti Boggu pokrivene ù ſcivotu, i ne odkrivati ni ruke ni pærsi ni leghja. *Vult itaque*, govori recenni Svetaz od strane S. Pavla, *velato corpore mulieres precari, nec ullas corporis partes impudenter detegere*. Golotignu ſcensku ſove Otrovom S. Jerolim, i sudi, dachje te ſcenske glave bitti tescko pedepsane, vellechi ò svakom ponapose, *quia venenum attulit, si fuis-*

Digitized by Google

set qui biberet, atojest, da ona s' gne strane nossasce otrov, daje bio, koibiga pio. Satoje prikoristno i nesrettati take ſcenske glave, er govorri Orientio.

Congressus præstat visum, mox lumina Visu
Concipiunt flammas, parturiuntque nefas.

Saglavjujem dake ovo poglavje raſgledajuchi, kako i sada zavtì ſceglja, i nastojagne na korist vjerre ù Dubrovackomu i ù Vladaozih, i ù puku, Nadasve alli biva od velike pohvale, scto ona iſiskiva, da nebi tko uſſeo prossipati po puku nauke prottivne vjerri, nedopusctujuchise takom celjadi nipribivanje ù mjestu po obicjaju staromu, ò komu veli Francesko Serdonat. *Perfectum est hujus senatus sanctissimi opera, & diligentia, qui cavit ut qui.... hæresis nomine suspecti essent, non solum domicilium, sed ne hospitium quidem in hac urbe haberent, & ne commorandi quidem, necdum habitandi diversorium nanciscisserentur.*

Tuſcna puka veli S. Paskaſio, ghdje bivaju Starii ſli: i Opazi, tiem prieti S. Pismo, prikratiti ſcivot. *Omnis potentatus vita brevis, idest omnis Tyranni, sive regis mali, & injusti*, kako tomaci Dioniſ Kartuſian. Sato klavdian iſrece.

Prodigio par est in nobilitate senectus.

Dopustio G. Bogh, da kako nie bilo od prie takieh Starjescinaa, nittili-ihje sada, tako daih neuſbudde ni unaprieda ù Dubrovniku, nekka ù svako dobba uſbuddese puk hvaliti gnihovom dobrotom, i cistiem Kærstjanstvom gnihoviem, ter istinito govoritti. *Filii Sanctorum sumus.*

POGLAVJE DEVETO.

O SVETIH

Koieh Dubrovacka grajska Brattinstva sluſse.

I. Brattinstvo Popovsko svetkuje Stol Antiokenski S. Petra Apostola. Ovi Svetaz iſpærva ſvascese Scimun Ivannov; i roddomje Galilein; nu kad Issukærst iſabràga Poglavarom Kærstjanskiem mjeste sebbe, pridjedèmu imme Pettar. On iſa primjenja Duha Svetoga na Russaglje, illiti Duhove udiglje ono isto jutro pocè pripovjedati Issukærstovu Vjerru, i ſakon, i tiem pærviem svoiem pripovjedanjem obratì k' Boggu okol tritissuchje duſcjaa; a drughiem pripovjedanjem prosvjetlì pet-tissuch duscjaa. Priko tegga oſdravì cjovjeka od cetærdeset i vecchje ljettaa, koi biasce rodjen ſghærcenieh nogaa i

dono-

Digitized by Google

donosahuga na vrata templa ; da pita millostinju ſa prihranitse. Ti cjovjek ighjasee na svoiem nogami prid S. Petrom hvalechi , i slavvechi Bogga . To cjuddo bì od velike pomochi Vjerri , erse obrachjahu k' Boggu neiſbrojna celjad . Scidovi mjeste ſctobise osvjestili , uſbuniscese s' tieh obrachjenjaa , i ucinisce ishærdatti prinemillo nassegà Svetza , koi bì radostnii , ſctoga hærdahu , nego dasuga bili najvechje millovali . Iſa smærti S. Stjepana Pærvo Mucenika koga ſcidovi pobjesce kammegnem , a on u isto dobba molliascese Boggu ſa gnih , daim neupisce ſa grieh to gnihovo kammenovanje , S. Pettar ottidè iſ Jeruſalema , i obaghjè gnekoliko dærſcjavaa glasechi svud tuda boſcii ſakon s' privelikiem napredkom novvovjerazaa , dok napokon doghjè ù Antiokiu surinsku , i tù iſabrà sebbi stol biskupski , i dærſcjàga sedam godiſctaa . To kratko uſdærſcjanje te biskupie bì ko predſnamenje , dachje od tolek bitti ù svoje dobba iſaghnana Vjerra ; a ù Rimu , ghdje pos-sadì svoj stol ſa vaſda , i dærſcjàga do smærti , dachje ona vaſda napredovati . Iſ Antiokie vratìse ù Jeruſalem ſa tjescitti Kærstjanne , koi biahu morreni progonstvom ſcidovskiem , i tù uhittjen bì ſatvoren ù tamnizu od Irudda , koi biasce stratio S. Jakoba brata S. Ivanna Vanghjeliste , i stasce ù gnom ſakovanieh rukaa , i nogaa : Pribivasce Pettar ù tamnizi , a Kærstjanni molliahuse Boggu ſa gnega beſ pristanka ; kad G. Bogh poslàmu Andjela , koiga iſvadi iſ tamnize , i obeselì vas puk boſcii . Iſ Jeruſalema vratìse opet nasc Svetaz ù Antiokiu , ghdje os avgljajuchi nadstaozom Evodia priselìse ù Rim , i tù possadì sebbi , i svoiem Nadstaozim pærvostolstvo ſa vaſda . On pærvi prinjè vjerru , i ſakon ù ti Glavnograd svega Svieta , i gnemmu samomu G. Bogh podaddè millost , da i sjenna gnegova , kud dopirasce , cinjasce cjuddesa . U temmu Glavnogradù S. Pettar pridobì Scimuna Maghionika , koi cignasce cjuddesa po vragu , i jednom biahuga Hudobe uſnieli ù vissinu prid istiem nasciem Svetzom , koi uccinì mollitvu Boggu , i ti cjas oni Maghionik paddè stærmovrat , i slomìse . Unjehuga dake ù jednu bliſcnju kucchju ; nu on nemoguchi podnieti , ſcto biasce bio ſasramjen od S. Petra prid sviem pukom , metnùse s' kupjerte natle , i tako ſaglavì svoj tamni ſcivot na svjetu . Nasc Sveti Pærvostolnik napredovà bitti Biskup ù Rimu ſa dvadeset i pet godiſctaa . Sedmo godiſcte gnegova stolovanja bì iſaghnan iſ Rima sa sviem Evreim od Klavdia Cesarra , i opetse vratì ù Jeruſalem , ghdje sakupì Sabor od Apostolaa , ù komu bì odluceno , da staroſakonito obreſanje vech netrebovasce ſa spassenja . Peto godiſcte iſa svoga pribivanja ù istocnieh stranah povratìse ù Rim , erbo biasce umro Klavdio , a nastà na ſapovjed Nerva . Tù on sljeghjè pripovjedati issukærstovu Vjerru , i temeglitje s' primoguchiem cjuddesim , po koiem silni puk prihodjasce na novvi ſakon . U to

Digitized by Google

prighjè k' gnemu S. Pavvo Apostol , koi prem obesell nascega Svetza svoiem prihodom. Po recenna dva Apostola raſidèse vjerra i po istoeniem , i po ſapadniem stranam. Cjuddesa , koja prattiahu gnihova pripovjedanja ù Rimu , probudisceim progonstvo pod Cesarrom , koi uccinì ſatvoritti ù tamnizu obbà Svetza. U tom tamnizi pokærstì S. Pettar Svetoga Processa , i Martiniana , koi poslje toga bisce mucceni ſa vjerru , i voda koja po cjuddu provrjè ù tom tamnizi ſaziechja tegga kærsctenja , napreduje vretti i sada. Værviasce puk k' nasciem Svetzim na tamnizu , i moſcese rjeti , da onj jednako pribavjaku celjad k' Boggu iſ gne , koliko da biahu i iſvam gne. Nerun raſgljutchjen s' toga napredka Kærstjanskoga uccinì iſhærdatti obodvoizu prinemillo , a pak ossudì S. Petra na kriſc , koi bì propet s' glavom naopako kako on ſcjudiasce ; a S. Pavlu bì osjecena glava , S. Pettar bì ukopan ù Vatikanu , i to mjesto iſvam groba issukærstova biva posctovano najvechje od svieh Kærstjanaa.

II. Brattinstvo S. Antuna Opatta. Ovi Svetaz rodjen od plemenittieh i bogattieh Roditegljaa ù jeghjupskom ſemgli bì iſrana iſucen , nezienitti iscta svjettovne pri Bogu ; i ſato bimu prilasno ostavviti sve gnega radi. Jednom cjujuchi on sctitti ù zærkvi one rieci vanghjelja svetoga : *Uſmi , i prodaj , sve scto immasc , i daruj ubosiem*. Udiglje , ko da biasce to receno gnemu ù glavu , podaddè posluh temmu svjettu , i ottidè ù pustinju. Hudobe nenaviduchi toj gnegovoj odluzi uſehuga progonitti prikaſcjujuchimuse ù prigherdiem prilikam , strascechiga , prietechimu , a jednom biahuga ishærdalle , sve jedabimuse cinille vratiti iſ pustinje ; nu Svetaz tværd ù svojom odluzi pritærpjè svekoliko s' boſciom pomochi , i mallo po mallo po putu svoieh postaa , i nepristannoga mollenja steccè toliko moguchstvo nad hudobam , dase straſcjahu od samoga gnegova immena. Vegljasce on svoiem odvrjeſcnizim : vjerujtemi , Hudoba boisè od nascieh nespanjaa , mollitavaa , postaa , hottjenoga siromasctva , millosærdja , podniſcenstva , a najvechje ad nasce gorruchje gljubavi prema Issukærstu , od kriſcja koga ona bjeſci odnemoſcena. ſcjudiasce Nasc Svetaz stati ù ſabiti , da nikko neſna ſagn , i ſato hodiasce iſ jedne pustinje ù drugu ; Alli G. Bogh , koiga hottiasce Ozom mnogobrojnieh kaludjeraa , cignasce , daga uſbuddu svud nahoditti Ucenizi , i bitti vrjeſceni od gnega. Gnegova svetinja priosobita , gnegovo moguchstvo , koiem sattirasce Demone , gnegova prorokovanja raſglasiscega , i po Afrizi , Italii , i Franackom kragljevini , tako da ù deset godiſctaa brojahuse mnogotissuchni gnegovi kaludjeri. Tri krati on iſidè iſ pustinje , i doghjè ù Alesandriu. Pærvom kad ù temmu gradù biahu silno progogneni kærstjanni , er nebiasce kochjeih pomagati na mukkah , ni tjesciti nadagnem vjecne krunne rajske. On nebojechise ni od

kær-

Digitized by Google

kærvnikaa, ni od Progonitegljca nagovarasce one kærstjanne na pritærpjen stvo, i onj mnoggo veselo umirahu ſa Vjerru gledajuchi kod sebbe nastega velikoga Pustinjaka. Druggom bì doveden ù recenni grad od Biskupaa, koj possudisce, da biasce potrebnito gnegovo priscjastje; i tada on obratì na vjeru silni puk, koi værviasco k' gnemu, ko k' Drugomu kærstiteglju, kadse biasce objavio h' kraj rieke jordane. A trechjom, kad biasce provreo ù temmu gradu krivonauk Ariov, komu paddosce krila, scto isctom bimu vidjeti nascega glasovittoga Svetza. On devedesetljettan bì nadahnut od Boga iskatti S. Pavla pærvopustinjaka, koga kad isnaghjè, ſaſvascese immenom, israſgovoriscese ò Bogu i boſciemu millosærdju, ſahvaglivajuchi i jedan i drughi na ismjenise velikoj dobroti, i gljubavi boſcioj; usmnaſcjajuchise ù obodvoizi raſceſcenje duha kroſ to duhovno govorenje, nakon koje isa ſapada suncjanoga sidosce na vodu da poblaguju, i etto vranna, koja donosasce svaki dan po hljebza kruha S. Pavlu, ti dan doneseim zio hljebaz. Nasc Svetaz odjelise od S. Pavla; Nu kad putom obaſdrjèse put Nebbesaa, i viddjè duscju pavlovu svu okruſcenu svjetlosti usiti na nebbo ù druſcbi Andjelaa, prorokaa, i Apostolaa, udiglje vratise na se, i isnaghjèga mærtva, ghdje kleci, obærnutieh occij, i rukaa put nebba. Tumu isgljubì ruke, i noghe, i ſavìmu tielo ù plasc podan mu od S. Atanasia (a tako biascemu naredio recenni Svetaz, daga ukopa) i nejmaſuchi ciem iskopatmu grob, kleknù na mollitvu; ter etto doghjosce dva lavva iſ pustigne, koi iskopasce jammu, i onga ù gnu sloſcì, i vrachjajuchise domma donesè sobbom haglinnu pavlovu spletenu od pomaz, koju on obtacjasce o velikiem svetkovinam. Ovi nasc Svetaz bì posctovan od Velikoga Konstantina, koimu pisà list, u komu priporucivascemu i sebbe, i svoju djezzu, i nasc Pustinjak odpisàmu. Bì on prem obvjettan Blaſcenoj Gospi, i nastojasce udissati ù svacia særza tu obvjetnost; s' koje teku na poplavize boſcie millosti s' Nebbesaa na sviet. Napokon Nasc S. Pustinjak raſceſcen goruchjom gljubavi prema Boggu, posctovan od sve velike celiadi, bic ereticki, uresaj zærkve, cjuddo pustigne od sto i pet ljettaa priminù pun radosti, i vesseglja, er gleddasce kod sebbe Duhe nebbeske, koiga cekkahu ſa privestitga ù svojom druſcbi na Nebbesaa. Gneka bollest narecena oghnjom svetiem morriasce celjad strahovitto, suttuka te bollesti bì priporuka, i obvjetnost Nascega Svetza.

III. Brattinstvo S. Lazara Bratta S. Marie Mandaljene, i S. Marte. Sva troiza isa smærti S. Stjepana bisce istjerani iſ jeruſalema, i doghjosce na Gjaffu; odkle bisce stavgljeni ù plav beſ jedaraa, panja, i dærva narecena *timun*, ter odvedeni ù dalecinu morra bisce pridani silli vjetaraa, i vallo-

vaa

vaa, ſadase potope. Nu Boſcia desnìza sacjuvaih, i dovedè ù Marsiglju. S. Marta pocè raſglasivati Vjerru ù temu gradu, pak ottidè gnu glasiti ù Aix, i ù Avignon, ghdje jedan mladich ſcjudechi cjutti besjedde recenne Svetize metnùse ù rieku Rodanu, daje priplie s' jedne strane na druggu. ſgoddise, dagae silla vode ſanjela, i onse utopì. To obaſnajuchi S. Marta uccinì iſribatmu tjelo mærtvo, i cinechi na dagn mollitvu Boggu, oſcivjèga. Ta Svetiza sakupì gnekoliko ſcenskieh glavaa i ſajedno s' gnimi ſcivjè ù recenomu gradu do smarti; i ti dom biasce ko pravi Manastir Redovnìzaa. Prilika Ove Svetize piscese s' okropnikom ù rukah, er, kako govori klittoveo *Hom. de Marta*, biasce meghju Gradom Arli, i Avignonom na riezi Rodanovom jedan pristrahovitti Drokun, koi topiasce plavi, kad boravjasce ù riezi, a po kraju ubiasce celjad, i ſcivotinnu. Bì moljena Svetiza, dabi oslobodilla puk od te ſvieri tako sctetne, i nemille: Ona uſſè kropjenizu s' vodom blagosovjenom, i ottidè k' Drokunnu, i okropìga, tèr ti cias, ta ſvier promjenì chjud, i ostaddè pitoma. To viduchi ona celjad ottidosce bes straha k' recennom ſvieri, i ubbisceje. S. Maria Mandaljena podpomoſcè mnoggo svoga bratta Lazara ù obrachjenju grada Marsiglje, a pakse ſaklonì ù pustinju, ù kojom priboravì trideset ljettaa, i svaki dan cjujasce pienja Andioska na nebbesih. Nasc Svetaz pos-sadì svoj stol biskupski ù Marsigli, i ù mallo vrjemena bì veliki napredàk vjerre ù recenomu gradu, ì ù svemu gnegovu okoliscju, po gnegovu nastojanju. Bì on od trideset ljettaa, kad biasce uskarsnut od Gospodinna, a trideset godiscaa vladà biskupiom marsiglskom. Cestitti napredzi vjerre po trudu S. Lazara podbunisce Svetchjenike idolske, erbo Celjad vech ne ighjahu klanjatse Idolom, ni prinositim dare, koieh radivahu recenni Svetchjenizi, ter opovidjuchi Svetza ſapovjedniku Marsiglskomu opravisce prid gnim, damu ucini ossjech glavu, nu prie tega bì on iſhærdan prinemillo strukkam oruſcjaniem gvoſdjom, pak bì priveſan ſa pagn, i iſragnen strjelam od glave do petaa: na te gnegove ranne prislonjahumu kærvave platutize gvoſdenne, i pærſcjahuge. A nasc Svetaz vesseo ù tiem mukkam, erih podnosasce ſa gljubav svoga Spassiteglja, nagovarasce kærstjanne, da buddu tvardi ù vjerri, i ſacjudivasce poganze svojem hrabrenstvom sred svoieh mukkaa. Napokon ottidè primiti krunnu Muccenika na Nebbesih, kojom bjva okrugnen i sada, i bitchje ù vjeke. Gnegovo tielo bì ukopano ù oniem jstiem odilim, ù kojem sluſcjasce svete tajnosti. Gnegov stol broi posvetchjenieh biskupaa dvadeset i jedan, koi bivaju plodi gnegove Svetigne.

IV. S. Jerolim ubrojen meghju poglavitte Nauciteglie Zærkve Svete, tojeſt S. Gærgura Pape, S. Augustina, i Svetoga Ambrogia roddìse ù Stri-

donu.

Digitized by Google

donu gradu Dalmatinskomu slovinskoga jesika ljetta tristotine i trideset i dva. Eusebio gnegov Otaz biasce kærstjanin i mnoggo dobar i velika immanja, koi vidduchi ljepu chjud, bistar um, i veliko prighnuchje na poboscnost u svomu sinu nekratimu ikakav nacin, sa goitti u gnemu te ljepe possobnosti. Isa kako biasce nasc Mladich proveo sva pærva ucenja u svomu gradu s' pohvalom svieh Nauciteglјaa, poslàga Otaz u Rim, nekkabi tu josc boglje utemegliose u recenniem ucegnim, i us gnih stekko novva snagna. Nasc Svetaz nesamo prionù u temmu glavnogradu isucivatse u svakoværstnieh snagnih, koieh saboglje pripiscivasce; nu josc vechma biasce uprro uviecbatse u snanju Svetazaa, i sato meghju inniem obvjetniem svoiem sabavam ighjasce sa svoiem drugom u podsemaglske isbe (*catacombe*) mollitse Svetzim, koieh kosti tù sctovahuse, koliko cestje mogasce, a ossobito sve nedjeglje.

Bì kærsctен u Rimu sdrellieh ljettaa po obicjaju pærvieh vjekovaa Zærkovnieh; ter onu cistochju dusce, koju biasce stekko na S. Kæsctenju, odlucì neozkværnutje s' ikakviem griehom. I doisto saziechja da nebise ikad sværnuo s' te svete odluke, udiglje pocè uttirati svoje tielo postom, i pokorram, mollitise Boggu bes pristanka, bjescjati o sle drusche, cjvvatse od svieh poghibaa, passiti, da nebi pristupio boscie sapovjedi, i zærkovne ni maliem sahodom, trajati sve vrjeme u sabavah svetieh, i nedatti potolasti svomu tielu, dase usbudde u iccemu usoholitti. Evvo kako on isti pisà Abigaru Popu ò temmu. Prem dase posnam krivaz mnossieh griehaa, i svaki dan klecechi govorrim: nespomignise Gospodinne od griehaa moje mladosti, ni od moieh nesnanjaa. Nu bivsci doistinjen, dase G. Bogh prottivi oholzim, a podnisenizim djeli millost, sillovahse od djetinstva, cjuvatse najvechje od naduta duha, i vissoke glave, er to prem poscisce boscju omrasu suproch nammi.

Is Rima ottidè u semglje Franzcke sa Bonosom gnegoviem graghjaninom, ghdje bìmu obchitti sa dosta mudrieh Nauciteglјaa, nu ossobito sa Valerianom Biskupom i mudriem, i svetiem, i tù bimuse spriateglitti s' Svetchjenikom Kromaziom, Gjovinianom, Eusebiom, Nicetom, Grisogonom, Eliodorom i s' Rufinom, koimu poslje bì najvechi nepriategl.

Otolek proghjè u istocne strane, koje u to dobba obilovahu veliziem gljudima, prattjen od Svetchjenizih Evagria, Innocenza, i Eliodora sa jedniem dvorizom, koi imadiasce opas od gnegovieh kgnigaa. Mimoghjè Pont, Bittiniu, Galaziu, Kapadociu, Ciliciu, i Tars, u komu priboravì sa koje vrjeme, sazechja dabi naucio nacine govorenja tarskoga na boglje rasumjenje pavlovieh kgnigaa, koieh dobar dio istomacì. Pak doprjè do Antiokie surian-

Digitized by Google

rianske, ghdje biascese spriateglio s' Apolinariom, prie neggo ti necestivaz biasce useo riggati krivonauk.

Isa tegga sasceglјè saklonitse ù pustosc, ù koju ottidè sa Eliodorom, Ilom, i Innocenzom, i tù sred pokoraa, postaa, i raslizieh uttiranjaa gnegov duh uscivasce raskosce rajske. Alli G. Bogh sa vechma isbistriti gnegove kreposti propustì, daga Hudoba usbudde napastovati najsniscitelniem pokuscjagnim, a tojest ussèmu prikascivati na um scenke glave timske, i prighibatga, dabi pristo s' vogljom na ta napastovanja. Nu nasc svetaz ornscjan bosciom pomochi oprièse vitteschi tiem nasærnuchim hudobskiem, i odoljèim prihrabrenno; ter evvo kako on isti ostavì upisano ò temmu. Svaki dan placci, svaki dan susse, i odvarghnuto tielo uttirah postom. Spomignemse, da ù vappjenju cestokrat sastavjah zorru s' vecerom, i nebise odustavio od hærdanja, doklebi priscla tiscina.

Sa pritærghnut josc boglje put tiem napastovagnim us poste, i pokorre biasce prihittio ucitti jesik evreiski od jednoga Evreìna pokærsctenjaka, koga hraniasce kod sebbe. To ucenje biascemuse usjello na taki nacin, damu biasce usrokovalo nemoch do skoncjanja. U' tom nemochi snjèmuse da biasce bio prikasan prid Sudza Vjecnoga, koi prikorìga, i reccèmu, vechmasi ciceronian, neggo kærstjanin (a jur or on biasce sanesen sctitti Cicerona, i inne ljepobesjednè kgnighe latinske). Po temmu snjevanju obasnà nasc svetaz, da biascemu bilo potrebnito isucitse ù jesizih istocnieh, a ossobito ù evreìskomu sazjechja tasuma s. Pisma.

S. Jerolim priboravì sa cetær godiscta ù tom pustigni uttiruchise pokorram, i postom, ter ucechi jesike istocnieh narodaa, a assobito evreiski. Alli nebìmu moch napredovati sa vecchje ljettaa u tom pustosci s' kaludjeraa scismatikaa, koiga progonjahu na sve nacine, erga ne mogahu pritvoritti, da usbudde sljeditih ù rasporu. Uklonìse otolek, i ottidè k' Jerusalem, i pribivà sa koje urjeme ù gnegovieh bliscizah, nu najvechje millovà stanovatti kod Betlema, ghdjebi bio priscivotovo sa duggo, da nebiasce bio usillovan vratitse ù Antiokiu, i tù bitti uredjen svetchjenisctvom od Paulina Bisfiupa recennoga grada. Onse primì tegga redda svetoga s' privelikom mukkom, erse ziegnasce nedostojan, nu podniscìse boscioj vogli, i primolìse recennomu Biskupu, daga nebi priveso slusciti ikakvu ossobitu zærkvu, nego dabiga pustio scivjeti meghju manastirzim, erbo biasce sagljubio to saklonito scivotovanje. Ti red svetchjenisctva priloscìmu josc vecchju pomnju sa raditi o svomu isværstnivanju, i o koristi sve Zærkve. Biasce tad od cetardeset i pet ljettaa. Vratìse opet ù Betlem, i tu mnoggo potrudì ù ucenju S. Pisma. To ucenje potaknùga ottiti ù Zarrigrad k' S. Gærguru Nazianzenu, koga on naricè svoiem

siem Naucitegljom, i rjecje, da u temmu gradu sloscì rasloscenje o Vidjenju serafinskomu, kako govori Isaia, i da tù prinjè ù jesik latinski Eusebiov Sgoddoslov. Is Zarrigrada nasc svetaz uratìse ù Palestinu; is koje Paulin Biskup antiokenski odvedèga sobbom, i sa svetiem Epifaniom ù Rim.

S. Damas Papa obeselìse gnegoviem prihodom ù ti sveti grad, i hottjèga kod sebbe, dabimu bio svjetnik ù vladanju, i pomochnik ù pisanju kgnigaa, ò vjerri; i djelloredstvu, ter i ù slanju pecjatnieh listaa pò svjetu karstjanskomu. Tuse on mnoggo rasglasì svoiem snagnem, a josc vecchje svoiom svetignom, tako da natjezahuse celjad isgledatse ù gnegove obicjaje, i sluscjati gnegove nauke: Neblasniasce on ikoga sladkom rieci, nego sa svom slobodom opominjasce svakoga. Veljasce on Plemichim: trudnoje, da celjad plemenitta, i bogatta vjeruju ù Boga, erbo um gnihov biva sasljepjen od blaga, i immanja, i od necistieh griehaa. Okrusceniste rasbludam, i s' tegga bivate slepi sa nevidjeti krepost. Nu ako hochjete odljepiti sarze vasce od svieta, sposnatti gnegovo varravo bljesctillo, usmite misliti, dachjete umrjeti, i lasnochjete ostaviti sve. *Facile contemnit omnia, qui semper cogitat, se esse moriturum*. Koriasce paka one poslovatglje, i one trudnike, koisu værli ù stvarih svjetovnieh, a pristudenisu ù poslu dusce, koi jest jedini poso. *Ferventissimi in terrenis, frigidissimi in cœlestibus sumus, & summam in parvis rebus alacritatem ostendimus, ad majora torpescimus*. Karasce on Grescnike, da s' gnihovieh griehaa prihodjahu na sviet i gladi, i kugghe, i sctetne svieri, ter i svako inno slo, ter kolikoih vecchje Bogh pedepsasce tiem tugam, toliko onj gorri bivahu. *Quanto enim tormenta majora sunt, tanto magis crescit impietas*. Nagovarasce paka scenske glave, da usbuddu scivjeti Jaklonito, i nebitti pomamjene sa tasctiem naresaim, koisu mærsechi Boggu, i sctetni bichju svaciemu. Ta nagovaranja gnegova bisce od koristi mnossiem plemkignam rimskiem, koje sakloniscese s' svieta ù Manastire, i tuse posvetisce; a primnossiem iniem usrokovasce promjenu scivjenja. Samoj Pretestati nebisce od koristi, koja hottiasce napravjati tasctiem naresaim kchjer S. Pavle i nedavatì posluh svetceviem napomenam. Gospodin Bogh na pedepsu tegga gne neposluha uccinì, dajoj usahnu obje ruke, i priko tegga obsnanle, dase odustavi resiti tascto recennu djevojcizu. Ona otværdnuta ù gne odluzi nehtjèse pridatti ni toj boscioj opomeni, pak nakon pet mjesezaa umrjè. Ovu sgoddu pisà isti nasc Svetaz, ter evvo kako gnu saglavì. *Sic gemmas, & prætiosa ornamenta Deus defendit*.

U' to umrjè S. Damas Papa, a Djavvo, koi nenavidjasce svetceviem napredzim ù Rimu isnaghjè sljediteglje, koi podbunisce mallo magne negh vas Rim, i probudisce potvore i suproch nauzih nascega svetza, i suproch gne-

govoj svetigni. Ne mogahu doisto podnositti ti necestivi bunitegli Jerolimove kreposti, koje prikarahu gnihovo ſcivjenje neuredno, i ſloiſgledno; i ſato biahu napærli istjeratga iſ Rima. Mogascese S. Jerolim obraniti svoiem pismima, i occitovati svjetu himbe potvoritegljaa, nu nehtjè, negose uklonì iſ Rima værscechi on pærvi djellom ono, scto upisà ſa nauk. *Melior est, qui dominatur animo suo, quam expugnatore urbium.* Ottidè dake on ù Cipar, ghdje bì gljbko primjen od S. Epifania, pak ottidè ù Antiokiu surinsku k' S. Paulinu, a od tolek ù Jeruſalem, i doghjè ù Alesandriu, ghdje ucinìse ucenik glasovitoga ſljepza Didima, a pak ſaklonìse ù Betlem ù Manastir ſidan od ſvete Pavle, koga on uſmnoscì iſvadkom svoga ocinstva prodana na tu sværhu.

Tù on vladà i svoiem Manastirom, ì Manastirom S. Pavle tako mudro, uredno, i sveto, da te dvie kuchje biahuse raſglasilè po svemu svjetu kærstjanskomu, i svi onj, koj ighjahu pohadjati mjestia Sveta, svrachjahuse ù Betlem, ſa pohoditti i Svetza, i vidjeti blagoiſgledno ſcivotovanje svoieh odvrjeſcnikaa. Uto biasce poceo provitati po istocnieh stranah himbenni nauk Origenov, i trovatti i Biskupe i Svetchjenike, i Manastirze, i puk, tere biasce nascjo dosta svoieh braniteglìaa, meghju koiem bì Rufin, i Ivan biskup Jeruſalemski. Nasc Svetaz upisà suproch temmu krivonauku, i tiem steccè nepriateglìom recenoga Rufina, i Ivanna biskupa Jeruſalemskoga, koi hottiascega istjerrati iſ obchine kærstjanske, i biascemu ſakratio pristup ù S. Grob, ter da nebiasce bilo S. Pavle, biobìga iſaghno iſ Palestine. S. Jerolim bì mnoggo radostan, erbo biasce progognen ſaziechja istine, i tuſciascese na S. Pavlu, sctomu biasce pritærgla tu diku, atojest bitti iſaghnan Ujerre radi.

Recenni Riskup josc gorre uſvionù suproch nascemu Svetzu, kad obaſnà, da on biasce pisó kreſifontu mudar list, ù komu odkrivasce pelagiove krive nauke, i biasce sloſcio kgnigu dvogovornu suproch gnimi, ter i on, i Pelagio ſa osvetitmuse biasce podbunìo cettu lupeſcjaa, da udru na gnegov Manastir, koi opljeniscega i odrjescega, ter ubbisce gnekolizieh, a ſvetzu iscta nenaudisce, er bì sacjuvan po cjuddu. Iſa tegga ti Biskup umrjè, a gnegov nadstaoz Prail vaſda posctvà S. Jerolima, kako pristojasce gnegovoj svetigni, i mudrosti, i s'raſlogom, erbo on, kako svjedoci S. Lovrjenz Justinian, biasce uſeo nositti iſrana jaram Gospodinov, ſabavjascese o ucenju kgnigaa svetieh, ù komu nadighjè svakoga, poplesà usahlì svjet sa zvjetom ostavgljajuchi dvore, rodno mjesto, i Rodjake. Ottidè iſ Rima, i ſaklonìse ù pustinju. Nikko koristnii do gnega ù tomacenju boſcieh objavjenjaa. Nikko oscrii suproch sebbi do gnega. Tko bì slobodnii ſa karati grescnike do gnega? Neumiasce blaſnitih blaghiem riecima, neumiasce on mucjati pri gnihovieh

Slo-

Digitized by Google

Slodjelstvih budduchi bio prem raſceſcen oghnjom boſcie gljubavi. Koliko dake on progonjasce ſlotvorze, toliko neprasctasce ni samomu sebbi; er i najmagne svoje ſahode tako gorko plakasce, da svakbiga zienio velikiem grescnikom, tkoga nebi ſno. Napokon svaki dan tako ſcivjasce, ko da oni dan imadiasce priminuti; i tako ù velikom starosti pun danaa, obilan dostojanstvima, priglasovit s' svetigne ſaspà ù Gospodinù trideseti dan rujna godiscta cetiristotine i dvadeset, devedeseteroljettan, cetærdeset od koieh provedè po pustinjah oruſcian sviem najposledniem svetotajstvim, koieh ſciudiasce primiti prie najposlednieh cjassaa.

Bì on ukopan ù Betlemu ù svomu manastiru, odkle bì prinesen ù Rim ù Zærkvu Gospe od ſniega, ghdje biva gnegov otar.

Ovemu ſvetzu biva duſcno sve Kærstjanstvo, erbo on trudiasce sve do smærti na gnegovu obranu, i korist. On upisà vœrhu boscie millosti suproch Pelagianom, ò svestannomu Djevstvu boſcie Mattere suproch Elvidiu, ò jedinosuchnosti bosciega Sina s' Ozom suproch Arianzim, ò raſdionosti boſcianstvennieh Sobstvaa suproch ſabelliu, ò ispunosti Duha ſvetoga ù Apostolih suproch Montanu, ò starjescinstvu rimskoga Predstoglia nad sviem Zærkvam suproch Prjeciteglim, ò primanju Eretikaa na vjerru, kadse poreku od gnihova krivonauka suproch Luciferianom, ò himbi suproch nauzih Origenovieh. On naucì mnosc jeſikaa, a assobito evreiski, i ſato najboglje istomacì Kgnighe svetoga Pisma, Koieh iſvratì ù jeſik latinski. On pisà mnoghe liste punne naukaa i boggoslovnieh, i djellordnieh.

Mallo ne negh sva dalmatinska dærſciava svetkuje gnegov dan, ko daje ſapovjedni: I Raſloghje, da svi Slovinzi posctujuga s' ossobitom obvjetnosti ko Svetza meghiu najvechiem, i ko Nauciteglja meghiu najpoglavitiem, i ko Cjovjeka od gnihova jeſika. Skupsctina Skolopska pod narokom Blagoviesa iſabràga svoiem ſasctititeljom, i svetkujega drugu nedjeliu studenza.

V. Braatinstvo Koscjuharaa slavvi blagdan S. Bartolomie Apostola, koj ſa ſcivota spaffitegljeva ighjasce ſajedno s' S. Filippom pripovjedati Vanghjelje, i obadva cinjahu cjuddesaa priko tegga pripovjedanja. S. Bartolomia toliko bì raſ-ſcjagljen s' smarti Issukærstove, da priplakà sve do gnegova uskærstnuchja, kako i svi inni Apostoli, i Ucenizi. U raſdjeglienju svieta gnega dopadè Likaonia, Indie istocne, i Armenia. Ottidè on tammo nossechi sobbom vandjelje S. Mattea: i u bœrso obratì na vjerru dobar dio celjadi po recennieh dærſcjavah, ter ostavgljajuchi svud tuda vrjedne Pastire ostranìse ù Armeniu, i doprjè do onega grada, ù komu pribivasce kragl, i poglavita Gospoda sve Kragljevine. Najpœrvo dake uljeſe nasc Svetaz ù templo Astarota Idola; koi davasce odgovore, ter pottom vidjèga nasc S.

Digitized by Google

Apostol, ucinìmu udiglje ſamuknuti. ſacjudjeni graghjani s' tegga Astarotova ſamuknuchja ottidosce ù drugo templo pitati gnegova Idola, daim recce, s' cessa biasce ſumuknuo Astarot? On odgovorì, dabise i gnemu to isto dogodillo, kadbi priscjo ù gnegovo templo Bartolomia Apostol. Pak Hudoba iſ tega Idolà sljeghjè hvaliti nascega Svetza vellechi: ſtokrati obdan, a stokrati obnoch on mollise Boggu: on biva druſcen od mnosctva nebbeskieh Duhovaa. Na tu pohvalu iſrecenu, iſ ustaa hudobskieh puk ostaddè ſacjudjen, i udiglje uſesce privoditti pridagn nemochnike, koieh on oſdravjasce, i ohudobjenike, iſ koieh goniasce hudobe. Ti glas do barſo doghjè do Kraglja, koi imajuchi kchjer ohudobjenu ſaſvà ſvetza, i on ottidè k' gnemu, i iſaghnà hudobe iſ kragljeve kchjere. Iſa tegga S. Bartolomia ottidè s' kragljom ù templo Idolsko, ter pottomga ugledà Hudoba iſ onega Idola ſavapì glasom velikiem. Niesam ja Bogh, negoje Bogh Issukærst, koga Vjerru sljedi, i pripovjeda Bartolomia. Tad ſvetaz ſapovidjè od strane issukærstove hudobi, da skærci sve idole grajske, i ona udiglje skærscì-ih. Na to cjuddo Kragl, i vas grad ſaghærlì vjerru, takodjer ſaghærlisceje i dvanest innieh gradovaa te kragljevine. Nebì mochno hudobi tærpjetti tako cestitte napredke vjerre, i ſato podbunì idolske Svetchjenjke, da oprave prid Astiagjom brattom kragljeviem, koi gospodovasce drugom stranom Armenie, dabj kakogod strattio nascega ſvetza. Ti dake Astiag kaſcechise s' dvora, ko da hottiasce prighærliti Vjerru, ucinìga dovestiti k' sebbi, i udjglje naredì, daga oderru ſciva, i tako odært ſcivjè do sutra. Radost, Koju javgljasce S. Apostol ù tieh mukkah, bì od ſacjude istiem nevjernikom, a pravoujerze poſciſcjasce ſcegliom, dabiga sljedili ù muccenju. Gospodin Bogh osvetì svoga Apostola, erbo do mallo dana Hudoba osvoì Astiagja, i sve one idolske Svetchjenike, koi biahu naveli kraglja, da tako nemillo stratti S. Bartolomiu, koieh morrechi ſa ziele trideset danaa napokon ſadavì svieh. Tielo nascega ſvetza biasce stavgljeno ù ſaklopnizu od olova, i ù gnom bì ukopano; Alli ne vele poslje to mjesto osvoisce Nevjernizi, i gnegovo tielo bì prineseno od tolek na Otok Iipari, kod Sicilie, i tù bì najparvo sctovano, pak bì opet prineseno ù Benevent, a najposlje ù Rim, ghdje i dan danascgni posctujese ù gnegovom Zærkvj na ottoku teverskomu.

VI. Brattinstvo Kammenaraa cjasti ſvetkovinu ſvieh ſvetazaa. Bonifacio Cetværti Papa tega immena bivsci isprossio ù Foke Cesarra Zærkvu narecenu Panteon, ù kojom sctovahuse od Poganazaa svi Idoli, posvetìe, i namjenìè B. Gospi, i sviem Muccenizim svetiem. Ta promjena od sctovanja bì ugodna G. Boggu, kakoje vidieti po sljedechjemu cjuddu. Jedan ſljepaz od porodda namjerise na inadjenju meghju kærtjannom, i Eureom o Djeu-

stvu

Digitized by Google

stvu B. Gospe. Ovi nadaknut od Boga recchè Evreom sred tegga inada: Bilibiste vjerrovali, da B. Gospa jest Djeviza, kadbisteme vidjeli progledati? Onj odgovorisce: bismo. A sljepaz na to priusè. Da Tko nebi vjerovo, sctobimuse imallo ucinitti? Onj odvjettovasce. Tko nebi hottio vjerrovati, nek budde isaghnan is Rima, i svammu dobra otteta. Sljepaz usse tridni urjemena, i jedan od tieh danaa ottidè ù Pape i pripovjèmu oklad. Ti Papa sudechi tu sgoddu od Boga naredì Evreom, da na dan ocistjenja Gospina *Candelora*) usnamjeruse ù Zarkvi svanom od starieh *Panteon* a od sadagnieh *Rotonda*. Prighjè ù gnu i mnogo kærstjanaa. U' to pocèse pjevati od Svetchjenikaa jutærgna cjassoslovna, ter kadse doprè na osmo sctenje, bì doveden Sljepaz, koi ostojke sapjevà s' velikiem glasom sljedechju mollitvu. *Maria Dievo tisi sama smakla sve krivonauke, kojasi vjerovala riecima Arkandjela Gabriela, cim biusci Dieva porodilasi Bogga, i Cjovjeka, i po porodjenju ostalasi bitti Djeva* Isctom sværscì sljepaz mollitvu, progledà, i udiglje na sahvagljenje sapjevàse *slavva ù visegnih Boggu*. Pet stotin Evreaa obratilose na vjerru, a inni oddosce is Rima sami po sebbi (ex Bov. p. 4. exem. 32.)

Isa tegga posvecchjenja recenne Zærkve Ghærgur trechi sgradì mollisete na cjast Svieh Svetieh ù Zærkvi S. Petra, i od tada probudìse sceglja po svjetu Kærstjanskomu sidati Zærkve Sviem Svetzim. U dubrovackomu mjestu jednaje Zærkva Svieh Svetazaa ù Oscgljemu, drugaje ù Liszu, a trechja ù Gradu Dubrovniku. Ovom Svetkovinom posctujese B. Gospa, svi Andjeli Sveti, i svi koise posvetisce na svjetu. Meghju Svetzim, koi bisce mucceni sa vjerru, Jesu pet Svetazaa Kammenara Klaudio, Nikostrat, Sinforjan, Kastorio, i Simplicio. Oni biahu najumjetnii od svieh kammenaraa ù gnihovu rukotvorstvu. i nehtiahu ni sa platu, ni sa mitu, ni sa strah cinitti prilike Idolske. To obasnajuchi Dioklezian uccini-ih uhittiti, i odvestiti prid Idola narecena Sunzem, sadabimuse poklonilli. Onj tværdi ù vjerri nehtjesce pogoditti Dioklezianu, ni poklonitse Hudobi ù prilizi tegga Idola, i sato bisce hragneni ù tamnizi, ishærdani prinemillo, a pak saviti ù olovo, i utopjen ni ù rieku. Mnisce poganzi, dasuse osvetivali na Svetzim, sctoih muccjahu, i strattjahu, a onj tiem pribavisceim pokoj, usçivanje, i vjenaz sa urjeke.

VII. Brattinstro Briciozaa slusci kærstov dan proljetni. Isa Kako Velikì Konstantin biasce pridobio Maxenzia po Krisçju, koga ciudnovitu priliku nossasce prid voiskom na stiegu, gnegova Matti S. Jelena bi nadahnuta od Boga ottiti ù Jerusalem, i iskatti pravi Krisc Spassitegljev, koi biasce bio sakopan od Nevjeraza na Kalvariu, naghiè ona tù tri Kriscia, a napose nadpis.

sa

ſa obaſnatti, koi od ta tri biasce Kriſc spassitegljev Makario Biskup Jeruſalemski ucinì mollitvu Boggu, pak jednoj ſcenskoj glavi pritescko oboljenoj pristavì pærvi Kriſc, i nebì-joj od koristi; pristavì drughi Kriſc, i nebi-joj od ikakve utjehe; pristavì trechi, koi bi-joj i od koristi, i od utjehe, i od ſdravglja; i po temmu cjuddu obaſnàse pravi Kriſc. Pripovjeda Euſebio, da Konstantin, kadbi vidio, dabimu slabbila koja strana od voiske, cimse rattjasce s' nepriateglim, ciniobi donjeti Kriſc, i udigljebise smeli nepriategli, i billjbise meghju sobbom: ſato ti Żar biasce iſabro petdeset Vojnika, koi imadiahuga nossiti prid vojskom na iſmjenize. Jednom ſgoddìse, dase cjulla bukka ù nepriateglskom vojszi, i oni koi nossasce Kriſc, pripadèse, i daddè Kriſc drugomu, daga nossi. Iſctomse bio iſmako iſpod Kriſcia, ettomu doghjè strjela iſ nepriateglske vojske, rannìga ù tærbuh, i prostrjèga mærtva na tle; A onega koi nossasse Kriſc, Kriſcga ſacjuvà, er sve striele nepriateglske upiahuse ù Kriſc, a gnega njedna ne dopadè, evvo kako ſaglavgliva recenni Euſebio: *Salutare Crucis trophæum, ei qui ipsum sublime gestabat, incolumnitatem præstitit.* Recenni Kriſc spassitegljev biasce opet upo ù ruke nevjernikaa, i Eraklio Zar ottèga, i hottjèga nosit na ramenu do vœrh Kalvaria; nu putom otesckàmu Kriſc, i Zakaria Biskup Jeruſalemski rekuvscimu, da uresna odila neudarahuse s' Kriſcjom, on-ih smetnù, i obucèse ù proste odjechje, ter udiglje oblakscjamu Kriſc. Ah Gorescnizi! nesvjestni Grescnizi? ako ſa samu tasctu napravù biva teſcjak Kriſc kærstjaninu, da koliko teſci bitchiemu ſa inne griehe, i opacinne? Stari kærstianni netombise diſali iſ odra prikærstilibise, takodjer cinillibi kærst na pocetku svakoga cignenja, i s' kærstom liegalibi obnoch ſa pocinuti. S. Marii Mandaljeni donesè Kriſc S. Mjhailo Arkandio, i prislonìomga uſ vrata, i recèjoj *Boghje tvoj ſasctititegl, nebojse.* I ona tiem Kriſciom odoljè sviem prikaſagnim hudobskiem, i ottjeraih sa sviem, i od tada vech njesuje smjelli smetati ù gne pustigni, *Croiset nella Vita di S. Maria Mandaljena.* Ako ſcjudimo danam usbudde Kriſc od koristi. ſa duscju, nastojmoga hraniti ù sœrzu, kakogaje hranio i jedan kærstjanin, koi biasce ſapo ù robstvo. Gnegov Gospodar videchiga svegh ſcjallostna, upitàga, s' cessasi ſciallostan? On-mu odgovorì. Immam Kriſciupropetoga ù sœrzu, i s' tegga bivam ſcjallostan. Na to reccè ti nemilli Gospodar. Vjdjetchju, jelli to istina, i ti cjas ucinìmu rasjech pœrsi, i iſvaditi sœrze, i raſ-reſatga, ter cjudda! Iſnaghjoscemu sred sœrza priliku Kriſcjupropetoga (*a*). Uci S. Agustin, da kærstjanin kærstechise nossi na celu bigljegh podniſcenstva issukærstova, nu ako to podniscenstvo

(*a*) *Transl. Cattechistica pag.* 40.

stvo ne nossi ù særzu; niemu od koristi kærst. *Si portas in fronte signum humilitatis Christi, porta in corde imitationem humilitatis Christi.* S. Ghærgur Turonensi pripovjeda (lib. 1. de glo: Mar.), da on vidjè jedan Krisc usjecen ù jednomu kammenu dragomu, pri koi, kadbi pristupio, tkoje ciste dusce, gledobiga svjetla, liepa, i priuresna; nu akobi doscjo pridagn grescnik, ti cjas vidiobiga gubit svjetlillo, i dochi zærn. Ovo biva ko jedno prednavjestenje, kakavchje bitti dobriem Krisc Issukærstov na sudu obchjenomu, a kakav sliem.

VIII. Brattinstro Zrevgljaraa, i Papucjaraa slavvi Svetze Griscpina, i Griscpiniana. Ovi Svetzi obasnajuchi ù Rimu, s' kojom nemillosti Massimian progonjasce kærstjanne po franackom semgli, nadahnuti od Boga ottidosce is Rima ù tù kragljevinu sa pomagati kærstjanne, i tjescitih pri gnihoviem mukkam. Onj bisce brachja, i plemichi rimski, nu sctoim biva od najvechje pohvale, bisce priblagoisgledni kærstjanni. Najpærvo onj doghjosce ù grad Soison, ghdje nehottjèih ikko primiti s' straha massimianova. Nu erbo G. Bogh hottiasce ti grad pomochi po gnihovu putu, nadahnùih, daga nebi ostavili, nego obrali gnihov stan ù gnemu. Usehuse dake priporucivati Priviscgnemu, dabiim napomenuo nacin, kakobise uselili ù recennomu gradu; i ù to paddèim na um, da prihitte zrevgljarsctinu. To rukotvorstro bì nasciem Svetzim od sgodde, dasu ulasilli ù svacie kuchje, erbo gnihove zrevglje biahu i ljepsce, i ziegne negh ù drusjieh. Nu onj negledahu korist od rukotvostva, nego korist od Duscjaa, i sato po sviem kuchjam ò drugomu nebesjedahu nego ò Bogu, ò Vjerri, ò vjekuvjecjanstvu illi slavve, illi mukkaa, i svoiem prigoruchiem nagovaragnima prosvjetglivahu Celjad, obrachjahuih na vjerru, i gagnivahuih na pokajanje, i skruscenje od gnihovieh poghærdaa, i opacinnaa. U' mallo vrjemena vidjèse velika promjena ù gradu, er opustjesce templa idolska, a javìse mallo magne negh po sviem kucchjam boscie sctovanje, i novvo scivjenje sve inacie od pærvacnoga; pokli bì vidjeti ù celjadi podnicenstvo, smiernost, boggogljubnost, ustærpjenstvo, triesnost, ukrotjenje, darovitnost prema ubossiem, odljepjenje od tasctinaa, nattjezanje na krepost, prasctanje uvrjedaa, i svaku innu isværstnost kærstiansku. Puk Soisonski vech neraspledasce nasce Svetze, ko zrevgljare, nego ko Poslanike Apostolske, poklogneneim od Priviscgnega na gnihovo sahragnenje. Svak ighjasce sluscjati gnihove nauke ò Vjerri, i gnihove besjede ò djelloredstvu, ter svikolizi isa gnihova pripovjedanja vrachjahuse domma mislechi, kakochjeih boglje værscitti djellom. Ovako cestitta promjena grada Soisonskoga nemogasce stati potajna, da neobasna sa gnu Massimian, koi ras-gljutchjen s' smionstva nascieh Svetazaa naredì Riziovaru sapovjedniku koisonkomu,

daih

daih uhitti, i ciniim iſplatiti s' priteſckiem mukkam gnihovo suprottivjenje gnegoviem ſapovjedima. Najpærvo dake bisceim sve kosti iſteghnute s' mjesta, pak bisce iſhærdani beſ millosti, iſa tegga ſabiahuim klicke ſa nokte, i sadirahuim koſciu nis plechi. U' tiem mukkam bì cjuddo vidjeti, da klicki iſa gnihovieh nokata iſljetahu sami po sebbi, i sa sviem mahom, ko da biahu tisnuti, ragnivahu gledaoze; i to cjuddo obratì sillu poganazaa na vjerru. S. Griscpin, i Griscpinian kaſahu toliku mirnochju sred gnihovieh mukaa, da s' gnom poſciſcjahu ſceglju ù kærstjannom, dabì i onj bili mucceni. Viddechi Riziovar, da sa sviem muccenjem, nemogasce odoljetti Svetzim, ſapovidjè, da buddu veſani ſa velik ſcjærvagn, i umetnuti ù rieku Assonu; nu ti ſcjærvagn plutajuchì po vœrh vode privedèih ſdravieh na drugu stranu, beſ da nebiahuimse squasile odjechje. Iſa tegga recenni Sudaz uccinì rastopiti veliki koto olova, i umetnutih ugn, daimse nebuddu vidjeti ni glave. Nu to sve bì ſamani, er boſcia desniza javgljasce svoju krepost ù gnima. Nevjerujuchi Sudaz, da bjahu onj moghli odoljetti toj muzzi, priblijſcìse k' òlovu rastopjenu, i jedna kapglja skacjuchimu ù oko osljepìga, ter jaucjuchi odstupì od recenoga kotla, i platì svoje nevjerstvo s' privelikom bollesti. Alli neomekscjamu sœrze ni po takom ſgoddi, erbo naredì, dase naloſci velik ogagn, i dase polju dœrva s' masti, Jada boglje goru; ter ucinì umetnuti ugn Svetze a onj ko ona tri mladìchja ù peehi babilouskom hvagljahu Bogga, i ti ogagn samoim iſgorjè konopealliti uſcja, koiem bisce veſani, a ù innomu isctaim nenaudì. Tad Sudaz pomamjen, erse vidjasce pridobjen od nascieh Svetazaa, umetnìse ù recenni ogagn, iſ koga propadè ù vjekovittì. Nasci Svetzi uratiscese domma prattjeni od mnosctva puka i kærstjanskoga, i poganskoga, koi prossiasce Vjerru, i kærsctenje. Priko tegga pripocinuchja S. Griscpin, i Griscpinian molljahuse Boggu beſ pristanka, daih nebi minuo vjenaz muccenicki, i doisto isprossiscega, er bi-im objavjeno ù prednoch, dachje sutradan poghinuti ſa Vjerru, i onj pripraviscèse na smœrt s' privelikiem raſceſcenjem duha. Massimian obaſnajucchi pustu ſgoddu Riziovarovu posla' svoje gljudi ù Solſon, i naredì-im da osjeku glave Dvosvetzim, ghdjegodih iſnaghju, i tako onj opravisce. Gnihova tellesa bisce vœrſcena krai rieke, daih iſjedu ſvieri, i vranne; alliih G. Bogh sacjuvà; i poslà Andjela k'jedomu Starzu, i Starizi, koi bisce brat, i sestra, ſadaih ukopaju. Onj ottidosce pospiescno, i iſnaghjoscejh, i unjesceih ù golizu, kojase bila namjerila kod gnih. Ta goliza sama po sebbi ighjasce uſ rieku, dok pristà kod kuchje recennieh Staraza, koi upotaj ukopasceih bliſju guihova stana. Kad uminù progonstvo, ova dva Starza pripovidjesce, ghdjesu bile ukopane kosti Svetazaa, i tù bì ſidana Zarkva

na

Digitized by Google

na cjast gnihovu. Te paka S. Mochi bisce prinesene ù grad, i jedan mladich sljep, i njem, i glugh uſdajuchise ù pomoch boſciu kroſ priporuku nascieh Svetazaa doteghnù ù guihove kosti, i ti cjas oſdravì, ter slavechi Bogga dopratiih do Zærkve, ù koju bisce prinesene (a).

IX. Brattinstvo Scjavazaa sluſci blagdan S. Omobona. Ovi Svetaz rodjen ù Kremoni bì sin jedinaz Oza i Mattere boggogljubnieh, i bogattieh. Gnegovi roditegli bisce pripomgnivi odvrjeſcitga na kærstjansku, nekka on uſbudde bitti rodjen ſa Raja, a ne ſa pakla. Rana dobrota omobonova biasce svakomu od ſacjude, ter pred ſnamenovasce, da ù gnemu raste veliki Svetaz. Gnegovi roditegli hottjesce, dase on oſceni, i on gnim pogodì; nu to novvo bicbje niemu pritærghio gnegove obicne boggogljubne ſabave, ni-mu uspreghnù darovitnost prema uboſſiem, koja, rekbi biascese s' gnim rodilla. Nasc Svetaz ne samo djeliasce millostigne oniem, koimuje prossjahu, nu josc hodiasce iskati ſirote, i ubogare, ſadaih potjesci. Gnegova ſarucniza strascechise, da nebì obuboſcila s' gnegova obilna djegljenja, reccèmu da uspreghne ruku, i da promisli ò gnom, i ò sebbi. On odvjertovajoj: nestrascise od ubosctva, er tko dava Ubosiem, Bogchjemu vratiti stotinu ſa jedan. Iſlaſechi jednom S. Omobon iſ Zærkve okruſchga velika cetta uboſieh prossechimu millostinju (a tad biasce glad) Odvedèih on sobbom domma, i raſdjeli-îm svescto kruha biascemu kupila ſarucniza ſa nedjegliu danaa. Sluſchemiza povidjè Gospoghi, kad biasce priscla domma, o temu raſdjegljenju. Ona udiglje otærcjà ù spremmu ſa vidjeti, jelli ta istina, ter ciudda! iſnaghjè vas kruh ù koscju, i vele ljepsci, nego oni, koi biasce bio od gne kupjen. To cjuddo naucì omobonovu ſarucnizu uſdatse ù Boga, i vech od tada nighdamu ne pogovorasce o gnegovu millorucenju prema uboſiem. Drughi krat nossechi nasc Svetaz svoiem ſcetvarim vino na poglje stettèga cetta tughieh teſcjakaa, koi ſaprossiscemu vina ſa ugasiti ſceghju. On bollechise gnimi daddèim sve vino, da popiuga, a pak ucinì naliti sude vode. Kad doprie k' svoiem, iſnaghjoscese ti sudi punni vina priljepoga, i tako nasc Svetaz pojechi tughinne ù isto dobba napoì i svoje, i tiem mnoggo dobì prid Bogom S. Omobon nebiasce kgniſcevnik, nu erbo biasce pun Bogga, traviasce celjad svoiem primudriem besjeddam ò Bogu, i boſciemu ſakonu, i svoiem iſgledim priteſasce dusce na boſcie ſabave, i obvjetna mollenja po mollisctih, i Zærkvah. Biasce on obicjan hoditti svaku noch na mollitvu polunochnu ù Zærkvu S. Egidia, i jedan dobri Svetchjenik pomnjasce otvoratmu urata. Dostakrati ſgoddise recennomu Svetchjeniku, dabiga iſnascjo ù Zærkvi, prie negobimu on

ot-

(a) *Croiset nella vita dei Santi* 23. *Ottobre*.

Digitized by Google

otvorio; pak Svetaz ostajace ù Zærkvi do pærve misse, i primoliobi vas ti iſostatak nochi gnescto prid Otarom Kriſcja, a gnescto prid Otarom Gospiniem. Cetærdeset godiscaa istraja S. Omobon ù tieh svoieh dobrieh djellih, dok napokon ù recennom Zærkvi priko misse na *gloria in Excelsis Deo* primiù, i ottidè pjevati ſa ù vjeke ti sladki pjesan, koiemse Bogh slavvi ù Raju. Mnoſc cjuddesaa, koja sljedisce pri gnegovu grobu, opravisce, daje on bio posvetchjen nakon godiscte i koi mjesez. A gnegove millostigne pripovjedatchje ſa svegh sva Zærkva boscia (*a*).

X. Brattinstvo Dærvodjegljaraa slavvi S. Joſefa. Ovi Svetaz roddise od Koljenna davidova: bì iſabran od Boga Ujerenik B. Djevize Marie. Riec-je da kad imadiascese vjerriti B. Gospa, biahu naredili sviem muschiem od koljenna davidova, da doghju ù templo s' sctapom ù ruzi,) a jur biascese cjuo glas nebheski ù recennomu templu, -- *cigov sctap prozvjeta, i nad gnim uſvidise golubiza, tega Priviscgni iſabire Vjerenikom Gospiniem*) ſam sctap S. Joſeffa prozvjetà, i bì odlucen Vjerenik boſcie Mattere (can. an. virg. 24. Cartag. 12. lib. 4. hom. 1.) U temmu vjerenju ſarucìse Djevstro s' Djevstvom, erbo i Djeviza Maria i S. Joſef napredovasce bitti Djevzi sve dni gnihova ſcivota. ſato Ivan Gerson upisà o ovemu svetomu ſarucenju *Viginitas nupsit*. Nakon gnekoliko danaa iſa tegga vjerenja sidè Andio Gabriel, i navjestì B. Gospi ſacechje Sina boſcjega po Duhu Svetomu, i ona podniſcisè Boggu vellechi Andjelu, buddi menni po rieci tvojom. Proghjosce svoi dni, i poſnaddè S. Joſef tegotu B. Gospe. Neosumgnise lje nasc Svetaz od ikakva ſla o Marii Djevi, prem da biahumu prihodille na um misli od osumujenja, na koje on nepristaddè, nego hottjè gnu ostaviti ù potaj s' podniſcenstva. U to Andio s' Nebba doghjè k' gnemu, i recèmu: Nestrascise priatti ſarucnizom tvojom Mariu, er scto biva rodjeno ugnom, ſacetoje po Duhu Svetomu. Onachje poroditti Sina, i ſvatchjescga Ieſussom, tojest Spassitegljom, erchje On spassiti, i osloboditi puk svoj od griehaa, Nasc Svetaz namjerìse na porodjenju Sina boſciega, i kadmuse doghjosce poklonitti tri Kraglja od istoka, i ſajedno s' Djevizom Mariom bì ù templu na dan gne ocistjenja tojest na *Kandelora*. Gnemu bj navjescteno od Audjela, da povede Sina boſciega i gnegovu Matter ù Egipat, ſaziechja da nebi stratio Irud boſcjanstvenno djetescze, i on udiglje posluscjaga; a pak uratìga ù Nazaret, kadmu biasce receno od istoga Andjela. Joſefovu Svetignu iſrice S. Vanghjelje ſovuchiga pravedniem, a toje rieti Cjovjekom priobilniem svieh ptivisozieh krepostij, a scto paka isto Vanghjelje govorri, da Sin boſcii biasce gnemu podloſcjan, to pokaſcjuje prineiſmjernu dostojnost nascega privelikoga

Pa-

(*a*) *Croiset nella vita de Santi 13. Novembre.*

Digitized by Google

Patriarke. On, erbo bì dærvodjegljar, svoiem rukam hraniasce i Djevizu Mariu, i Sina boſciega, i imaddè millost priminuti na rukah i B. Gospe, i Issukærstoviem. To gnegovo pricestitto priminnchje potaknù pravvovjerze iſabrattiga Parzom dobre smærti. Pripovjeda S. Vincenz Ferrerio, da jedan Tærgovaz ù Valenzi biasce obicjan dovoditti na Boſcich na svoj objed Ubogoga starra, i jednu uboghu s'djetettom pri pærsima, i obrokovobi s'gnimi ſajedno na cjast Djevize Marie, boſcjanstvennoga Djetescza, i S. Joſeffa. Kad ti Tærgovaz bì pri priminuchju, doghjèmu Sin boſcii s' svojom Matterom, i sa Svetiem Joſefom, i primiscemu Duscju. Dva Mladichja rāſlizieh otazaa, i Matteraa biahuse pustili po ſlu, gnihovi Roditegli biahu uſeli priporucivatih S. Joſeffu, i ti Svetaz isprossì-im ù Boga, dasuse pokajali, i vratili na dobar put. Takodjer i jedna Scenska glava imadiasce ſatucnika ſanesena ſa necistochiam, pri tom tuſi obærnùse k' nascemu Svetzu, i prigrabì svogà ſarucnika Djavlu. Tri Redovnika Franceskova hodiahu po moru, plavse raſbì, i oni ſovuchi na pomoch S. Joſeffa ìsplivasce na kraj, a inni potopiscese, Bilobi duggo pribrajati mnogge inne millosti po nascemu Svetzu ucignene. koieh oſtavgliam Sctiozim; daih buddu sctitti ù kgnigah o gnegovu Scivotu. Pærsten ſarucenja S. Joſefa s' B. Gospom hranise ù Perugi ù Zærtvi S. Lovrjenza. S. Teresìa mnoggo obvjettovasce S. Joſeffa, i ostavì svoiem redovnizìm naredbu, daje uſbuddu goitti beſ pristanka.

XI. Brattinstvo ſlataraa sctuje S. Marka Evanghjelistu. On bì rodjen u Cireni gradu pentapoliskomu, i bì obrachjen na Vjerru od S. Petra Apostola. S. Marak gnega gljubjasce ko svoga Oza, i drugovasce svud s'gnim termu biasce Tomacitegl, i priategl pouſdani. Obbodvoiza prighjosce ù Rim, i Nasc Svetaz spored S. Petrom radiasce o spassenju tegga glavnograda i svieh innieh dærſcjavaa, tako da moſcese rieti, da S. Petrar siasce boſciu riec, a S. Marak gnu ſaljevasce, a G. Bog gnu gojasce. Kad ottidè S. Apostol iſ Rima naslonì svoju biskupiu na Marka, koi molljen od Rimjanaa ispisà vanghjelje, ſa koga obaſnà po Bogu S. Pettar; koi kadse vratì ù Rim, potværdìga, i dopustì sviem Zærkvam, gnimse sluſciti. Kad bisce istjerani Evrei iſ Rima, nasc Svetaz bì poslan od S. Petra ù jeghjupsku ſemglju, koja prie markova priscjastva biasce kotilisćte Idolaa, a po gnemu pritvorìse ù sjemenisćte ſcivogorazaa svetieh, koi ſa gnekoliko vjekovaa napredovahu naselivati Raj. Nasc Svetaz prighjè otolek ù Alesandriu i obratì tù na vjerru najpærvoga Aniana sa svom gnegovom obitli. Ti novvi kærstjanin primasce ù sebbe domma S. Marka, i tolikò napredovà ù iſucenju Kærstjanskieh naukaa uſ tolikoga Nauciteglja, da nakon dva godisćta danaa bì uredjen Biskupskiem redom, i namjegnen na stol Alesandrinski. Broj Kær-

Digitized by Google

stjanaa ù temu gradu uſmnoſcìse toliko bærſo, da trebovà S. Marku graditi Zærkve, ſadase uſbuddu vjecbati po gnima novvovjerzi ù ſakonu boſciemu, i pricestivatse. Biasce cjuddo gledati kærstjanne alesandrinske, dase odrizahu od svega, a samose ſabavjahu o Bogu, pokorahuse, sctiahu kgnighe svete, i raſmiscgljahu vjecne istine. Na take duhovne napredke uſſè reſcjati Hudoba, i podbuni progonstvo suproch nascemu Svetzu, koise uklonì iſprid gnega, i ottide pohoditti Zærkve pentapolinske, a ostavi ù Alesandrii Aniana. Nakon dva godjsćta vratìse opet S. Marak ù Alesandriu, ghdje do bærſo bì uhittjen, i pridan ù ruke pomamjena puka, daga stratti. Poteſàhuga vaſdan po kammegnu, i ſvahuga bivolinom, i nepriategljom gnihovieh Bogovaa, pak obnoch ſatvoriscega ù tamnizu. U' gnom objavìmuse Issukærst, koiga potjescì, i ukrjepì, termu udahnù hrabrenstvo ſa podnositti mukke gnega radi. Sutradan puk josc gorre pomamjen, erga vidjahu vessela ù mukkah, smuzahuga po kammenju do podne, i tad priminù. Blaghdan ovega Svetza biva dan obhodni saſdanja velizieh Letaniaa, kad ù gradu Rimu kugga silno pljeniasce puk. S. Ghærgur Papa narecen veliki uccinì Letanie velike, i naredì tri sprohoda zærkovna, ù koieh hottjè, dase pjevaju recènne Letanie. Trechi dan kadse doghjè s' trechiem sprohodom na most pri graghju Adrianovu, ovi veliki Papa nossechi ù rukah prìliku B. Gospe viddiè poværh reccene graghje Andjela vrachjati mac ù noſcnizu, i ù isto dobba cjù Andjele pjevatì na Nebbesih: *Kraglizo nebbeska veselise Alleluja, es tkogasi ſasluſcila nositti Alleluja, uskærstnù kako rescè Alleluja, a iſa tegga* Recenni Papa ſaglavì *Mollise ſanas Boggu Alleluja*; I ti cjas nestà Kugghe.

XII. Brattinstvo S. Barbare. Ova S. Djevojciza bi rodjena ù Nikomedii Bitinskom od Roditegljaa Poganazaa. Riecje, da ona bì uvjecbana ù vjerri kærstſanskom od Origena, prie negh biasce on upo ù nevjerstvo. Kad obaſnà gne Otaz Dioskor, da ona biasce prighærlila kærstjanstvo, nastavì sve nacjne, dabie sværnuo s' Ujerre, nu ſamani, i ſato nagljuchjen, sctomu ona nehtiasce pogoditti, opoviè-je Marcjanu ſapovjedniku tegga grada, i on glavom dovedèmuje veſanu. Ova S. Djevojciza ohrabtegnena boſciom millosti pobesjedì tako mudro o istini Vjerre, i o beſumnosti poganskoga sctovanja, da Marcian isti ostaddè ſacjudjen, nu pristrascen od Dioklezianove sille uccinìè ishærdatti prutima gvoſdenniem, i obuch ù kostreti, pak-je ſatvorì ù tamnizu, i priloſcì-joj novve mukke, ſada nebi pripocinula od gnih ni jedini cjas. U tom tamnizi objavi-jojse Issukærst, koi gnu potjescì, udahnùjoj novvo hrabrenstvo, obechjajoj svoju pomoch, i u isto dobba oſdravì-e. Sutra dan nascja Svetiza bì privedena prid Sudza, koi gnoj uſſè govoritti, Viddiscli,

ka-

Digitized by Google

kakosute nasci Boggovi oſdravili, buddi-im harna, i pokloni-imse. Na to Svetiza. Nejmadu tegga moguchstva vasci Idoli, koisu Hudobe privarne. Issukærst, koga ja spovjedam praviem Boggom i Cjovjekom, on-me oſdravi, i ukriepi, i nadamse, dachjeme K'sebbi primiti ſ po smærti; i ſato ja vesselo pridavam moj ſcivot na cjast gnegovu. Ti odgovor raſ-gliutì Marciana, koi uccinì iſkinutjoj pærsi, i pærſcitih s' oghnjom. Ona radostna ù tlem mukkam, ko da biasce sred najugodnieh raskoscjaa, ſasramivasce Sudza, er nebiasce vrjedan odoljetti Djevojcizi osamnesteroljetnoj, koi nemoguchi podnjeti ti prikor naredì, dajoj ossjeku glavu. Gne otaz pristnpì prid Sudza, i nametnùse bittj uboiza svojoj kchjerri, ì on-mu dopustì. Bì gnoj osjecena glava na jednom glavizi kod grada. Nu ti gne uboiza; a ne otaz nedoprjè siti ſciv podno glavize; erbo-ga ubì tries iſ vedra nebba: takodjer ne vele poslje ubì tries i Marcìana. Obicjaije kærstjanaa priporucivatse ovom Svetizi ſa umrjeti sa sviem redom od Dusce, tojest s' ispovjesti, s' prieestjenjem; i s' najposledniem pomaſanjem. U Orkumu gradu olandeskomu jedan cjovjeh biasce upo ù raſgorje, iſ koga nje mogo iſbavitse. Pri tom tuſi ſavapì S. Barbaru, kojoj biasce obvjettan. Udiglje ona doghjèmu, i reccemu bitchjesc Sciv do sutra, spravise primitj skrusceniem særzem vas red od Dusce. Ti cjas udùnuse to raſgorje, i gnega iſnaghjosee ſciva; koi udiglje ſapità ispovjednika, i ispovjèse s' privelikiem skruscenjem, primì S. Pricestjenje, i pomaſanje, ter priminù ù Gospodinnu. Kolikoje Koristno odjelitse s' svjeta sa sviem redom od Dusce pokaſcjujunam sljedechje ſgodde. Honorat biskup Vercelenski bì do trikrat opomenut, da ottide pricestiti najposledniem pricestjenjem S. Ambrogia, koi umjrasce, S. Raimunda nerodjenoga pricestì pri umærchju Andio ù odilu gnegova reda, erbose bio okasnio pricestitga gnegov Redovnik. S. Luzia ſciuje do sutra dan probodena ghærla, i bì pricestjena prie umærchja. Jedan Redovnik Dominikov immenom Bonifacio biasce ſapito najposledgne pomaſanje; a Starjescinna odmaknumuga do sutra. Tu noch bì vidjeti recennomu Bonifaciu jednu priljepu Polaccju ù kojom pribivahu Svetzi, i meghju gnimi biasce i Otaz Reginald, koi mallo dana prie biasce priminuo. Primollise on dabiga primili ù tu polaccju, i primiscega. Nu mallo poslje doghje k'gnimi Issukærst, i videchi Bonifacia ù tom polacci, istjeràga na dvor, i reccemu: nemoſcesc pribivati s' moiem Svetzim, erbo niesi iſbistrio duscju s' najposledniem pomaſanjem. Iſa tegga ti Redovnik vratise priſcjallostan, iſ tepolacce i tuſcjascese na starjescinnu, ſasctomu biasce odmako S. Pomaſanje, radi koga bìmu odmaknuto uſcivanje (a). Kori-

(a) *Discep. in promp. V. unction Extr.*

Digitized by Google

ristnoje umjetti onu mollitvu O. Petra kanisia ò prossenju dobre smærti, koju, tko od Arkibiskupie Dubrovacke usgrovori skrusceniem særzom, svaki krat dobiva cetardeset danaa prosctenja po dopusctenju Nikolle Puglieśi Archi: Dubr. 28. Novembre 1773. *Prosenje smerti Svæte* (*a*). Gospodinne Jesusse Hriste, scivota i smærti Poglavizo, Komu i scivemo, i mrèmo, radi prisvete i prigljute smærti tvoje o Krisciu, mollimte, da pri mojoi smærti tvoje doscjastje ne saskocime ko ljena, spèchja, i nepripravna, danu ko obærtna i vrjedna slusciteglja. Ne propusti, prossim, da nepokajan is ovoga scivota is-sellimse, ter da neprividjenom smærti buddèm satècen; nu kada prispie moje priminutje, ukrjepime udobno, i utværdi Katolicjanskom vjèrrom, istinièm pokajanjem, bistrom ispovjesti, pristojniem sadovogljènjem, Prisvètoga Tiela tvoga poputniem blagovanjem, i najpokognèga Pomasanja spassonosniem primjenjèm. Kada sva inna buddume pustiti, ka nestavna i minuchja na sèm svietu immajuse, Ti, koi s' Isbranizima tvoiem svèstanno bivase, nemojme ostaviti, ossobito pri najposljèdnomu onomu smærtnomu ærvanju, kada s' prisłosærdnom sottonom najvechje nastajèmi rattise. Bila usamè tad na umærchju Priblascèna Djèva Maria Matti tvoja, Svèti Andjeli, i Nèbbesnizi Parzi moi, ter u priminutju-suproch sviem napastìm mènne sasctitili, i ù bollèstieh utjescili, i ukrjepilj. Da jakostna budde tad ù menni Vjerra, Ussanje, Gljubav, i Ustærpjènje. Da ù tvoje ruke menne prèm rasabrana særza pousdano pridam, tèr ù svètom mirnochi saspim; nekka ù tvoje Kraglestvo, kojenamsi tolikkom zjenom stekko, priti mobudèm bes predanja, spomènise tad ò menni, Gospodinne, koi pokajanu, prem da i dozna, Iupescju Kragljestvo Rajsko obechjatti i darovatti værkovite radi dobrotè tvoje dostojosise.

XIII. Brattinstvo Kovacjaa svetkuje Porodjenje kærstitegljevo. S. Zakaria otaz S. Ivanna. Kærstiteglja prikascjujuchi posvetchjenje Boggu ù templu ugledà obdesnu otara Andjela ù prilizi gljudskom, i pripadèse. Ti Andio biascemu doscjo navjestiti, dachje imatti Sina, i svatchjega Ivannom. Onchje hoditti prid Messiom, a tojest Issukærstom, gottoviti pute gnegove. Zakaria nevjerovà udigljè temmu Andjelu, i sato na pedepsu ostaddè njem. Kakko Andio reccèmu, takomu bì, er gnegova sarucniza S. Elisabetta ostà tescka, i roddì Sina. Zærkva Sveta slavvi gnegovo porodjenje, erbo on scesti mjesez svoga postanka bì posvetchjen ù utrobbi svoje Mattere od Sina boscjega. B. Gospa isa kako biasce sacela Spassiteglja Svieta, i obasnalia po Andjelu tego-

(*a*) *Croiset vite de Santi 4. Decembre.*

Digitized by Google

tegotu Eliſabetinu, ottidè pohoditje, i veselit-joſse; ter pottom javlje Djeviza Maria, Svetoj Eliſabetti ochjutchjè S. Ivan iſ utrobbe Sina Boſciega, i uſigrà od vesseglja, ter ti cjaſ bì od gnega posvetchjen. Poboravì B. Gospa ſa Svetom Eliſabettom ſa okkol tri mjeseza, ù koja Ivan greſniasce Svetignom bivajuchi kod Bogga, i kod boscie Mattere. Roddise dake nasc Sveti Djetichjak, koga hottechi obreſati ósmidan ſapitasce Matter, kakochjega narechi: ona odgovorì: Ivan. Na to odvogoriscejoj, da nebiasce ikoga ù gnè rodu, koise ſvasce tiem immenom, i ſato ottidosce pitati Zakariu. On uſimgljuchi pero ù ruke upisà *Immeje gnegovo Ivan*, i tegga cjassa raſvesascemuse usta, raſdrjèsclmuse jeſik, i uſſè hvaliti Bogga. Govori Vanghjelje, da ne ustà ikko rodjen od muſciatieh ſcenaa vecchi od Ivanna. Riec-je, da S. Eliſabetta biasce odnjelà ù pùstinju S. Ivanna, ſa iſbavitga od rukaa Irudovieh, koi biasce cinio strattiti cetærnest tissuch dieze do dva ljetta nadajuchise, dachje meghju gnimma ubitti i Dietescza Jesussa, koga nedoprjè sværscitti. S. Ivan priboravì ù pustigni okol duadeset i pet godiſctaa, nakon koieh doghjè kraj rieke Jordane glasitti pokajanje, i kærſctenje. Cim nasc Svetaz kærstiasce grescenike ù tom rjezi, prighjè k' gnemu Sin Boscii, daga kærsti. Pottomga viddjè S. Ivan, ſavapì glasom velikiem, i reccè. Evvo jaganza boſciega, evvo onega, koi diſce grjehe Svjeta, komu ja niesam dostojan odrjecitti remik gnegove obuchje, i nehtjèga kærstitti vellechi: ja immam bitti kærſcten od tebbe, a ne ti od menne. Nu erbo hottiasce Sin Boscii bitti kærſcten od gnega, trebovàmu podloſcitse, i kærstìga. Nasc Svetaz vidjè po kærstenju spassitegljevu siti na dega Duha Svetoga ù prilizi Golubize, i ù isto dobba cjù glas, koi vegljasce: Ovoje moj Sin ſagljubjeni, gnega sluscjajte. Iſa tegga sljediasce Ivan svoje pripovjedanje, kad bimu obaſnatti, da Irud biasce uſeo ſcenu brattovu ſa svoju ſarucnizu biuscìmu brat bio ſciv, neumjè on pri mucjati pri takomu ſlu iſgledu, nego karasce na otvoreno to Irudovo prigljubovstvo. Irud ſatvorì ù tamnizu nascega Svetza, alli Svetza nepristrascì tamniza, er sljedasce koritti Iruda s' tega gnegova grieha. Uto doghjè dan obhodni rodjenja Irudova, i ti Kragl uccinì goſbu svom gospodi grajskom. Priko te goſbe doghjè kchi kraglieve prigljubovnize, i poigrà (*ballò*) tako, liepo, da kragl obechjajoj s' ſakletvom datti, sctogod uſpita derri do polle svoje kragljevine: Ona ottidè k' Matteri pripovidjetjoj kragljevo obechjanje; a Matti reccèjoj, da pita glavu S. Ivanna, i udiglje bì posjecen Svetaz, i glavamu pridana recennoj prigljubovnizi. On ſcivjè oko trideset i dva godiſcta. Riecje, da ta prigljubovniza Irudova probodè ighlom, koju nossasce ſa kossami, jeſik S. Ivanna. Gospodin Bogh pedepsà do bærſo Irudda, i tu gnegovu prigljubovnizu, er Zar Kaligola otteim kragljevstvo,

Digitized by Google

stvo, i obboiza umrjesce od tughe ù Lionu. Gnihova kchi Salome uppadè ù rieku, i smærſnùse, i Led ozjepjen udarajùchie ù glavu odkinùjom-je.

XIV. Brattinstvo Prodaonikaa Sctuje svetkovinu S. Luke Vanghjeliste. Ovi S. Vanghjelista bì rodjen ù Antiokii surinskom, obrachjen na vjerru od S. Pavla Apostola gnegova rodjaka. On biasce ljecnik, i pisaoz (*pittore*) i on iſpisà priliku B. D. Marie, kojase hrani ù mollisctu Gospe od sniega ù Rimu. Ovi Svetaz druſcjasce svoga Rodjaka S. Pavla, i trudiasce s' gnim ſajedno na obrachjenje narodaa. On bì Dievaz, i prem millovan od Boscie Mattere; koju beſ sumgne biasce i viddio, i ciuo pripovjedati ò gne Sinu boſcjanstvenomu, ossobito alli ò gnegovu dietinstvu, værh koga on upisà vecchje od innieh Vanghjelistaa. Riec-je, da on biasce upiso Svoje vanghjelje ù Akaj, gradu ghærckomu, ù komu S. Andria brat Petrov ſaglavì svoje ſcivjenje na krisju, na komu ſcivjè dvadni pripovjedajuchi boſciu riec sve do iſdahnuchja. O S. Luzi piscese, da bì drugh neraſdjelivi S. Pavla do gnegova pærvoga utamnicenja ù Rimu, drugo ljetto Nerunova ſapovjedanja; i ſato bì on s' gnim, kad biasce recenni S. Pavvo ſatvoren ù tamnizu ù Cesarei, i kad biasce poslan ù Rim ù plavi, kojase raſbì o Mljet, ghdjè poboravisce obbadva ſa tri mjeseza, i vjecbahu Mlechjane ù Vjerri. *Inde ergo Lucas assiduus fuit comes S. Pauli usque ad prima vincula, quæ Paulus Romæ subiit anno Neronis secundo* (a). Velise, da nasc Svetaz ſaglavì ù Rimu djellopis Apostolski. Iſ Rima ottidè ù Dalmaziu, Franascku ſemglju, Italiu, i Mainu, kud pripovjedà Vanghjelje, bivsci bio ostavio S. Pavla ù verigah. Iſ Maine prinjèse ù Tebaidu, i Libiu, dok napokon doghje opet ù Akaju. Kudgod ighjasce nasc Sveti Vanghjelista, svud siasce boſciu riec, i po sviem tiem mjestim obilno nizzahu pravvovjerne dusce ſa Raja. Priminù ù Akaj od ossamdeset i cetiri godiscta. Neſnase alli umrje od svoje, alli bì strattjen ſa vjerru. Nicefor upisà, da bì on objescen o maslinu. Cjassoslov rimski ù gnegovom mollitvi govorri, da on nossasce bes pristanka utiranje Krisja na sebbi. Gnegovo tielo bì prineseno ù Zarrigrad ſajedno s' tjelom S. Andrie, a od tolek bi odneseno ù Paviu. Gnegova glava biva ù Rimu, ghdjeje i glava S. Andrie. U Dubrovniku biva dio ne velik gnegovieh mochj ù Zærkvi S. Lukæ.

XV. Brattinstvo Dvorbe Gospodske Polacce svetkuje porodjenje B. Djevize Marie. Ova Velika kragliza Nebba, i ſemglje roddìse ù Subottu osmi dan Rujna. U ti dan jedan dobri Pustinjak cjujasce svako godiscte prislatka pjevanja ù Raju, i bimu objavjeno, dase slavjasce porodjenje Gospino. Sve

vrje

(a) *Cornelio a Lapide in Evang. S. Lucæ.*

Digitized by Google

vrjeme od najpærvoga Oza Adama do porodjenja djevina biasce ko noch dugga, i tmasta, a kadse rodì dieva svesveta, tad sinù Zora svjetu, kojamu doskoncjà tminne, i bollesti; a nacèmu utjehu i radost, i prosvjetgljenje. S. Pettar Damjanov besjedechi o gne porodjenju gnu narice kraglizom svieta, prozorom nebbeskiem, vratim Raja, pribivalischom bosciem, ſvjeſdom morskom, uſlaſnizom nebbeskom, po kojom sidè Bogh na svjet, a Cjovek uſlaſſi na Nebbesa. Iſaià recce, Slavva Gospodinova istecè nadate, tojest Djeviza Maria nadate o ſemaglski okoliscju danaske objavìse S. Epifanio upisà, da S. Anna buduch tescka Djevizom danaske roddì Nebbo, i predstoglje kerubinsko, a tojest dietescze Mariu. Sve ove hvale bivaju malahne pri neiſmjernomu dostojanstvu Boscie Mattere, ſadostanam buddi ſnatti da ona jest Kchj Vjecnoga Oza, Matti Boſciega ſina, i Vjerèniza Duha Svetoga, ſada uſbuddemo raſumjetti gne velicjanstvo, o komu ona prem da pripodniſcena iſreccè *ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes*. S. Geltruda ſa pripravitse na ovu svetkovinu mollilaje ſa devet danaa toliko ſdravieh Maria, kolikoje danaa ona bila ù utrobbi svoje Mattere S. Anne. A S. Benvenuta Dominikova redovniza pripravgliascese ſa devet danaa postom, i mollenjem, i ſasluſcilaje onu noch ù occi svetkovine primiti iſ rukaa S. Anne B. Gospu. Biascese prem okuſcio grad Valencinenski ù Fiandri, i ù mallo danaa biahu umærli ossamtissuch duscjaa. Ne daleko od tegga grada pribivasce jedan Sveti Pustinjak, komuse objavì B. Gospa, i reccèmu, da na blaghdan gne porodjenja nestatchje kugga, samo da graghjanì uſbudduse molitti Boggu, i pripostiti ù occi Porodjenja recennoga, Ti Pustinjak obſnanì graghjanè ò objavjenju Gospinu, i onj iſværscisce naredbu. Kad ù occi reccenoga blagdana vidjesce straſciani grajski ù tu noch jednu priplemenittu Gospoghju oviati predivom mire grajske. To vidjenje bi doglasceno ſapovjednizim, koi udiglje ucinisce sprohod zærkovni okolo grada, i ti cjas uminù kugga. Osmi dan iſa porodjenja Djevina, S. Jakim, i Sveta Anna nadjedoscejoj imme Maria, koje imme bì gnoj nadjeveno od Boga, i objavjeno recceniem Roditegliom. Ovo imme Maria po raſumu jednieh tommacise *Gospodariza*, a po druſiem *Prosvjetitegliza*, a po trechjem *Morre*, illiti *ſujeſda Morska*. Joſcion Kaludjer iſrizasce svaki dan pet pjesnj davidovieh, koje pocignu slovvom Immena Marijna, i kad umrje! prozvjettascemu pet zvietaa, dva iſ uscij, dava iſ occii, a jedan iſ ustaa, na svakomu listu koieh bì upisano imme Mariino. Tisu piesni 1 *Magnificat*, 2 *Ad Dominum cum tribularer*, 3 *Retribue*, 4 *Inconvertendo*, 5 *Ad te levavi*. ſaglavitchju ſajedno s' S. Bernardom. O Cestitta Boggorodize Mario, tko tebbe gljubi, Bogga cjasti, tkoje s' tobbom, nechje bitti ostavgljen od

Digitized by Google

Boga, tko cistiém szrzom Jove imme tvoje, sctogod uſpita, bitchjemu udjegljeno beſ sumgné; samo da uſbudde to bitti od vecchje boſcie slavve.

XVI. Brattinstvo Vojnikaa sluſci spomenú S. Mihajla Arhandjela. Ovi veliki Andio bì ucignen od Bogga Paraz sve Zærkve. Onse pisce s' mjerilim ù ruzi, ghdje mjerrì dusce; a tojest sudi-ih. Gnegova objavjenja prem occituju, da ón prima blagovoglno nasce molbe. U gradu Kones, aliti Kolosenskomu boravjasce jedan cjovjek roddom iſ Laodicee, koi immadiasce kchjer niemu, objavìmuse S. Mihajlò ù prilizi Mladichja, i oſdravvìmu kchjer. Tì cjovjek na uspomenu tegga cjudda ſidà Zærkvu veliku na cjast recennoga S. Mihajla, i tiem probudìmu obvjetnost po sviem istocniem stranam. Na gori Gærganom jedan cjoban iskajuchi vola iſnaghjèga pri jednom pechini nedomàk vœrha recenne gore, koi uſsimgljuchi strielu tisnùje suproch temmu volu; nu ona striela vratìse na se s' istiem mahom, i rannì cjobanna. Tu ſgoddu doglasisce Biskupu Maſærdonskomu, koi udiglje naredì post trodnevni, i mollenje, ter priko tegga bìmu obiavjeno, da ù onom pechinni uſbudese sctovatti S. Mihailo Arkandio. Tu pechinnu iſnaghiosce ucignenu na nacin Zærkve, i velika cjuddesaa cignahuse oniem, koi tu prihodjahu po isprossenju S. Mihajla. To objavjenje svetkujeſe osmi dan Svibgna. Na dvadeset i devet rujna slavvise spomena Svieh Andjela; nu ossobitiem nacinom Zærkva Sveta napomigne priporucivatse S. Mihajlu Arkandjelu poglavaru sve Nebbeske Vojske, i cestjega immenuje. Ovi Veliki Andio kako pridobì Lucifera na Nebbesih, tako pridobitchje, i ubitti Antikærsta pri svœrsi Svjeta (*a*), iſa koga pridobichja napredovatchje Sviet cetardeset danaa, nekka uſimadu vrjemena obratitse k' Boggu svi onj, koi bisce privaveni od Antikærsta, i odstupisce od Vjerre. Nakon te cetœrdeset danaa pocetchjese javgljati bliſcgni bigljeſi obchjennoga Suda. Govorri S. Ielim, dachje bitti tesieh bigljegaa petnest (*b*). Pœrvi dan uſbujatchje morre, prikritchje najvisce gorre. Drughi dan vratitchjese morre, i slitchjese ù najduglie dubbine, da isctomchjese poſnatti koigod gnegov otraſcjak. Trechi dan mukachje po semgli sve ribbe, j morske ſvieri, koje iſostadosce na suhu. Cetvœrti dan iſgorjetchje sve morre. Peti dan kipjechje kœrv iſ svieh dubovaa. Scesti dan raſoritchjese sve graghſe po svemu okoliscju svjettovnomu. Sedmi dan udaratchje kammegne o kammegne, i kœrscjtchjese. Osmi dan trestitchjese tako, da od straha i celjad, i ſvieri bjeſcjatchje nu neſnajuchi kam-

(*a*) *Il dotto Lirano citato dal P. Francesco Echeverz nelle sue pratiche dottrinali pag.* 152.

(*b*) *S. Girolamo citato dal P. F. Francesco Echeverz pag.* 152.

Digitized by Google

kammo. Deveti dan poravnitchjese sva ſemglja, i sve gorre iſ-solitse ù pepeo. Deseti dan iſitchje iſ jammaa, i iſ lugaa celjad sakrivena, i hoditchje tammo, i amo ko pomamjeni, beſ neprogovarati rieci. Jedanesti dan otvorittchjese svi grobovi. Dvanesti dan potamnjetchje Sunze, i mjesez, paddattchje, ſvieſde, olitì Koja velika sjevavja *fenomeni* s' nebbesaa, i ù to dobba akò uſbuddu bile iſostalle ſvieri ù ſcivotu, mukachje i nechje jestiti. Trinesti dan pomrjechje sva celjad. Cetærnesti dan iſgorjetchje vas okolisc ſemaglski. A petnesti dan oſcivjetchje svi mærtvi; tojest svacie tielo, kojechjese opeta ſdruſcitì s' duscjom vjedno, i sgnom bivati ù vjeke illi ù Raju, illi ù paklu. Premje raſloſcito vierrovati, da S. Mihajlo Arkandìo ſaſvatchje mærtve na sud, koi svikolizi prichje ù prodol Joſafatovu. Tad sitchje s' Nebbesaa Issukærst, Andjeli nositchje prid gnim oni isti Kriſc, ò komu on podnjè mukke, i priminù na spassenje svieta. Dobri gledatchje ti Kriſc s' velikom radosti, i vessegljem, a ſsi s' velikom ſcjallosti, i jaddom. Dobriem bitchje javgljeno i boſcjanstro, i cjovjecjanstvo Issukærtovo, po komu javgljeniu napijevatchje ù gnihova særza slasti, i raskosce rajske; a ſliem bitchje ukaſano samo gnegovo cjovjecjanstvo, nu liza tako oćtra, i rasærcena, da to vidjenje bitchjeim od pristrakovitte smechje, bollesti, i tughe. Na temu sudu ſnatchjese od svakoga, ſasctoje tko bio nadaren Rajom, a ſasctoje tko bio pedepsan paklom. Iſa tegga Issukærst ſvatchje Dobrieh: hodite blagasovjeni od Oza moga, i posvoite ſa uvjeke pripravgljenovam uſcivanje. A ſliem rietchje: ottidite prokleti ù ogagn vjecni, i ti cjas propastitchje svikolizi ù pako.

XVII. Brattjnstvo Tærgovazaa ſcjvoga svetkuje S. Nikollu putnika, koga tielo pociva ù Gradu pugliſckomu *Bari*. Ovi Svetaz hoddechi po moru navjestì pomorzom strahovittu Jlu godinu, koju on rascinì po cjuddu na molbe recennish pomorazaa. On daddè troiem Djevojcizam siromascizam, koje biahu plemenitta rodda, i ſcivjahu priposćteno, toliko pjeneſaa, kolikoim bì ſadosta, dase udadu. On postiasce srjede, i petke priosćtro, ſasve da momoſcese rietj, da postiasce svieh innieh danaa; ukoliko gnegova blagovanja biahu od malle jesce. On prighærlì bichje zarkovnjacko, i bì priblaggiſgledan. O gnemu pisà slavni Andria kretens, da sve najboglje kreposti biasce sastavjo ù svoje særze, kakonose spremaju najsvjetliì kammeni draghi ù blagohrannu: *Omnes enim præstantiores virtutes illustres veluti Margaritas, in beato animo tuo o Nicolae, tanquam in prætioso thesauro condidisti.* Bì ijſabran od Boga na Biskupiu od Miree, kojamu bì podana sljedechiem nacinom. Biskupi dærſcjavni biskupie mireeske nemogahuse pogoditti, tkogabi poffadili na ti stoſ, uto bìim objavjeno od Boga, da iſaberru onega, kogabi sutradan vidjeli pærvoga uljestiti ù Zærkvu immenom *Nikola*. On uljeſè

Digitized by Google

pærvi ù recennu Zærkvu, i bì odlucen na tu Briskupiu; Onse prottivjasce temmu iſabranju radi podniſcenstva; nù trebovàmu pogoditti, er nehottiahuga pustiti recenni Biskupi. Gnegova darovitnost prema uboſiem uccinì gnega cestje krati vecchjega ubogoga od istieh uboſieh, i jednom G. Bogh gnecto mallo ulomakaa kruha iſ gnegovieh rukaa uſmnoſcì toliko, da bì ſadosta mnoſsctvu pri gladu. On oſciuje dvodjeti mærtvieh, a tri Vojode iſbavì od smærti prikaſcivajuchise, biusci ſciv, Konstantinu Augustu iſ Mirree ù Zarrigrad, i prietechimu tescku pedepsu, akoih nepusti. Bì ſatvorren ù tamnizu pod Zarrom Liciniom, i bìmu tærpjetti mnoggo vjerre radi. Namjerìse na Saboru Nicenskomu, ghdje s' inniem Biskupim ossudì Ariov Krivonauk. ſgoddìse, da prie tegga ossudjenja biahu ~~priminuli~~ dva Biskupa Krisſant, i Muſonio. Gnezi od tieh Biskupaa ottidosce s' podpisaniem listom na grob gnihov, i rekosceim: viste na istini; Akoje ova odluka po Bogu, podpiscitese i vi. Cjudda! ti Biskupi mærtvi iſnaghjoscese podpisani na recenomu listu, i to cjuddo ne mallo podpomoſcè Issukærstovu Vjerru. U' recenomu Saboru S. Nikolla ſamlatì Aria s' gnegova ſla govorenja suproch Issukærstu; i Biskupi ucinisce ſatvoritga ù tamnizu veſanieh rukaa, noghe ù kladde, i digoscemu knigu Vandjeljaa, i odilo biskupsko. U tom tamnizi objavìmuse Issukærst, koi odveſàmu ruke, i iſvadì noghe iſ kladaa, donjemu kgnigu Vandjegljaa, i daddemu biskupsko odilo: ſajedno s' Issukærstom biascemuse objavila i B. Gospa, i obboiza pokrjepisce s' gnihovom millosti nascega Svetoga Tamnicjara. Sutra dan kad obasnàse to cjuddo, doghjosce k' gnemu svi Biskupi, pitascèmu prosctenje, i posctovascega ko drugoga Matatiu. i Finees (*a*). Nasc Sveti Biskup kako nastojasce na duhovnu korist svoga puka, koga gojasce i boſciom rieci, i dobriem iſgledom, tako radiasce pomochga i vrjemenittiem dobrom. Biasce on isprossio ù Konstantina list, ù komu biahu oblakscjani podatzi puka mireeskoga, koieh on plachjasce recennomu Zarru. On vesà ti list na tærst, i poslàje po moru ù Mireu. Ribari, koi ribbahu kraj mora Grada Miree, uhittisceje, i podadosce ſapovjedniku od grada, i on proglasì puku to millovanje Zarrevo. Konstantin hottjèse porech od tegga oblakscjanja, a S. Nikolla reccèmu, da nebiasce vech na vrjeme, er list gnegov bì poslan ù Mireu, bì primjen, i proglascen. Ti Zar poslà teklichja, da viddi biasceli to istina, i bìmu odpisano, da biasce primjen onega istoga cjassa kad bì piſan; i to cjuddo ustavì Zarra, daſe neporece (*b*). Raſbogljesè na smært Nasc Sveti Biskup ù Manastiru kaludjersko-

(*a*) *Antonio Beatilio Geſuvita nella Istoria di S. Nic. lib.* 3. *c.* 13.

(*b*) *Il medesimo Autore lib. IV. c. XII.*

Digitized by Google

skomu narecenu Sion, i priko te nemochi oſdravì jednu ſcensku glavu, kojase pomamgnivasce o mjenam, uſcbam, i gnihoviem polutzim (a). Bimu objavjen cjas priminuchja, na koi pripravìse sa sviem gorujstvom særza svoga; primj najpolednja suetotajstva, iſa koieh ſahvagljujuchi Boggu cjù Andjele gdje uſesce pjevatti *in te Domine speravi*, on prjusè drughi redak tega psalma, Andjeli trechj, on cetværti, dok on doghjè ſapjevatì: *U ruke tvoje Gospodinne pridavamti duh moj*, i tega cjassa umrjè (b).

Hodiahu jednom iſ Zaptata ù grad Dubrovnik cetærnesteriza ù plavì, kad ti cjas dunnù silovitti vjettar, koi raſdrjejoj jedra, ottejoj dio vessalaa, i gnu ſanjè ù dalecinu morsku. Pri temmu jaddu ona tuscna cetærnesteriza uſſesce vappiti pomoch B. Gospe, S. Vlasi, i S. Nikolle, komu mogljahuse iſ særza govorechi. S. Nikolla putnice pomoſinas ù to bì-im ugledati sred morskieh vallovaa svjetlost, koja pribliſcivajuchise k' gnimi okruscì-im plav, i ucinì tiscinu okolo gne ſa dvie pedi scirine, i po tom tiscini ona sljeghjè hoditti, kammoje vjettar i morre sillovahu. Drughi dan doghjè ta plav ù Bar, ghdje pociva tielo S. Nikolle. Kad onj obaſnasce, da tu bivaju mochi gnihova osloboditeglja, udiglje punni vesseglja ottidoſce ù gnegovu Zærkvu ſahvalitmu na millost, i prid sviem pukom spovjedahu cjuddo. Marin Barnizio pop upisà, da Nasc Svetaz cestose prikaſciva pomorzim po putu sujetlosti. *Nautis sæpe numero hoc miraculum in mari contingit, ut cum a tempestate, & fortuna adversa jactantur, Divum Nicolaum invocando, deprecandoque, luminaria accensa, & candelas accensas in mari videant.*

Godiscta tissuchju pet stotin, i devedeset i devet biascese uputila iſ Dubrovnika ſa Puglju jedna plav petenesti dan kolovoghja. Kad biahu mallo ne negh sred mora stavìse Plavar, da plav tonjasce, ter bærſo on sa gnekoliko drugaa skocisce ù plavcizu, i odrjescisceje od velike plavi, pak rekosce oniem iſtostalliem ù gnom, dase kaju, erchjese utopitti. Meghju gnimi biasce iſosto i Ivan Qvagljarello biſcegljanin, koi ſavapì S. Nikollu; dabiga oslobodio od utopjenja, i doisto ti cjas doghjèmu na pomoch, i prinjè i velike plavi ù plavcizu reccenoga Ivan na, pak velika plav utopìse sa sviem oniem, koi biahu ù gnom, a mala plavciza doghjè na ſdravglje ù Bar, ghdje svikolizi ucinisce ſahvagljenja S. Nikolli, a ossobito recenni Ivan, koi ostavì obigljeſce tegga cjudda ù gnegovom Zærkvi.

Proscjastoga Zærkovnoga vjeka jedan mladich dalmatin biasce uljeſo ù postavizu veliku, koju biasce tisnuo ù more ù luzi narecenom S. Spassom, ſadabie oplako ù morru; u to dunnù vjettar iſ ſapada (*Garbino*) koiga ottisnù ù more toliko daleko, da ti mladich ne vidjasce kraja. ſavapì on na po-

(a) *Il med. lib. IV. c. XIII.* (b) *Il med. lib. IV. c. XIII.*

Digitized by Google

pomoch S. Nikollu, komu biasce mnoggo obvjetan, i cignascsmuse daga gledda kod sebbe. Ta postaviza mottascese po moru cetærnest danaa, nakon koieh doghjè na ſdravje na Lastovo. Lastovzi prihitisce tegga mladichja, koi gnim pripovidjè svu ſgoddu, ter on otolek ottidè ù Bar ſahvalliti S. Nikolli na millost, i odnesè sobbom duggu od te postavize na obigljeſce cjudda (*a*).

Iſ gnegovieh kostj tece manna, o kojom pisà jedan piesnik: *Ex ipsius tumba manat unctionis copia, quæ infirmos omnes sanat per ejus suffragia* (*b*). Ovega Svetza vidjesce dobre Dusce, da slaſſi ù Ocistiscte (*purgatorio*), i pomaga svoje obvjetnike, jednieh tjescechi, a druſſieh vaddechi iſ Ocistiscta (*c*). Mollim sve Sctioze, i sve inne kærstjanne, koliko najvechje mogu, dabi sljedili ovi iſgled S. Nikolle, i pomagali Dusce ù Ocistictu. Nu Mollechi ja vas ſa Dusce ù Ocistictu, ſa koieh vas mollim? Molljuvas ſa Dusce vascieh Ottaza, i Matteraa, vascjeh Sinovaa, i kchjerii; Vasce brachje, sestaraa, i rodjakaa, vascieh Dobrocinazaa, i priategljaa, napokon vascieh iskærgnieh. Sve recenne Dusce immadu gneki uveſaj s' vammi, koivas imma priteſati, daih uspomagate. Nu najvechi uveſaj jest ovi, da one Dusce Jesu vascja brachja i Sstree ù Issukærstu; da one Jesu Vjerenize boſcie, gljubjene od Boga særcjanom gljubavi, i odmjegnene na vjecno uſcivanje s' Boggom. Dake ako mukke onieh duscjaa, koieh najmagna nadhoddi sve ujedno svjettovne mukke, njesuvas vrjedne gannuti, nekkavaſ ganne boſcie obechjanje, a tojest dachjevam bitti odvrachjena stotina ſa jedan, i darovana vjecna slavva. Pripovjeda Kardinal Bellarmin, da jedan Sin klecjasce na grobu svoje Mattere, i govorasce *ocee nasc* ſa gne duscju: i jednomu Biskupu dobre dusce bi vidjetj, da tom mollitvom oni Sin iſvadi svoju Matter iſ Ocistiscta. Jednomu kaludjeru biasce dopustio G. Bogh, dase povrati na sviet k' svomu Starjescini, i ispovjemu gneka svoja pomankanja, i uſnaredimuse pokorra. Ovi Starjescinna reccèmu: davamti ſa pokorru, da stoisc ù Ocistictu, dok uſbuddesc ukopan. Tad oni kaludjer ſavapì. Vaj nemillì Opatte; vaj pokorro beſ millosærdja! i iſa tegga iſnebìse. Tad kaludjeri skocisce ukopatga pripoſpjescno, ſada magne uſstoi ù Ocistictu (*d*). Jedna od ovieh ſgoddaa uffam, dachjeih ne mallo potisnuti na harnost, a druga na pobogljenje.

Saglavjujem na sværhu, da najvechja dika Dubrovnika jest da gnegovi pærvi ſjdaozi bisce Kærstjanni, koi ſidascega gradom sasma Kærstjanskiem, ù ko-

(*a*) *Antonio Beatillo Geſuvita di S. Nicolà fog.* 347.
(*b*) *Il med. lib. V. c. XIII.* (*c*) *Tromba Cat. p.* 476.
(*d*) *Il med. V. cap. XIII.*

Digitized by Google

ù komu nebì ikad ni templa, ni sctovanja idolskoga, nego vasda zvjettasce ù gnemu Boggosctovje Apostolsko, i Rimsko, cessa radi bivamj na tuku isnjeti ò tiem pærviem nasciem Stariem ono, scto upisà S. Agustin o Velikomu Konstantinu. *Imperatorem non supplicantem Demonibus, sed ipsum verum Deum colentem tantis terrenis replevit muneribus, quanta optare nullus auderet; cui etiam condere civitatem romano imperio sociam' velut ipsius Romæ filiam sed sine aliquo Demonum Templo Simulacroque concessit.* Ta dika Dubrovnika napreduje i dan danascgni, i ussam, dachje napredovati ì unaprieda, ter dachjese vasda pjevati ù Stolnom Zærkvi Gospe Velike ù poglavite svetkovine, *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat. Exaudi Christe.*

POGLAVJE DESETO.

O *Kratku isabranju scivota Issukærstova.*

Budduchi jur prispio rok odkupa svieh gljudskieh narodaa, rok rekoh postavgljen od boscie naredbe, javgljen od Prorokaa, tere cekkan sa òkol cetiri tissuchje godisctaa; nadajuchise svi scidovi primiti Messiu od dana do dana po gnihovu sudjenju, viddjèse roditti oni, koi immadiasce bitti gnegov pridteziteg, Cjovjek doisto cjudestan, glas koga kakono veli Isaia immadiascese cjutti po pustigni, i snascniem ghærlom vappiti. Pripravite put Gospodinov, upravvite rasputize Bogga nascega, erbochjese ocittovati slavva gnegova, i viddjetchje svaka put ispugnenje svieh obechjanjaa. Andio umærli, ò komu Bogh biascese isustio po Malakii Proroku. Evvo ja scjagliem moga Andjela, koichje pripravviti put pridamnom. Napokon novvi Prorok, koi nejmaddè navjestiti Messiu kakono dohodgnega (a takoga biahu blli navjestili svi inni Prorozi) neggo immadiasce gnegu kasati na occigled, kakono ibì; kad viddechi on Jesussa reccè. Evvo jaganza boscicga, evvo onoga koi disce grjehe svjeta. Biva jedan meghju vam, koga nesnate, Ti jest oni, koi imma dochi isa menne. prem da jur biva prie menne, komu ja njesam dostojan odrjesciti remik obuchje.

Snajuse cjuddesa, kojase sgoddisce ù sacechju Ivanna Karstiteglia, koga Andio Gabriel navjestì pridteziteljom Messiniem, i doglasì Zakarii gnegovu roditeglju, koi prem da biasce bio mnoggo napredan ù ljettih, ter immadiasce sarucnizu neplodnizu po immenu Elisabettu, sviem tiem stekobi sina, i immenovobiga Ivannom.

Brojascese scesti mjesez te tegote Elisabetina, kad Andio Gabriel bì poslan od Boga ù Nazaret, da navjesti sacechje, i cjudnovito porodjenje Sina

Bo-

Digitized by Google

Bosciega Onoj, koja bì isabrana od svieh vjekovaa, da usbudde gnegova Matti, i neisgubi Djevstvo. Maria, govorri S. Bernard, posvetivascese Boggu ù najvechjem rascescenju duhovnoga rasgledanja, kadse prikasà gnoj Andio vas ù scjarkom svjetlosti. Ti poklisar nebbeski occitujuchi s' dvora svu smjernost i posctovanje, koje gnoj nossasce ù særzu, cimje rasgledasce Kraglizom Nebba, i semglje, reccè. sdravva Millosti punna, Gospodin s' tobbom, blagosovjena jesi meghju sviem Scenam (*a*). Vidjenje togga Andjela

(*a*) *Andio Gabriel reccè B. Gospi* Ave, *tojest sdravva, illi Raduise Ova siec mosce imatti i ovi rasum* sine Ve *bes jadda, kako* Atteo, sine Deo *bes Boga. Ti rasum prem pristoi Marij Djevi, erbo ona bì saceta bes grieha istocnoga, ter nebì ikad ozhværgnena ni najmagniem griehom, nitti bì ni sa najmagni hip ù nepriateglstvu s' Boggom (a toje pravi, i najvechi jad). Millost svetotvorna, kojom bì ona nadarena od pærvoga gne postanka, ù svomu poeetku bì vecchja od najusmnoscniega bogatstra millosti Svieh i Andjelaa, i Svetaza. Udiglje ona bì pomillovana posnagnem bosciem, tako da biasce gnoj isti cjas i poceti scivjeti, i misliti ò Bogu, i sagljubitga. Gne Duh neochjutchjè ikad ikakva prottivjenja s' putti, koja bì vasda podloscna Duhu, a Duh Boggu. Gne nepristanno rasmiscgljanje ò bosciom dobroti, ljepoti, i inniem isværstnostima ucini-joj isabratti Bogga svoiem Vjerenikom, i Gospodinnom, termu poklonitti Djevstvo s' savjetom svestanniem.*

Jest Boggoslovazaa, koi dærsce, da ti Andio k' gnoj prighjè ù ponochja devadeset i peti dan oscjujaka, ù petak (a ti dan bì stvorren Cjovjek). Velise, da B. Gospu biasce bila obicna dissatse svaku noch ò ponochja na mollitvu. Kolizi dan danascgni ponochjuju s' tascctieh, a i s' grescnieh usroka nespomignuchise, da to dobba nochno bì posvetchjeno sacethjem Sina bosciega, gnegoviem porodjenjem, i priscjastjem istocnieh kragliaa.

Recce-joj Millosti punna. *Ta ispunnost millosti bì najvechja ù Jesussu Boggosjcvjeku, koi jest glava svieh isabranikaa, ter od te gnegove ispunnosti svi primisce, i primatchje do sværhe Svieta. Djeva Maria ko gnegova Matti primì najvetchje od te gnegove ispunnosti, koliko niesù primili ni Andjeli, ni gljudsko jkakvo stvorrenje. Inni pak Svetzi kako S. Ivan Kærstitegl, S. Elisabetta gnegova Matti, S. Stjepan pærvomuccenik, prem daje upisano ò gnima, dasu bili punni millosti, lje alli psimisce toliko, koliko trebovasce gnihovu poslovanju, nu nikad koliko B. Gospa.*

Gospodin s' tobbom. *Na tri nacina bì Gospodin s' B. Gospom, ko gne pomochnik, sasctititegl, i obranitegl, ko nadaritegl millosti, i ko s' gnom sadruscen po putu cjovjecjanstva.*

Bla-

djela ù prilizi gljudskom, sjedigneno s' priveliziem hvalam gnoj isusteniem o gne kreposti smutì najbistriu, i najpodnisceniu od svieh Djevaa, ter gnu pristrascì, tako da nebì podobna pripokritse; nesnajuchi, scto hottiasce snamenovati værsta togga posdrava toliko isvamrednoga. Andio koi to upassì, gnoj reccè. Nebojse Mario, erbo jesi mnoggo gljubjena od Boga, ter nemoscesc immati usroka strascenja. Prihodim k' tebbi; dati navjestim od strane boscie, dachjesc stechi Sina, koi ù svaki nacin bitchje velik, pokli ù isto dobba bitchje jedini sin Priviscgnega. Kako tvoj Sin broitchjese od koljenna davidova, cim ti ista jesi od te hragljevske obitli; nu On nejma usiti na predstoglje po sakonu nasljedovanìa; Krunna, kojamu jest namjegnena, nechje bitti iste værste, kakonosu krunne semaglskieh kragljevaa, koje s' gnimi istiem ghinnu. Gnegovo Possobstvo kragljevsko, kogachje primiti od Boga svoga Otza, nechje immati ikad sværhe. Kragljevatchje nad sviem pukom

Blascena ti meghju scenam. *To blascenstvo gnu dopadè pærvo, er bì ona obogattjena bosciem darim nad sviem i andioskiem, i gljudskiem stvorrom, a pak, er ù isto dobba bì i Matti, i Djeva; scto Isaia narice cjuddom.* Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum, ecce virgo concipiet, & pariet filium. *Inne scenske glave sarucene, ako nebi imalle djeze, bivahu ziegnene ù staromu pismu ko proklete od sakona, er nemogascese roditti od gnihove djeze, illi unucjadi obechjani Messia. Akobi paka bile sarucene, gubilebi djevstvo. Djevizu Mariu i minù proklestvo neplodstva, i neisgubi djevstvo s' ploddotvorstvom.*

Ti dake cjas, kad ona odgovorì Andjelu Buddi menni po rieci tvojom *Duh Sveti od same priciste kærvi B. Gospe stvorrì Tielo, i ù isto dobba stvorrìmu dusciu, koieh Sin Boscii sadruscì nerasdjelivvo, i neismjecjatelno s' boscjanstvom ù samomu svomu bosciemu Sobstvu, i ostaddè bitti pravi Bogh, i Cjovjek. Duscja gnegova udiglje viddjè Bogga, sagljubiga vech od ikkoga, i pocega uscivati; i tako on ko cjovjek bì ù isto dobba i Blascenik s' bosciega vidjenja, i putnik. Vdiglje on sahvalì Boggu na sve dare podjegljene gnegovu cjovjecjanstvu; i udiglje pridadèse Ozu na smært kriscja sa spassenje Svieta. Veli S. Tomas od Aquina.* Quando aptasti corpus mihi, scilicet in conceptione, dixi, ecce venio, venio ut offeram me passioni.

Ovo uputtjenje Sina Bosciega bì potrebnito saziechja podpunna sadovogljenja sa grieh, i saslusceniа na isproscenje boscieh millostii, i saziech, da Cjovjek usbudde stechi kragljevstvo nebbesko, er inacie biobi bio i on i sviet samani stvorren, pokli da nie bio odkupjen od gnega vas narod gljudski, biobiga svega radovo paka.

P

kom ſemaglskoga okoliscja; gnegovi podloſcnizi bitchje istiniti unuzi jakobovi, i sami nasljednizi velizieh obechjanjaa predrecenich Svetiem Patriarkom. Maria, koja ziegnasce djevstvo nad sviem inniem krepostima, cim biascega Boggu ſavjetovala, raſmiscgljajuchi nacin svoga ſcivottovanja sa Svetiem Joſeffom reccè Andjelu, da Ona nedopirasce, kako to otajstvo mogascese ispunniti ù gnom budduchi Ona josc od ranieh ljettaa posvetila svoje djevstro Boggu; a jur mniasce Ona, da nemogahu boravitti ſajedno matterinstro, i djevstvo. Andio, koise nadasce tommu nedopiranju Marinu, gnoj odkrì sve otajstvo, i reccè. Sin, komuchjesc ti bitti Matti ù vrjeme, nechje immati innoga Oza, rasmi Nebbeskoga, od koga bì rodjen prie svieh vjekovaa. Ti nechjesc immati innoga ſarucnika ù tommu uputjenju, raſmi Duha Svetoga, koi budduchi Krepost Svemoguchìa Privjscgnega, tvoritchje ù tebbi plod; kogachjesc ti roditti, i immenovatga jeſussom, atojest spassitegljom. Nestrascise dake od iscta Djevo Sveta, tvoje djevstvo, mjeste sctobise ozkværnullo bivajuchi ti Matti Sina Boſciega, bitchje ſdracnie, i bistrie, ter da viddisc, da nebiva stvari nemoguchje, ni trudne prid Bogom: Evvo tvoja roddiza Elisabetta, kojase vech nenadasce plodstvu radi svoieh naprednieh ljettaa, jurje stekla cedo, i sad jest gnoj scest mjesezaa. Maria uistignena bistriem istomacenjem andioskiem, dabi moglabitti i Matti, i Djeva, ter priduboko ustrjegljena najjcivgliem chjutchjenjem harnosti, podloſcnosti, i podniſcenstva reccè Andjelu. Evvo sluſcbenize Gospodinove, buddi menni po rieci tvojom; prem dasam prinedostojna millosti tolike. Ti cjas iſnebìse Andio; a Duh Svjeti djellovà ù gnom veliko otajstvo, na koje biasce bio gnu pripravio josc od gne neozkværgnenoga ſacechja. Maria ſacè Sina Boſciega, drugo Sobstvo Prisvete Troize, kojese uputì, a tojest bì cjovjek, uſimgljuchi tielo i duscju, kako i mi, ù krilu pripodniſcene, i priciste Dieve. Toje veliko, i neiſrecenno otajstvo, koga S. Ivan Vanghjelista oviem rjecim iſgovara. *Et Verbum Caro factum eſt.* I Riec bì putt.

Pottom Djeva Sveta obaſnà tegotu svoje roddize, dighnùse pospiescno na put, ſazjechja dabi gnu pohodilla, i s' gnomse radovala s' te millosti, kojom biasce bila od Boga nadarena. Poſdravì gnu, potom ulljeſè ù gne dom, i ti cjas, kad Eliſabetta docjù gne glas, ochjutchjè igratti djetescze ù svojom utrobbi od vesseglja, i ostaddè napugnena Duha Svetoga, ser ſavapì. Ti jesi blagosovjena meghju sviem ſcenam, i blagosovjen plod utrobbe tvoje. Od kud menni tolika cestitost, da Matti Moga Gospodinna prighje, menne pohoditti? Pottom cjuh rieci tvoga poſdrava, cedo, koiemsam tescka, uſigrà od radosti ù mojom utrobbi. Blascena jesi, erbosi vjerrovala, dabise ispunnilo ù tebbi, sctoti bì receno od strane Gospodinove. Djeva Sveta videchi, da

Duh

Digitized by Google

Duh Sveti biasce uvjecbo Elisabettu ò svemu otajstvu, spovidjè gnoj pravedno, da Svemoguchi biasce djellovo, ù gnom velike stvari, i osvjedocise i tu, da biasce prem nepodobna svieh tieh millosti s' gne nedostojstva, ter nevrjedna rasgledati dovoglniem sacjudjegnem gnegovo millosærdje neskoncjanno. I slieghjè govoritti. Velicit Duscja moja Gospodinna, i usradovàse duh moj ù Bogu Spassiteglju momu, er pogledà na nisicinu slusebenize svoje. Ah! kolikoje istinito, dase Bogh naslaghjuje, kad hocchje tvorritti stvari velike na usviscenje malieh, ter kolikomu biva ugodno snisicivati oholnike, toliko gljubi usviscjati podnisenike. Jachju bitti togga isgled tværghja, i pokasaj ù vjeke, i ù vrieme: i scto Bogh isabrà menne, da buddem Matti gnegova Sina, tochjemi priteghnuti blagosove svieh narodaa, i ocittovatchje tiem ispugnenje svoieh bosciansivennieh obechjanjaa, koieh predrecè Abramu, i inmieni Patriarzim, i Prorozim.

Nakon tri mieseza, illi oko toliko boravjenja marina sa svojom roddizom S. Djeva vratise ù Nazaret, ghdje ullieše ù svoje sladko pribivalischte, ter muce rasmiscgljasce otajstvo, koga G. Bogh biasce djellovo. Gne podnisenost nebiasce gnoj dopustila odkritti S. Josefu, scto Duh Sveti josc dærscjasce potajno tommu cistomu sarucniku; neggo Josef ossjetise sam po sebbi od tegote svoje priciste sarucnize. Mnise, da G. Bogh hottjè, da Sveti Josef neusbudde snatti do onoga cjassa, scto se opravgljasce ù Svetom Djevi, sazjechja dabi gnegove sacjudjenje bilo pokasaj occitti i cjudnovitoga sacechja sinovgljeva, i matterina djevstva bes prilikovania. Sacciuddise Josef, cim to obasnà; nu nebìmu mochno sumgniti ò komu prigljubovstvu, cim snadiasce boglje od ikkoga værhovittu svetignu djevinu, i savjet gne cistochje svestanne: neggo biasce prighnut vjerrovati, da ona immadiasce bitti ta srechna Djeva, o kojom veli Isaia, dachje poroditti na svjet Messiu. Vjerrovà on, veli S. Bernard hom. 2. sup. Missus est, i chjutchjenjem podnisenosti, poscstovanja slicna Petrovu, kojemu uccini isustitse, odalecise od menne Gospodinne, ersam grescnik; miscgljasce na isti nacin i Sveti Josef, odstupiti od Djeve Svete. Ja ne isricem to kakono moju miso, prilaga Sveti opat, neggo to biva miso Svetieh Otazaa.

Cisti sarucnik sviem tiem nesnadiasce scbobi odredio; kadbi gnu ostavio, alli vratio, tobi bilo gnu osumgniti ù dobru glasu; a nezjegnascese s' drughe strane toliko Svet, dabi s' gnom boravio. Tad Andio Gospodinov prikasamùse i recè: Josseffe spomenise, dasi od obitli davidove, od koje immase roditi obechjani Messia, i nemisli da G. Bogh sarrucite bes usroka s' Mariom Djevom. Cedo, kojem ona biva tescka, i sacèga cjudnovito po kreposti Duha Svetoga, jest Spassitegl svieta, ter jedini Sin Otza vjecnoga,

Digitized by Google

i Messia obechjani. Bogh iſabrà tebbe gnegoviem Cjuvaozom ù djetinstvu, i hraniteglom, ter togga radi bitchjesc ziegnen gnegoviem Otzom. Nestrascise dake boravitti s' Mariom ſarucnizom tvojom; tisi straſcjanin gne cjasti, i djevstva. Kadbi ona ostalla beſ ſarucnika, nebi mogla bitti Matti, ako nebi ostalla ozkværgnena gne cjast. Immenovatchjesc Djetescze Jeſussom, zjechja da uſbuddu poſnatti gljudj; da on gnih imma odkupiti, i spassiti, ter da prihoddi prikaſatse na posuetichjenje radi ſaplachjenja ſa griehe svega gljudskoga narodda.

S. Joſef uvjecban ò najvechjemu vœrhu svieh otajstvaa, i ò dostojanstvu sluſcbe, na koju biasce namjegnen s' nebba, vech gleddasce Djevu Svetu, kakono Matter Spassitegljevu. Gljubav gnegova prema istomu Spassitegliu uſmnoſcjascemuse po raſloghu svoga posctovanja. Scto G. Bogh iſabrà Joſefa ſarucnikom boggorodiciniem, nebbì ſa inno, neggo dase on vechma podniſci, i posveti.

Djevi Svetoj bì deveti mjesez gne tegote; kad Augusto Vladategl Ceſarstva rimskoga hottechi ſnatti broj svoieh podloſcnikaa narredi, da svak uſbudde opovidjeti svoje imme ù oni grad, iſ koga biasce iſteko. Na posluh ove poveglje S. Joſef odjelise s' Djevom Svetom iſ Gallilee, i ottidè ù Betlem, grad koljenna Judina, ziechja dabi tu opividio svoje imme; erbo biasce bio od obitli davidove nisćta magne, neggoli svoja ſarucniza. Nebivsci gnimi mjesta ù gostignizah, biahu usillovani ſaklonitse pod gneku spillu, illi pechinnu, dabi bili ù pokrivenu; a ù tu spillu sprachjahuse sexane, i inna, ſcivottinna tere ona biasce staja gneke bliſcgne gostignize. U tommu mjestu Sin Boſcii, vœrhovitti Gospodar svega Svieta, Issukœrst, Messia od naſad mnoggo vrjemena cekani hottjèse roditti obiruchi sebbi prie tu siromascku staju, neggo najbogattie polacce velizieh Gospodaraa. Sveta Djeva, koja biasce gnega rodilla beſ bollesti, tere napredovasce bitti najcistia od svieh Djevaa, ſavì gnega ù povoje, ter nebiusci gnoj koljevke, poloſciga ù jasli (*a*).

U isto

(*a*) *Djeva Sveta obaſnà po nadahnuchju Duha Svetoga, da biasce bio prispio rok gne porodjenja, koje bi ù nedjeglju na ponochja dvadeset i peti dan prosjencja. Ona beſ da nejmadiasce potrebe od ikoga, primiga ù svoje ruke, povièga, i poloscì ù jasli. U tom pechinni, illi spilli biasce vo, i osso, koi poſnadesse boſcie Djetescze gnihoviem Stvoriteglom, kako jur prorokovà Izaia na, pog.* 1 Bos cognovit possessorem suum, & asinus præſepe Domini sui. *Takodjer i Abakuk na, pog.* 3.

Zœrkva Sveta svetkuje tri porodjenja. Jednoje S. Ivanna Kœrstitcglja, koi kako ſojeſda Daniza javvise Svjetu. Drugoje B. Gospe, koja kako zora svanù

Digitized by Google

U isto dobba, kad Spassitegl roddìse, gnekolizi pastjeri, koi nespahu, neggo cjuvahu naiſmjenize stadda ù bliſcgnieh gnivvah, iſnenada ostadosce obasjani svjetlosti velikom, s' koje pristrasciscese i vidjesce Andjela gospodinova, koi gnim reccè. Nemojtese pripaddati, erbo prihodim navjestiti vam veliki uſrok vesseglja, od koga bitchje udionik vas puk. Spassitegl, koi jest Issukærst Gospodin, roddìse danaske ù gradu davidovv. I evvo vam ſnamegna, koiemchjete gnega poſnatti. Iſnachjete Djetescze povito povojom, i sloſceno ù jasli. U to isto dobba bì gnimi cjutti veliku voisku nebbeskieh duhovaa, koi pocesce hvaliti Bogga, i govoritti, ſlavva ù viscgnih Boggu, i na ſemgli mir gljudim særza pravedna. Pottom nestaddè te vojske nebbeske, pastjeri, pospjesciscese ottiti ù Betlem, ghdje naghjosce Mariu, i Josefa s' Djetesczom, koi leſcjasce ù jasli. Viddjesce onj svoiem occima, svescto biasce gnimi receno ò tommu boſciemu Ceddu, ter i svi koiem bì to doglàsceno, bisce veoma ſacjudjeni s' onoga, scto biasce bilo gnimimi navjescteno od pastirah (*a*). Kako dake poklonisce, svoja poscovanja Boſciemu Djetesczu, i gnegovoj Matteri, vrattiscese slavvechi Bogga, i raſglasujuchi cjuddesa, koja biahu vidjeli, i priteſahu na ſacjudjegne svieh, koiem to povjedahu; a ù toliko Djeva Sveta opomenivascese od svieh tieh stvarih, i sama sobbom raſgovarascese u svom særzu.

Kako radi naredbe ſakona moiſessova sva djeza muscka immadiahu bitti obreſana nakon osmi dan iſa gnihova porodjenja, budduchi G. Bogh to najpærvo ſapovidio Abramu, a pak svoj gnegovoi nasljedbi, tako Djeva Sveta, i Sueti Joſef hottjescese podloſcitti tommu istomu ſakonu; ter prem da Sin Boſcii nebiasce duſcjan obluſcitti ti ſakon, sviem tiem kottjè gnega ispunniti, i nakon osmi dan bitti obreſan, i ſaſvan immenom Jeſussa, koje imme bì receno od Andjela, prie neggo gnegova Matti biasce gnega i ſacela (*b*).

S. Djenù *umærliem*: *Trechjeje Sina Boſciega, koi kako Sunze prosvjetli Sviet*. Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

(*a*) *Sidè Andio s' nebbesa vas okruſcen svjetlosti ſa navjestiti Pastirom, koi tù bliſu biahu, to porodjenje Sina Boſciega, koi pospjescno prighjosce, poklonisceniuse, i spovighjoscega Boggom. Govori Beda, da do tada nebiasesse ikad objavio Andio ù svjetlosti, Pærvoozim, i Prorozim, alli komu innomu ù ſtaromu pismu.* Nusquam autem in tota testamenti serie reperimus Angelos, qui tam sedulo aparuere patribus, cum luce aparuisse. Sed hoc privilegium recte huic tempori servatum est, quando exortum est in tenebris lumen rectis.

(*b*) *Mnise Obchjenno da bì obreſan ù istom pechinni, gdhjese roddì, od S. Jeſefa*

Digitized by Google

S. Djeva, i S. Joſef josc boravjahu ù Betlemu, kadse viddjesce uljestiti ù Jeruſalem tri kraglia mnoggo raſumna ù ſvjeſdosloviu, koi prighjosce iſ dalezieh stranaa iſtocnieh, ter iſkahu, ghdje pribivasce kragl ſcidovski stopærva rodjen, vellechi, viddjesmo ſvjeſdu gnegovu ù istoku i prighjosmo poklonitise gnemu. Graghjani Jeruſalemski ſacjudiscese s' tegga ispitivanja koje, promutì duh Iruda onda kragljujuchjega ù Judei. Tim recenni Irud skkupì værhovitte Svetchjenike, i Nauciteglje ſakona, dabi obaſno od gnih, ghdje immadiaſcese roditti od gnih nadani Messia; erbo værlo dobro raſumiasce, da on biasce ti, koga kragli istocni iskahu, i narizahuga kragljom ſcidovskiem. Odgovoriscemu, dase immadiasce roditti ù Betlemu po iſustenju Proroka Michee: I ti Betleme Judin niesi naimagni meghju poglavittiem gradovim judiniem, pokli istechje iſ tebbe Provoditegl, koichje vladati pukom moiem Israelskiem. Tad Irud dovedè pridase upotaj ta tri kraglja, i pomgnivo iskuscjà od gnih vrjeme, ù koje biahu vidjeli ſvieſdu, i poſciglju-chi gnih put Betlema reccè. Ighite, i iſctite sa svom pomgnom Djetescze, ter kad uſbuddete gnega iſnachi, doglasitemi, nekka i ja prighjem poklonittise gnemu. Pottom digoscese iſ Jeruſalema ti kragli, i uputiscese put Betlema, ti cjas isteceim ſvjeſda, kojase, bila gnimi pokaſala ù istoku, ter s' gne vidjenja biahuse obeselili toliko, koliko gne nevidjenje, cim boravjahu, ù Jeruſalemu, biasceih oſcjalostivìlo. Ta ſvjeſda napredovà hoditti prid gnimi kadse onj pribliſcivahu k' Gradu Betlemu, dokse ustavì prem nad mjestom ghdje pribivasce Issukærst. Uljeſosce ù dom, i naghjosce boſcjanstveno Djetescze sa svojom matterom, i mjeste sctobise promutili zjech siromasctva togga Djetescza, i gnegove Mattere, ter josc, i zjechja mjesta, ù komu boravjahu, prosvjetgljeni od unutærgne svjetlosti, i punni ſcive vjerre paddosce nizi prid Spassiteglja, i pokloniscemuse sa sviem poſnagnem boggocjastja, i pri-

sefa, i pri temmu obreſanju nadjedemù on imme Jeſus, kakomu biasce bilo navjeſcteno od Andjela. To imme hocchje rieti Spassitegl; alli ne ù vrjemenitomu dobru, ni samoga puka israelskoga, kakvi bisce Jeſus Nave, Sidrak, i josedek, alli kako bì Patriarka Josef od jeghjupske ſemglje, nego on biva Spassitegl od Duscjaa, i u duhovnomu dobru, i svega okolſticia svjetovnoga, kakvaga predrecè Patriarka Jakob, kad umiruchi iſrece. Salvatorem tuum expectabo Domine. Gen. 49. *Ovo prorocjanstvo nemoſce pastiti na njednoga sloboditeglja puka israelskoga po tomacenju kasdeiskomu, nego na samoga Messiu* (*).

(*) *Meditaz. Spirituali sopra la Vita di Cristo del P. F. Luigi Granata pag.* 43.

Digitized by Google

i prinesoscemu darſlata, Tamjana, i Mirre po predrecenju prorocjanskomu, i potom tako pocjastisce Spassiteglja rodjenoga, termuse poklonisce, vratiscese k' svoiem mjestim ne priko Jeruſalema, erbo biasce gnimi nareghjeno ù san, da nebuddu tammo ottiti, ghdje pribivasce Irud, Pokli Andio isti biasce gnimi odkrio hudo odlucenje Irudovo ò boſciemu Djetesczu (a).

Dieva Sveta, i S. Joſef, koi s' privelikom pomgnom biahu obsluſcitli ſapovjed obreſanja, nebisce magne pomgnivi obsluſcitti inne dvie, pærva koieh utiscasce Mattere, a druga gnihove sinove pærvorodjenike. Jedna nareghivasce rodigljam, ottiti ù templo radi ocistjenja, i prikaſati ſa sebbe janza na posvetchjenje, illi mjeste janza dva ptichja golubigna illi dvie ghærlize. Druga nareghivasce, dase uſbudde poklonitti Boggu Sin pærvorodni, a pakse iskupiti pjeneſim. Ni Maria Djeva, ni Djetscze Jeſus bisce duſcni podloſcitise tommu ſakonu, koi gnih netiscasce, sviem tiem Obboiza hottjescese podloſcitti. I tako budduchi prosclo cetærdeset danaa iſa porodjenja, Djeva Sveta ottidè ù Hram Jeruſalemski, i donjè Jeſussa, ter prikaſà na posuetchjenje dvie ghærlize, illi dva ptichja golubigna po naredbi Gospodinovom, a podaddosce na iskup svoga dragoga Sina pet Sikla, a tojest pet pjeneſa evreiskieh.

Kad biahu ù templu prighjè tu po nadahnuchju duha Svetoga dobri Staraz immenom Simeon. Koi biasce Cjovjek pravedan, i boggobojech, i koi uſdisasce nepristanno to doscjastje Spassitegljevo, ter komu G. Bogh biasce obechjo, dachje utjesciti svoj puk. Isti duh Sveti, koi biasce gnega nadahnuo na poſcjudu, i nadanje spassitegljevo, josc biascemu obechjo da nechje umrjeti, prie negh uſbudde vidjeti istoga Spassiteglja. Tad kad Djeva Sveta, i Sveti Joſef donesosce boſcjanstvenno Djetescze ù templo, ti Sveti Staraz nadahnut

(a) *Nàjstarii od ova tri kraglja; kako govori Beda, koga svjedocjanstvo donossi Suarez tom. 1 disp. 14 sec. 1, bì Melchior dugghe, i sjede brade, i poklonìmu ſlato. Sredgni Baldasar zærgnomanast, i opor* Barbaro, *i pokloni Mirru. Najmlaghi bì Gaspar nazærljen, i beſ brade, i poklonimu tamjan. Onj doghjosce ù petak obnoch illi trinesti dan, illi nakon godiscte, illi nakon dva iſa rodjenja djevina. Riec-je, da onj bisce obſnagneni od prorocjanstva balaamova ò tom novom ſvjeſdi, i bisce primjeni klecchi, hottcchiih Boſcii Sin pærvo podniſciti, a pak primiti, scto Pastiri bisce primjeni ostojke, ù koliko biahu bili podniſceni. I doisto tonaſ usi i S. Vandjeglje.* Qui se humiliat exaltabitur. *Ova tri kraglja po smærti Spassitegljevom bisce prosvjetgljena Vjerom od S. Tomme Apostola, i pomagahumu techi novve kærstjanne po Persii. Gnihova telesa poscttujuse ù Kolonii.*

Digitized by Google

dahnut od Boga ulljèse ù 'ti Sveti Hram sustrettè boscjega Sina, i usèga ù naruce svoje, ter blagosovì Bogga, koimu ijværscjasce obechjanja, i nesaiskà inno ù gnega, rasmi samu smært, cim biasce vidio na occigled Spassiteglja, koga Bogh immadiasce kasati na otvoreno sviem puzim, nekkabi bio svjetlost narodaa, i slavva israelova.

Josef i Maria bisce mnoggo sacjudjeni zjech svega onogà, scto gledahù, i sluscjahu, kad Simeon obrachjajuchìse k' Svetoj Dievi teccè, da Djetescze od gne Boggu poklogneno bilobi na ossudjenje, i na spassenje mnossieh ù israelu; terbi bilo kakono samjera prottivogovora. Dusciu tvoju o Djevo prostrjelitchie mac bollesti, zjech dase usbudde odkritti, svescto mnossi mìsle ù unutærgnemu svoieh sætzaa.

Cim Simeon Sveti to prorokovasce Svetoj Dievi, viddjèse uljesti ù templo gneka Sveta Udoviza Anna od osamdeset i cetrì ljetta, koja biasce bila nadarena prorokovanjem, i pribivasce nepristanno ù templu slussechi Boggu dan, i noch ù mollenju i postenju. Budduchi ona vidjela Djetescza Jessussa ù narucju Simeonovu posnaddèga istiem Duhom, koiem biascega posno i Simeon, ter tako prosvjetgljena od Boga prossù hvale i sahvagljenja Gospodinnu, ì ussjè govoritti o boscjemu Djeteszu sviem oniem, koj cekahu gnegovo doscjastje nepristajuchi glasiti varhovito blagotrorstvo, koiem Bogh biasce pomillovo sviet (a).

Dieva Sveta, i Sveti Josef budduchi ijværscili naredbu sakona vratiscese ù Gallileu k' Nazàretu, mjestu gnihova stanovanja, nu nepristadosce tu sa mnog-

(a) *Ovi sakon od prikasanja pærvorodjenskoga bi naredjen na uspomenu oslobodjenja israelskoga od robstva jeghjupskoga, kad G. Bogh biasce strattio sve pærvorodjenike jeghjupazaa, i pri tom bjedi onj ne samo pusctavahuih, da ottidu ij gnihove semglje, nego josc davahuim svecto u gnih pitahu, saziechja dabì prie osticli, i ne napalla na gnih koja novva tuga s' gnihova okærtjenja. Dieva Sveta hottjè podloscitse sakonu ocistjenja pærvo sa sljediti isgled svega Sina, Koise hottjè podloscilti sakonu obresanja. Drugo da nebi celjad mærmoscila, zieneshie muscjattom. Pri temmu ocistjenju ona poklonì dva ptichja illi golubinja, illi dvie ghærlize, ere biasce ù bichju siromaskomu; a jur biasce ona rasdjelila ubossiem sve dare gnoj pridane od istocnieh kragljaa, ukoliko i ona i S. Josef scivjahu na siromassku usdajuchise ù boscie providjenstvo. Trechje er obasnà po Duhu Svetomu, da o gne Sinu govoritchje ocitto, i prid sviem pukem S. Simeon, i Anna udoviza. Tù recenni Svetaz prorokovà Blascenoj Gospi, dachje titti ona prigorko ogorcena s' gnega; pak ù recennoga Sina Bosciega saprossì sebli smært, sada nebi vidio, kako govorri S. Timoteo nemillost*

sci-

Digitized by Google

mnoggo vrjeme. Progonstva prorokovana od Simeona neſadoznisecese, uſcechse suproch Spassitegliu. Prossùse po gradu Jeruſalem, svescto biascese ſgodillo ù Hramu, i doprjè ti glas do Irudda. Ti Nemilnik prilagajuchi ova cjudnovita djellovanja k' onomu, sctomu biahu rekli Kragli istocni, poſnaddè, da ti kragli jur biahu gnega privarrili, rer da Djetescze navjescteno od cjudnovjte ſvjeſde oniem innostranzim kakono novi kragl ſcidoviki, biasce ti beſ sumgne, koga dostojanstvo kragljevsko potvardìvascese, cim gnega spoſnadosce ù Hramu praviem Messiom. Sva gnegova gljuttina josc vechma raſceſcese; rer gnegovo oholstvo, erse vidjè privarren ù pærvomu ſlomiscgljenju, i odlucenju, nasvjettovà gnega na poraſenjè nemillo, i inokupno sve muscke djeze do dva godiscta, mislechi ti Oholnik takiem nacinom pogubitti Onoga, koi jedini biasce uſrok gnegova uſtrascenja. Nu G. Bogh, koi ometa najuputjenia gljudska odreghjenja, kadmuje ugodno, pritærghnù te sve gnegove ſamjere hude, i opake.

Andio Gospodjnov obſnanì Joſefa ù san o tom nemillom odluzi irudovom, a tojest, da iscte usmærtiti Jeſussa, termu naredì, da ti cjas uſme Djetescze, i matter gnegovu, terse ſakloni ù jeghjupsku, ſemglju, i da boravvi tammo, doklegodbimu bilo naredjeno, mochse povratiti ù rodnu ſemglju. S. Josef ù ti cjas oſvàsse na tu naredbu, i diſcèse na put tu istu noch, ter ottidè ù jeghjupsku ſemgliu, ghdje priboravì do po smærti recennoga ſlosiinika. Starina ghærcka prlmjena od Svetoga Atanasia, i od Sozomena veli, da pri ulaſenju spassitegljevu ù jeghjupat svi himbenai kipi boggovski te dærſcjave oboriscese, beſ dase neſnadiasce tada uſrok te ſgodde. Rjecje, da Jeſus biasce osto ù Gradu narecenu Ermopoli, i kaſcese josc danaske meghju Kaerom, i Eliopolim mjesto ſvano Matara, ghdje biva tocillo voddeno, ù komu zienise, da Dieva Sveta prasce pærteno haglinne djetescza Jeſussa, i to mjesto biva posctovano od sve dærſcjave. Boravjenje spassitegljevo ù jeghjupskom ſemgli posvetì tu srechnu dærſcjavu, koja paka bì pribivalisce Svetazaa, i stan toliko tissuch plemenittieh Pustinjakaa.

Pottom doghjè Djetescze Jeſus ù jeghjupat, uccinì Irud strattiti svu muscku djezzu do dva godiscta ù Betlemu, i bliſcniem mjestim: To ubjenje bì najneugljudnie djello od svieh nemillieh djellaa do onada tvorenjeh. Naucitegl Salmeron veli, da bisce ubjeni cetærnest, illi okol toliko tissuch djeze, i tjem

ſcidovsku suproch gnemu, ni bollest matterinu ſajedno s' gnim propetu ò kriſcju. Dimitte nunc obsecro Domine ne videam judeorum in te facinus, & matrem tecum clavis crucis affixam (*Orat. de præs.*) (*)

(*) *Ecclesiastico provveduto del P. Casimiro pag.* 77.

Digitized by Google

tjem ubojstvom posvetchjeni na cjast spassiteglſjeva rodjenja. Irud ne ſcivjè mnoggo vrjemena iſa te nemillosti necjuvene od proscjastieh vjekaa, neggo umrjè nakòn jedan, illi dva mjeseza najgubeſgliviom, i najbolestniom smærti, da taka nevidjèse na svjetu do tada. Mallo poslje iſa poraſa Svetieh Mladjenaza budduchi obsjedden od nemochi necjuvene provrjè i gnegova tiela neiſbrojni broj smærdechieh zærvaa, koi toccechiga cjnjascemu oddisati nepodnosivviem smradom. Nastojà on, sama sebbe smaknuti s' togga, zjechja dabise oslobodio od svoieh bollestj. Ogagn tihi, koise nechjutchjasce s' dvora, veli povjedategl Joſef, paljascega, i osuscivasce iſ nutra. Morjasce gnega glad strahovitti; tako da nemogascega iſcta nassititi: gnegova unutærgna biahu sva rannava, i uſrokovahumu bgljuvanje s' natteſanjem sillovittiem, i s' bollestim prigorokom; sve gnegovo tielo biasce ghnjeſdo Zærvj, i obchjenno raspadanje gnegova tiela tako smærdiaſce, da nebiasce nacina, mochse pribliſciti k' gnemu. Iſa kako biasce istoccen ſciv od Zærvj, ti ſlosilnik umrjè uttopjen ù jaddih, i ù neuffanju, pritisnut najgljuchjom mukkom ziechja svoje prisærditte nemillosti.

Bivsci umro Irud, Bogh ti cjas doglasì tu smært po Andjelu S. Joſefu, cim prikàſmùse ù san, i reccèmu: ustanni, uſmi Djetescze, i gnegovu matter, terse vratì s' gnimi ù ſemglju iſraelsku, erbo njesu ſcivi onj, koj iskahu otteti ſcivot boſcjanstvenomu Djeteszu. S. Josef posluscjà, i dighnùse ti cjas na put, terse uratì ù judeu: nu budduchi docjuo putom, da Arkelao Sin itrudov biasce nasto svomu Ozu, bojechise, da ti Poglavar nebi bio jednako osumgnen, kakonomu i Otaz, nesmjè ſadærſcjatse ù bliſciſctu Jeruſalemskomu, negh bivsci primio ù san novvi glas s' Nebbesaa, ottidè ù Gallileu, i uſſè opet pribivati ù Nazaretu svojom starini, ukoliko bìasce receno o Spassiteglju od Prorokaa, veli Vanghjelista, nekkabise ispunnìla ta prorocjanstva, a tojest da on immobiſe narizati Nazaraninom, prem da nebiasce bìo rodjen ù tommu gradu.

Sasve Vanghjelisti nepovjedaju ikakve stvari ò djetinstvu Spassitegljevu, lasnoje obaſnatti, da to gnegovo djetinstvo nebjasce bilo ni magne sveto, ni magne cjudnovito od innoga dobba ſcivjenja gnegova umærloga. Gnegov raſbor nebiasce ſadærſcjan od mladoljestva, zjechja dabise raſueſo napredovanjem godisctaa, cim on po bichju biasce isto ſnagne, i mudrost nestvorrena. Jeſus biasce djetescze dobbom, nu nebì ikad taki raſumom. U najpærvi cjas gnegova ſacechja biasce pupak boſcjanstvenni, Zvjet nebbeski, prut Jesseov, nad koiem, kako veli Isaia, pocivasce Duh Gospodinov, Duh mudrosti, i raſumjenja, Duh svjetta, i jakosti, Duh ſnanja, millostivosti, i straha boſciega.

U to-

Digitized by Google

U toliko Djetichjak boſcjanstvenni : rastjasce, i utværdivascese biusci pun ſnagna, i millosti, ter kad bì dvanesteroljettan, doghjè ù Jeruſalem, sa Svetom Dievom, i sa Svetiem Joſefom, koi ighjahu svaku goddinu ù ti grad na svetkovinu vaſmenu. Bivscise sværscio ti blaghdan, cim vrachjahuse, Jeſus ispustì gnih ottiti; a on ostaddè ù Jeruſalemu, beſ dase onj njesu ni stavilj od togga; ù nacjn da vrachjajuchise beſ gnega mniahu, da on ighjasce illi prid gnimi s' koiemgod od gnihova druſctva illi ſa gnimi. Nu prid vecer kad doghjosce na gostignizu, nenaghjoscega tù. Uratiscese dake ù Jeruſalem, terga iſnaghjosce ù Hramu, ghdje sjedi posred Nauciteglja sluscjajuchi, tako da svakse cjuddjasce gnegoviem ſnagnem toliko raniem, koje sjevasce iſ gnegovieh odgovorih. Djeva Sveta, i Sveti Joſef necjughjahuse magne odgnih. Gnegova milla matti budduchimu, odkrilla, koliko briſcno biahu gnega iskalli, odgovorì on obrachjajuchise k' Obboizi. Sascto biste mucni s' menne? Niesteli ſnalli, daje moja duſcnost ſabavgljatse ò stvarih, koje utiscu slavvu moga Oza (a)? Iſlaſechi on iſ meghju skuppa vratìse s' gnimi ù Nazaret. Vanghjelje vech ne povjeda ikakve stvari ò skrovenu ſcivgljenju Jeſussovu do trideset ljettaa; neggo samo da biasce iſværstno podloſcjan Svetomu Joſefu, i Svetoj Dievi, ter da na raſlogh nepredovanja ù ljettih rastjasce on ù ſnagnu, i millosti prid Bogom i prid Gljudem; a tojest da ureghivasce svoje ſnagne, mudrost, i Svetignu po vrjednosti svoga dobba, kakono ù komu biasce.

Cjuddoje, da Sin Boſcii nebivsci bio doscjo na ovi sviet ſa inno, neggo dabi proslavio Oza svoga, radechi ò spassenju gljudskomu, biasce iſtrajo ù ſabiti vechi dio Svoga ſcivota. U to sve vrjeme nemogasceli on obiti vasko lik sviet, prosvjetliti narode svoiem naukom, priteghnuti gnih svoiem iſgledom, prighnuti gnih kroſ svoja cjuddesaa, i prosvjetliti na spoſnagne boſcie? Scivot skroven, i potajan immadiasceli bitti ſcivot Messie? Staliscte jednoga dævotescgljara biasceli, alli ne podobno pribivanje Spassiteglju svjeta? Trjebaje, da tako budde, erbo oni, koi jest ista mudrost, i netvori iscta, scto nebiva ſdruſceno s' raſborstvom sværsceniem, tako ossudì (b).

U to-

(a) *Duh Sveti nadahnù Blaſcenu Gospu, i S. Ioſefa, dabi iskalli boſcjanstvenoga Djetichka ne po tughiem kuchjam, nego ù svomu Dommu, tojest ù templu, i daga tu udiglje iſnaghju. Tko dake ſcjudi i ſnachi Jeſussa svoiem pomochnikom pri potrebah, nekkaga iscte ù gnegovu Dommu, tojest po zærkvam, i tuchjega beſ sumgne iſnachi.*

(b) *S. Justin Mucenik upisà, da Issukærst, cim ſciviasce sa svoiem zigneniem Ozom S. Joſefom, pomagascemu tessati lltese ſu branja, i jarme na nauk,*

Digitized by Google

U toliko budduchi prispio rok, kad Predtezitegl immadiasce opravgljati djellovanja svoje sluſcbe, Ivan iſidè iſ svoje pustinje, ghdje biasce istrajo, ò kol dvadeset i sedam ljettaa hranechise prugovim, i meddom diviem. Doghjè na krai rieke Jordanove, pripovjedati pokajanje, i kærsctenje værscechi poslovanje Predtezitelja Issukærstova, pripravgljajuchimu pute po prorocjanstvu iſainu.

Kakono svak prihodjasce k' Ivannu, dabi bio kærsćten, tako i Jeſus doghjè iſ Gallilee, ſaziechja dabi i on primio to kærsctenje Ivannovo, nareghjujuchi Bog te sve stvari, radi dabise ocittovo gnegov Sin prid svietom. Sveti Ivan prosvjetgljen svjetlosti værhnaravnom poſnaddèga Messiom, i svoiem Posvetitegljom josc ù krilù svoje Mattere, prem daga nebiasce do tada ni vidio. Smuchjen, i priſacjudjen recceni Predtezitegl na pogled podniſcenstva Jeſussova toliko priſamjernoga smjerno nevascese iſpærva, podatti kærsctenje onomu, koi biasce Jagagnaz boſcii, ter koi diſasce griehe svieta; i ſato reccèmu: Tot ti da prihodisc k' menni, i hoccjesc, da tebbe ja kærstim? Toli ne pristoì, da ti kærstisc menne? Nu Jeſus odgovorìmu, da ono biasce otajstvo, koga on immadiasce iſpunniti, i reccè: Mennise prittoj, ſdruſciti s' grescnikom, cimse gnimi uſprilicich! Pustime, nekkase ovako uſpodniſcim: ne prighjoh, nagovarati sviet na krepostno ſcjvgljenje samo s' rieci, nu i podatmu togga iſgled djellom. Sveti Ivan vas smuchjen s' onoga, scto iskasce od gnega Spassitegl, podloſcìse, i poddadèmu kærsctenje.

Pottom Spassitegl biasce iſiscjo iſ vode, uſſèse molliti na kraju rjeke, i ti cjas Nebbose rastvorì, i Duh Sveti sidè vidivvo na dagn pod prilikom golubize, terse cjù glas s' Nebba: Ovi jest moj Sin gljubjeni, ù komuse blagovolih. Ovo bì pritværdo svjedocjanstvo, i kakono ocitto raſglasenje gnegova poslanja. Tim mjeste sctobise vratio ù Nazaret, Duh Sveti, koiem bì on napugnem, odvedè gnega ù pustignu. Tu dake priboravì cetærdeset danaa, i nochij beſ ikakve jesce i pichja ſabavgljen priduboko ù privisokomu raſgledanju duhovnomu, koje raſgledanje biva prava hrana dusce. Nu prie negh pocè kaſati na otvorenò djellovanja svoga ſcivjenja ocittoga, hottjè pridobitti napastnika, i oslabiti tom svojom dobiti sva napastovanja, koiem svoi sluſc-

da Cjovjek nejma dangubiti na Svietu, ni pusctavatse po ſlu. Jeſus Joſeph Fabri filius solebat, dum inter homines degeret, aratra fabricare, jugaque, ut per has figuras justitiam doceret, & re ipsa fugam otii: *Emisen veli, da danguba, jest nepriategliza dusce, koja i goi ſlosti, i ubia kreposti.* Otiositas animæ inimica est, quæ & vitia nutrit, & virtutes necat.

Digitized by Google

sluſcbenizi vjerni immadiahu bitti iſa togga naszertani, dopustì Djavlu, da uſbudde gnega napastovati.

Budduch pripostio Spassitegl ziele cæterdeset danaa, i nochi hottjè ogladnjetti. Tada Napastnik pribiiſcjuchise k' gnemu reccè; Akosi Sin boſcii, ſapovighj oviem kamenim, dase pritvoru hljebbom. Jeſus odgovorì. Upisano jest, da cjovjek neſcive ò samomu hljebbu, negh i ò svakom rieci, koja iſhoddi iſ boſcieh ustaa. Djavvo neiſgubìse pri tako mudromu odgovoru; Nastoja odnjeti gnega ù Sveti grad, budduchi isti Sin boſcii to gnemu dopustio. Uſnjèga dake poværh templa, i reccè. Akosi Sin boſcii, kakonose veli, sunnise niſdoli, nejmascse od iscta strasciti, erse scti: On ſapovidjè Andjelom, da te uſbuddu cjuvati, i onj nositchjete ù narucju, da tvoja nogla nenastupi na kam. Jeſus odgovorì: Jest i k' tomu upisano: Ne iskuscjavaj Gospodinna Bogga tvoga. Djavvo, koise cignasce nenapastovati ſa inno Spassiteglja, nego dabi obaſno, biasceli on, alli ne, istiniti Messia, cim nadhodjasce prem sve inne gljudi, uſimgljuchi smionstvo oblasti, kojumu isti Bogh podavasce, da uſmobudde gnega prinositti, kudkodbi hottio, i radi togga pocignuchi vjerrovati, da kadbi on bio Issukærst, nebi propustio, da on uſimabude toliku oblast nad gnim, odnesèga josćter na poværsc gore veoma visoke, odklemu pokaſa sve kragljevine svjettovne s' gnihoviem bogat stvim, i immadè smionstvo, rjetmu. Datchjuti svesćto viddisc, ako padavscì pridame poklonisćmise. Sin boſcii raſgljuchjen suproch dudobi na riec toliko poghærdnu iſustìse kakono Gospodar. Ighi od menne Sottono, erje upisano: Poklonitchjescse Gospodinnu Boggu tvomu, i sluſcitchjesc gnemu jedinomu: Tad Djavvo sasma ſabuscen, i ſasramjen odstupì; i ti cjas prighjosce Andjeli, i donjesoscemu jesce nakon toliko dugga postjenja.

Spassitegl budduchi iſiscjo iſ svoje pustigne doghjè do mjesta, ghdje Ivan pripovjedasce, i kærstjasce. Ti Predtezitegl vjerni nepristajasce govoritti ò Messii oniem, koi gnega sliscjahu, ter vappiasce na vas glas, da on samo biasce Navjestitegl, i Glasnik Messie. U toliko pukse omiscgljaſce, dabi on po srechi mogo bitti Issukærst. Ovo miscgljenje puka prossùse do bærſo do evreiskieh Poglavaraa; Poslascemu dake Svetchjenike, Levite, i Farisjee, nekkabi gnega pitali; jedalie on Issukærst, alli ne? Nu Ivan gnimi odgovorì otvoreno, i raſumno, da on nebiasce ni Issukærst, ni Ilia, ni Prorok; Jasam, gnimi reccè, glas vappiuchjega ù Pustigni: Upravvite put gospodinov, kakono reccè Iſaia Prorok. Jaſcto dake kærstisc, rekoscemu, kad niesi ni Issukærst, ni Ilia, ni Prorok! Odgovorì Predtezitegl Sveti: Ja kærstim samom vodom; nu biva meghju vam, koga vi nepoſnajete: Ti jest oni, koi imma dochi poslje menne, ter koi biva prie menne, nittisam dostojan

Digitized by Google

jan odrjescitmu remik obuchje. Tichje vas kærstiti Duhom Svetiem. Viddechi Ivan sutra dan, prichi k' sebbi Issukærsta, reccè oniem, koi prid sobbom namjerahuse: Evvo Jaganza boſciega, evvo onoga, koi diſce griehe s' vieta. O gnemu rekoh, dachje dochi cjovjek poslje menne, koi bì prie menne, erboje mnoggo starii od menne. Ja po menni neſnadiah, daje on taki; nu tko menne poslà, reccèmi, da oni, nad koiem viddiobi siti Duha Svetoga, kærstiobi Duhom Svetiem: ja vidjoh siti Duha Svetoga na dagn, i svjedocim, da on jest Sin Boſcii.

Biasce Ivan josc i sutra dan ù istomu mjestu sù dva ùcenika svoja, ì vidduchi prochi Jeſussa reccè: Evvo jagnanza boſciega: Cjujuchi to dva ucenika sljedisce Jeſussa. On obrachjajuchise k' gnimi ùpitàih, tkoga iſctete? Odgovoriscemu. Nauciteglju. poſciudnismo ſnatti ghdje biva tvoje pribivalicte. Prighite, reccèim, i vidjetchjete. Ottidosce, i priboravisce s' gnim vas oni dan. Jedan od te dvoize na imme Andria, pottomse odjelì od Spassiteglja, ottidè iſnachi svoga bratta Scimuna Petra, i bivscimu reko, da biasce iſnascjo Messiu, k' gnemuga odvedè, jeſus vidduchi gnega reccè. Tisi Scimun sin Ivannov: unaprjeda ſvatchjescse Petar. Ova dva bratta ſemgliazi Betsaide budduchise dessili s' Filippom gnihoviem drugarom, privedosce i gnega k' Jeſussu, koi reccèmu: sljedime, ter to isto biasce reko prie Natanaelu, koise mni, daje Bartolomia, koga Filip privedè, iſa kako biasce gnega obistinio, da biahu bili iſnascli Messiu, i ti bisce pærvi cetveri Ucenizi Spassiteglievi.

Od tada do tridni biusci bio jeſus ſaſvan ſajedno s' svojom Matterom na brak ù Kani Galileiskom, ottidè tammo sa svoiem noviem Ucenizim. Posrèd obroka nestadè vina: a On cjudnovito obratì Voddu ù vino oborito. Biahu tù scest cmulaa punnieh vode, iſ koieh mjeste vode uſesce tocitti vino. Ovo pærvo cjuddo tvorreno na otvorenu bì ucigneno na molbe spassitegljeve Mattere primille, s' koga cjudda raſglasìse slavva jeſussova, i utværdiscese ù Vjerri Ucenizi gnegovi (a).

Iſ kane ottidosce svi ſajedno ſa koi dan ù kafaruaum, ghdje Spassitegl obicno boravjasce. Na pribliſcivanje svetkovine vasmene digoscese put Jeruſale-

(a) *S. Epifanio pripovjeda, da kad Issukærst biasce obratio voddu ù vino na recenomu piru, ti isti cjas biasce provrello vino iſ rieke grada Cibri ù Karii, i iſ rieke Grada Geraſa ù Arabskom ſemgli, ter da josc i ſa gnegova dobba sljediasce provirati vino iſ recennieh riekaa scesti dan sjecna.* Nos bibimus de Ciberes fonte, fratres vero nostri de eo, qui est in Geraſa Martyrum templo. *Baro. tom. 1, an. 31. n. 32.*

Digitized by Google

Jalema. Cim ulaſahu ù templo jeſus naghjè pod trjemom targovze, possadjene ſa svoiem terpeſſam, ghdje prodavahu. Raſgljutchjen radi togga poghardjeuja templova, koga dopuſtavahu Svetchjenizi ſaziechja gnihove velike koristi, uscinì bic, i s' gnim iſtjerà svieh iſ templa sa volovim, i ovzam. Prossù na tle pjenese tieh promjenitegljaa, oborì gnihove terpeſſe, a prodavateglim golubaa reccè: odnessite to letuſcte, i nemojte tvovitti targovisctom Hram Oza moga. Ovo djello napromenù ucenizima gnegoviem rieci svetoga pisma: ſceglja domma tvoga iſjedè mcune. Bì poslusojan Jeſus, ſazjechja er bìasce bio mnoggo zjegnen od puka, pacek i od Skupſctine Svetchjenicke. U to Poglavari Evreiski, koise ondi namjerisce, hittajuchi gnega ù rieci ſapitasce, kojom oblasti to biasce ucinio; ter koiem cjuddom pokaſcjujesenam, rekoscemu, datie dopuſcteno, to djellovati? Rascinite ovo templo, gaimi reccè, a ja opet gnegachju ſidati ù tri dni. Onj raſumjesce ti odgovor o Hramu Jeruſalemskomu, a on vegljasce o templu tiela svoga, koje immadiasce umrjeti, i trechi dan uſkærsnuti, kako j bì po kreposti svoga svemoguchstva. Sveti Ozi raſmisegljaju onu bærſu podloſcnost onieh tærgovazaa na ſapovjed spassitegljevu, kakono najvechje cjuddo; a Sveti Jerolim, govorri, dà ſasjà iſ lizaa jeſussovieh ſnamegne svietlo gnegova velicjanstva, i cjùssè ù ſveku glasa gnegova, s' cessa pripadoscese, i ostaddosce ko ſapagneni.

Spassitegl djellova mnoga cjuddesa ù one dni svoga boravjenja ù Jerusalemu, s' cessa prionuſce k' gnemu ucenizi, j meghju tiem bì Nikodem najpoglavitii graghjanin, koi biasce bio, od nasljedstva fariſeiskoga, iter nesmiuchi itti k' gnemu obdan, prihodiasce obnoch. Jesus gnega iſucì ù najveohieh istinah ſakona; a on primìse Ujerre, i napredovà ù gnom, ter erbo hodiasce k' Jeſussu obnoch, s' togga bì narecen ucenikom nochniem.

Iſa svetkovine vaſmene Jeſus uratìse s' Ucenizim svoiem iſ Jerusalema k' Jordanu. Ivannovi Ucenizi viddechi, da Ucenizi spassitegljevi kærstiahu s' drughe strane te rieke, dogiasisce Ivannu. Sveti Predtezitegl; koi nehottiasce immati Ucenike ſa inno, raſmi da gnih prjtvori Ucenikom spassitegljeviem: Evvome, reccè gnimi, podpunno vessela. Trjebaje, da on uſraste a jase smallim: tko iſhodi iſ ſemglie, kakono ja, jest ſemaglski, ì takoje i gnegovo besjedenje: nu oni koi prihoddi s' nebba, kakono jest Messia Isukærst (a), biva nada sviem. Bogh gnemu nepodava svoj Duh mjerrom, kakono

(a) *Ova riec Issukærst, alli* Christus *bocchje rieti Pomaſanik. Tri værstè celjadi maſahuse ugljem svetiem ù Puku evreiskomu. Kragli, Værbovitti Svetchjenizi, i glasovitti Prorozi. Ovi narok* Christus *pristoi Jeſussu ko kragliu,*

kono menni, neggo imma svu ispunnost. Otaz gljubi Sina, i pridaddèmu sue ruke. Tko vjerruje ù Sina, posvaja ſcivot ujecni. nu tko nechje vjerrovati ù Sina, nechje uſcivati ni ſcivota, i ghnjev boſcii nechjega mimochi.

Budduchi obaſno Spassitegl utamnicenje Ivannovo, i ſnajuchi, da Svetchjenizi, i Naucitegli ſakona, i Fariſei, koi bjahu ſaceli nenavidost, i omraſu prema gnemu, mærmoscjahu mnogo, erbo sljediasce gnega vechi broj Ucenikaa, neggoli Ivanna; i s' togga gnega okrivjahu. Iſidè iſ Judee, i ſaklonìse ù Gallileu. Prohodechi mimo Samariu sjeddè kod gnekoga puccja, koise ſvasce, tocillo jakobovo, dabi pocinuo; cim biahu otiscli gnegovi Ucenizi ù grad, kupiti stvari potrebne. Buduchi doscla tu gneka ſcenska glava ſahititi vode, Jeſus ſaprossì ù gne, dabimu dala napitse. Ta Samaritankigna odgovorì, dase mnoggo cſudiasce, da Evrein pita vode ù Samaritankigne, ſnajuchi vœrlo dobro, da nikakose nechjutchjahu meghju sobbom Evrei s' Samaritanom. Spassitegl gnoj odgovorì: da kadbi ti poſnalla, tkoti prossi napitse, iskalabi ti pœrva vode ù gnega, i onbiti podo vode ſcive, koja gasi ſceghju ſa vaſda. Budduchi ta ſcenska glava gnega upitala o mnoſſjeh stvarih, Sin Boſcii gnoj reccè, daottide ſvatti muſcja svoga. Odgovorì Samaritankigna: nejmàm Muſcja. Spassitegl gnoj reccè, dobrosì, rekla, er nejmam muſcja, erbo-ih immadiah petterih; a i ti koga sad immasc, nie tvoj. Ta ſcenska glava sva ſacjudjena reccè: poſnam, dasi Prorok, i promjenujuchi iſnenada besjeddu uſſè gnega pitati o mnoſſjeh tasctieh stvarih. Nu Issukærst ne hottjè promjeniti svjoju beſsjeddu; ter budduch i gnoj istomacio velike istine Boggocjastja gnu prosvjetlì, i obratì, a jur pottizasce gnu sa svojom unutærgnom millosti na to obratchjenje. Tad ta ſcenska glava ostavì ondi sud voddeni, uratìse s' pospjehom ù Grad, i poccè glasiti sviem graghjanom, dabi priscli vidjeti Mes-

siu,

glju, koga svjedocisce takiem tri kraglje od istoka, ubi est qui natus est Rex Judeorum, *alli kako on isti ò sebbi reccè*. Regnum meum non est de hoc mundo. *Pristoimu paka ko Svetchjeniku, er ucinì dva posvetchjenja, parvie, beſ kærvi, kad posvetì krub i vino, na najposlednom vecerri, i obrati-ih ù kærv, i tielo svoje, i po temmu posvetchjenju bì narecen Svetchjenikom po redu Melkisedekovu*. Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. *Drughje s' kærvi na dærvu Kriſcja kad posvetì sebbe na spassenje svieta. Napokon pristoimu ko Proroku, ukoliko predrecè svoju smært, raſorenje Grada Jeruſalema, sud obchjenni, progonstvo Zærkve, ſatajanje Petrove, i viddjè skrovenosti særzaa. On nebì pomaſan s' ugljem, nego ù gnemu ſoveſe pomaſanjem ſadruſcenje boſcjanstva s' cjovjecjanstvom.*

Digitized by Google

niu, koi biasce gnoj iſreko, svescto ona biasce bila ucinilla (a). Iſidosce dake, i doghiosce vidjeti Messiu. Urachjajuchise uto Ucenizi ostaddosce mnoggo ſacjudjeni, er vidjahu gnega govoritti sa ſcenskom glavom: molliahuga, dabi poblagovo: nu on gnimi reccè, da gnemu trebovasce, blagovatti plchju inne værste, a tojest spassenje duscjaa, i slavvu Oza svoga, na koju hlepiasce. U to budduchi priscli k' gnemu Samaritani molliscega, dabi prisco ſa koi dan ù gnihovu gradu narecenu Sjkar, illi Sikem. Priboravì on ſa dvadni s' gnimi, ter veliko mnoscstvo naroda vjerrovà ugn, i svi vegljahu toj ſcenskoj glavi: Nevjerrujemo vecchje samo radi onoga scstosj nam pokaſala ò Issukarstu, neggo i erbosmo mi sami vidjeli, i raſumjeli, tere ſnamo, da On jest isiniti Spassitegl svieta.

Budduchi, napredovo Issukærst svoje putovanje ottidè ù Gallileu, ghdje pocè pripovjedati kajanje svemu puku, i podavati nauke po skupscstinah evreiskieh s' napredkom. Bì tu dobro primjen, er celjad one darſcjave biahu vidjeli cjuddesa, koja biasce bio ondi ucinio. Cim Jeſus namjerascese u Kani, gneki od Poglavaraa vojnickieh prighjè k' gnemu mollechimuse, dabi priscjo oſdravitmu sina, koi bollovasce ù kafarnaum. A Jeſus mnoggo obradovan s' vjerre onoga Oza oſcjalastjena reccèmu, da gnegov sin jur biasce ſdrav. Vjerrová on, ter bivscise vratjo domma iſnaghjè, da ogagn biasce ostavio bollestnika ti isti cjas, kad biascemu reko Spassitegl, da Sin gnegov biasce oſdravio.

Od tad do gnekoliko danaa soetajuchi Jeſus krajom blatta genesaretskoga, koje joscter naricese morrem tiberiadskiem, illi gallileiskiem vidjè dva ribara, ghdje mettahu svoje mreſce ù morre. Ti bisce Scimun, i Andria, koj biahuse jur pridali Jeſussu, nu josc nebiahu ostavili svoja immagna, ſaziechja dabi gnega sljèdili. Ne mnoggo daglje ugledà dva bratta Jakoba, i Ivauna sinove Zebedeove: Obba biahu ribari, i kærpjahu svoje mreſce ù plavi ſajedno s' ozom. Jeſus ſasvà tu svu cetverizu, i ſapovidjè gnimi, dabi gnega sljedili; a onj ti cjas ostavisce sve, i ottidosce ſa gnim. ſluſcjahuse glje svojom plavi iſa togga ne ſa gljubav dobiti, neggo dabi kadgod poribali samo ſaziechja priſcivgljenja potrebnita; nu negledahu gnu kakono svoju. Kad Scimun, i Andria doprjesce na kraj, Jeſus okruſcen od mno-

(a) *O ovom ſcenskom glavi upisà S. Ivan ſlatoust, da kako Apostoli ſvani ostavisce mreſce, tako ona ostavì sade vodene, i ottidè privestiti k' Boggu sve svoje grabjane.* Sicut Apostoli vocati dimiſerunt retia, ita hæc dimisit hydriam, & Evangelistarum opus fecit; & non unum tantum vocat, sed civitatem integram.

Digitized by Google

mnogoga puka naværvjella ſa gnim. Sazſechja dabi slusclali gnegovu besjedu, uſidè ù plav scjmunovu, ter budduchimu reko, dase odpusti mallo od kraja, pripovjedà svoj nauk mnosctvu skupjenu na ſcjalu, kako odpustì mnosctvo, reccè Scimunu, dabise pustio ù duboko morre, i metnvo svoje mreſce ziech ulova ribnoga. Odgovorìmu Scimun; Nauciteglju trudismo svu noch, i neulovismo iscta; nu na riec tvoju metnuchju mreſcju. Metnusceje dake, i ullovisce mnoggo lovva, ter strascechise, dase, nebi raſdærla mreſcja radì obilna ulova daddosce na glas gnihoviem drugarom, koi biahu s' innom plavi, dabì k' gnimi doscli na pomoch: Onj prighjosce, i napunisese obbje plavi ribbe. Vidduchi to Scimun Pettar paddè niz prid noghe Jeſussove, ì reccè. Odstupi od menne, Gospodìnne, ersam grescnìk. Svikolizi ſácjuddiscese s' tolikoga ribnoga ulova. Tad Jesus mnoggo obradovan s' podniſcenosti pettrove reccèmu: Nebojse: unaprieda lovitchjesc gljudi. Bivsci onj iſteghli na suho gnihove plavi, ostavisce sve, i sljedisce Jeſussa.

Iſá togga budduchi ottiscjo Spassitegl sa svoiem Ucenizim ù Kafarnaum pripovjedà ú tommu gradu na taki nacin, da se svi cjuddjahu, erbo bessjedasce kakono Naucitegl s' oblasti mnoggo raſlikom od innieh naucitegljaa ſakonskieh, koj biahu pri gnemù, kakono mali, i neumjettoni Ucenizi. U svaku subottu vjecbascè ù skupsctini evreiskom, tere svak spovjedasce, da niedan cjovjek biasce do tada bessjedio, kakono On. Namjerìse jednom prid Jeſussom gneki osottognenik, koi pocè vikati. Pustinas mirovátti, kóga posla mi immamo s' tobbom o Jeſusse Nazaranine. Tad Jeſus ſaprjetì Duhu necistomu vellechimu: Umukni, i iſidi iſ toggá Cjovjeka. Tad Djavvo budduch metniuo na tle togga osottognenika po sred skuppa iſidè iſ gnegova tiela nebuduchiga ù iccemu uvrjedio. Svise pristrascisce, i drugh drugu govorahu. Tko jest ovi cjovjek cjudnoviti, koi ſapovjeda kakono gospodar, ter oblasti svojom silluje i Djavle, damu podavaju posluh? Tim sva dærſcjava ſacjudjena govorasce ò gnemu.

Budduchi iſiscjo Jeſus iſ skupsctine evreiske ottidè s' Ucenizim svoiem ù dom dvoje brachje Scimuna, i Andrie, ter naghje tu punnizu scimunovu veoma obogljenu silniem oghnjom. Pribliſcechise Jeſus k' odru ſapovidjè oghnjù, da gnu pusti, i ti cjás bollestniza oſdravì (a). Dighnù sè iſ odrà, ter uſſè sluſciti okol tærpeſſe. Budduchise prossuo glas togga cjudda biscemu

(a) *Govorri S. Cirillo, da Issukærst blaghe voglje stasce ù cjovjeka siromaha, koi biasce priblagovoglno prighærlio siromasctvo ſazjechjanas, ſada naucimò obchitti s' Uboſſiem, i neodmettati od nas celjad tiesctenu od tugaa, i potrebnu.* Aspice, quomodo manet penes virum inopem Christus, qui spontanea

mu dovedeni pridvecer svi bollestnizi togga grada, i svieh ofdravì. Sutrascgni dan ifidè ranno, i ottidè mollitise ù mjestu pustoscnu, nu budduchi proscli gnegovi Ucenìzi, gnega ifnachi, rekoscemu: svakte iscte? Pottom togga vidjèse okrufcen od neifbrojnoga puka, koi nehottiasce gnega pustiti; nu on reccè sviem; da biasce potrebnito pripovjedati vanghjèlje i inniem gradovim. Obighjè dake svu Gallileu pripovjedajuchi po skupsctinah evreiskieh, ofdravgljajuchi sve bollestuike, i oslobodechi osottognenikc po ti nacin, da budduchise prossuo slavni glas ò gnemu po svom Surii doghjosce narodi oda svieh stranaa dovoduchi k' gnemu sve bollestnike, i osottognenike. Na sværhu værva puka bì tolika, da bì usillovan ufiti ù gneku plav, ziech dabi proscjo sa svoiem Ucenìzim na onu stranu, blatta genesaretskoga. Cim ù lafasce ù tu plav, gneki naucitegl ù fakonu doghjèmu rieti, da hottiasce, gnega sljediti svuda. Spassitegl, koi nehottiasce ohollieh mudrofnanazaa meghju svoiem Ucenizim, neggo celjad prostu, i podnifcenu, odgovorìmu. Lisize immaju gnihove pechinne, i ptize nebbeske mjestia, ù koieh viu gnihova ghnjefda; a Sin cjovjecjanski nejma ghdje faklonitti glavu. Oviem nacinom odpravì gnega veoma ugljudno. Nu s' jedniem od ucenikaa svoieh podnjèse sve inako. On sam pritecè gnega vellechimu, sljedimc. A ti Ucenik ufjè prossiti ù gnega, dabimu dopustio, da pærvo ukopa Oza svoga. Jefus reccèmu pusti, da mærzi ukopaju mærze svoje, a ti hodi navjestjvati kragljestvo nebbesko, pripovjedajuchi moje vanghjelje. Bì josc gneki drughi, kolmu reccè. Gospodinne sljedichjute svuda, nu dopustimi, da to doglasim mojem domachzim. Jefus odgovorì gnemu: Cjovjek koi hitta rallo ù ruku, a pakse obfire na se, nie okrojen fa kragljevstva nebbeskoga. Obfnannujuchi gnega tiem, da tko hoccje sljediti gnega, immase faboraviti od svega svieta.

Budduchi uljefo Jefus ù plav, iscomse odmaknù od kraja, etto dunnù fla goddina, i sillovitta tako, da Ucenizi mniahu utopitse. A on biasce faspo, fazieh da ufbudde gnih utemeglitti ù vjerri. Morre ufavrivasce sve vechma. Tim gnegovi Ucenizi pripadeni pristupisce k' gnemu vellechi. Nauciteglju, poghinusmo. A on ustavsci reccè gnimi: Sctose strascite slabbovjerzi? Tad fapovidjè morru, i vjetrim, i ti cjas bì tiscina. Svi, koise tu namjerisce, facjudiscese, i vegljahu meghju sobbom: tko jest ovi, komu podavaju posluh i morre, i vjetri?

Bivsci ifiscjo na kraj oslobodì od Djavla dva bjestnika. U jednomu od

tieh

nea voluntate paupertatem pro nobis passus est, ut discamus cum pauperibus conversari, nec spernere depressos, & pauperes.

Digitized by Google

tieh biasce bila vojska sottonaa, koiem dopustì uljesti ù staddo svinsko, koje tu passasce, i ti cjas te sve svigne usærnùsce ù morre, i utopiscese. Budduchise vratio ù kafarnaum, dom ù komu boravjasce, napunìse celjadi nejsbrojne; meghju tiem bisce mnossji Farisei, i kgnisnizi, koi biahu tu doscli isj Jerusalema, i isj ostalieh mjestiaa, dabi gnega vidjeli, i cjulli. Cim Jesus gnimi besiedasce, gnezi sceliahu privestitmu Dærhavza, nu nemoguchi probitti put radi puka, onj, koj gnega nossahu, uspescese na krove blisznieh kuchjaa, i priko gnih prinjesce recennoga Dærhavza, ter snimiscega prid noghe Jesussove sajedno s' postegljom, na kojom lescjasce. Radostan Jesus s' gnihove vjerre reccè Dærhavzu: Pousdajse Sinko: odpusctenisuti tvoi griesi. Te rieci nebisce ugodne Farisejm, ni Nauciteglim sakonskiem, koi tu biahu, ter rekosce meghju sobbom. Nie do Boga, tkobi mogo odpusctati griehe: kako dake ovi Cjovjek mosce rieti: Odpusctenisuti griesi? Toje psovka. Jesus vidduchi gnihove misli reccè: sascto krivo mislite ù særzih vascieh: alie lascgue rieti, odpusctenisuti griesi, alli, ustanni, i hodi? Nu da snate, er Sin cjovjecjanski imma oblast odpusctati griehe na semgli, reccè Dærhavzu. Ustanni, usmi na ramme odar tvoj, i ottidi domma. Ti cjas Dærhavaz ustà, i ottidè sdrav k' dommu svomu, tere svi bisce sacjudjeni s' togga dvojega cjudda.

Nakon jedan dan, illi dva Spassitegl ubroì meghju ucenike svoje Mattea, prisimenovana Levi. On biasce Zarenik, illi Mitaar, a tojest iskaoz danjaa, illi mitaa nametnutieh scidovom od Rimgljanaa. To poslovanje biasce veoma osloglasno po svom Judeiskom semgli. Vidduchi Jesus, ghdje Matteo sjedi sa tærpessom, illi mitnizom, na kojom odusscivahuse Evrei od togga gnihova dugovanja nametnutaim od rimgljana, reccèmu, sljedime. Matteo ti cjas dighnùse, i ostavgljajuchi sve, ottidè sljediti Jesussa, termuse pommoì, dabi doscjo ù gnegov dom, i poblagovo s' gnim, sazjeehja dabi tiem pokasjo svemu svietu svoje obrachjenje, i odluku. Spassitegl, koi hottiasce ocittovati prid sviem svietom, da biasce doscio, osobito iskati grescnike, primìse na tu molbu, i obrokovà ù dommu svoga novoga ucenika ù druscbi mnossjieh innieh Zarenikaa. Farisei promutiscese na to. A Jesus bivsci to prividio, i snajuchi, da otvoreno mærmoscjahu ò gnemu, odgovorì gnimi: Netrebuje Vrac sdravzim, neggo bolestnizim. Ja, prilosci, ne prighjogh svatti pravednike na kajagne, neggo grescnike.

U to usmnasjcjascese svaki dan cjast, i slavva Spassitegljeva, tere svuda bessjedascese s' sacjudom ò svetigni scivotovanja gnegova, ò snagnu gnegovieh odgovoraa, ò bistrochi gnegova nauka, ò jasnosti pridivnoj gnegovieh cjuddesaa, koj nadhodjahu, svesctose biasce vidjelo veliko, samjerno, i

cjud-

Digitized by Google

cjuddestno ù svieh prisvjetlieh Patriarzih, i prorozih od prie bivajuchieh po ti nacin, kakono svjetlost ſvjeſdaa gubise pri sunzu. Nu scto najvechje ſacjudivasce svu celjad raſboritu, to budiasce nenavidost, i omraſu fariseisku, i svetchjeniscku, ter i ſakonskieh naucitegljaa. Ti porod òholli, i lizemjerni, viduchi da gnihove òpacinne privarne sve tovechma kaſahuse svietu, i ocittovahuse pri ſdracnoj, i cjuvenoj svetigni Issukærstovoj, ter da gnihovo ſcivotovanje biasce i dalecno, i raſlicno od ſcivottovanja Jeſussova, ò innomu neradiahu, neggo kakobi iſnacli uſrok, dabì poghærdilli Jeſsussa prid pukom, a jur biahu ohugljeni s' gnihova ærghjava ſcivgljenia od puka. Jedno novo cjuddo, koje uccinì spassitegl ù dan subotni, prinjè gnimi ljepu prigodu, ziech dabì iſrigali gnihov cemer, i nasjttili gnihovu omraſu.

Budduchi ottiscjo Jeſus ù Jeruſalem zjech svetkovine vaſmene (a to bimu drughi vaſam, od kad pocè pripovjedati) uljeſè ù miesto, ghdje biasce loqua ovcia, ù kojom kupahuse ovze odredjene na posvetchjenje. Ta loqua biasce ſidana, punna vode kod trieina templova: tu vaſda bivasce mnoggo nemochnikaa, koj cekahu, kadbì Andio gospodinov krenvo tom vodom, erbo tkobi pærvi siscjo ù tu loqvu priko te ghibavize vodene, tibì cjas oſdravio. Biasce tu jedan dærhavaz, koi od trideset i ossam goddina iſgledasce, jedabiga tko pærvoga unio ù tu voddu, ter nebimu iſnachi ù toliko vrjemena millostive ruke, kojabi gnega ù to pomogla. Ugledajuchiga Jeſus, gannùmuse na millosærdje, i reccè. Ustanni, i odnesi i ti s' tobbom tvoju posteglju. Tako on iſværscì, j budduchi dan subotni mnoſſi ſavappisce, dase pristupasce ſakon obsluſcenja subotnoga. Nu ti oſdravjenik stavno odgovorì, da oni, koi biasce gnega oſdravio, biascemu ſapovidio, da uſbudde òdnjeti s' sobbom posteglju. To bì ſadosta, dabise ſlobno pritvorillo ù krivinu to spassitegljevo cjuddo, koiem jasno ocittovascese svemoguchstvo, i svetigna spassitegljeva (*a*). Fariſei nabuniſcese vellechi, da tko cini cjuddesa ù dan subotni, pristupa ſakon, a ſvaki ti, koi pristupa ſapovjed, nemoſce bitti ù millosti boſciom. Sin Boſcii pokaſà na otvoreno vas neraſlogh

tog-

(*a*) *Sljedi govoritti Vanghjelje, da Issukærst iſnaghjè ù templu tegga Dærhavza, iſa kako biascega bio oſdraviò. Veli S. Ivan ſlatoustnik, da ti Cjovjek iſa oſdravjenja nevratise na taſcline, ni svjetovne ſabave, i slavve, nego hodiasce ù Zærkvu, i tu obchjasce s' Boggom.* Curatus homo non secessit ad nundinas, neque voluptati, aut vanæ gloriæ dedit seipsum, sed in templo conversabatur, quod maximæ religionis est signum. *Liepa nauka, ernas usi, kako imamo bivati harni boſciem millostima, iſmjenujuchi posjede, igre, i namjeranja po taſclinah ù hodjenja po zærkvam, i ù Boggomoljenja.*

Digitized by Google

togga gnihova raſloſcenja cinechi-im poſnatti, da Bogh nemoſce potværdivati cjuddesim pristupjenje ſakonsko. Do bærſo ukaſase i druga prigoda, ù kojom Jeſus josc ocittie ſabuscì ſlobjenje nepravednieh Protresavazaa. Budduch uljeſo Spassitegl ù dan subotni ù skupsctinu Evreisku, jedan cjovjek ruke mærtve, i kljaste pristupì pridagn. Fariſei, illi Naucitegli ſakonski mnoggo hlepjesce vidjeti, hochjeli on oſdraviti togga bolestnika ù dan subotni. Jeſus ſnajuchi ſlobnost gnihova særza ſasvà togga cjovjeka, da k' gnemu prighje; ter upravgljajuchi riec k' òpaziem protresavzim ſaprosì ù gnih, jeda biasce prosto oſdravgljati ù subottu. Nesmiuchi ikko odgovoritti, Jeſus gnimi reccè. Jelli tko meghju vam, koi nebi iſvadio ovzu svoju iſ poghibe ù dan subotni, kadbi gnu ugleddo upaddenu ù jammu? ſ' mnoggo vechiem raſlogom bitchje dopuscteno ù ti dan oſdravgljati bollestnike. Pottom togga naredì kljastavzu, dabi pristupio k' gnemu, i reccèmu. Pruſci ruku tvoju, i buddi ſdrav. Oviem dvoiem cjuddom Jeſus objavì ocitto, da on biasce Sin Boſcii, ù svemu jednak svomu Ozu. Sin, reccè gnimi, nemoſce iscta cinitti po samomu sebbi. On netvori inno, raſmi scto viddi cinitti Oza svoga, ter svescto djelluje Otaz gnegov, to isto djelluje i On. Vidjetchjeteme cinitti stvari veoma cjudnovittie, neggome vidjeste dosad cinitti, erbo kako Otaz povrachja ſcivot mærzim, to isto i Sin tvori? Otaz nesudi ikkoga, neggo daddè svu oblast Sinu, da sudi, nekka svi uſposctuju Sina, kakono posctuju i Oza. Oni, koi neposctuje Sina, ù isto dobba neposctuje ni Oza, koi gnega poslà. Prighje vrjeme, ù koje mærzi cjutchje glaſ Sina Boſciega. Onj koj uſbuddu dobrodjellovati, uſkærstnutchje na ſcivot: a koj uſbuddu ſlodjellovati, ustatchje na ossudjenje. Vi poslaste k' Ivannu, i on svojom svjedocbom pokaſà istinu; sviem tiem ja neuſimgljem svjedocjanstvo od Cjovjeka. Immam svjedocjanstvo værhovittie od Ivannova, osvem scto djella, koja cinim, svjedocju ſadosta, dame poslà Otaz. Otaz koime poslà, posvjeddocì menni. Sctite pisma, i nachjete, da svescto ona vele ò Messii, ispunniscese ù menni. Nemislite, dachjuvas ja okriviti prid Ozom, immate innoga okriviteglja, tojest Moiſessa, ù koga uffate, er kadbiste vjerrovali Moiſessu, vjerrovalibiste doisto i menni, erbo on upisà ò menni. Smetatese, erbo ja oſdravgljam bollestnike ù subottu, ter erbo moi Ucenizi pri gladu gule klase, i megljaveik ù rukah ſaziechja mallo hrane. Niesteli sctili, da David pri potrebi iſjedè hljeba prikaſana Boggu; prem da nebiasce dopuscteno, blagovatga Svjetovnjazim. Dali Svetchjenizi isti nesmetaju pokoj subotni værsceschi gnihove sluſcbe? Ako dake ſakon, koi brani svaki trud, ne tiscti Svetchjenike, koisu ſabavgljeni ò sluſcbi templa, josc magne tiscti moje Ucenike, koj, erme sljede, i ſabavgljajuse ò trudih i poslo-

vagnu

Digitized by Google

vagnu vanghjelskomu, ſadærſcjanisu s' togga, da nebi immali kad pripraviti stvari potrebne ſa dana subotnoga. Jasam vecchi od templa. ſnajte dake, dasam ja Gospodin dana subotnoga, i mogu raſdrjesciti ſapovjed subotnu onako, kakono i moj Otaz gnu raſdrjecjuje.

Ocittoje, da Jeſus nemogasce otvorenje kaſati, da on biasce Messia obechjani, da biasce Bogh, jednak ù svemu Ozu svomu, ni tu istinu potværdivati vechjom, i krepkiom snagom do cjuddessaa od gnega tvorrenieh ù to isto dobba na svjedocjanstvò istine tolike. Svi gnega raſumjesce; nu ta privelika istina nebì od svieh jednako primjena. Fariſei, i Naucitegli ſakonski mjeste sctobi poſnalli Messiom Jeſussa, iſidiosce iſ skuppa særzom uſiedjeniem suproch gnemu, i od tada ſatekuscese raditi ò gnegovu poraſenju. Sin Boſcii poſnajuchi tu gnihovu ſlu odluku, ſaklonìse ù mjesto k' morru tiberiadskomu sljedjen od neiſbrojnoga mnoſctva bolletniskaa, koj prihodjahu oda svieh stranaa, i bivahu od gnega oſdravjeni.

Budduchise' paka ſaklonio na goru s' Ucenizim svoiem, iſabraih dvanest, koieh narecè Apostolim, i Poslanizim, er gnih namjenì, dabi pripovjedali gnegovo imme, i raſglasili gnegovo Vanghjelje sviem narodim ſemagliskiem. Ti pærvi dvanesteri, rekbi tako, sluſcbenizi Issuhærstovoi bisce Scimum priſimenovan Petrom, Andria gnegov brat, Jakob, i Ivan sinovi Zebedeovi, Filip, i Bartolomia, Tomma, i Matteo, Jakob Sin Alfeov Juda brat gnegov narecem Tadiom, Scimun Kananeo, i Juda Iskariot, koi paka iſdà svoga Naucitegla.

Budduchi siscio Jeſus s' gore sa svoiem dvanasterim Ucenizim, koj ikad ne ostavgljahuga, ter koieh onisti pomgnivo vjecbasce na svetu sluſcbu Vanghjelsku, oſdravì sve bollestnike, koj gnega cekkahu na ravnizi; na kojom biascese prikuppilo mnoscsto neiſbrojno. U dobba kad Spassitegl podavasce nauke puku, Jair Poglavar skuppa Evreiskoga paddè niz k' ſemgli prid noghe Jeſussove, termuse uſſè molliti, dabi ottiscjo ù gnegov dom, i poloſcio ruke nad jedinu kchjer gnegovu, okkol dvanesteroljetnu, koja jur biasce na rastanku ſcivota. Jeſus ti cjas ottidè s' gnim istiem sljedjen od svoieh Ucenikaa, i od velikobrojna puka, koi neumiasce gnega ostaviti. Putom jedna ſcenska glava bolna od naſad dvanest ljettaa kærvotocenjem, komu nebiasce lieka, probiajuchi værvu puka doprjè do Jeſussa nu odiſada, vjerrujuchi, da kadbi iscsom doteghnula kraj odila gnegova, tibi cjas oſdravila. Kako ona vjerrovà, tako gnoj i bì (*a*). A Jeſus obrachjajuchise ſapità: tkome tice?

(*a*) *S. Tomas uci, da krepkost issukærstova biva mnogo velika, er ne samoje ù dusci, nu iſ dusce ù tielo, a iſ tiela ù odjechje raſastirese, ſgoddom ove ſcen-*

Digitized by Google

tice? Nu odgovoriscemu, tiesctemsi od puka, i pitasc, tkome teghnù? Reccè Jesus, gnekome doteghnù mnoggo vechjom vjerrom, neggomie ticce inni narod. Tad ta dobra ſcenska glava paddè niza prid noghe Jesussove, i uſſè kaſati, scto biasce ucinilla: Jesus gnoj reccè: Ottidi kchj moja, tvoja vjerra oſdravì tebbe.

Pottom togga budduchi dopro nedomak domma Jairova, doglasiscemu, da ta mladiciza biasce priminula, i s' togga da ſamani prihodjaſce. Jesus sviem tiem uljèſè ù recènni dom, ter odpravgljajuchi glunze, koj po obicjaju dærſcjave dohodjahu sviritti po loſcistah, ghdjè biasce mærtaz, ziech dase nebi cjullo narizanje, ni plac rodbine, reccè gnimi: S' cessa toliko krivjahuse, i plakkahu? Ta mladiciza nie umærla, neggoje ſaspala. Nasugascese toj rieci; Nu Jesus neustavgljajuchise s' togga uljèſè ù loſcisćte s' Petrom, Jakobom, Ivannom; i s' Ozom i Matterom recenne mladicize. Priblisciſe k' gne vodru, i reccè: kchi moja, ustanni, jati ſapovjedam. Tad ona ustà, obucèse, i ſapità jesti. To cjuddo ti cjas raſglasise po svemù gradu. Iſlaſechi Jesus od tolek povratù vid dvoim sljepzom, koj oviem nacinom vappiahu: Sinu Davidov smillujnamse. Pak do mallo bimu prikaſan gneki ajemaz ossotognen, Jesus i gnega oslohodì, j povratimu riec.

U toliko raſljegascese svaki dan cjast, i slavva Spassitegljeva, ter budduchise prossulo po svom Judeiskom ſemgli, i priko granizaa raſglasenje gnegovieh cjuddesaa, privodjahu k' gnemu bollestnike oda svieh stranaa, i oſdravgljasceih, ter i ossotognenike, koieh oslobadjasce ſamuknuchj, prjetgnom Djavle, koj nepristajahu vappiti: Tisi Sin Boſcii, tisi Messia, a tojest Pomaſanik.

Tjesctechi værva puka Jesussa uſidè on ù plav, i minu do one strane. Pottom togga ſaklonise na goru mollitiſe po svomu obicjaju ſajedno s' Ucenizim svoiem. Shodechi s' gore naghjè na ravnizi mnosctvo neiſbrojno puka, koiga cekkahu. Tada budduchi uſiscjo na gneki brjeſcjaz possadise; a Apostoli

ſcenske glave, koja dotegnù odiſada ù hagliannu Issukærstovu, i oſdravì, veli sviem kærstjannom S. Pettar Griſolog. Miſeri, qui quotidie Corpus Domini tractamus, & sumimus, & a nostris vulneribus non curamur. Non enim Christus infirmantibus, sed fides deest. Nam multo magis in nobis manens poterit vulneratos curare, qui latentem muljerem præteriens sic curavit. *A tojest pricestivamose, i Jeſus Issukært pribiva ù nammi kroſ S. Pricestenje, i sa sviem tiem ne oſdravgljujemo od nascieh duhovnieh nemochj. Nie dake to do Issukærsta, nego do nas, koismo slabbi ù vjerri, pokli on mimo sam prohod oſdravì recennu ſcensku glavu.*

Digitized by Google

stoli sluſcjahumu, ter cjudno pobesjeddovà onomu puku; a ta besjedda bì skup kratak svega nauka Vanghjelskoga (*a*).

1. Blaſceni, reccè gnimi, uboſſi povoglni, erbo jest gnihovo kragljestvo nebbesko. 2. Blaſceni koisu særza sladka prema svakomu, i podnossu sve ustærpjeno od innieh, erbochje posvoitti ſemgliu ſcivuchieh, koie ſemglje biasce iſtom prilika ona ſemglja obechjanja. 3. Blaſceni onj, koisu opecjagljeni, i hranese suſſam, erbo gnihove suſſe obratitchjese ù vrello neprisuscno najslaghje radosti. 4. Blaſceni onj, koisu gladni, i ſcedni pravde, er ù istinu nassititchjese. 5. Blaſceni, koj cine djella millosærdja, erbochje iſnachi sebbi veliko millosærdje. 6. Blaſceni, koj, Jesu særza cista, erbochje vidjeti Bogga po prosvjetgljenju ſcive vjerne na ovomu svietu; a svjetlosti slavve na vjecnomu. 7. Blasceni, koj Jesu mirotvorni, er onj isti uſivatchje mir ù særzu, i zienitchje gnih Bogh, kakono svoja cedda. Blaſceni na sværhu onj, koichje tærpjetti progonstvo radi pravde, erbo gnihovo jest kragljevstvo nebbesko. Evvo, moja milla cedda, ſcto biva najvechja cest, i srechia; i ſcto trebuje usaditi prem duboko ù særze, a tojest kad uſbuddete ſlogledani od gljudj ſa gljubav moju. Bivsci sviet glavni nepriategl Nauciteglja, nechjeteli, da uſbudde taki i Ucenikom! Vegljuvam, da svi onj, koj ustjebudu ſcivjeti poboſcni, kako vjecba moje Vanghjelje, bitchje progogneni. Krepost bitchje mnoggo protresena na svietu. Celjad dobroſcivuchja bitchje pohugljena, i istjerana iſ druſcbaa, opsovana, porugana, i potvorena. Nu ſnajte, da kogod uſbudde vjeran ù sluſcbi mojom, uſcivatchje slasti neiſrecenne pri svakom takom ghærkom neſgoddi, ter nechje bitti ikko tako cestit ù uſcivanju svjetovnomu na ſemgli, kakono ti moi vjerni sluſcbenizi sred svoieh nepravednieh progonstvaa, cim nevoglje, placci, iſgubjenja, i osramottjenja bitchje

(*a*) S. *Ivan Vanghjelista, er upisà pripomgnivo, svescto Jeſus ucjasce, i ſapovjedasce, ù parvom gnegovom kgniſi govori, da boſcie ſapovjedi niesu tescke.* Mandata ejus gravia non sunt. *Ovo ivannovo iſrizanje tomacechi Ugon kardeno, donossi uſrok, ſascto niesu tesche; a tojest kad uſbudduse værsciti ſa gliubav boſciu* quando scilicet ex amore implentur. *I ù istinu pitanas svakoga po napose S. Agustin. Gljubiscli Bogga, alli ne? Akoga gljubisc, gnegove ſapovjedi jesuti lakke, ako negljubisc, bivajuti tescke.* Quomodo enim est grave, cum sit dilectionis mandatum? Aut enim quisque non diligit, & grave est, aut diligit, & grave esse non potest ... *Nastojmo dake da ò nami uſbudde rieti Spassitegl Ozu Svomu, kako recce ò svoiem Apostolim,* sermonem tuum servaverunt, *a tojest obsluſcisce tvoje ſapovjedi, i tochjenas ucinitti cestitieh ſa uvjeke.*

Digitized by Google

chje dobitak celjadi svjetovne. Pottom togga ſavapì, i reccè. Jaoh vam bogatzi svjettovni, blagosrechnizi ovoga vjeka, celjadi sladokusna, i dobra vrjemena, er s' mallo danaa istrajanieh ù himbennomu vesseglju cekavas vjekuvjecjanstvo nesrechno sred najstrascnieh mukaa.

Vœrnuchi paka besjeddu k' svoiem Ucenizim reccè. Spomenitese, da viste so ſemaglska, i svjetlost svieta. Pastir duſcjan jest, cjuvati staddo od gubbe ſlieh obicjajaa; da kojabi to bila bjeda, kadbise on isti ogubavio? Duſcjan jest sjevati svemu staddu; da kojabi to bila neſgodda, kadbi gnegova svjetlost potamjella? ſa tim obrachjaſuchise k' sviem oniem, koj sluscjahu gnegovo besjedenje, prilosci: Nevjerrujte, da prighjoh unisctiti ſakon; doghjoh, gnega ispunniti ù svakom iſvœrstnosti do sada nepoſnannom, ter veoma, pristojnom gnegovu duhu. Kgniſcnizi, i Fariſei spovjedaju, da obsluſcjuju ſakon; nu ako vascja Krepost ne nadhoddi gnihovu, nechjete ikad uljesti ù kravgljestvo Oza moga. Do sad bì ſadosta svakomu vjernomu, cjuvatse od ubojstva; a javam veglju, da najmagna riec nepravedna jest grieh. Posvetchjenje najplemenittie stvari bitchjevam poghœrdjeno, i odmetnuto, ako uſbudde gospodovati najmagna gljuttina ù sœrzu vascemu prema svakomu iskœrgnemu. Prigljubovstvo jest grieh, nu josc jest krivina, immati i poſcjudu grieha. Najmagna miso necista ghnusi duscju. Najlaksce pristajanje povoglno na miso necistu jest grieh smœrtni. Cistochja jest krepost mladacna, i ſaljho opahnuchje goruchno, cinni gnoj vennuti, prem da biva i tiho to recenno opahnuchje, najmagni hak gnu tamni. Akote smeta tvoje okko desno, iſbi gnega; a toje rieti, ako sctotie najdraſce, bivati prigoda grieha, ti cjas to Boggu posveti: odalecise od svieh prigodaa poghibglivieh: cistochja cjuvase bjegom. Svako svœrsceno raslucenje muſcja od ſcene jest ſabragneno: takodjer i iſpraſna oklignanja, i kriva. Ne kunise ikad ni Nebbom, ni ſemgliom, ni ikakviem stvorrom. Istini nutrebuju tolizi podpiraci: ſadostaje prosto rieti: jest, jest, nie, nie. Do sada biasce vam recenno. Gljubitchjete vascega iskœrgnega, a mœrſjetti na vascega nepriateglja, a javam veglju: gljubite vasce nepriateglje. Nie ſadosta, nehottjetti gnimi ſlo, trjebaje gnih gljubiti istinom gljubavi, i nevarravom; trjebaje, da millosti gnimi cignene uſbuddu posvjedocitti, koliko sœrcjano gnih gljubite. Rieti isctom ustima, dase prascta krivina, i beſakonje, toje gneko osvjedocenje nadvorgne, koje moſce privarriti gljudi. Nu to nie dovoglno Boggu, koi viddi unutœrgnost sœrza. Hochju, dase prascta iſ svega sœrza, terse spomenite, da kojom mjerrom buddete prostiti, tom istom bitchjevam i prosctено. Dragogljubnost, kojusmo duſcni kaſati svakomu, imma tjerrati svako ſlosudjenje, i svako osumnjegne. Sam Bogh imma sudditi. Svaki koi sjedde sud-

diti

Digitized by Google

diti iskærgnega, grabbi oblast samomu Boggu vlasctittu. Nedopusctujese ikkomu sudditi unutærgne odluke. Netvori ikad ikakvu stvar radi obſira gljudskoga, a josc magne zjechja pohvale. Tada nesamo trudisc ſamani, nu josc kadse scto djelluje ſazieh tascte slavve, ſasluſcjujese pedepsa. Kad djelisc uboſiem, nekka neſna lieva tvoja, scto djelluje desna tvoja. Bogh samo plachja ono, sctose cini gnega radi. Nemojteſe iſnossiti ù vascjem djellovagnim, a navlasctito ù mollenju. Liſimjerstvo ſadærſci dvoje neboggosctovanje. Mollite skupjeno, smjerno, goruchno spomignuchise, da tad mollitese Velikomu Boggu. Bivsciga upitali gnegovi Ucenizi, dabi gnih iſucio nacin mollenja, kakono Ivan biasce naucio svoje Ucenike. Evvovamga, recce gnimi: Occe nasc, koi jesi na Nebbesieh; svetilose imme tvoje; prighi kragljestvo tvoje buddi voglja tvoja kako na nebu, i na ſemgli. Kruh nasc svakdagni dajnam danas, i odpusti nam dughe nasce, kako i mi odpusctujemo duſcnikom nasciem, i neuvedi nas ù napast, nu oslobodi nas odaſla. Amen (a). Bilo mollenje ſadruſceno s' postenjem, i vaſda bitchje plodno. Kadse utirete, i pokorite, nemojte slieditи liſimjerze, koi nastoju pokaſcivatse bljedi, i spadeni s' postenja. Buddite vaſda liza mirna, i vedra kad postite, ſazjech da vasc Otaz, koi viddi skrovita, plativam-ih. Neſcjudite immagna bogatazaa, er pohlepa blaga jest ſcilla svake ſlochje. Netezite immagna na ſemgli, koieh tocci ærghja, i Zærvi, i Koja mogu bitti iskopana, i prigrabjena od lupeſcjaa. Tezite blago na nebbesieh, erbo ghdje biva vasce blago pravo, tammo bilo i vasce særze. Obogatitese krepostima, i dobrjem djellima: sva bogatstva ovoga svjeta jesu minuchja, nesljedute ni do groba. Sama krepost obogativanas ù ujeke, i gne blago nepodnossi ikakvu neſgoddu na Nebbesih. ſluſci vjerno Boggu, i nehaj, alichjesc ugoditti, alli neugoditti svietu, cemuti biva nadatse od gnega? Nie mochno sluſciti dvojemu Gospodaru, i ſna-

(a) *Ova Mollitva biva najiſværstnia, pærvo er bi sloſcena od Issukærsta, pak er po gnom bivaju sloſcene sve innè mollitve davajuchi-im ona i nacin, i værstu, i red. Trechje erje ona najvrjednia gannuti Oza nebbeskoga na uslischenje. A napokon er po gnom prascajunamse griesi oprostivi. Bellar. Tom. 4.*

Ovom mollitvom priporucjujemo G. Boggu i nas, i sve kærstjanne po Svietu, erbo ona jest mollitva obchjenna sve Zærkve. U gnome ſovuchi Ozom G. Bogga pokaſcjujenamse, da nas on gljubi ko svoja cedda, i ko brachju gnegova Sina boſcianstvennoga, od komu daddenam oblast, da uſmobudemo bitti gnegovi Sinovi vjerujuchi ù gn. Dedit eis potestatem filios Dei fieri his, qui credunt in nomine ejus.

Digitized by Google

i ſnajte, da sam Bogh jest vasc Gospodar, sluſcitemu vjerno, i pouſdano, ter vjerrujte, da tko hrani ptize nebbeske, i cini rastjeti ljerim po gnivah, nechjevam ſakratiti pomoch pri vascieh potrebah. Isctite najprie kragljevstvo nebbesko, a sve inno bitchjevam nadodano, i podiegljeno. Nesudite, da nebuddete sudjeni. Ne osudivajte, da ne uſbuddete ossudjeni. Ogovarajte vascju brachju, i gljubko gnjmi priſirajte, da tako i vam budde. Ne viddise greda ù okku svomu, a cestokrati uſirese trun ù tughjemu. Raſgledajuse potanko najmagne neiſværsnosti iskærgnega; odkrivajuse najsitnia gnegova pomankagna; a sebbi propusctujuse smiono najvechje opacinne. Kojom mjerrom uſbuddete mjeritti, tom istom bitchjevam odmjerreno. Utjezajtese pouſdano k' Ozu vascemu nebbeskomu. Prossite, i bitchjevam podano. Isctite, i nachjete, hærdajte, i bitchjevam otvoreno. Akovamse nedopusti ono scto prossite, ſnajte, dabivam to bilo na sctettu. Nechje ikad dobri Otaz podatti sinu svomu kam mjeste hljeba: kogamu prossi. Cinite inniem, ako hochjete, da uſbudde i vam ucigneno. Ovoje kratak skup svega ſakona.

ſnam, priloſci, da dessitchjese vam mnoggo truda, cim uſbuddete værscitti ove spassitelne nauke, jachjuvas oruſcjati mojom pomochi; ſaziechja da uſbuddetega snaſcnie pridobivati: Pærvo; cjuvatese od onieh, koj prem da narizatchjese moi Ucenizi, i bitchje mnoggobrojni, nu sve inno slieditchje, neggoli moje nauke, i ſakone moje. Mnoghi broj celjadi nebuddivam i kad ſa vladalo, da gnih uſsljedite, Urata jesu sciroka, takodjer i put, koi voddi na poghinuchje, i tiem putom værvjetchje mnoscstvo neiſbrojno. Sve inako paka put pravi, koi voddi k' ſcivotu, jest tiesan; ter ah? Koliko mallo duscjaa gnim puttuje. Drugo: bjeſcite od himbennieh Prorokaa, i liſimjerazaa, koi prihoditchje k' vam priobuceni od Ovazaa, a pod tom nadvorsctinom jesu pravi grabsce, i vukovi. Jedni raditchje opravdati ti put sciroki iſgledom mnoggobrojnieh sljeditegljaa, i sviem inniem tasctiem raſloſim, tere i blaſniti pohlepe, i gljubav vlasctitu. Inni pokaſcivatchje s' dvora veliku ſceglju svake pravednosti, i varrajuchi bigljesima sasma himbenniem nastojatchje josc vechma suſcivati uski put, ſaziechja da uſcinise trudnie spassenje, i sahragnenje, neggolie, ter uſbuddu odvrachjati celjad od dobra. Djella gnihova ocittovatchje gnih, prem dase uſbuddu oni sasma pripokrivati. Vochka ærghjava nemoſce raghjati dobro vochje. Nechje uljesti ù kragljestro nebbesko svakì oni, koi govorri - Gospodinne, Gospodjnne erbo same rieci nesahragnuju, neggo potrebnitasu uſ take rieci josc i dobra djella, ja nechju sudditi gljùdi gnihoviem nacinom, neggo moiem, koi neſna ſa privaru. Sami onj bitchje meghju iſabranizim, koj uſbuddu værscitti voglju Oza moga, i ſcivjeti po moiem nauzim; i moiem duhom.

Dan

Digitized by Google

Dan sudgni odkritchje sve Liſimjerze, i himbenne proroke. Mnoſſi govoritchjemi ù ti dan - Gospodinne, Gospodinne neprorokovasmo i mi na imme tvoje? Netjerasmoli i mi sottone, neobrachjasmoli i mi na dobar put pripovjedajuchi s' napredkom, vladajuchi s' koristi, i slavno ujecbajuchi, ter i cinechi dobra djella, i cjuddesa? Ah! Tadchju ja rieti na otnoreno: Nepoſnahvas ighda, ighite od menne na daleko svi vi, koiste djellovali nepravde. Iskaste vascju slavvu pri najbogijeh vascieh dobrieh-djellih, a ne slavvu Oza moga. Pripovjedaste vasc nauk, a ne moj, osramotiste, i poghærdiste ſvetignu nauka od vas kaſana vasciem opakiem ſcivòtovanjem. Evvo skuppa neſnanoga nauka do onada, i necjuvenoga oda svieh gljudi. Ni Patriarzi, ni Prorozj biahu moghli gnega iſnachi. Nauk djelloredstva toliko cista, sveta, i iſværstna samòse mogasce naucitti od Sina Boſciega. Vas sviet cjuddiascese gnim.

Trebovalobi pripisati riec po riec sve vanghjeglje, kadbise hottio umetnuti ovdi vas nauk Iſſukærstov; i kadbise hottjeli privovidjeti sva cjuddesa, koja on uccinì ù vas tiek svoga ſcivota umærloga. Nebi mogo svjet ſadærſcjati toliko kgnigaa, kadbise mogli napisati potanko sva djella i cjuddesa jeſussova, kako svjedoci S. Ivan Vanghjelista ù recennieh kgnigah. Kad Jesus shodiasce s' gore, na kojom biasce iſucio svoje ucenike, i vas puk jedan gubbavaz puddè niz natle prid gnegove noghe, i ti cjas dighnùse cist od gubbe. Urachjajuchise Jeſus iſ kafarnaum bì mogljen od Evreaa, dabi oſdravio jednoga darhavza. Ti dærhavaz biasce sluſcbenik stotignika, Poglavara nad stotinu vojnikaa, i ſakonom Poganina, koi gljubjasce Evree. Prighjè on glavom sresti Jeſussa, i prossitmu tu millost. Spassitegl odgovorìmu, dachje dochi ù gnegov dom, i oſdravitchjemu sluſcbenika. Na to odvjettová Stotignik. Gospodinne njesam dostojan, da uljeſesc pod strehu moju, nu rezi samo rieci, i ti cias oſdravitchje djetich moj. Pouſdanje stotignikovo ù Spassiteglja bìmu ugodno, i pokaſà on na otvoreno svoju radost rad vjerre onoga rimjanina, s' togga iſustìse prid, pukom. U istinu govoru vam, ne naghjoh tolike vjerre ù Iſraelu. Ah! Kolizi inostranzi stechje dio ù Starihi, kojachje bitti otteta Sinovom: ſa tim værnuchi blagh obraſ svoj k' Stotigniku reccèmu: ottidi: biloti, kakonosi vjerrovo, i ti cjas gnegov djetich oſdravì sasma.

Nakon mallo danaa idduchi Jeſus put grada Naima srettè pri vratim togga grada odar mærtacki, i ù gnemu mladichja mærtva, koga nossahu ukopatti. To biasce jedini sin jedne udovize, koja uzvigljena sljediascega mærtva. Poboljèse gnom Jeſus, i reccè: Nezvili; pak pristupajuchi k' odru mærtackomu, doteghnù mærza rukom, i reccèmu: Mladichju, vegljuti, ustan-

Digitized by Google

tanni. Dighnùse ti cjas mærtaz na ſapovjed Jeſussovu, sjeddè, ter uſſè govoritti. Tad Jeſus vratì gnega ſciva Matteri, ſacjudiscese svi, koise tu namjerisce, i pripadoscese gnekiem strahom svetiem, ter govorahu drugh drugu. Vidjèlise kad slicno cjuddo? Bìli ikad Prorok ovoliko velik? Glas ovoga cjudda prossùse do bærſo po svom dærſcjavi.

Bivsci pripovidjeli Ucenizi ivannovi ova cjuddesa istomu Ivannu, koi biasce utamnicen, ter vidduchi Ivan, da onj josc nebiahuse pridali, vjerrovati, da Jeſus biasce ti Messia obèchjani ù svetieh kgnigah, poslà gnih k' Jeſussu, ſaziechja dabise prighnulli vjerrovati sami po sebbi, da on jest Messia, kadbi glavom vidjeli, svescto on biasce gnimi govorio ò gnemu. Bivsci dake pristupili k' Jeſussu rekoscemu. Ivan kærstitegl poslà-nas k' tebbi, ſaziechja da uſbuddemo obaſnatti, Jesilli ti oni, koi immasc dochi, allise innomu nadamo? Jeſus oktuſcen od mnogoga puka neodvjettovà riec od pærve, neggo oſdravì prid gnimi sve bollestnike, koj biahu priscli k' gnemu, i povratì vid mnoſſiem sljepzim. Pak obrachjajuchise k' Ucenizim ivannoviem reccè: Ighite, i povighite vascemu Naucitegliu, svescto vidjeste. ſljepzi progledaju: hromzi stupaju: Glusczi procjuju: Gubavzi ocistjujuse: Mærzi uskærstnuju, i blaſcen oni, koi nechjese smestit s' menne: a tojest blaſceni onj, koj nechje sumgniti ò momu boſcjanstvu vidduchime s' dvora cjovjekom, kakosu i inni. Blaſceni onj, koj bitchje tværdostanni ù vjerri, kadme uſbuddu vidjeti progognena, i stiescena od moieh nepriategljaa: Blaſceni onj, koieh moja sniſcivanja, i moja smært nechje smestit. Pottom togga Jeſus prossù velike hvale o Ivannu, korechi fariſee s' gnihova tværdoglavstva, i gnihova liſimjerstva; nepropuscavasce lje iscta, dabi gnih pridobio, i obratio primajuchise na tu sværhu i gnihovieh goſbaa, kad bi gnega ſaſvali.

Jednom cim biasce ſa tærpeſſom ù Scimuna fariſea jedna ſcenska glava prem oſloglasena radi gneſinieh nenacjnaa ù tommu gradu prighjè k' Jeſussu nossechi sobbom sud pun pomasti mirisne, i draghe, ter kakono. Spassitegl leſcjasce na odru pri tærpeſſi po obicjaju onieh stranaa, ona stojechi ſa nogami issukærstoviem neptistajasce ſaljevati gnih svoiem suſſam, i cistiti svoiem kossami, gljubgljasce-ih, i ljevasce po gnimi tu pomas mirisnu, koju dærſcjasce ù sudu kammenomu, værstom Alabastru (a) Fariſeo, koi biasce ſaſvo Jeſussa ù svoj dom vegljasce ù sebbi. Da ovi Cjovjek jest Prorok, ſnobi doisto,

kakva

(a) *Mandaljena: bi jedina, koja ottidè k' Spassiteglju prossiti ſdravje dusce; Evvo kako ò gnom upisà S. Ivan ſlatoust.* Cum cœteræ omnes curationis corporis gratia adiissent, sola hæc ad honorem, & animæ incolumitatem acquirendam accessit. Nulla enim corporis ægritudine laborabat.

Digitized by Google

kakva jest ta ſcenska glava, kojamu gljubi noghe. Spassitegl, koi poſnavasce gnegovo miscgljeuje, bistromu pokaſa, da nie stvari sebbi skrovene, i potajne; uſſè braniti tu plemenittu pokornizu, terga obſnani, da gne iſværstno kajagne od svieh gneſinieh griehaa, i gne goruchja gljubav premu Boggu ocittovana kròſa gne djella biahu gnoj isprossili prosctenje od svieh griehaa, tere biahu gnu pritvorilli veoma Svetom Pokornizom. Obratise paka vedra obraſa k' gnoj, i reccè. Kchi moja odpuscteuisuti griesi. Onj, koj namjerahuse s' gnim ſa tærpeſſom, uſſesce govoritti meghju sobbom: tko jest ovi, koi odpuscta va josc i griehe? Nu Spassitegl nehajuchi datti odgovor na te rieci iſustise toj ſcenskoj glavi: Vjerra tvoja sahrani-te, ighi mirna. Ova glasovitta pokorniza toliko istino, i cisto obtatise k' Boggu da od tad bi uceniza Issukærstova od najgoruchieh, ter gnega sljeghje svuda, derri do Kalvaria.

Spassitegl druſcen od svoieh ucenikaa obidè mallo ne negh sve gradove i selia gallileiska pripovjedajuchi, i blagovjesctechi Kragljestvo boſcie, i tvorrechi cjuddesa beſbrojna; sljedechi obicjaj tieh stranaa govorasceim u pricizah. Uſſè dake pricizu Siateglja, nekkabj gnimi iſværstnie istomaclo kroſagnu raſlike boſcie rieci po raſlogu raſlikoga pripravjenja sluscjalaza. Uſſè pricizu vrata, koi od ſlobbe nèpriateglske bi poværſcen po sianom pscemzi iſbranom, i gnom prilikovasce ſlotvorze, koieh Bogh tærpi na ſemgli, dabi boravilli meghju dobriem; nu u svoje dobba bitchje raſdjegljeni, i umetnuti u ogagn, kakono slamma. Uſſè pricizu sjemena narecena goruscnizom, koje jest najsitnie od svieh sjemenaa, sviem tiem iſnossi iſ sebbe struk toliki, dase uſdiſce u vissinu kakono stabrich, j na gnemu ptize doljechju, i pocivaju; toje prilika dusce istino podniſcene. Uſſè pricizu qvasa. koise mjesi ſjajedno s' brascnom, i gnemu cini kisnuti; toje prilika ciste unntærgne odluke u djellovanju. Uſſè pricizu blaga skrivena, i biserra iſabranoga, ſaziech koieh tærgovaz podava sve svoje immagne; tiem uci, da spassenje jest mnogo vrjednie od svega blaga vrjemenittoga, ter boravjenje meghju blaſcenizim biva dostojno, techise najvechjom zienom. Kragljestvo nebbesko (tako narice Zærkvu svoju) reccè gnimi, prilikujese mreſci, koja metnuta u more kuppi svaku værstu ribbe, i dobre, i nedobre, koja pak raſabirese na suhu. Tako bitchje na dan sudgni, kad iſabranizi uſbuddu raſabrani od ſlieh, Ova prilikovanja prosta, i naravna biahu okrojena raſumu drobnoga puka. Istine najduhovnie cignahuse gnimi lasne, i raſumivve kroſ te pricize, terse tada ispugnasce predrecenje prorocjansko, koje veli - Govoritchjuvamu pricizah. Priciza Sina raſmetnoga jest svjetla prilika ſcivottovanja grescnickoga, i spassonosnieh nacinaa, koiem mallo po mallo k' Bogguse obrachja-

Digitized by Google

chjaju. Priciza onieh ſaſvanikaa na goſbu, koise neprimisce, i nedoghjosce s' tasctieh uſrokaa, pokaſcjuje ocitto beſtuſcnost onieh, koj nepristupaju k' svetotajnom tarpeſſi, ter bivaju nedostojni pirovati jaganza boſciega.

Kakono Jeſus bì iskan oda svieh stranaa, reccè Apostolom svoiem, viddite, er ſcetva jest velika, nu biva mallo ſcetvaraa. Mollitese dake Gospodaru ſcetve, dabi poslo josc ſcetvaraa, ſaziechja da poſcgnu gnivve; ter iſa kako gnih iſucì, podjelì gnimi dar cjuddesaa, i poslà gnih na blagovjesctenje. Onj potrudisce s' napredkom, i vratiscese slavodobitnizi, i vesseli, er biahu oslobodilli mnoggo ossotognenikaa, i cjuddestno oſdravili mnoggo bollestnikaa. U to budduch obaſno Jeſus, kako Irud biasce strattio S. Ivanna, uſidè ù plav, i priveſèse s' Apostolim ù gneko mjesto pusto. Do bærſo bì naghien i tù, erbo gnega sljedisce vecchje od pet higljad duscjaa, koieh prihranì, i nassitì su pet hljebaa, i s' dvie ribbe. S' togga cjudda pukse veoma ſapanì, i namislisce okrunitga kragljom. Nu Spassitegl budduch obaſno tu gnihovu odluku, ſapovidjè svoiem Ucenizim, uſiti ti isti vecer ù plav, i prochi prie gnega s' drughe strane blatta, cimbi on puk odpravio. Kako dake poslà puk; ſaklonise sam na goru, na kojom prinochì, i primolì. U to dunnù vjettar prottivan Ucenizim, i uſavrjè morre, tere mniahu utopitse. Okko cetværte straſce nochne prighjè k' gnimi Jeſus scetajnchi po moru. Apostoli vidduchi k' sebbi cjovjeka, koi stupasce po værh vodaa, ziegnahuga prikaſom, i uſbojascese, ter od straha ſavappisce. Tad Jeſus reccè gnimi na vas glas. Nebojtese, ja jesam, ſavapì Pettar. Ako jesi ti Gospodinne, ſapovighimi, da prighjem k' tebbi po vodi. Hodi, reccèmu Spassitegl. Iſide Pettar iſ plavi, i poccè stupati po moru; nu vidduchi, dase vjettar to vechma uſciſcjasce, pristrascìse, i pocignuchi toppitse reccè: Gospodinne sahranime. Tad Jeſus pruſcìmu ruku, uhitìga, i reccè. Mallovjerce, sctose pristrascì? Kako uljeſosce ù plav, udunùse vjettar. To mnoſctvo cjuddesaa veoma ſapanì svieh onieh, koj bivahu ù plavi, ter jednaga pridosce poklonitse Jeſussu spovjedajuchi gnega Sinom Boſcjem. Svi bollestnizi, koj pristupahu pri dagn, nepreddahu, ni iskaku vecchje, dabi gnimi Jeſus scto reko ſaziech gnihova oſdravjenja, cim biasce gnimi ſadosta doteghnuti kraj odjechje gnegove, i tako oſdraviti.

Povratìse Jeſus ù Kafarnaum, i bì okruſcen od værve puka josc vecchjebrojnoga, neggo od prie. Vecchi dio gnih biahu od oneſieh, koi bisce cjudnovito nasittjeni ù pustigni prie dan; ter iſa togga cjudda neumiahuse odjeliti od gnega. Tom prigodom uſſè Jeſus pripovjedati boscjanstvennu tajnost tiela gnegova prisvetoga, scto immadiasce nadichi sva inna cjuddesaa, i napredovati nepristanno. Kruk koi daddoh vam, nassitì vas, i bìvam ugoddan;

Digitized by Google

dan; i to vas priteſce, dame uſljedite. Nu javam spravgljam brascno mnoggo oborittie, a tojest kruh, koj podaje ſcivot vjecni. Rekoscemu, dajnam ti hljeb. Jeſus gnimi odgovorì. Ja jesam ti kruh cjuddestni, i ti kruh boſcjanstvenni. Ja kruh ſcivotni. Vasci Predroditegli blagovasce mannu ù pustigni, i umrjesce. Nu tko uſbudde blagovatti ovi kruh, koi s' nebbia sidè, nechje umrjeti. Ja jesam kruh ſcivi, koj s' nebba sidoh, i kruh, koga immam vam podatti, jest moja ista putt, kojase imma datti na spassenje svieta. Ova velika tajnost Euharistie, koju Jeſus poccè ocittovati, nadhodasce mnoggo chjutchjenja raſuma gljudskoga, terse cignasce ſacjudom puku tupoglavvu. Kako ikad ovi cjovjek, to vegljahu meghju sobbom, moſcenam datti, da blagujemo gnegovu putt. Na to Jeſus ne reccè gnimi, da ono, scto gnimi pokaſcivasce, biasce prilika, a ne istina; neggo josc bistrie istomacì gnimi, i reccè otvoreno. U istinu, ù istinu vegljuvam, ako vi neuſbuddete blagovatti moju putt, ni pitti moju kærv, nechjete immati ſcivota ù vas. Takoje vegljuvam i opeta. Tko uſblaguje moju putt, i uſpie moju kærv, imma ſcivot vjecni, i jachju gnega uskærstnuti na dan najpokogni. Erbo moja putt jest jescja, illi brascno istino, i moja kærv jest istino pichje. Tko uſblaguje moju putt, i uſpie moju kærv, biva ù menni, a ja ù gnemu. Kako moj Otaz, koj jest ſciv, poslà menne, i ja ſcivem moiem Ozom, tako tko uſblaguje menne, ſcivjetchje mnom. Ta reccè Jeſus ù skupsctini Kafarnauskom.

Mogasceli Spassitegl besjedditi otvorenie o istinomu blagovanju tiela gnegova, neggoli biasce besjeddio? Rieci gnegove bisce toliko bistre, toliko iſgovorne, da nemogahuse raſumjetti inacie, i s' togga onse priporavchja cestokrati besjediti, da gnegova putt jest istino braſcno, a gnegova kærv istino pichje, ter dase imma blagovatti gnegova putt, i pitti gnegova kærv. Tim Evrei prem da obicni biahu na besjedde kroſ prilike, i ſnamegna, sviem tiem primahu gnegove rieci, i uſimahuih cisto, i neprineseno; i ſato ſavapisce suproch tom besjeddi, i pomærmoscisce. Mnoſſi i od gnegovieh Ucenikaa rekosce drugh drugu. Trudnaje ova besjedda, a tojest, daje trjeba blagovatti gnegovu putt, i pitti gnegovu kærv, mucnoje ovo, koga moſce sluscjati? Spassitegl, mjeste sctobi raſ-sladio, i ponacinio svoje besjedenje, sljeghjè opeta, cinitse raſumjetti josc boglje otvoreniem nacinom, i iſgovorom. Mnoſſi od gnegovieh Ucenikaa ukloniscese, i ostavvisce gnega. Nu jedali on gnih priſvà? Jedali gnimi reccè, da besjedasce po prilikah, i ù raſum prinesen? Ne doisto, neggo gnimi reccè: viddim, da vas smeta ovo moje besjedenje. Ja ſnadiah, da biva nevjerazaa meghju vam. Er, prilaga S. Ivan, da Spassitegl vaſda poſnavasce onieh, koj nevjerrovahu, a ossobit-

Digitized by Google

tiem nacinom Judu, koj immadiasce gnega iſdatti, ter koi ikad nevjerrovasce, dase Issukærst sbilno namjerasce ù svetotajstvu pricestnomu S. Euharistie. Kolikovam rekoh, priloſcì gnimi, Jeſus, to sve jest duh, i ſcivot. Duh jest oni, koi podaje ſcivot. Putt iſcta nepomaga; a tojest ovo otajstvo nemoſcese doprieti inacie, ako ne samom vjerrom; na raſumjenje ovoga otajstva nepomaga ni vidjenje, ni raſum putteni, ni prosvjetgljenje chjutchjenstvaa, ni raſloſcenje samogljudsko. Raſum putteni to samo biva vrjedan opravviti, dase po gnemu uſbuddemo privarriti ù vjerri. Trebujenam, da svjetlost værhnaravna obasjanas, i prosvjetli, i to raſumjè Jeſus kad iſreccè, da duh jest oni, koj podaje ſcivot, a ne putt; i tiem raſumom istiem nakon gnekoliko vrjemena reccè Svetomu Petru. Blaggo tebbi Scimune Sinu Jonin, erbo putt, i kærv neobjavisce tebbi. Oviem istiem raſumom Jeſus govorri Kafarnianim. Otajstvo, kojevam povjedam ò istinomu blagovanju tiela moga, nadhoddi vrjednost nadvornieh chjutchjenstvaa, nitti pomaga, da gnega iſkuscjavamo occima putteniem. Duh boſcii podava to raſumjegne, i podlaga raſlogh vjerri. Nacin bistri, i nesumgnivi, koiem odkrih vam, cini, kolikoje ſadosta, poſnatti, da ja hocchju tvoritti ovo cjuddo: Nemoſcese sumgniti ò momu hocchjenstvu. Sami onj, koj sumgne ò momu svemoguchstvu, i boſcjanstvu, moguse osumgniti ò gnemu. Jachju potværditti i jedno, i drugo Nevjernizim uſlaſechi mojom vlascitom kreposti na Nebbesá, ghdje od vjeka bih.

Hoddechi jednom Spassitegl put gradovaa Tira, i Sidona srettè gnekuj ſcensku glavu Kananeisku, koja ighjasce k' gnemu vappechi: Gospodinne Sine Davidov smillujse menni: kchi moja jest mnoggo ſattirana od Djavla. Sin Boſcii odvjettovà gnoj oscriem nacinom s' dvora. Nu vjerra ſciva, i podniſcenstvo ove ſcenske glave tughinke priteghnusce Spassiteglja, da gno ti cjas podjeli, svescto iskasce, ter josc i pohvaliè (*a*).

Budduch pripovjedo jednom velikomu mnoscvu puka, Fariſei tovechma ſljepii, i opacii upitasce Jeſussa, dabi gnimi pokaſo koje veliko cjuddo, a jur biasceih bio tvorio do onada prid gnimi istiem, kolikoim biasce ſadosta. Ovi narod opaki, i nevjerni, odvjettovà Jeſus, iscte cjuddo; a nechjemuse podatti inno cjuddo, ako ne Jone Proroka, er kakono Jona bì tridni, i tri no-

(*a*) *Ova ſcenska glava nepristajasce vapiti Jeſussu* smilujmise, *a Jeſus kaſascese s' dvora, ko da necjujasce gne glas. Ucinas Emisen, da G. Bogh odmice djeliti millosti, ſada one uſbuddu od nas ziegnene, i ſcjudjene.* Non vult Deus bona sua nimia inveniendi facilitate vilescere. Prætiosa, & concupiscibilis merces cupidum amatorem, & avidum negotiatorem requirit. (Hom. 5.)

Digitized by Google

nochi ù utrobbi ribbe Baline, tako Sin cjovjecjanski bitchje ſa tridni i tri nochi ù særzu ſemglje. Josc priloſcì k' tommu. Niniviti iſitchje na dan sudgni suproch narodu ovomu, i ossuditchje gnega, er pottom bì Joni, gnimi pripovjedati, ti cjas pokajascese. A koi jest uſ vaſ, i vam pripovjeda, biva mnoggo vechi od Jone.

Cim Jeſus pridobivasce oviem nacinom opacinnu svoieh nepriategljaa, gneka ſcenska glava iſ-sred puka ſavapì na sve ghærlo. Blaſcena utrobba, kojate nosilla, i blaſcene pærsi, kojesute doille. Nu priuſe Jeſus besjedditi, vecchjesu blaſceni onj, koj sluscjaju riec boſciu, i djelluju po gne nauku. Spassitegl ne pohulì tiem ono, scto biasce rekla ta ſcenska glava poboſcna, neggo nehottechi napredovati ù pohvali te cestitosti, i srechje, uſſe ti cjas vjecbati svoje slisçjaoze, koje blaſcenstvo gnimi biasce vlasctito, na koje i mogahu, i biahu duſcni hlepiti; i pokaſcjuje ù isto dobba Fariſeim, toliko biahu nesrechni nehottechise okoristi gnegoviem naukom.

Sin Boſcii obhodechi Galileu doghje sa svoiem Ucenizim ù Nazaret, ghdje biasce bio ſacet, i odrasto, ter obchjenno ti grad narizascese gnegovom ſemgljom. Uljeſe ù jednu subottu po svomu obicjaju ù skupsctinu evreisku, ghdje budduchi usto sctitti, biscemu prinesene kgnighe iſaine; otvorì gnih, i ti cjas bìmu, nachi one rieci; koje vele ò Messii. Duh Gospodinnov jest nadamnom, s' togga primih od gnega pomaſanje, i poslàme pripovjedati Vanghjelje uboſcjadi, da oſdravvim onieh koisu særza ſcjalostna, da navjestim slobobu tamnicjarim, stecenje vida sljepzim, da oslobodim oneſieh, koj jesu sred tjeskochjaa, da raſglasim cestito ljetto Gospodinnovo, i dan sudgni, na komu bitchje pravda: Budduch paka ſatvorio kgnighe, gnih vratì istomu onomu, koi gnih cjuvasce, i possadìse; a svi uppisce occima ugn. Tada recce gnimi. Brachjo moja, ove rieci ispugnajuse ù menni: pobessjedì on tako ljepiem nacinom, i obilnogovorom, i toliko dubokiem ſnagnem, da ſacjudjeni svi ti sliscjaozi ispitivahu drugh druga: Odkle toliko værhovitta mudrost ù ovomu cjovjeku? Nieli on Sin dærvotescgljara Joſefa? Nieli on cedo Marino? i brattuced Jakobov, Ivannov, Judin, i Scimunov? On nie ikad ucio kgnigu. Kako dake tolikose iſucio, da svoiem besjeddam prem ſacjughiva? Nu to ſacjudjenje do mallo priværſcese ù særditost. Kako on biasce reko ispærva, da sue prorocjanstvo iſaino ispugnascese ù gnemu, ter da njedan prorok biasce dobro primjen ù suojom ſemgli; tako uſvionusce suproch gnemu s' te besjedde, i iſaghnascega iſ grada odlucni værchga sunnovrat niſ stærmen barda, na komu biasce ſidan ti grad. Nu on nebivsci vidjen od gnih, cim prohodjasce iſ meghju gnih, uklonìse.

Lupduch iſiscio iſ Nazareta, uſrje s' one vissine mnoghe gradove, graze,

Digitized by Google

i selia, po koieh hottiasce navjeſctati Kragljevstio boſcie, i reccè svoiem Ucenikom. Evvo vam velike ſcetve, nu malloje ſcetvaraa, mollitese dake Gospodaru ſcetvarskomu, dabi poslo vecchi broj trudnikaa na ſcetvu. Tada budduch sakupio svoje Apostole, naucì gnih mnoggo nacinaa, koiem immadiahuse onj vladiati ù sluſcbi evanghjelskom. Poslà gnih dva, i dva, nekkabi navjestivali kragljestvo nebbesko, i budduch iſabro nakon gnekoliko vrjemena josc sedamdeset i dva ucenika podaddè gnimi oblast nad sottone, i bollesti, ter poslà gnih ù ſcetvu Duscja.

Irud, tkoi biasce ucinio strattiti Ivanna Kærstiteglja. buddnch obaſno cjuddesa, koja Jeſus cignasce, omislìse, da Ivan biasce bærſcek uskærstnuo, ter tvorrasce ta cjuddesa. Budduch obaſno Spaſſitegl, scto vegljahu ò gnemu ù duoru irudovu, ſaklonìse ù pustignu, ghdje budduchse prikuppili gnegovi. Ucenizi uſagn, pripovighjoscemu, kakonose biahu vladali, ter koja cjuddesaa biahu ucinilli; nu pokaſcjujuchi i s' dvora gnihovu unutærgnu nasladu; erim biahu podloſcne i ſottone, reccè gnimi. Neradujtese, Sinzi moi, ſazjech inno, neggo ersu vascja immena upisana na kgniſi ſcivota.

Nakon dva, illi tri dni ſaklonstva Jeſussova na gori, sidosce na poglje, ghdje iſnaghjosce cjudnovitu værvu puka, koi cekahu Jeſussa. Tim bì on usillovan uſiti ù gneku plav, nekkabise uklonio iſ prid mnoscstva, koimu nedopuscstavahu pocinuti ni jedini hip. Kako odpravì puk, prighjosce svi s' drughe strane blatta, i pristupisce k' gnekomu pustoscnu kraju nedomak Betsaide. Iſlaſechi Jeſus iſ plavi naghjè vechi broj puka, neggoliga biasce odpravio priascgni dan.

Vas ſcivot Jeſussov biasce sve isti tjek cjuddesaa; Svaku bol oſdravjasce a' tojest i gluscillo, i sljepillo, i ſanjemegne, i dærhavizu, i svakovæsrtne inne bollesti: oslobadjasce od sottone, oſcivglivasce mærze, i to na najmagni pokaſaj gnegove voglje, illi na iſgovor pærve rieci. Prihranì opeta divniem nacinom vechje od cetirigljade duscjaa su sedam hljebaa, i s' mallo ribbe, a ti biahu gnega sljedili ſa tri dni (a). Budduchi ottiscjo Spassitegl sa svoiem Apo-

(a) *Dva krati Jeſus nas-sitì puk ù pusctigni uſmnaſcjajuchi kruh, i ribbu. Pærvom iſostadosce sedam koscja ulomakaa, koieh odnjesce sobbom Apostoli, i neostavisceih puku. Govorri Teofilat* oportet his, quæ sufficiunt, esse contentos, & non quærere ultra. *Triebaje, da samo isctemo ù Boga ono, sctonam trebuje, a neiskatti saviscgnosti. Drugom ostadosce dvanest koscja ulomakaa, Veli isti Teofilat* ut omnes Apostoli gestent, & neque Judas ipse expers relinquatur, sed habens etiam hoc miraculum, quod monstrat sibi, Deum esse magistrum, inde utilitatem capiat. *A tojest da Juda po temmu cjuddu obratise k' Boggu, i ſatomu on daddè, da nossi kosc ù alomakaa kako i inniem Apostolom*

Digitized by Google

Apostolim ù kraine Ceſaree Filippove nedomak Jordana, upità puttom svoje Apostole; ſcto mniahu Evrei ò gnemu, i kiemga sudjahu. Odgovorisce-mu onj. Gnezi mne, dasi ti Ivan kærstitegl uskærstnust gnezi, da si ti Ilia, gnezite ziene Jeremiom, alli koiem inniem od Prorokaa. A vi, priloſcì, kiem-me sudite? Tad Pettar uſſè govoritti. Ti jesi Christ Sin Bogga ſcivoga. A Jeſus gnemu odvjettovà. Blaſcen jesi Scimune Sinu Jonin, erbo ni putt, ni kærv to tebbi objavì, neggo Otaz moj, koj jest na nebbesjeh. A ja tebbi veglju, dasi ti Pettar (tojest kammi) i na ovomu kammenu ſidalchju Zærkvu moju, i vrata pakljena nechje gnu pridobitti. Tebbi dachju kgljuce kragljestva nebbeskoga. Scto uſbuddesc ſaveſati na ſemgli, to isto bitchje ſaveſano i nebbesih; ſctoli paka uſbuddesc odrjesciti na ſemgli, bitchje odrjesceno i na Nebbu (a). ſabranì paka svoiem Ucenikom, narizati gnega Issukærstom s' uſroka, da nebi to priſimme kakogod gnemu ſaprjecno podnjeti mukke, i smært na spassenje svieta. S' togga obſnanì ù isto dobba Ucenike svoje, da on immadiasce podnieti mnoggo ù Jeruſalemu od Starjescinaa puka, i Nauciteglja ſakonskieh, koj bilibi gnega sværscilli; nu on bes sumgne uskærstnuobi trechi dan. Tad Pettar Sveti, koi goruchno gljubjasce svoga boſcjanstvenoga Nauciteglja. Ah! Gospodìnne, reccè, nedo Bogh, da ti uſbuddesc tako nepristojno potlaccen. Uffam, datise nechje to dogoditti. Jeſus obrachjajuchise k' gnemu reccè. Ighi od menne Priateglju ſctetni: to velisc kakono sluſcbenik ſottonski, smetascme tiem, nemislisc Duhom boſciem, neggo svjettovniem, ter kolikoje do tebbe, nebi ja po tvomu iſustenju opravio ono, na ſcto-me poslà Otaz.

Tom Sgoddom reccè Jeſus sviem Ucenikom: tko hocchje sljediti menne, nekse odrece od sama sebbe, uſme krisc, i sljedi menne, er tko ustjebude pogaghjati svomu særzu; a tojest iskatti ugodnosti, obilnosti, i lastovanja svjetovna, tiemchje iſgubittj ſcivot; tkoli paka uſbudde unisctivati sebbe muccenjem, utiragnem pokorom, i sviem inniem nacinima nepogaghjajuchi ikad svoiem pohlepam naravniem ſazjechja menne, tiemchje iſnachi gnega, i platu stostrucnu. Priloſcì josc k' tommu. Scto sluſci cjovjeku, ſtechi vas sviet, ako iſgubi samoga sebbe. Alli tkojubi stvar Cjovjek iſmjenio na sebbi? Takoje, vegljuvam opeta, tko hocchje bitti moj ucenik, nekse odrece

od

(a) *Issukærst samomu Petru iſmeghju Apostolom pridjedè imme, erboga iſabrà Glavarom gnihoviem, i sve Zærkve. Abram kad bì iſabran Ozom svieh pravovjerazaa, bìmu pridjeveno imme Abraham. Patriarka Jakob; erbo bì odredjen Pærvoozom Evreiskieh koljenaa, koiem bì poklognena ſemglja od obecchjanja, bì priſimenovan Iſrael.*

Digitized by Google

od sama sebhe, i svaki dan nossi krisc, tere sljedi menne. Hocju sahraniti sviet, snisçivagnim, i tærpjegnim; nie mochno, sljediti menne inniem putom, rasmi tiem. Tkose ussbudde posramitti mnom, i moiem vanghjeljem, posramichjuse i ja gnim, kad ussbuddem ù svjetlillu slavve moje. Savvapì pak i reccè. U istinu vegljuvam, jedni od ovieh, koj jesu sada pridamnom, nechje priminuti, prie negh ussbuddu vidjeti onoga, koga sad gledate slicna inniem gljudem, punna velicjanstva, svega ù svjerlosti, odjevena sdrazim svoje slavve, napugnena one radosti nebbeske, koja jest kakono pokuscjaj nebbeskieh raskoscjaa. Bes ikakve sumgne vegljasce o svomu slavnomu uskærstnuchiu, illi mosce bitti, o svomu priobrasenju, koga bisce svjedozi Pettat, Jakob, i Ivan (a).

I Doisto nakon ossam dana ussè Jesus sobbom tri Ucenika, kojeh vechma millovasce, i odvedè gnih na poværsc gneke gore vissoke, kojase mni, daje Tabor. Budduchise tu ussjeo molliti, ti cjas priobrasise prid gnimi. Gnegov obras bì sdraccjan kakono sunze, a odila bieia, kakono sniegh. U isto dobba prikasascese kod gnega s' desne strane, i s' ljeve, Illia, i Moises bessjedechi s' gnim o smærti, koju bjascemu podnjeti do mallo ù Jerusalemu. sacjudiscese ta tri ucenika vldduchi gnihova nauciteglja sred tolike slavve. Tad Pettar sanesen od vesseglja, i vas isvam sebbe savvapì. Ah! Gospodinne, kolikonamje dobro namjeratse ovdi. Ako hocchjesc, rastrjechjemo trì scjatora, tebbi jednoga, Illii drugoga, a trechjega Moissu. Cim tako vegljasce, etto svjetli oblak prikrì gnih, i ti cjas bì gnimi cjutti glas is oblaka: Ovo jest moj Sin gliubjeni, ù komuse sasma blagovoglih, podavajtemu posluh, i sliscjatega. Na ove rieci onjse pripaddosce gnekiem strahom prisamjerniem, i paddosce nizi na semglju. Kad nestaddè te svjellosti, nittise viddjesce Moises, ni Illia, Jesus pribliscjuchise k' gnimi gnih us-slobodì, i reccè. Ustannite: ustaddosce onj i vech nevidjesce ikkoga rasmi Jesussa ù gnegovom obicjajnom prilizi, koi sapovidjè gnimi, da nebi iscta govorilli o tommu, neggo po gnegovu uskærstnuchju. Spassitegl priobrasise, vele S. Ozi, pærvo saziech dabi ispunnio obechjanje, koje biasce ucinio svoiem Ucenikom, nekkabi onj otvoreno pokuscjali slavvu velicjanstva gnegova; terse

(a) *S. Tomas od Aquina uci, sascto Issukærst biasce odveo sobbom recenna tri Apostola, da buddu sviedozi gnegova priobrascenja, a ne innieh; a tojest erbo Pettar biasce værlovitij, Ivan oscbito sagljubjen, a Jakob Primoscitegl prottivovjeraza.* Ratio est, quia Petrus magis fervidus erat, Joannes, quia specialiter dilectus erat, Jacobus, quia præcipuus debellator erat adversariorum fidei.

Digitized by Google

terse utèmeglilli ù vjerri, dærſcechiga praviem Messiom. Drugo, ſaziechja dabi bili priukrjepjeni suproch smechi, cimbi viddjeli gnegove mukke, i smært. Moiſes jest ſnamegne ſakona, a Illia ſnamenje prorokaa. Sin Boſcii hottiè, da ta velika dva cjovjeka uſbudduse namjerriti pri svomu priobraſenju, nekka uſbuddu vidjeli gnegovi Ucenizi, da i ſakon, i prorozi svjedoce o gnemu, i værscjuse ù gnemu. Kad biahu siscli s' gore, naghjosce mnoghi puk, koi cekkasce Spassiteglja. Jedan Cjovjek paddè niz prid noghe Jeſussove, i pomollìmuse, dabi oslobodio gnegova sina jedinoga, koi ſaværtasce, i biasce osottognen, Jeſus gnemu reccè. Ako hocchjesc vjerrovati. bitchjeti kako uſvjerrujesc. Ti cjas Otaz togga djetichja ſavvapì prolivsci suſſe. Ja vjerrujem Gospodinne, nu ti ukrjepi. i iſværsci vjerru moju. Tada Jeſus ſaprietì Duhu necistomu, i reccèmu. Dusce gluhi, i njemi iſidi iſ togga djetjchja. ter da njesi vech ugn uljeſo, jati ſapovjedam. Sottona ti cjas iſljeſè gorko revuchi. Ucenizi, koi biahu ostalli po dno strane, i biahu tjerrali tu Sottonu iſ togga djetichja, nu ſamani, upitàsce Jeſussa po napose. S' cessa nebiahu moghli onj istjetrati tu hudobu? A Spassitegi gnimi odgovorì, da ta værsta Sottonaa tjerrase mollenjem, i postenjem.

U tolìko Spassitegl pripravgljasce svoje Ucenike na smutnju, koja immadjasce gnimi bitti s' gnegove mukke, i smærti. A jurse pribliſcjasce vrjeme gne. Vegljasceim cesto, da trebovascemu mnoggo podnjeti ù Jeruſalemu, nu onj neumiahu prighnutse, dabimuse to dogodillo. Cim puttovasce Jeſus k' Jeruſalemu na blaghdan Pentehoste; ìlli russaglje, Samaritani ſabraniscemu uljesti ù gneki gnihov grad. Ivan, i Jakob sinovi zebedeovi raſgliutchjeni s' togga neugliudstva rekosce Gospodinnu. Dopustinam Naucitegljù, da side ogagn s' nebbesaa, i popali ove neharnike; kakono jur odprie uccinì Illia. Nu Jeſus gnih pokarà s' te gnihove odvechje gljute ſceglje vellechi: Blagochja imma vaſda prattiti ſcestocìnu ſceglje. Blagochja doisto biasce najocittie obligliesce særza jeſussova: on biasce priscjo poraſiti grieh, i ù isto dobba djeliti millosærghje grescnizim, koiem ne hottiasce smært, neggo dabise obratili k' Boggu. Iſgled najocittii te blagochje bì prosctenje dopuscteno jednoj ſcenskoj glavi prigljubovnizi. Recè dake Jeſus oniem, koi iskahu strattiti tu grescnizu. Tko meghju vam biva beſ ikakva grieha, metnuose pærvi kamenom na gnu. Bivscise svi uklonilli na tu rjec spassitegljevu i neprogovorilli iscta, reccè gnoj Gospodin. ſcenno niete ikko ossudio? Nikko Gospodinne, odvjettovà ta ſcena. Spaſsitegl gnoj reccè: na isti nacin ni jate ossughivam, ottidi mirna, i vechne griesci unaprjeda.

Ojdravgljènje sljepza od porodda probudì velike rieci: Ovo cjuddo, koje-

se

Digitized by Google

se moſce rieti ossobno, biasce sasma vidivvo, i mnoggo potværdjegno na otvorenu; koje nemogasce ostavviti ikakve sumgne o Jeſussu, a tojest, da nebiasce Sin Boſcii, Issukærst, i Messia. Nu ta priobilnost svjedocbaa nebì od koristi, neggo josc vechma raſgljutì Pisaoze, i Fariſee suproch Spassiteglju, i neiskahu vech inno, neggo kakobi gnega oſloglassili, i iſpreſcjali ù kojom krivini na gnegov poraſ. Upitascega dake na otvoreno: bisceli, alli ne dærſcjani plachjati dohodak Zarru. Bivsci gnih upito Jeſus, cigovaje prjlika na pjeneſu, a onj budduch odujettovali, daje Zarreva. Dajte dake, gnimi reccè, Zarru zarrevo, a Boggu Boggovo. Upitascega drughi krat, koja ſapovjed biva najvechja u ſakonu? miscgljahu onj, da Jeſus, erse kaſasce ſinom boſciem, biobi sctogod promjeniò. Spassjtegl opeta gnih ſabuscì, i reccè. Gljubithjete Gospodinna Bogga vascega sa sviem vasciem særzom, sa svom vascjom duscjom, i sa sviem umom vasciem (*a*). Ovoje najvechia ſapovjed, i najpærva. Diuga ſapovjed jest slicna gnoj; à tojest gljubitchjete vascega iskærgnega kakkono samieh sebbe. Vas ſakon, i prorozi ſbjenisu ù ove dvie ſapovjedi. Priciza Levite neugliudnoga, i nemilloga, ter millostivnoga samaritjanina prema onomu siromahu obranavgljenu od

ſlieh

(*a*) *Gljubiti Bogga sa sviem særzom, umom, duscjom, i snagom hocchje rieti, nemisliti ò innomu, nego ò samomu Boggu, inno negljubiti, inno neſceglјeti, ni htjetti, inno neſamjerati, inniemse nesititi, ni inno cinitti raſmi ono samo, sctojest od voglje boſcie. Azo. insti: mor. t. 1. lib. 9. cap. 4.*

Cjovjek ako nedopre, dokje na Svjetu, gljubiti G. Bogga s' ovolikom iſværstnosti, ſadostamuje, da obsluſci ove dviè stvari. Pærvaje, da zieni G. Bogga værhu svega ter da budde odlucjan prie iſgubitti sve, nego gnega uvrjediti s' jedniem samiem smærtniem griehom, erse s' gnim gubi boſcie prateglstvo. Drugaje da ſcjudi vecchje dobra G. Boggu, nego ikakvu innomu stvorru. Istinaje da G. Boggu nemoſcese priloſciti ikakvo dobro, erje on pripun svieh dobaraa; Lje alli hocchje od nas, da ſcjudimo, i nastoimo, da on uſbudde poſnan, gljubjen, sctovan i klagnjan po svemu svjetu værhu svakoga.

S. Pavvo ucinas, da illi jemo illi piemo, illi scto inno djellujemo, to sve da uporavjamo na slavvu boſciu.

Gljubimo dake G. Bogga værhu svieh stvari, i gljubimoga ziechja gnega samoga, a tojest ziechja onoga, scto on jest nenadajuchise innoj plati ſa tu gljubav, raſmi toj tamoj, a toje rieti, imati ſa platu gnega istoga, er kadbismoga gljubili ſaziech dobaraa vrjemenittieh, tobi bilo gljubiti ta dobra, a ne gnega. Prossimo ù gnega, da særze nasce uſbuddese raspuknut, i smærvitse od bollesti ſa griehe s' gnegove gljubavi, i tad blago nami.

Digitized by Google

ſlieh raſbojnikaa pokaſcjuje iſværstno, ſcto ſnamenuje Ona riec *Iskærgni*. Kakono biahu skupjeni Fariſei, upità gnih Jeſus, i reccèim. Scitovamse mni ò Issukærstu? Cigovje on Sin? Odvjettovascemu Davidov; s' cessa dake, gnimi reccè, David ù duhu ſove gnega Gospodinnom, vellechi-reccè Gospodin Gospodjnnu momu, sjedi obdesnu moju, dokle sloſcim nepriateglje tvoje podnoſcje nogaa tvoieh. Ako dake David ſove gnega Gospodinnom, kakoje sin gnegov? Neſnadosce Fariſei, scstobimu odgovorilli na to gnegovo pitanje, ter iſa togga dana nenaghjèse ikko, tkobi gnega smio pitati.

Punnesu kgnighe vanghjelske mnoggo cjudnovittieh djellovanjaa, i spassitelnieh vjecbanjaa, koiem Jeſus uccjasce svoje ucenike, i pukove. Nuje trieba gnih propustiti, ſazjechja dase nebi uduglio. Nu meghju sviem cjuddesim, koja Spassitegl uccinì, naſcjudnie bì uskærssnutchje lazarovo, terse najvechje i raſ-sù po puku. ſvak ſna to djello ſamjerno, pri komu meghju inniem mnoſſiem pukom namjeriscese i Pisàozi, i Svetchjenizi, i isti Fariſei. To isto djello pospjescì smært Spassiteglju, ſaziechſa er iſa cjudda toliko glassovitta, koje pokaſcivasce na occigled svemoguchstvo i boscjanstvo Jeſussovo, ti povoglni sliepzi budduchise sabrali ù dvor Kaifassa Svetchjenika værhovittoga onega godiscta prikaſace, da akose nebi strattio ti cjovjck, koi narizascese Issukærst, i Messia (a jurmu pristoi to imme, erboga pokaſcjutje, i potværdjuje occividno cjuddesim toliziem, i toliko veliziem, derri do uskærstnuchja mærza jur ukopana od naſadi cetiri dni), i s' togga ottiscjobi vas narod ſa gnim. Rekosce odvechje: svakchjemù ujerrovati, puk rimjani, koinas jur ujarmisce, primitchje kakono gneko odmetnuchje, scto vas puk vjerruje ugn, i sljediga, naripitchje na nas s' vojskom, i sasmachjenas poràſitì. Reccè gnimi Kaifaſ: trebuje bes sumgne, da jedan cjovjek umre ſa puk, i na spassenje narodaa. U tommu boglje on iſgovarasce, neggoli miscgljasce: Veli vanghjeglje: Nereccè on tako od svoje namìsli, neggo kakono biasce værhovitti Svetchjenjk onoga godiscta, prorokovà, da Jeſus immadiasce umrjeti ſa narod, i ne samo ſaziech naroda, neggo josc, dabi skuppio ujedno sinove boſcie raspærscjane. Od tada namislisce, gnega sværscitti, nu nebiasce mochno, to iſværscitti prie rokka odiſgara ossobito odredjena.

U toliko Spassitegl ne propuscta vasce, dabi minula ſgodda ikakva, prihojom mogobi pripravljati svoje Apostole, i Ucenike na smuchju, kojabise rodilla iſ gnegove mukke, i smærti, prikaſcjujuchi-im gne istinitu priliku deri do najmagnieh gne okoliscjaa, ſaziechja dabise magne smutili ù dobba ono, kadbi vidjeli, to dogoditse terse spomignali, da Jeſus biasce gnu predvidio, i prednavjestio sa sviem gne okoliscim. Napokou budduchi jur priscjo rok odlucen ſaziechja spassenja gljudskoga Issukært, koi biasce odrediso umrjeti

Digitized by Google

rjeti tadi sahtagnenja svieh umærlieh na blaghdan vaſmeni, prighje bliſu Jeruſalema pet illi scest dana prie te svetkovine. Prohodechi priko Jerika, obratì gnekoga glasovitroga Zarenika, illì Mittara narecena zakeom, i ottidè ù gnega domma. Fariſei mærmoscjahu; a on gnimi vegljasce-Nerrebuje vrac ſdravzim, neggo bollestnizim. Prighjoh ne samo ſaziechja pravednjeh, nn josc i ſazjechja grescnikaa. Kakonose pribliſcivasce vechma k' Jerusalemu, doghje ù Bettaniu. Scimun priſimenovan Gubavaz, erbo mnise, da biasce bio oſdravjen od Spassiteglja, ſaſvà gnega na vecerru. Lazar biasce jedan od ſaſvanikaa. Marta sestra lazarova hottiasce sluſciti okol tærpeſſe, a Maria Jestra i lazarova, i martina, koju biasce obratio Jeſus. i gnoj prostio mnoghe griehe, er biasce bila mnoggo ſagljubila Bogga, prighje k' gnimi, cim blagovahu, i prolì poniglavi, i po nogah Jeſussovich mnoggozjegnenu pomas mirisnu, i ti miris raſidèse po svemu tommu stanu. Juda priopaki iſdajnik pomærmoscì ò tommu djellovanju marjnu, nù Jeſus gnega pohvalì. Spassitegl doghje iſ Betanie ù Jeruſalem, i uccinì pollu puta na oslizi, a innù pollu na oslichju. Tiem se ispunì prorocjanstvo zakarino. ſnase s' kolikom radosti i vessegljem bì on primjen od puka; koimu biasce doscjo ù susret s' pomam ù rukah, i vappechi *Oſana*, a toje rieti ſciv Sinu Davidov, koi prihodisc na imme gospodinovo. To ne ſadærſcja Jelussa, da nebudde proplakkati uſiruchi onj stolni grad; komu prorokovà sværsceni rasap na pedepsu grieha, koiembise okrivio, cinechimu sramotno umrjeti ò dærvu kriſcja nakon pet, illi scest danaa. Uſidè on ù templo, iſ koga iſtjerà tærgovze, koi poghærdivahu ti sveti hram gnihoviem nepristojniem tærgovagnim (*a*).

Meghju Evreim, koj biahu priscli ù Jeruſalem na svetkovinu vaſmenu, bì celjadi od poganskieh narodaa, koi biahu doscli poklonitise Boggu pri tom cjastoosluscbi svetacnom. Mnoſſi ziene. da ti narodnizi biahu ù vechi Dio pro-

(*a*) *Dvakrati Jeſus istierà prodavaoze iſpod triema templa Jeruſalemskoga Pærvieh tjerasce s' biciom ù ruzi, a druſſieh beſ bicia. Veli S. Tomaſ od Aquina, da Issukærst ukaſàse najvechje raſgljutchjen s' neposctovanja kuchje boſcie.* Non legitur in Evangelio, Christum tantam iram per zelum ostendisse, quantam ostendit, cum vidit, quod templo non exhibetur debita reverentia.

Bic ſnamenuje boſcie pedepse, koje Jesu umærliem ſa dobro Flagellat omnem filium, quem recipit. *Heb.* 22. Ego quos amo, arguo & castigo. *Apoc.* 3. *Nu kadse cjovjek po gnima neosvjesti, bitchjemu one na teſcju mukku ſa uvjeke, kako bisce i Faraunu, koi ne omekscjà na devet pedepsaa, pak napokon sværscì ſcivot ù morru zærljenomu sa svom svojom vojskom.*

Digitized by Google

proseliti, a toje rieti onj, koise prighibahu prighærliti vjerru evreisku, illi da vjerrovahu, i klagnahuse Jedinomu Boggu. Sveti Ivan ſlatoust mni, da Poganzi biahu priscli ù Jeruſalem, ſaziechja dabise ucinilli proſeliti. Jest Tomacitegljaa dobroumnieh, koi vele, da ti narodnizi biahu pravi evrei, nu ſemgljom gærzi, i praunuzi evreaa raſasuttieh po istocnieh dærſcjavah; ti Evrei narizahu narodnizim svieh onieh, koi biahu rodjeni, i boravjahu iſvam ſemagljaa judeiskieh. Sveti Kiril, Teodoret, i mnoſſi tomacitegli sude, da ti narodnizi, ò koiem besjeddi Vanghjelje, biahu pravi poganzi, i biahu priscli ù Jeruſalem potaknuti illi od poſcjude, dabise namjerrili na tu svetkovinu, ter vidjeli ljepotu, i velicinu templa mnoggo glasovitta po svietu, illi bærſcek ziech raſglasenja jeſussovieh cjuddesaa, kojase povjedahu po svom Surii, i ghærckom ſemgli; illi napokonje ziech er biahu ſaceli sctogod pravoga boggocjastja, i s' togga poklonillise velikomù Boggu evreiskomu. Nu tiem narodnizim nebiasce dopuscteno uljesti ù unutærgna templa svetoga, negh samo stojahu prid jedniem trjemom nadvorgniem, i ſato narizahu gnega narodnickiem. Gnezi od gnih mnoggo ſcelni vidjeti Jeſussa upravviscese k' Filippu, jednomu od dvanest apostolaa, Filip reccè Andrii pak obbolza obſnannisce Spassiteglja.

Jeſus, koi do bærſo biobi ſasluſcio svojom smærti obrachjenje, i spassenje narodnizim ne magne, neggoli Evreim, odvjettovà tiem dvoim Apostolom, da rok biasce prispio, kadbi immo bitti proslavjen, a toje rieti poſnan od narodaa: pokli gnegovo Vanghjelje immadiasce bitti pripovjedano, i primjeno po svoj ſemgli. To obratchjenje svega svieta, kojebi bilo plod smærti spassitegljeve, prilikovanoje ploddom ſærna pscenickoga, koje paddè ù ſemglju, i tu iſghinù. Ako ſærno pscenicno, reccè Jeſus, budduch pallo ù ſemglju, ne iſghinne, samo stoi; nu ako iſghinne, iſmecchje mnoggo plodda. Tiem pokaſà gnimi, da na isti nacin gnegova smært bilabi sjemme velike ſcetve, ter da pravovjerzi, koibi bili ti plod pscenicni, iſucilibise od gnega, mærſjeti na svoj ſcivot na ovnmu svietu, ſazjechja daga uſ-sahrane ſa uvjeke. Ter da ona sluſcba, kojombì gnemu posluſcili svuda, kudgodbi on hodio, bilabi plachjena gnegovom slavvom. Hottje josc ſazjechja gnihova utjescenja, i vjecbanja ochjutchjeti strahe smærtne, ter probudì provoglno ù svojom dusci smutchjenje, koga odkrì oviem rjecima: ſad smutih moj duh, ter scto da reccem? Occe moj oslobodi menne od onoga cjassa? Nu ſazjechja togga cjassa prem prighjoh.

ſmutgnu, koju Spassitegl pokaſà obſiruchise na svoju mukku, veli gnieki mudri tomacitegl, biascemu sasma ù gnegovoj slobodi, jednako, kakono i ona, koju do mallo danaa pokaſà ù vært maslinskomu. Iſværstno spodobjen-

Digitized by Google

je gljudske voglje Jeſussove sa gnegovom voglom boſcjanstvennom neumallivasce ſcestocinu mukkaa, koieh on immadiasce ochjutchjeti kakono cjovjek na pogled sramotne smærti, i nemille; ter scto chjutchjasce te mukke, nebiscemu ù iccemu prottivne onoj iſværstnoj podloſcnosti, kojom biascese sasma i slobodno podpiso vogli Oza svoga, i povoglno gnojse podlagasce; ſato priloſcì: Na to prem doghjoh.

Occe moj, priloſcì, proslavvi imme tvoje. U to isto dobba bì cjutti glas s' nebbesa, koj reccè: jur gnega proslavvih, i proslavitchju josćter, cinechi da te poſna vas sviet moiem Sinom draghiem, ù komuse blagovoglih. Spassitegl priboravì vas ti dan ù Jeruſalemu, a veccer bì usillovan vratitse ù Betaniu, erbo ikko nesmiasce primiti gnega ù svoj dom ſazjechja straha grajskieh poglavaraa, cimse biasce raſglasilo, da biahu odredili poraſiti gnega, i svieh, koj vjerrovahu ù gn. Puttom vidduchi Spassitegl dub smoqve proklèga, i ti cjas usahnù. Bivscise vratio sutrascgni dan ù Jeruſalem napredovà ucitti puk ù templu. Iſnesè tù mnoſc pricizaa punnieh ſnagna, i koristi (a). Jedna od tieh bì Fariſeo oholni, i Mittar podniſceni, koj ù isto dobba mollechise ù templu Mittàr sve inako, neggoli Fariſeo, vratiscese iſ Hrama jedan opravdan, a drughi josc vecchje ogriescen, i ſato odværſcen. Druga bì jedan cjovjek, koj immajuchi dva Sina, naredi i jednomu, i drugomu, dabi otiscli raditi ù basćtini: pærvi vaddjascese iſpocetka, nu poslje gannut na pokajanje ottidè na radgnu: a drughi budduch obechjo ottiti, ne poghjè. Jeſus upita Svetchjenike, i Pisaoze, koj sliscjahu gnegovo bessjedenje. Tko od ove dvoize iſværscì voglju Oza svoga, i tiem ſasluſcì gnegovo dobrohochjenstvo? Odvjestovasce: pærvi Sin. Tiem gnimi pokaſà, da pærvi sin prilikovascese Mittarim, celjadi opakom, koj budduch vrjeghjali Bogga iſpærva, nitti budduch obsluſicili gnegove ſapovjedi isporavisce paka gnihove griehe pokajagnem, i pokorrom: ghdje drughi budduchi dobro ſapoceli, ter uſeli obsluſcivati ſakon poslje togga neiſpunniscega, kakkono ucinisce Fariſei prilikovani drugocedu recennoga Oza.

Trechja priciza bì gneki Gospodar basćtine, koi budduch poslo svoje sluſcbenike k' svoiem kmettovim, dabi primio od gnih svoj dohoddak, obaſnà, da ti svi gnegovi sluſcbenizi bisce od kmettova ſlopricekani. Odlucì dake poslatti k' gnimi sina svoga vlasćitoga. Nu uſiruchiga kmettovi dogovoriscese

(a) *S. Tomas od Æquina veli, da ù puku, koi sluscjasce besjedde Spassitegljeve, biasce i nevjerazaa, i pravevjeraza, i ſatoim govorasce ù prizizab, nekase dobri jacce utemeglje ù istini, prem de ſli gorre otværdnusce. Raſmiscgljamo se, meghju koiem mi bivamo, i koieh duſcnismo sljediti.*

Digitized by Google

se meghju sobbom, i rekosce: evvo Nasljednika, ubimoga, i osvoitchjemomu basctinu. Uhittiscega dake posmuzascega iſvam basctine, i tù gnega strattisce. Da, priloſcì, kad uſbudde dochi Gospodar basctinski, kakochjese podnjeti s' tiem kmettovim? Svi jednoglasno odgovorisce. Poraſitchje Jhude ſlotvoriteglje, a basctinu najmichje oniem, koichjemu pridavati dohodak na rok svoj. Dobro velite, odvjettovà Spassitegl. Nu Pisaozi, i Fariſei, koj dobro vidjahu, da ta priciza gnih tisctasce, odgovorisce: Nedo Bogh, dase to do godì. Jeſus obſiruchise na gnih reccè: ſcto ſnamenuje dake ono pismo: kammen, koga pometnusce ſidategli, bì pærvonugli? To biva djello gospodinovo, i mi ſacjudjeni vidjosmoga na occigled. Ter dabi gnimi otvoreno istomacio svu pricizu reccè: vegljuvam, da kragljestvo boſcie bitchjevam otteto, i podano puku, kojchiese raſplodivati vjerrom, i dobriem djellim.

Priciza braka, koga uccinì jedan kragl sinu svomu, kogase neprimisce ſaſvanizi s' tasctieh uſrokaa, poti nacin, da kragl bì usillovan sakuppiti svaku sværstu celjadi proste, i drobne, ſaziechja dabise napunnio brak, ta rekoh priciza josc ocittie javgljasce odmetnuchje naroda evreiskoga.

Jedan kragl gnimi reccè, poslà sluſbenike svoje, sakupgljati na pir sina svoga onieh, koieh on isti prie togga biasce ſaſvo, ter erbo ne nakaniscese dochi, poslà k' gnimi i opeta inne sluſcbenike, jedabi gnih prighnulli, da prighju obſnanechi-ih, da biasce sve gottovo. Onj nepobrinuscese ni radi togga; neggo jedni oddosce na selo, jedni na tærgovanje, a jedni poghærdisce te iste sluſcbenike, koj gnih cjastiahu tiem ſaſvagnem od strane Gospodara gnihova. Nu recenni Gospodar umjè værlo dobro pedepsati te nehvarnike, i mjeste gnih privesti na brak svieh onieh, koise namjerrisce po putih (*a*). Isti

Spas-

(*a*) *Kad doghjè vidjeti Gospodar te novve pirnike, bìmu ugledatì jednogu meghju gnimi beſ odjechje pirne, komu reccè; kakosi ti ovdi smio dochi nejmajuchi haglinne pirne? On na to omucjà. Vaj nesrechnoga omucjanja, kojemu pribavì vjecnu smechju! A da biasce bio ispovidio svoju krivinu, i pito prosctenje, blagotibi bìlo gnemu sada. Govorsi S. Vincenz Fererio. Kolizi, ah kolizi osudjujuse, er taju griehe na iſpovjetti!* O quam multi, quam multi! *Pisce Otaz Feliciani iſ Siviglje sviem Biskupim Scpagnulske kragljevine mollechiih, dabì s' recennoga tajanja od griehaa poscigljali Poslanike* Missionarii *po sviem grihoviem mjestijma do najmagnega sela, er on ù trideset i tri godiscta te duhovne radgne ispovidjè vech od sedamdeset tisuch Kerstjanaa s' ſatajanjem griesim, nebrojechi onieh, koieh ispovidjesce gnegovi drugari. A Otaz Mihajlo Esceverz, koi obhodiasce raſlika mjestia ko Poslanik duhovni, ostavìnam upisano, da ù cetærnest godiscta smirì s' Bogom vech od dvanest tisuch*

Digitized by Google

Spassitegl istomacì gnimi, scto ſnamenovasce ova priciza, ter reccè: Mnoſſi Jesu ſaſvani, a malli iſabrani. Ocittoje ù gnom da Evrei bisce najpærvi ſaſvani na pir Sina Boſciega; a toje rieti na kragljestvo nebbesko, i nehottjesce ottiti, nise primisce togga ſaſvanja ſaziechja ærghjavieh uſrokaa, i ſato bissce odværſceni, cim narodi pristupisce na gnihovo mjesto.

Priciza deset djevaa, alli ona ò sluſcbenizih vjecba sve pravvovjerze, dasu duſcni vaſda bditti, terse sluſciti nacinima, i posredegnim oniem, kojemchje doprieti na spassenje; scto biva najvechi, i jedini nasc poso. Hottechi tiem nas uvjecbati, da nie ſadosta na sahragnenje, samo bitti sinovi S. Mattere Zærkve, ako dragogljubstvo, i dobra djella neuſbuddu pridruſciti k' vjerri. Od deset djevaa namjegnenieh Vjereniku, gnimi reccè, pettere bisce mudre, i prividglivve, ter nastojasce hraniti svjechje uſceſcene, i s' togga dobbavisce uglja na vrjeme. A inne pettere bisce nepomgnive, i sgljesvjestne, ter neumiahu dobbaviti uglja na vrjeme. Kako ſarucnik okærtivasce dochi, tako svekolike ſadrjemasce, i ſaspasce. Alli ò ponochja bì cjutti glas. Evvo mladoſcenja idde, iſidite gnemu ù susret. Tad ustasce sve djeve, i napravisce gnihove svjetilnize. Nu one koje nehajasce pripraviti gnihovu potrebu na vrjeme, ter Spassitegl nariceih beſumnizami, stavgljajuchise, dase gasahu gnimi sviechje, er nebiasce ù gnih uglja, ſaprossisce ù Mudrieh. Nu one odvjettovasce: kadbismovam podale nascega uglja, tadbi bærſcek sviemga nestallo, i ſato svjettujemovas, daga ottidete kupiti. Cim one biahu ottiscle kupiti uglja, doghjè Mladoſcenja, ter kojeh bìmu nachi ſpravnieh, tieh uvedè na pir. A inne budduch doscle mnoggo dozna ſahærdasce na vrata, i pomolliscemuse, dabi i gnih primio. Nu Mladoſcenja odvjettovà. U istinu, vegljuvam, nepoſnam vas. Bdite dake, priloſci ovdi Naucitegl, i bditte rekoh nepristanno, mollitese, i dobro djellujte na vrjeme, pokcli neſnate dana ni cjassa, ù koj prichje k' vam ti ſarucnik nebbeski.

Prikaſà gnimi josčter innu pricizu. Cjovjek bogattaz, reccè gnimi, spremajuchise na putt ù daleke kraine, ſaſvà svoje sluſcbenike, i pridaddè gnimi svoje immagne. Jednomu podaddè pet talenata, jednomu dva, a jednomu jednoga. Ti talenti bisce pjeneſi od privelike ziene. Svakomu alli daddè

na

such takieh grescnikaa, jedni od koieh biahu tajali griehe josc od ranieh ljettaa, a druſſi do prid samu smært. Obba ova Poslanika bisce Redovnizi B. Gospe od odkupa robbaa. Tetolichjemo rieti, da nie velika bollest pusčlavati, dase gubu tolike dusce, kad ljek biva toliko lastan? Ovako nagovaraju ave i Duhovne, iſvjettovne Starjescinne recenni Redovnizi (*).

(*) *Prat. Dottrinali f. 146.*

Digitized by Google

na raſſlogh svoje vrjednosti (ove najposledgne rieci nepokaſcjuju , dase cinimo podobni boſcieh daraa po mjerri krepostj naravnieh, nitti ſnamenuju , da G. Bogh obſirese na vrjednosti naravne ſachjechja onieh poslovanjaa , na kojanaſ on namjenuje ; alli ſaziech raſdjegljenja svoieh millostj , kojem nas kriepì ſadosta , da uſbuddemo opravgljati dobro posle , cimse gneghda sluſci orudjem , illiti sudom najtamniem na oborenje najvechje jakosti. Iſ tieh rieci samoje duſcnost obaſnatti, da G. Bogh, nepodava sviem iste millosti , nittili iſcte istè iſværnosti od svakoga ; prem da djeli sviem nacine , i posrjedenja vechja , neggo bivaju gnimi dovoglna ; ter ako tko nedopre sahranitse kroſagne , krivinaje do gnega) Dva sluſcbenika napreduje govoritti Spassitegl , budduchi prikaſali korist , i dobitak , koju ucinisce na svoiem talentima , biscè obilno nadareni. Nu trechi nebudduch prikaſo dobiti ne samo nebì nadaren , nu bì gljuto pedepsan. Obſnaneehinas tiem , da ikko nemoſcese ucinitti vrjedan ſa raja beſ boſcie millosti , nittise ikko moſce ossuditi , ako to svojom krivinom nedoradi.

Pribliſcjascese ù to vaſam , ù komu Spassitegl immadiasce iſværscitti svoje posvetchjenje. U srjedu sakuppiscese gnegovi Nepriategli ù dom Kaifassov , i svi jednoglasno dogovoriscese , pogubitti svakako Spassiteglja . Ne hottiahu alli , to opravviti ù dan svetchjanni ſaziech straha , dase nebi pukt nabunio. Nu Jeſus biasce jur odredio umrjeti ù ti blaghdan , a ne ù inno dobba. Cim onj namiscgljahu , kakobigaa uhittìli , Juda nesrechnik ulaſſi ù to vjechje , i primase , vridatti gnimi svoga Nauciteglja na pogoghjaj trideets pjeneſa srebærnieh , kojeh onj gnemu obechjasce. To biasce prozieno obicna jednoga robba. I od tada ti nemilli iſdajnik iskasce ſgoddu , kakobi gnega prido gnimi ù ruke.

Sutrasegni dan , a tojest ù cetværtak , koi biasce pærvi dan priesnieh Spassitegl hottjè ucinitti vecerru sa svoiem Ucènizim , na kojom bì i nesrechni Juda. ſnadiasce Jeſus , scto biasce on namislio , ter scto radiasce iſværscitti ; terse moſce rieti , da Spassitegl nepropustì opeta ikakav nacin , ſaziech dabi gnega sværnuo od te hude odluke , nu sve bì ſamani. Budduchise svi possadili ſa tærpeſſu , dabi blagovalli jaganza vaſmenoga , Jeſus gnimi recce. Gorriah velikom ſcegljom , blagovatti ovi vaſam s' vam , prie neggo uſbuddem podnjeti mukke. Sred vecerre ustaddè Jeſus s' tærpeſſe , svucè svoje odilo , uſſè ubrus , i gnimse opasà. ſatim budduch ulio vode ù sud pocè umivati noghe svoieh Apostolaa , i gnih ottirati s' ubrussom , koiem bì pripassan. Viddjè juda Jeſussa pri svoiem nogami , nuse iscta s' togga neganù. Nebì mochno Petru pritærpjetti toliku sniſcenost svoga Nauciteglja ; i stogga ukaſà , damu biasce ſcjallost gleddati svoga Gospodinna pri svoiem

no-

Digitized by Google

nogam, ter reccè: Gospodinne, tot da ti menni umièse noghe? Nechie to bittì ù vieke. Bjuscimu reko Jeſus, da nechje immati djella s' gnim, akomu nebi bio umio noghe. Ah? Gospodinne, ſavvapì Pettar, umimi ne samo noghe; nu i ruke, i glavu. Reccemu Jeſus; tko jest čist, netrebuje, neggo da samo operre noghe; a vi priloſci, nieste citti svikolizi, hottechi on tiem pokaſati svoga iſdajnika. To umivanje nogaa pokaſcivasce kolikoje ſadosta Apostolom, kojom cistochjom dusce immadiahu primiti gnegovo tjelo, i gnegovu kærv ù Euharistii, koju immadiasce tad najpærvom tvoritti, i nareditti (*a*). Nu prie togga cjudda svoga svemoguchstva, i svoje gljubavi privelike, hottjè opet pokuscjati Spassitegl, jedabi obratio kakogod Judu iſdajnika. Pokaſase dake, da biasce smuchjen ù særzu, i ovako pobessjedì na otvoreno. U istinu, ù istinu jedan od vas, koi jest ſa tærpeſſom, i blaguje samnom, iſdatchjeme. Nn jaoh gnemu, po komu Sin cjovjecjanski bitchje iſdan: bogljebi bilo gnemu, dase nie bio nesrechnik ni rodio. Promutisčese svi Apostoli na ove rieci, i svaki iſrece: jedalisam ja Gospodinne? To sve cjujasce Juda, i negagnivascese, ter josc bì smion upitati Spassitegljа, jedaſam ja ti iſdajnik? Reccèmu Jeſus iſpod glasa, da on jur biasce ti, nu ni to nepromutì gnega, ni gannù. Pottom togga budduchi Jeſus uſeo hljeb, blagosovìga, posvetì, raſlomì, i podaddè sviem vellechi: uſmite, blagujte, ovo jest tjelo moje: iſa togga uſſè cjascju i gnu blagosovì, i posvetì, ter dajcuchi gnimmi pitti iſ gne reccè. Pite ovo jest Kærvu moja novoga, i vjecnoga uvjeta, i dobærſo bitchje prolivena ſa svieh, prem da mnoſſi nechjese gnom òkoristiti. Juda s' najopakiem smionstvom primì svesveti pricest, kako i svi inni; nu to gnegovo svetoghærdno pricestjenje bì ispugnenje svieh gnegovieh opaccinaa. Er ti isti cjas, cim primì ti kruh nebbeski, Sottona osvoì duscju gnegovu s' togga toliko strahovittoga, i nakaſna grieha svetoghærghje, da ti cjas gnega potisnù iſværsciti, sčto biascei bio priſlobno ſamjerrio. Iſidè dake iſ onoga stana, i ottidè rieti Svetchjeniku værhovittomu, da netrebovasce inno, neggo dabimu dali gnekoliko vojnikaa; a da on jur biasce gotov, gnimi pridatti Jeſussa ondi, kammo ighjasce mollitise obnoch ù druſcbi dvoize, illi troize od svoieh Apostolaa.

Budduch iſiscjo iſdajnik iſ stana, ghdje biahu Spassitegl, i Apostoli, uſſe Jeſus

(*a*) *Na najposledgnom vecerri nase Spassitegl, kad posvetì Vino, reccè, Ovo jest kærv moja, kojachjese iſlitti ſa vas, i ſa mnoſſieh* pro multis. *Ona riec* multis *bocchje rieti ſa svieh, kako uci S. Ivan ſlatoustnik, koi tomacechi onu riec* multos curavit, *iſreccè*. Per hoc quod dicit multos, omnes oportet intelligi juxta scripturæ consuetudinem.

Digitized by Google

Jeſus odkrivati recenniem Apostolim, da jur biasce priscjo rok, ù komuse immadiasce ispunnitì, sve predrecenje o svojom muzzi, i smærti. Da svi immadiahuse smesti, pristrasciti, i bitti iſgubjeni s' gnega. Erje upisano, udaritchju Pastira, i raſitchjesè ovze, nu kad uſbuddem uskærstnuti, ottichju prid vas ù Gallileu. Obechjà Pettar, dachjemu bitti tværdo vjeran. A Jeſusmu prorokovà, da prie neghbi pjevaz ſapjevo tu noch, biobiga trikrati ſatajo. Budduchi dake iſreko Jeſus piesan obicjajni, koga iſrizasce na konaz vaſmene vecerre, pobessjedì sviem kakono dobar Otaz, i recceim s' Boggom. Priporucì gnimi navlasctito, dase uſbuddu gljubiti meghju sobbom kakono on isti biasce gnih gljubio. Nesmetajtese, recceim, s' onoga, schose, imma menni dogoditti, ttebuje, da tako prostavvim Oza moga, ter da i ja uſbuddem tiem proslavjen. Jasam josc kod vas viddiv, nu ſa mallo vrjemena. Nebojtese od iscta. Iddem pripravitvam mjesto na nebbesih. Triebaje, da uſbuddete podnositti mnoggo na svietu ſaziech slavve moga immena: poslatchjuvam Duh istiniti, koichje vas tjesciti. Nechjuvas ostavviti sirotnieh. Jaſam Ioſa: moj Otaz jest gne raditegl, a vi jeste gne prutje. Tko pribiva ù menni, a ja ù gnemu, tichje mnoggo plodjtti, er beſ menne nieste vrjedni iscta uccinitti. Prut odrærghnut od loſe ne ſluſci ſa inno, ako ne ſa oghnja. Kakono Otaz jest gljubio menne, tako i ja isti gliubih vas: Ako uſbuddete obsluſcivati moje ſapovjedi, bivatchjete ù mojom gljubavi. Nie vecchje gljubavi do ove, kad uſbuddete posvetiti ſcivot ſa oneſieh, koisu gljubjeni od vas-Viste priategli moi, ako uſbuddete obsluſcivati moje naredbe. Ako sviet mærſi na vas, ſnajte da pærvo mærſjè na me. Prorokovà josctet Spassitegl svojem Apostolom progonstva, koja gnimi nadstajahu. Nu obechjaim ù isto dobba, dachje obilno bitti plachjene gnihove pecjali.

Iſa togga bessjedenja iſidè Jeſus sa svoiem ucenizim, da proghjè k' onu Stranu potoka cedronskoga. ghdje biasce vært, (a) u koi uljeſè on sa svoiem ucenizim. Pustì innieh, a uſamsci sobbom Petra jakoba, i Ivanna ſaklonise

na

(a) *Naic Spassitegl toliku mukku ochjutchjè, i ſcjallost s' svieh griehaa svega sujeta ù uærtu, da ikko od umærlieh neochjutchjeih tako, ni toliko. ſato reccè S. Bernard.* Ubi quidem non solis oculis, sed quasi membris omnibus flevisse videtur.

ſa raſlogh paka od innieh mukkaa, koieh recemi Spassitegl podnjè i ù Dusci, i ù tielu, ucinas Ricard od S. Lovrjenza, da one beſ mjerre primogosce sve mukke podnesene od Swetieh Muccenikaa. Quantum distat res ab umbra, tantum a passionibus nostris, quas pro Deo sustinemus, distat passio Christi, si ejus circumstantiæ diligenter notentur, lib. 1. cap. 7. de lav. Virg. A U-

gon

Digitized by Google

na stranu, i pomollise. Pritisnù gnega ptiko mollenja gneka smærtna ſcjallost tako, da bimu do skoncjanja ſcivota, i oſnoìse kærvi po ti nacin, damu biahu potekle kapglje Kærvave do tli.

Jeſus biusci bio pravi cjovjeh, hottjè naſbigl ochjutchjeti priveliko dresseglje, strah, i dodjevanje smærtno, ò komu piscju Vanghjelisti. Ta smutthjenja biahu ù gnegovom vlasti, i on sam gnih budiasce, ſaziech dabinam pokaſo, i prighnuonas tiem, da vjerrujemo, koliko skupo gnega stojasce nasce spassenje.

Duscja gnegova beſ sumgne uſcivaſce blaſcenstvo, i na occigled vidjasce Bogga, sviem tiem nehottjè, da occigledno vidjenje boſcjanstva uſbuddemu skratjti ù iccemu osctrinu gnegovieh mukaa. Istinaje da boſcjanstvenì Spassitegl podnjè naſbigl, i pritærpjè vecchje gorkosti svojom mukkom i smærti, neggo podnesosce svi ſajedno Muccenizi; ter ochjutchjè, svesctoje najmogu-chie ranniti, ogorciti, i unisctiti umærlo særze na sam pogled svieh svoieh mukaa, kojemu prispjevahu, i reccè Ozu svomu. Occe moj mimoscla cjascía ova, ako jest tebbi ugodno; nu nebila lje voglja moja, neggo tvoja. Trikrat ponnovì to isto mollenje, priko koga biascemuse pokaſo Andio s' nebbesa, terga krepjasce.

ſnadiasce Issukærst, da gnegova smært biasce odlucena od Bogga, ter on isti biascese na gnu blagovoglno podpiso: Nittili gnegova gljudska voglja prottivjascese boſcjanstvenoj. Neggo jsctom ocittovà ono prjecenje, koje bìva naravno svakomu cjovjeku prottiva pattjenju; prem da poslje togga podloſcìse ti cias duhom, i raſborom vogli boſcioj.

Pottom Spassitegl doværscì svoje mollenje, vratìse k' svoiem troiem Ucenikom, koieh iſnaghjè spechieh. Probudì gnih, i reccè: Ustannite, i molitese, da ne uljeſete ù napast. Priko te bessjedde Etto cette narodaa, i prid gnom Jude, koi pristupì k' Jeſussu, i zelunùga. Reccèmu Jeſus: juda tot zelovom iſdavasc Sina cjovjecjanskoga. Værnuchi pak bessjeddu k' onoj cetti priopakoj; koja biasce bila doscla uhittiti gnega, reccè; Prighjoste k' menni kakono k' lupeſcju s' maccim, i sctapim: posve dni biah s' svam ù Hramu, i nepruſciste ruke na me; nu prighjè vas cjas, i rok ù koi immase iskrenuti na me sva pakljena ſlochja (a).

Pot-

gon Gardeno: *omnis nostra passio. vel tribulatio minor est, imo nulla respectu passionis Christi.*

(a) *Tri cjudda uccinì Spassitegl pri, sctoga uhittisce. Pæ vie, da samom rieci obalì na tle vojnike, koiga biahu doscli uhittiti. Drughoje da oſdravì uho Malku, koiemu biasce osjeceno. Trechie, da budduch reko oniem Hittaozim, da*

Digitized by Google

Pottom uhittisce jeſussa, ti cjas odvedoscega ù dom Anne tasta Kaifassova. Anna poslà gnega k' svomu ſettu Kaifi, koi biasce værhovitti svetchjenik godiscta onoga, ù dvoru koga biahuse skuppili svi poglavari svetchjenicki, Naucitegli ſakona, i Starovjechnizi. Tu Jeſus bì najpærvo upitan ò svomu nauku, i o svoieh ucenizih. On gnimi odvjettovà: da biasce ucio na otvorreno ù skupsctini, ter s' togga dase imadiahu pitati onj, koi biahuga sliscjali. Nebì mudriega odgovora do ovoga; sviem tjem jedan sluſcbenik daddèmu ſauscnizu vellechimu, takoli odgovarasc Svetchjeniku værhovittomu. Spassitegl koi hottiasce ocitto pokaſati, da nebiasce bio iſgubio posctenje Poglavaru skupsctine tiem svoiem odgovorom, reccè: Ako ſlo pobesjedih, pokaſci, ù kojom rieci sakrivih, nu ako dobro rekoh, s' cessa ziechja biescme?

Utoliko; kakono biascese jur odlucilo gnega strattiti prie neggobiga i cjulli, i pitali, neiskahu inno, neggo nacin, kakobiga ossudili na smært. Podmitisce svjedoke suproch gnemu; nu gnihove svjedocbe himbene nemogahu, immati ni najmagnega bjgljega istine. Tad Kaifas ustàjuchi posred skuppa, reccè jeſussu. Sascto neodgovarasc na ovo, scto onj jſnosse suproch tebbi. A Jeſus vaſda mucjaſce. Tad værhovitti ſvetchjenik ſapovidjemu na imme Bogga ſcivoga, dabi reko, jelli on Issukærst Sin Boſcìi. Odvjettovà Jeſus. Ako vam ja uſbuddem rjeti, nechjetemi vjerrovati; nu ſnajte, da Sin Cjovjecjanski bitchje dobærſo possadjen obdesnu Bogga svemoguchjega. Tad værhovitti Svetchjenik reccèmu: Ti dake jesi Sin Boſcii? Jeſus odgovorì. Istinito velisc, da ja jesam ti. Cjujuchi dake Svetckjenik ti odgovor raskinù svoje odilo, ſaziech dabi pokaſo s' dvora velìki nespodob, govorechi opsovoje: sctonam trebuju vech svjedozi. Cjuste iſ gnegovieh istieh ustaa pristrahovittu psovku: koi sud cinite o gnemu. Svi odgovorisce jednaga: Dostoianje smærti, terga svi jednoglasno ossudisce. Ti ejas bì pridan Jeſus u ruke vojnikaa, i sluſcbenikaa, koi pgljuvahuga ù obraſ, i povejascemu occi, terga udarahu s' nogami, i pestima vellechimu ſa rugh. Prorocce kaſci, tkote udrì. Spassitegl istrajà tako svu tu noch tærpechi, svescto mogasce nattjerrati na gn smionstvo one cette potisctene, i beſobraſne; a tojest smionstvo vojnickieh sluſcbenikaa, ter inne celjadi hude, i tamne. koise neustavvisce tuchi gnega, i hulliti svu tu noch. Pettar, koi nemogascese odzjepiti od svoga pridobroga Naucìteglja, bì upitan od sluſcbenika, i sluſcbenize, jedali on biasce ucenik onoga cjovjeka ossudjena na smært. Trikratse ſaklè, daga ne poſnavasce. Tada pjevaz ſapjevà, a Pettar spo-

da nebuddu krenuti ù ikakva od svoieh Ucenikaa, nesmjesce uhittiti Petra, koi biasce osjeko recenno uho.

Digitized by Google

spomenùse od predrecenja spassitegljeva, ter skrusceniem sarzom, i bollestniem ſaklonìse, i uſſè prigorko plakkati.

U petak ù jutro bivscise skuppili isti uepriategli jeſussovi, dogovorìscese privesti gnega ù Pilata, ziechja dabi on potværdio gnihovu sudbu. Tad ſtocestni Judda viddechi jeſussa ossudjena na smært, pripaden od opakosti krivine svoje ottidè vratiti pjeneſe Svetchjenikom, koieh biasce primio, vellechi-im, ſagrjescih jſdajuchi kærv pravednu. Nu onj rekoscemu. Sctoje mami ſato? Tise vighi. I bivsci mætnuo pjene ſe ù templo iſidè kruto toccen ù særzu prikorom svoga privelikogu grieha; i mjeste sctobi uteko k' primillostivomu særzu jeſussovu prossechi ù gnega millosærdje od svoieh griehaa, koieh biobimu protio, pottisnut od neuffanja ù Bogga objeſſise (a).

Biosci upito Pilat Evreine, ù cemu Krivjahu cjovjeka pridagn dovedèna; odvjettovasce svi ſajedno, da nebiasce bio on ſlocinaz, nebismotiga bili pridalli ù ruke. Reccè gnim Uladategl. Suditega vi sami po vascemu ſakonu. Nù onj odgovoriscemn, da nebiasce gnimi dopuscteno strattiti ikkoga. Nebudduchi ſadosta Pilatu okrivjenja evreiska supnoh Jeſussu, er ne javgljahu ù gnimi ikakvu ossobitu krivinu prottiva gnemu, ossobito cim biahu ſaiskalli gnegovu smært. Evrei rekoscemu, da Jeſus priecjasce plachjati dohodak Zarru, terse cignasce Messiom. Napokon da nabunivasce puk pocignuchi od Gallilee tja do Jeruſalema. Cjujuchi Pilat, immenovati Gallileu, upità, biasceli Jeſus Gallilein. Kakomu bì receno, da svak gnega sudjasce Nazaranianom, ter podloſcnikom irudoviem poslà gnega k' tommu poglavaru, koi viddechi, da Jeſus neprogovarasce rieci na gnegova ispitanja sudechiga beſumnikom povratì gnega Pilatu kakono cjovjeka slabza, i poghærdl gnega. Pilat viddechi, da Irud nebiasce gnega sudio krivzom, kakonoga i on nenahodjasce, upità gnega ponapose, i ti cjas poſnaddè po mudrosti gnegovieh odgovoraa, po gnegovu obraſu, po gnegovom smjernosti, ter po istomu mucjanju, da Jeſus biasse bio pravedan, da ù gnemu biasce bilo gnescto boſcjanstvenno, ter da ſaziechja jedine nenavidosti nasærtahu na gn. Otvorì, koliko biasce ſadosta, prid Evreim to svoje miscgljenje. A onj stavgljajuchise od tegga rekoscemu; da ako neuſbuddesc ossuditi gnega na smært, upaschjesc samohottize ù krivinu velicjunstva uvrjeghjenà, i bitchjesc nevjeran tvo-

(a) *Juda gorre sagrjescì erse objesì, i umrjè nepokajan, nego scto iſdà Isukærsta, kako veli Dionisio Kartusian.* Plus autem peccavit Judas desperando, quam Christum tradendo, cum desperatio sit peccatum in Spiritum Sanctum, & contra Divinitatem directe, videlicet contra firmitatem bonitatis, & misericordiæ. Proditio autem fuit directe contra Christi humanitatem.

Digitized by Google

tvomu Gospodaru. Ta prjetgna pristrascì gnega, i usbojase, damu nebi tkogod pristo na slo prid Zarrom. Ommislìse dake; kakono uccjasce gnega sviet opaki, dabi isnascio nacin, kakono umiriti svoju duscevnost, a isbavitse od te prjechjene poghibe. Ti nacin bì narediti, da Jesussa sbudde nemillo isbicevatti, nadajuchise, dabi ta pedepsa smirila evreine, i dabi tiem isbavio jesussa od smæri. Bì dake Spassitegl vesan prj stup, i isbicevan kakono biasce obiciaj bicevati naipotisctenie suscgne. To bicevanje bì tako nemillo; da Spassitegl nebi bio odærscjo scivot bes cjudda pri takomu pedepsanju podobnu rastavjtga s' scivotom, i s' duscjom pri graddu neisbrojnieh udarazaa, i pritesckieh. Kærvnizi ismorreni priloscisce josc k' tommu porugh. Splettoscemu krunnu od draccjaa, nataknuscemuje na glavu, i podaddoscemu tærs ù ruke, pak budduchi gnega oghærnulli s' rasdærtiem grimisom pristupahu pridagu vellechimu: sdrav kraglju judeiski i udarahu gnega sauscnizam. Viddechi to Pilat smutise, i cinechimu prichi pridase tako scjallostnu, i slomorrenu, po kasa gnega puku evreiskomu, vellechi-im: Evvo Cjovjeka, kojega pridaste menni ù ruke, posnateliga? strascitelise sada da isa ovakoga biccevanja mislitchje kragljevati, i scjughjetchje usiti na to Gospodovanje? Lie evrei to viddechi sve vechma særditìi, i bjestnii savappisce. Pogkinuo, i biò krisciu pribjen. saprosisce scivot Barabbì uboizi, i rasbojniku glasovittomu, a jesussu Podateglju scivota smært o Krisciu.

Pilat sacjudjen na toliku omrasu gnimi reccè: tot hochjete da Krisciu pribiem kraglja vascega? Odgovorisce værhovitti Svetchjenizi. Nejmamo kraglja, osvem Zarra. Tad Pilat osvjedocechise, da nebiasce kriv ù smærti pravednika onoga pridaddèga gnimi ù ruke, nekkabiga o krisc pribilli. Bì dake Jesus napærchjen svoiem krisciom, i priveden na kalvario. Tu prid neisbrojniem pukom bì propet s' dva inna okolo gnega, koi saziechja gnihovieh lupesctinaa, i rasbojstva bisce ossudjeni na istu pedepsu, i jednaga propeti na krisc, jedan s' jedne strane, a drughi s' drughe; a Jesus posrjedi. Naredi Pilat, da usbudde postavgljen na værh krisciа jesussova ovi nadpis *Jesus Nazaranim, Kragl judeiski*. Vojnizi rasdjelisce meghju sobbom gnegova odila, a na gnegovu suknizu værgosce srechju, cigovatchje bitti, i tiem ispunnìse riec Proroka: probodosce ruke, moje, i noghe moje, i nad odilo moje værgosce srechju. Cim jedan rasbojnik ghærdiasce psovkam Spassiteglja, drughi saprossì ù gnega millosærdje, i isprossiga.

Evrei mjeste sctobise gannuli na tako pribollestno pokasanje rugajuchise gnim, vegljahu: Akoje on Sin Boscii, siscjo s' krisciа, i vjerrovatchjemo ugn: sahranivasce innieh, nekka sada sahrani scivot samomu sebbi? U to usiruchi Jesus Matter svoju, i Ucenika, koga gljubjasce, kod krisciа reccè

Matteri svojoj: Etto Sina tvoga: pak reccè Ivannu: Etto Mattere tvoje: ter od onoga dobba Ivan paſſì gnu, i posctovà kakono svoju Matter, i uſſè gnu sobbom domma. Jeſus paka pommolìse Ozu svomu, dabi podjelio prosctenje svoiem propniteglim. cim neſnadiahu, scto cignahu (*a*). ſnajuchi alli, da sve biasce iſpugneno, reccè ſcedansam. Bimu prinesen ozat, koga budduch obiscjo reccè: sværscenoje sve, i prighnuvsci glavu, pridaddè duh (*b*). Pottom togga jedan voſnik rastvorìmu bok kopjem, i doghjemu do særza, i ti ejas istecè kærv, i voga.

Kad

(*a*) *Nasc Spassitegl ne samo prostioje iſ særza svoiem propniteglim, nu josc priporuci-ih Ozu Svomu mollechise ſa gnih; ter ſa gnih istieh jednako kako i ſa svakoga ljevasce kærv, i umirasce. Govorri Euſebio Emiſſen, hom. in fer. 2. post 1. Dom. Quad.* Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis Pater vester cœlestis peccata vestra. Ne quæras aliam prædestinationem. In his enim verbis omnis etiam vitæ, & mortis prædestinatio constitit. Si hæc feceris, esto sacurus, & crede indubitanter, quod ad vitam prædestinatus es. Quod si indurato corde hæc facere nolueris, & in hac malitia perseveraveris, pro certo scias ad mortem esse prædestinatum. *A S. Agustim veli.* Ve ilis a quorum lapideis cordibus fugit Deus. *A tojest Jaoh oniem, od kammenitieh ſærzaa koieh bjeſci Bogh.*

(*b*) *Okolo Issukærsta bisce propeta dva Lupeſcja, i obba biſce pribjeni s' cjavlim s' nadpisom po vœrh glave. To pokaſcjuje na occigled cjuddo ucigneno od Issukærsta ù iſnaghjenju Kriſcjaa; koj da nebisce jednazi, ni provœrtjeni s' cjavlim nebi bila potreba od recenoga cjudda. Iedan od tieh lupeſcja sahranise, a drughi ossudì.*

Veli S. Vanghjelje da B. Gospa stasee pod Kriſcjom, kad umirasce gne Sin, iſ pod koga neodjelìse ona, dokga snimisce, i odnjesee ukopatti. Uci S. Anselm, da bollest boſcie Mattere s' gne Sina bilabi-joj pritœrgla ſcivot ù svaki cjas, da nie bio po ossobitomu cjuddù boſcjanstvenno odœrſcjan. Per ſingula momenta dolor vitam ejus extinguere sufficiens fuisset, nisi ex speciali miraculo divinitus conservaretur.

ſcestocina od bollesti inniem umœrliem priklapa um, i tad vechjeje onj nechjute; nuse nie to ſgodillo B. Gospi, koja ù swiem bollestima bì uma pribistra, i ſato s' tegga to vechje chjutchjasce bolleſt: Ona ù tiem bollestima neukaſà ikakvo djello s' dvora, koje mogascejoj opahnutti gne stid, smjernost, i sjedjgnenje s' boſciom vogljom, i raſboritost, nego kako biasce bila iſvœrstna ù Dusci, tako jednako javgljasce tu iſvœrtnost i ù nadvorguemu nedopuſtujuchi svomu tielu ikakva odghnuchja od bollesti.

Digitized by Google

Kad Jeſus umrjè, osvem cjudnovitoga pomracenja svega sunza, koje napredovà od polludne, kad bì on Kriſcjupribjen, do tri cjassa, nakon koja iſdahnù. Jemgljase strascno ſatresè, kad on priminù, i ſastor templa raſdrjèse od vœrha tja do dna. Sve ove ſgodde pripaddosce vas puk, svakse vratì ubjen strahom. Stotignik, koi ſapovjedasce, reccè. U istinu ovi cjovjek biasce Sin Boſcii. Kakono biasce ti dan predsubotni Joſef iſ Arimatie, cjovjek bogattaz, Ucenik Spassitegljev, nu potajni, erse bojasce od Judea, isprossì ù Pilata, dabi mogo uſeti tjelo Jeſussovo, i ukopòga. Bivscimu to dopustio Pilat: Joſef i Nikodem drughi potajni Ucenik spassitegljev uſesce gnegovo tielo, i ſaviscega ù platna pœrtena, s' draghjem pomastim, kakono Evrei obicjavahu kopatti gnihove mœrse, i sloſcisce gnega ù grob iſnova usjecen ù kammenu, ù koi nebiasce bio ikko ukopan, i budduchimu ſaklopilli vrata priteſckom plocciom vratiscese. Maria Mandaljena, inne ſcenske glave poboſcne, koje biahuse namjerile na smœrti spassitegljevom, uppaſisce mjesto, ghdje biasce bio ukopan Jeſus, i odlucisce vratitse na grob iſa subotte, zjechja dabi prinielimu gnihove cjasti radi gnegova ukopa.

U to Poglavari Svetchjenici, i Fariſei skuppiscese ù dvor Pilatov, i rekoſcemu: Gospodaru spomenusmose, da Oni ſavoditegl jur ſa dobra ſcivota biasce reko: Uſkœrstnuchju trechi dan. ſapovighi dake, dase uſbuddemu cjuvat grob ſa tridni, da nebi doscli gnegovi Ucenizi, i uſeli tjelo gnegovo, a paka rekli puku, daje uskœrstnuo, i tobi bila varka priteſcka gorra od pœrve. Pilat gnimi reccè. Ettovam ſtraſcjañaa, ighite, i cjuvajtega, kakono ſnate. Onj oddosce na grob, prigledasce tielo, poklopiscega sa svom pomgnom, ſapeccjatisce ploccju, i postavvisce ſtraſcjane kod groba (*a*). Te brighe,

(*a*) *Sin boſcii hottjè bitti ukopan sam, ſadase nebi reklo, daje tko inni uſkœrstnuo mjeste gnega. Takodjer hottjèse ukopatti ù grobu usjecenu ù kamenu ſcivzu, ſada nebìse promislilo, dasu gnegovi Ucenizi podkopalli grob, i iſnadili tielo gnegovo, Napokon bi ukopan ù vœrtu na ſnamegne, da po priminuchju i pokopagnu gnegovu bivame oslobodjeni od smœrti, ù koju biahmo propalli po Adamovu griehu ucignenu ù vœrtu Raja ſemaglskoga.*

Kad Tielo gnegovo posivasce ù grobu, tad on Duscjom biasce ottiscio ù Limb S. Otazaa, koga S. Pismo ſove Krilom Abramoviem. Tu on gnih obeſelì, i udiglje ucinì blaſcenieh. Velise, da biasce siscjo i ù Ocistiſte, i tose sudi po oniem riecima S. Petra, In quo & his, qui in carcere erant spiritus, veniens prædicavit. *Ocittoje da Issukœrst nejmaddè potrebe cinitti pripovjedanje Ozima Svetiem, koi biahu ù Limbu, erbo onj biahu iur ù gn vjerovali, nego imadiahu potrebu od tegga pripovjedanja onj, koi biahu umœrli ù obchjenu*

mu

ghe, i pomgne pokaſasce prem na occigled nesumgnivo uskærstnuchje spassitegljevo. Trechi dan, a tojest na osvjet nedjeglje, Jeſus uskærstnù, i ti cjas pokaſàse prisvetoj Djevi Matteri svojoj.

U subottu vecer, na dospjetak togga blaghdana, koise sværscivasce na dvadeset i cetiri urre, Maria Mandaljena, i inne poboſcne ſcene kupisce pomasti mirisne. ſaziechja' dabi ottiscle sutra dan pomaſſati Jeſussa. Odjeliscese dàke iſ zoraa, i uporaviscese put groba, ter jedna drugom grede vegljahu: Tkochjenam odvaliti kam s' groba? Nu budduch dopærle na iſhod sunza, mnoggose cjuddisce, scto naghjosce ploccju odvagljenu. Bivsch uljèſle ù grob nenaghjosce tjela Jeſussova, neggo sama platna pærtena, i priko togga bì gnimi vidjeti Andjela ù odilu bjelu pod prilikom mladichia, ghdje sjedi obdesnu stranu, i pristrasciscese. Recce gnimi tada Andio. Nebojtese. Vi iscete Jeſussa Nazaranina, koi bì propet, uskærstnù, nie ovdi: evvo mjesta ù komu biasce poloſcen. Nu ighite rieti gnegoviem Ucenjkom, i Petrù, da on ottitchje prid vas ù Galileu, i tù gnegachjete vidjeti; kakonovam jur recce. Te poboſcne ſcenske glave vratìscese tressuchise, i dvoumechi sred straha, i vesseglja. Kad Jeſus uskærstnù ti cjas Andio ù ſcjarkom svjetlosti biasce siscjo s' nebbesaa, ter odvalio ploccju, koja ſaklapasce grob, i biascese na gnu possadio. Ti isti cjas bì velika trescgna, koja ſajedno s' vidjenjem recennoga Andjela biasce pristrascila na taki nacin Vojnike, koj cjuvahu straſciu nad grobom, da svi pollumærtvi jedva utekosce od straha (*b*).

Tim

mu potopu, koi prem da biahu bili otværdnuti nepridatse vjerri na Noevino pripovjedanje; lje alli nakon sto godisctaa biahu poceli kajatse, i ciniti pokorru, koju bi-im isværscitje do podpunnosti ù Ocistisctu. Gnimi dake daddè ti cestiti glas, dasu jur ispunilli gnihovu pokorru po prolichju svòje kærvi na Krisciu. Nesnase, jelli Spassitegl isveo sve dusce iſ Ocistischa, alli ne. Sd sviem tiem oniem, koieh neisvedè, donjèim svoiem prihodom vesseglje, mirnochju duhovnu, i unutærgne prosvjetgljenje (*).

(*b*) *Niedan prost stvor nemosce uskærstnutti sam po sebbi, ni uskærstnivati innieh. Sam Issukærst Bogh, i Cjovjek uskærstnù samoga sebbe svojom vlasctittom kreposti, i moguchstvom, cinechi, da gnegova Duseja opetse sadrusci s' tielom ù grobu na osvjet nedjeglje.* Surgens Jeſus mane prima Sabbati apparuit Mariæ Magdalenæ. *Ona riec* mane *ſnamenuje ù zoru. U tu Nedjeglju, objavise on uskærstnust scest krati. Pærvom B. Gospi, drugom Marii Mandaljeni, trechiom troiem Mariam, Cetværtom S. Petru, petom dvoiem Ucenikom, koi.*

(*) *Abbate Gould nella Dottrina della Chiesa Cattolica pag.* 41.

Tim kad prighjosce te ſcene svete, nenaghjosce, ni plocce na mjestu, ni straſce prid grobom; ni sctobì gnimi bilo moglo ſaprjeciti, da nebuddu uljesti ù grob. Budduchise dake vratila Mandaljena sa svoiem drugarizam, ti cjas ottidè k' Petru, i Ivannu, ter sva oplakkana reccèim: Bì dighnut Gospodin iſ groba, i neſnamo, ghdje biasce opet poloſcen. Ti cjas ustadosce ta dva Apostola, i potærcjasce k' grobu. Ivan pritecè Petra, i budduchse prighnuo, vidje platna smetnuta ujedno. Pettar uljeſè pærvi, a Ivan ſa gnim, i vidjesce obboiza oſvem pærtenieh platna obrucich, koiem biasce pokirvena glava Jeſussova, ſaghnut napose. Mnisce onj da naſbigl biasce bilo dighnuto tjelo Spassitegljevo, terse vratisce. A Mandaljena iosc iſostaddè ljevajuchi groſne suſſe niſ lizaa, i nepristanno branjasce svoje occi upærte ù grob. Uſrjè dake ona ù grobu dva Andjela ù odilu bjelu, koj gnoj rekosce: ſcenno, jer placcesc? Odvjettovà ona, er bì ugrabjen moj Spassitegl, i neſnam ghdje gnega poloſcisce. U to bì gnoj obaſrjetse, i ugledà Jeſussa, koj gnu upità; ſascto placcesc? Kakkono ona sudiasce gnega gnekiem Værtarom, a tojest raditegljom onoga værta, ù komu biasce grob, reccèmu. Molljute, akosi ti gnega digo, rezimi, ghdjesi gnega poloſcio, jachjuga ottiti uſeti. Tad Jeſus ſovuchi gnu immenom reccè: Maria. Po tom rieci poſnaddè ona Jeſussa, ter priradostna ſavvapì. Ah moj Nauciteglju, i paddavsci prid noghe gnegove sunnivascese gnih ghærliti. Nu Jeſus gnoj reccè. Neticime, er josc neaſidoh k' momu Ozu; nu ighi nachi Apostole, brachju moju, i gnimi rezi od moje strane, da uskærstnuh. Ona ti cjas potecè k' Apostolim, i povidjè gnimi svu ſgoddu. U to Spassitegl prikaſà se ſcenam, koje vratchjahuse s' groba, a prid vecer dvoim Ucenizim, koj ighjahu put Graza Emaus, scest higljad mallieh sceſcjanja nedomak Jeruſalema. Iſa kakkono biahu pobesjedili s' gnim puttom, nebivsciga poſnalli, napokon poſnascega ſa tærpeſſom po nacinu, kojem raſlamasce gnimi kruh. Digoscese ti cjas recenni Ucenizi, i vratiscese ù Jeruſalem, ter iſnaghjosce inne Ucenike skuppjene, i pri-

koi igbjahu ù Emaus, Scestom sviem Ucenizim, kad biahu skupjeni ſajedno. Ostavì on bigljeghe rannaa na rukam, nogam, i na boku, nekabi ocitovo svietu, da gnegovo tielo oſcivjeno biasce bilo isto ono, koje bì propeto ò Kriſciu; ter da po tiem bigljeſim uſbudduse ohrabrenivati gnegovi sluſcbenizi na pritærpjenje mukkaa ſa gnegovu gljubav. Uskærstnuchje Issukærstovo jest temegl nasce vjerre, er tko vjerruje, da Jeſus jest uskærstnuo, ti ù isto dobba vjerouje dase i rodio, i umro. Mallo magne nego svi onj, koiem Issukærst objavìse uskærstnut, osvjedocisce tu istinu svoiem ſcivotom. A bisceih vech od petdeset.

i priradostne cim vegljahu. Naſbigl uskærstnù Gospodin; i prikaſàse Petru. Onj paka pripovidjesce, sctose biasce gnimi ſgodillo putom, ter kakko poſnadosce Spassiteglja po raſlomjenju kruha.

Cim tako bessiedahu Ucenizi, pokaſàse Jeſus meghju gnim, i reccè: Mir vam: pipate, i vighite. Duh nejma putti, ni kosti, kakono viddite, da ja immam. Poblagovà josc s' gnimi, pak otvorì gnim raſum, ſaziech dabi raſumjelli pisma, ter iſucì gnih, kako trebovasce, da Issukærst uſbudde onako muccen, ter da trechi dan uskærstne.

Opetase gnimi objavì nakon ossam danaa ù istomu mjestu, ghdje bivahu sabrani, i pridobì nevjerstvo tommino, koj nebiasce bio pærvi krat s' Ucenizim, cinechimu teghnutj rukom svoje ranae rukaa, i noghaa, ter unjeti ruku ù gnegov bok rastvorren, vellechimu: Nebuddi nevjeran, neggo vjeran. Prikaſàse josc̃er jedan dan Petru, Jakobu, Ivannu, Tommi, i Natanaelu, koise mni, daje Bartolomia, i innoj dvoizi, koi ribbahu; i mnoghe inne krati sviem Apostolim gneghda ſakupjeniem ujedno, a gneghda ponapose. Bivſci upito jednom Petra Spassitegl: Gljubisclime vecchje neggo ovi? Pettar odvjettovàmu, da ù istinu gnega gljubgljasce: Jeſus reccèmu. Pasi janze, i ovze moje, ter predreccèmu, da immadiasce iſgubitti ſcivot radi gnega. Napokon ù sve cæterdeset danaa po uskærstnuchju, ù koje Jeſus boravjasce na ſemgli, namjeraſcese cesto sa svoiem ucenizim, i Apostolim obchjechi s' gnimi, kakono s' celjadi svoje obitli, ucechi gnih, svescto biasceim potrebnito, ſazjechia da uſbuddu iſværscivati posle one sluſcbe, na koju gnih namjegnivasce.

Cetærdeseti dan iſa gnegova uſkærstnuchja, a tojest ù dan gnegova slavnoga uſiscjastja na nebbesa, budduchi sakupio Spassitegl svoje Apostole, i svegnegove ucenike ù Jeruſalem, ghdjè gnimi naredì boravviti, doklebi bili primili Duha Svetoga, odvedè gnih na poværsc gore maſlinske, na kojom namjerìse i gnegova Matti pridraga. Tu diſcjuchi ruke blagosovì gnih, ter blagosivgljajuchi uſhodjasce mallo po mallo put nebbesaa. Onj gnega vidjosce uſiti na nebbesaa, dokle oblak ottèga s' occi gnihovieh. Sviem tiem ſacjudjeni sljeghjahu upærto gleddati uſgori (*a*). Prikaſàscese gnimi tu dva

Cjo-

(*a*) *Spassitegl uſidè na Nebbesaa udiglje po podne, kako mnoſſi Boggoslovzi sude. Bedda ù Kgniſi narecenom de loc. sac. c. 7. upisà, da s' tegga uſroka cignahuse obchjenne mollitve ſa urru po podne po gnekoliziem Zærkvam. Kadse Jeſus roddì, bì ponochja, i tadsu najgustie tminne. To moſce ſnamenovati, da on biasce iſnascjo sviet ù najgustiem tminnam ueſnagna, i ſlotvorstvu. Kad paka uſidè na Nebbesa, bì podne, Kadje najvechja svjetlost suncjanna, terse i po tem-*

Cjovjeka ù odilu bjelu, koj gnimi rekosce. Gljudi Galileiski, cemu upirete vasce occi put nebbesa. Jesus, koj vamje ottet, i sad jest na nebbesih, isti-

em

temmu mosce rieti, da ostavì sviet ù podpunnu prosvjetgijenju svoiem djellim, i nauzim.

Andjeli sidosce s' Nebbesa rieti Apostolim, da onì isti Sin Boscii, koi uside na nebbo, sitchje ondi sa suditi vas sviet. Ti sud bitchje poglavito, sazjech dase poda pristojna plata, illi pedepsa sviem tellesim oscivjeniem, ukoliko bissce drugovi, pomochnizi, i udionizi djellovanjaa od Dusce. Na temu sndu G. Bogh opravdachje svoje providjenstvo, i svoj nacin ù vladanju svieta pokascjujuchi vedro sviem. da, suescto on cignasce, to sve biloje sa dobro, a da Cjovjek po svomu hochjenstvu obrachjoje na slo. Takodjer tuchjese datti ziela plata, illi pedepsa oniem, po koiem napredovaloje do sværhe svieta illi slo illi dobro bivsci bili onj od gnega pocetzi. Ti sud bitchje nad prodoli Josafatovom, i sværscitchjese ù prikratko urjeme, erje upisano o gnemu: sicut fulgur exit ab oriente, & paret usq. ad occidentem, sic erit adventus filiihominis. *Sudzi, koichje suditi sajedno s' Sinom bosciem, bitchje Apostoli sveti, i svi onj, koi scivjesce na nacin apostolski. Tuchjese rasabratti svacie dobro, i slo, i posnatchjese od svieh i Blascenikaa, i Ossudjenikaa, sasctoje tko bio plachjen Rajom, i pedepsam paklom.*

Jedanesti dan, atojest na Duhove (Tu Nedjeglju najvechje svetkovahu scidovi, er svaka obitil poklanjasce Boggu dva kruha od novoga scitta) okol po jutra cjùse svek, koi bì sliccjan vihru, ucignen po rukah andioskieh, ter napunì vas dom, ù komu biahu B. Gospa, Apostoli, Ucenizi, i scene: u sue stotina i dvadeseteriza, i molliahuse Boggu. Ti isti cjas prikotegga sveka sidè Duh Sveti nad Apostolim, i svom tom drusbom, i objavìse kros snamenje oghgnevittieh jesikaa nad glavom svakoga ocittujuchi tiem bigljegom, da onj imadiahu rasciscjatì særza umærlieh ù bosciom gljubavi. Duh Sveti svoiem prihodom daddèim oblast ciniti cjuddesa, daddèim dar jesikaa bessjedenja, snagna, mudrosti, i podpunnosti daraa, po koiem bisce Vladategli i priisværstni Naucitegli svieta. Onj værscisce tri poslovanja, pærvie dasu pripovjedali vjerra, i sakon Issukærstov; drughje, dasu sluscili puku svetotajstva, trechie, dasu i malli opas od Duscjaa bivajuchiim vladategli. Ta tri poslovanja napreduju i dan danasigni ù Zærkvi bosciom, i isværscivatchjese sve do sværhe svieta.

Isti Duh Sveti parvom biasase objavio nad Issukærstom ù prilizi Golubize, koja biva po naravi krotka, i glihescgliva. Tom prilikom posvjedocì on, da Sin boscii biasce prikrotak, i priblagh, tere prigljubescgliv prema svomu Ujecnome Ozu.

Digitized by Google

em nacinom sitchje, kakonoga vidjeste uſiti na nebbesaa. Vratiscese svi Apostoli ù Jeruſalem, i ſatvoriscese ù gnihovo staniscte, kakono gnimi biasce naredio Spassitegl, ghdje bisce ſatvoreni do dana Russaglja Pentehoste mollechise nepristanno Boggu sa Djevom svesvetom Matterom boſcianstvenoga Spassiteglja, koj sjedi (a) obdesnu Bogga Oza svoga, prid koiem pristajenam na svako nasce dobro, kakonoti Paraz, Posrjeditegl, i værhovitti Svetchjenik. Gnemu bila slavva po sve vjeke viekaa.

Ipsi gloria in sæcula. Amen.

(a) *Ona riec* siedi *hocchje riesi po jednicem, da gnegov Otaz daddèmu Oblast ko Cjoujeku da sudi. Druſſi vele, da ſnamenuje velikochju, i velicjanstvo Issukærstovo na nebbesih nad sviem stvorrom ſapovjedajuchi, i vladajuchi kakono Gospodar. Trechi raſumjedu, Ono gnegovo privisoko, i priveliko blaſcenstvo, koiem on nadhodi vas stvor. S. Stjepan pærvomucenik vidjè Jeſussa, ghdje stoi obdesnu Oza. I ù istinu stoinam on prid svoiem Ozom ko nasc Pomolitegl, i nasc værhovitti Biskup, nasc Otaz, nasc Poglavar, nasc Brat, nasc Prosvjetglitegl, nasc Naucitegl, nasc Mudroſnanaz, i nasc Prorok. On biva nami put, po komu immamo hoditti. Urata, kroſ koja uljestiti, kamen ſcivaz, nà komusmo ſidani, Dub, kogasmo grane, Istina, kojusmo duſcni sljediti. On jest nasc ſcivot, nasc kruh, nasc Pastir, nasc Ljecnik, nasc Sudaz, i napokon nascja slavva na Nebessih. Tako bilo:*

Ako ù ovomu momu Pravvovjerstvu, alli ù Putu Kriſcja, alli ù Nauku Kærstjanskomu, alli ù Placcju Gospinu, mojem perom nevriedno sloſcenieh, biva sctogod prottivno Zærkvi Rimskoj, koja jest Naucitegliza Vjerre, i Pravilo istine, od svegase tegga odricem, i podlagam gne sudu; ter nadasve dicimse bit-joj podniſceni, i priposluscni Sin.

SLAVVA BOGGU.

KAſALO POGLAVIAA.

Poglavje pærvo.	nalistu 7	Poglavje scesto.	53
Poglavje drugo.	11	Poglavje sedmo.	60
Poglavje trechje.	16	Poglavje osmo.	78
Poglavje cetværto.	20	Poglavje deveto.	82
Poglavje peto.	51	Poglavje deseto.	111

Digitized by Google

Digitized by Google

16. IV. 1952

Digitized by Google

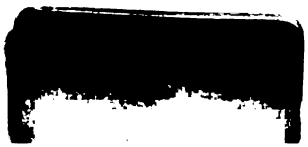

Digitized by Google

J 6069
T 438